

**Een schoone ende wonderlijcke historie van Valentyn en
Oursson, de twee edele vroomme ridders, soonen van de
mogende keyser van Griecken, en neven van den edelen
coning Pepijn, doen ter tijd coning van Vranckrijck**

<https://hdl.handle.net/1874/360667>

er.
PLA

B.M.

Kat. VI, A, 16

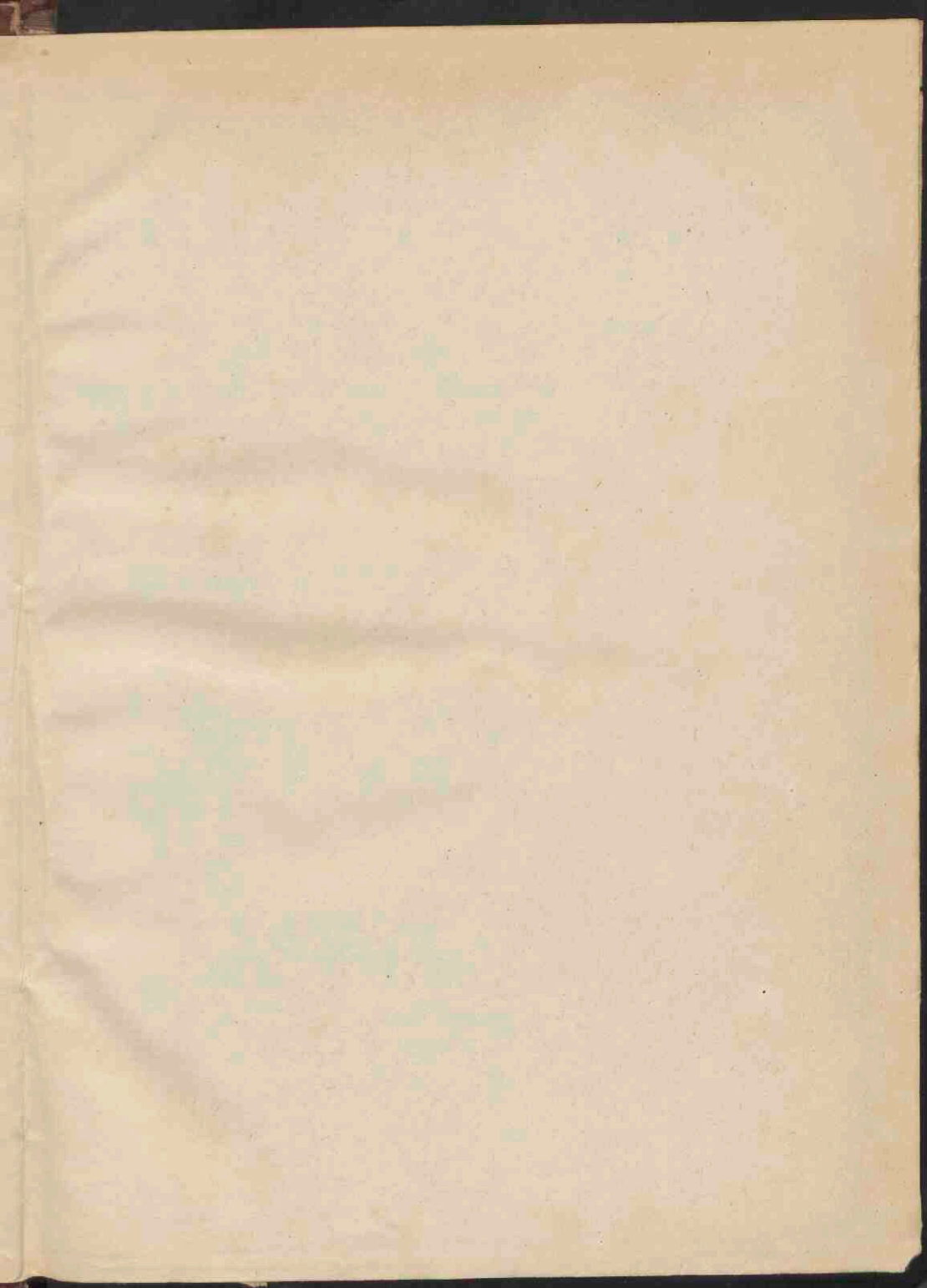
De tyd en heeft noyt weghgenomen

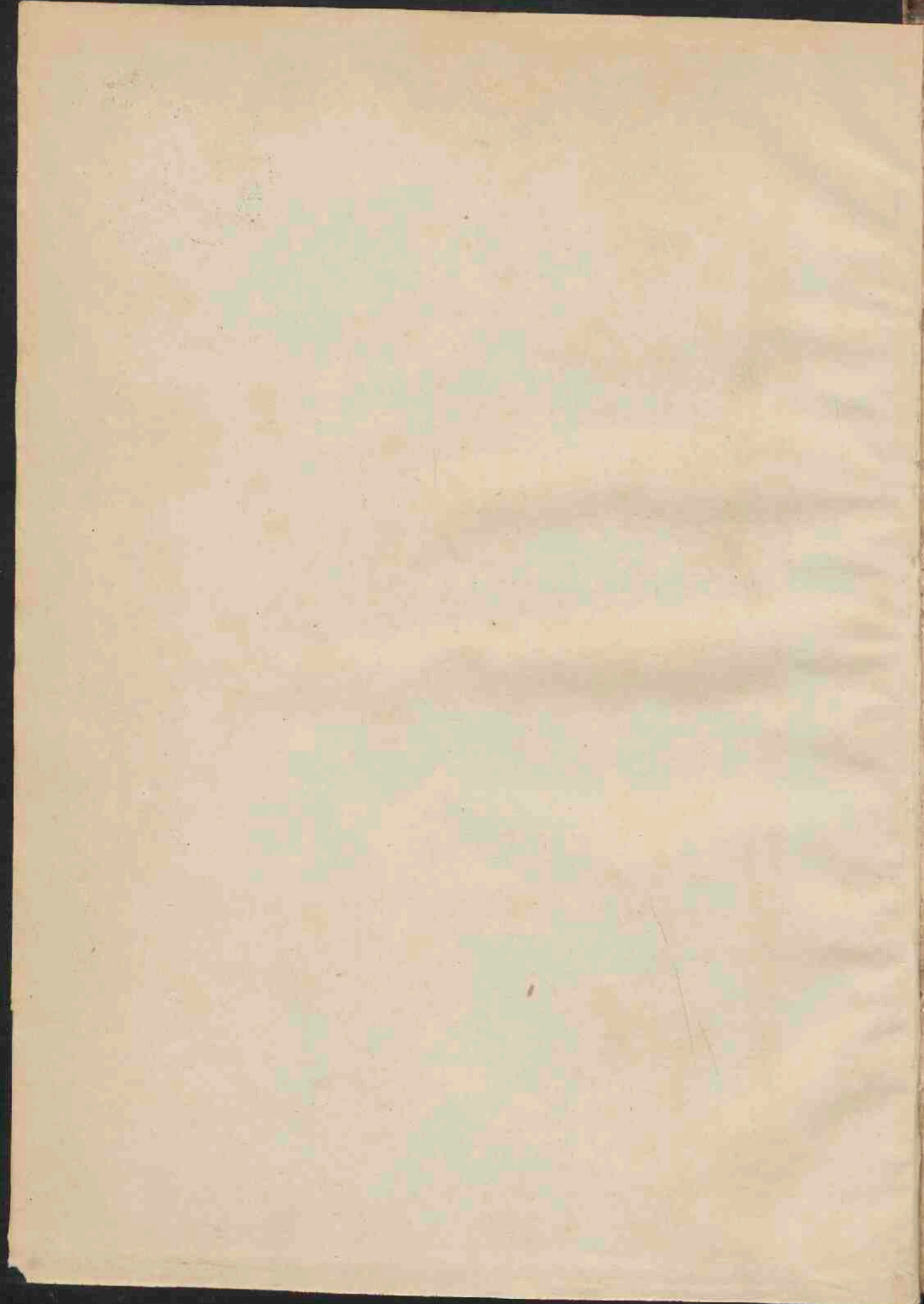
So blinckt hun dengt voor iedereen.

Den naam en t'overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

Een Schoone ende Wonderlijcke

HISTORIE

VAN

VALENTYN en OURSSON,

De twee Edele broome Ridderg / Soonen van den
Mogende keiser van Grieken / en Neven van den Edelen Coning
Pepijn / doen ter tijd Coning van Franckryck.

Uit de Francoische in onse Nederlandsche spraecke overgezet :

Ende van Meuwg oversien en verbeteret / met eenige schoone Figuren.

A M S T E R D A M,

By d' Erbe van de Wed: G: de Groot, Boekverhoper op den Nieuwen-dijk /
tusschen de twee Haerlemmer-sluysen. 1732.

THE HISTORY OF THE

HISTORIA

VALENTIN

VALENTINUS et OURESSON

IN HOC LIBRO TRACTATUR DE VITA VALENTINI ET OURESSON
ET DE MIRACULIS ILLORUM IN AEGYPTO ET IN ALIIS PARTIBUS
MUNDI. HIC TRACTATUR ET DE VITA S. VALENTINI
MARTIRIS IN AEGYPTO. HIC TRACTATUR ET DE VITA
S. OURESSON MARTIRIS IN AEGYPTO.

IN AEGYPTO

IN AEGYPTO

Hoe Coningh Pepijn trouwde een Edele Vrouwe genant
Barthem / van groot geslachte en af-komste.

Het Eerste Capittel.

Het is waerachtigh dat men vint in de Chronijcken / dat de Coningh Pepijn van Franckrijck getrouwt heeft een Edele Vrouw van grooten geslachte / seer wijs in haer tijd / welke Vrouwe groote tribulatiën leed en versaecht werd iyt 't geselschap van haer Man / doo een valse vermaledijde vrou / die de eerste nacht haer oudste Dochter te bedde socht te brengen in de plaets van de Coningin: Sp belende de sake so verraderlijck / dat sy haer Dochter in de stede van de Bruyt te bedde bracht by den Coning / die daer by wan twee Sonen / de eer genaemt Panesroy en de ander Hendzich / die in hen-lieder tijd 't Land

van Franckrijck seer belasten en verdozben / waren seer quaet en hobeerdig van herte / so dat die noyt Franckrijck goet deden. Dese twee Gebroeders waren oorsack dat de goede vrouwe Barthem in elende geset wert en een lange tijd haer jonge leven versleet met suchten en kermen. Doch in dit berdziet wesende / so heeft God Almachtigh haer aengesien / en haer eyndelijck laten vertroosten / en beroerde met barmhertigheyt 't hert van Coning Pepijn / die zyn Gaet ontbood / en hen-liden goeyenbaert heeft de verberffenisse van sijn landen / also dat de Edeelen besluten dat sy Barthem weder ontfangen sou: Also dat de Coning sijn Vrouw weer ontfingh. Mer lange hier na vaerde Barthem een Soone die ge-

naem was Carolus / welke was de hoo-
ge vermogende Coning Carel de Gzoo-
te in sijn jonckheyt groot verdziet en ver-
raet leer / en verdruben wert uyt Byzantijck /
dat dooz toedoen van Panesrop en Pen-
dzick sijn bzoeders / als ghy hier na noch
hoozen sult: maer om tot onser materie te
komen / wil ick alleen schryben van Ba-
lentijn en Sursson / die twee bzoeders wa-
ren van Keyserlyck geslacht / en van hun
bepder leven. Het is waerachtigh dat Co-
ning Pepijn had een Susster geheeten Be-
lesante / schoon en behagelijck / sy had den
Coningh haren bzoeder seer lief / 't is ge-
beurt dooz de goede naem / dat sy gepzefen
werd / so wel van de groote als oock van
de klepne. Diemare liep so ver / dat Key-
ser Alexander van Constantinopolen self
hoozde van Belesante / die ontfiecken
werd met haer liefde / so dat hy toogh na
Byzantijck met een grooten staet van
veel Hertogen / Gzaben / Pzineen Ede-
len / elck op 't kostelijckste. Doe ozdineer-
de de Keyser eenige van sijn Heeren tot
Ambassadeuren / om aen den Coning van
Byzantijck te senden / en te verfoecken
sijn Susster Belesante aen hem te geven
ter Ehe. De Coning dit hozende / was
seer verblijd / so dat hy al sijn Heeren by
hem heeft vergadert / en haer doen openen
de meening van den Keyser van Constan-
tinopolen / die met den Coningh gestaten
hebben / dat men den Keyser sijn begeerte
soude toestaen. Dit gestaten wesende /
heeft men de Ambassaten doen komen by
den Coning / deselve aldus aensprekende;
Gy Edele Heeren / ghy sult u berootmoe-
digen / en seggen den Hoog-geboren Key-
ser Alexander / als dat ick met mijn Hee-
ren besloten heb sijn begeerte te volgen.
Dese maere is dooz al het Landt geresen /
daer dooz groote blydshap is geweest / en
dat om de groote alliantie tusschen de Key-
ser ende den Coningh van Byzantijck.
Als de saken gestoten waren / is hozt daer

na de Bzuplost gehouden met groote ge-
noeghte ende Feste / daer was van alles
dat men bedencken mocht. De Feste
duerde een maend lang. Als dese Feste ge-
daen was / nam de Keyser met alle sijn
Heeren oorlog aen den Coning Pepijn / liet
sijn Schoon-bzoeder / om na Constantino-
polen te reysen met de schoone Belesante
sijn huybzou. De Coning Pepijn liet sijn
Heeren bereyden / om den Keyser met sijn
Susster te geleyden / al die te Hobe bleven
schreyden seer om 't vertreck van de schoone
Belesante. De Coning Pepijn geleyde de
Keyser met een schoon gefelschap / tot dat
zy quamen op de Haven daer de Keyser te
Schepe soude gaen. Doe nam den Keyser
oorlof aen den Coning / bedanckte hem seer
van de eer / dat sijn Edelheyt geconsenteert
had sijn Susster hem te geven tot een huy-
bzou / en van alles dat hy hem en sijn volck
betwefen had. In dese woorden heeft den
Keyser de Coning in sijn armen genomen
en hem gekust. De Coning seyde: Hooge
vermogende Heere / gy sult weten dat ick
u Edelheyt ontfangende noch elere gedaen
hebbe / als u Keyserlycke Majesteit toebe-
hoort; doch de gratie en danckbaerheyt
die u Edelheyt my betwefen heeft / dat u
Majesteit belieft te willen hebben mijn
Susster tot Gemallinne; so wil daer op
vast staen / dat ick u nu voozt alsuleken
bzient wesen sal / en bereypt tot allen plaet-
sen vooz u mijn Wif te setten in de abontwe-
re van der dood. Daer na ging de Coning
tot sijn Susster Belesante / en seyde: Mijn
alderlieffste Susster / laet u doch gedencken
van wat geslagte gy gekomen zijt / regert
u also datter bloet van Byzantijck eer daer
dooz hebben mag: want gy sult in byemde
landen reysen / van bzinden en tragen / re-
geert u by wijse bzoutwen / ende betwaert u
van quaden raet oft lichtelijck te gelooben /
op dat gy niet in zwaerigheyt en haem / en
nam haer in de armen en kustese met wee-
nende oogen om haer vertreckte wille.

De Edele vrouwe Belesante was 't herte also bange / dat zy niet een woort spreekken konde. Doe namen al de Heeren aen beyde zyden oozlof / als oock alle vrouwen en Jonckvrouwen die daer waren / Edelen en On-Edel. Daer wiert menigen traen gelaten aen allen zijden / boben al van de schoone Belesante. De Coninck keerde na Dancrjck met zijn geselschap. En de Keyser ging Schepe met zijn Bruyt / de wint was den Keyser so bequaem / dat hy in korte tijd quam te Constantinopolen / daer hy seer eerlijck ontfangen wert / ende in 't rutrecken van zijn Land / werden van verscheyden Nationen menigerlep batamenten gespeelt / ende vzeugt bedreven / dat hier te lange om te schryffen ware / maer eplacen ten duerde niet lang / de groote eer die de schoone Belesante gedaen wert / die veranderde in droeffnisse / weenen / kermen en klagen ; want de goede Vrouwe Belesante dooz een valsche Ridder verraden / en upt het geselschap van den Keyser haer Man verjaegt wert / so gy hier noch horen sult.

Hoe een Ridder des Keyfers van Constantinopolen op de Keyserinne verliefde.

Het II. Capittel.

In de Stadt van Constantinopolen was een Ridder daer den Keyser zijn vertroutwen op sette / also dat hy hem van niets verhies boben al zijn Heeren die doentertijd in zijn Hof waren / jae maechten hem Regent van Constantinopolen / en van zijn Hof een opperste secretaer / van welke weldaden den Keyser daer na qualijck geloont wert / van dese valsche Ridder / niet denckende de eer en hoogheyt die de Keyser hem gedaen had. Op een tijd so wert den valschen Ridder ontfcecken met quad begreete op de Keyserinne haer sende alleen in de zale / stelde hy hem

by haer / begon de goede Vrouw aen te sien met brandende liefde / daer af dese Edele Belesante geen achterdocht had / want zy reyn van leven was. Daer na gebeurde 't dat hy sittende by de Edele Vrouw / sprak in deser manieren : **O** Mogende en Hooggeboozne Vrouw / ich ben u ootmoedigen Dienaer / u Edelheyt belieft my te horen spreken / en verstaen een sake die ich u seggen sal / en langen tijd in mijn hert gedragen heb / dat is dat ich in u liefde behagen heb / so dat ich nacht nog dag rusten kan / en wanneer ich upt mijn slay gekomen ben / mach ich eten noch drincken / als ick denk op u schoonheyt ; nu bid ik u Edelheyt my te ontfangen tot u Dienaer in liefde : **O** mijn beminde die in alle Deugden vermaert zijt / wilt dog de oorzack niet wesen van mijn Dood / wilt my vertroosten ende ontfermen : op sulcke conditie dat ick u Edelheyt getrouw sal wesen totter dood : hier mede zweeg de Ridder / en de Keyserinne antwoorde seer eerlijck : **Ja** ! gy valsche ontrouwe Ridder / hoe zijt gy so stout / dat gy doost sulcke bileprijge woorden sprecken tegen des Keyfers eer / die u van niet so hooglijck opgeboet heeft tot eer en hoogheyt boben alle andere Heeren die in zijn Hof zijn ? **Hoe** zijt gy gekomen tot dese maledictie / dat gy soude willen wesen de oorzack van ons beyder verdoemenisse ! **God** wil nimmermeer gehengen dat het bloed van Dancrjck onteert soude wesen dooz my. **O** valsch vermaledijde mensch aensiet wat gy doet / wilt gy my ontceren / mijn Lichaem in schande / en mijn ziele in de eeuwige verdoemenis brengen ! **Verrader** / laet baren u quaet boozwemmen want van my sult gy geen troost verweerven / ick rade u sulcke woorden niet mer te spreken / of ick sal den Keyser de sake te kennen geben : gaet van my gy vermaledijde / spreect niet meer al sulcke woorden. **De** Ridder was bedroeft en beschaamt van dese woorden / doost niet een woort

mee spreken / en is so gescheyden van de
Kepferinne / beklagende de groote sottheit
die hy begonnen had / ende blygde dat hy
verjaegt soude worden / ende zijn eer en
hoogheyt verliesen mocht ; daer dooz zijn
liefde in veyraderp veranderden / ende de
Kepferin noch grooter lijden aen dede.

Doe de valsche Ridder de Kepfer-
rinne dooz den Kepfer van overspel be-
schuldigde.

Het III. Capittel.

DEN Ridder sozgende dat den Kepfer
soud konnen te weten zijn onbehoor-
lijcke liefde tot de Kepferin / so heeft hy
(om zijn schande te bedekket en de dood te
ontgaen) bedacht een schandelijck veyraet
tegen de Kepferin / en om 't selve te beter
vertwe te geben / so is hy op een Hemel-
baerts-dag gegaen in 't Hof by den Kep-
fer spaceren / alleen zynde heeft hy tot de
Kepfer gesept : Mogende Heer / hoewel
ik niet en twijfsele of de reden / die ik u Ma-
jestept te verklaren heb / u doozsijch ja on-
gelooflijck sal wesen / nochtans bewijlich
al mijn welbaren / eer en vermogen van
uwe Majestept ontfangen heb / so is het
meer als reden dat ich u eer en welbaren
boozsta / oock verhinde en tegensta 't gene
dat sou mogen strecken tot u nabee / al
sonder mijn leven aen hangen. De sake
Mogende Kepfer is van groote importan-
tie / en so schandelijck / dat ik my ontfiel / en
schame deselve te verhalen : want zy die u
Majestept verhooren heeft tot Kepferin /
en so hooglijck verheben hebt / is de geene
die sulken weldaet vergeten heeft / en haer
in hoerpe te huyten gaet ; het quaetste
van allen is / dat zy soecht u Persoon niet
bezendigheyt van kant te helpen / om in
meerder byzheit haer hoerdow te plegen.
Hierom Heer Kepfer siet by tijds toe / ich
sulck wetende / heeft mijn gemoet en con-
science niet gerust booz en al eer ich u Ma-
jestept 't selve heb te kennen gegeven. De-

sen valschen Ridder zijn woorden ge-
lydig hebbende / is weg gegaen / heeft des
Kepfers gelaet gants ontfiel gewest /
om dat hy den valschen Ridder te veel ge-
hoor gaf / niet twijfelende was waer het
gene hy hem gesept had. De Kepfer in zijn
Hofkomende / dede niet als suchten / welk
zijn Heeren gewaer wordende / sogten d'oor-
saeck hier van te weten / en hem te vrede te
stellen / maer te vergeess : want hoe de Kep-
fer meer in hem selven overlepe de de schan-
de / die hy meende dooz zijn vrou geschiet
te zijn / hoe hy meer ontfieken wert / dat hy
ten lesten niet langer zijn gramschap kon
bedwingen. Doen is de Kepfer in zijn ka-
mer gegaen / haer battende by 't hooft /
heeftse ter aerden neder gestoten / en ge-
tracteert dat 't bloet haer ober 't aensicht
liep. De schone Belesante ober dese wreet-
heyt bitterlijck schreyende / vzaegde zy den
Kepfer / welke d'oorzaeck zijns toornigheyt
was / dat hy haer dus sloeg / want ik sulck
niet verdient heb / dooz dien ich u Edelheyt
geen ontrouw betwefen heb / maer ter con-
trarie gesocht u Majestept met lijf en ziel
te behagen. Daer op de Kepfer antwoor-
de / ha valsche Hoere van u eerbaerheyt
ben ich wel geïnformeert / so dat ik den dag
en upre verbloech dat ich kennisse van u
kreeg / en sloeg de Edele Vrou wederom
met sulcken toornigheyt datse haer kracht
verloor / so dat haer Staet-dochters niet
anders wisten of sy was dood / dies sy sul-
ken geroy machten / dat het de Heeren
hoorden / en in de kamer quamen loopen /
daer of dat een van de Heeren de schoone
Belesante op-hielp ; de ander spracken de
Kepfer toe / seggende : o Mogende Heer /
hoe hebt gy so sellen hert dat gy u vrou
verdoen wilt / die van alle menschen ge-
preesen woort / en noyt in onere behonden
is geweest / dus hebt gy haer met onrechte
geslagen. De Kepfer septe / ich weet hoe
zy haer leven leydt tot mijnder schanden /
dus heb ich booz my genomen haer te doen

Her-

sterben een schandelijcke dood / en ick rade
niemant daer tegen te seggen / want ick
sal haer 't leven benemen / en alle haer
possessien ende erfensse. Doe sprach een
wijs Heer tot de Keyser: Mogende Keyser/
aensiet en overdenckt wat gy doen wilt/
gy weet dat de Vrouw die gy getrouwt hebt
is de Susser van de Coningh Peryn / een
magtig en moedig Heer / groot van her-
ten / ende indien gy yet laet misdoen aen
zijn Susser Belesante / het zy schade ofte
schande / hy is een Man om hem te wreec-
ken / by sulcker manieren dat alle u lan-
den bezogben sulken worden / ende menig
Edelman verflagen sal blyben / ende u
persoon verjaegt sal worden upt u landen/
dat een groote schand sal wesen ; en dat
meer is / so is dese goede vrouwe gebon-
den met de band der natueren van u Edel-
heyt / dus is 't sozghlyck dese vrouwe te
misdoen. Ma dat dese goede Heere zijn
woorden ge-eynt had / so viel Belesante op
haer knien vooz de Keyser haren Man/
spreekende met schreyende oogen: O mijn
Heer hebt medelijden met my / want ick
nopt van mijn dagen gedacht heb / dat
tegens u Hoogheyt sou mogen wesen: In-
dien gy my niet ontfemen wilt / so wilt
ontfermen de hucht die ick drage; daer af
my God sal ontbinden / en my verlossen:
ick bid u ootmoedelyck / wilt my in een
Cooren setten / ter tijd toe dat ick ontbon-
den ben van de hucht die ick drage; en so
haest als ick verloft sal wesen / doet dan
met my dat u belieft. De Keyserin dus
met schreyende oogen / suchten en kermen
spreekende / so was daer niemant so hert
hy moest tranen laten / of was bevangen
met barmhertigheyt: maer des Keyserg
hert was so ontfiecken van gram'schap/
sprach. Frongetrouwe Vrouw / ick magh
my wel beklagen dat gy met 't kinde zyt/
want ick ben so gelyfmoert / dat ick u ge-
ne genade doen en sal / want dooz u on-
trouweyt hebby my begeben / en een ander

berhoren. Als de Heeren sagen dat des
Keyser om geenderhande saken zijn gram-
schap berecken noch cessieren en wilde / so
hebben de Heeren den Keyser upt de kamer
van Belesante met schoone woorden in de
Keyserg Palaps gelept / maer de Vrouw is
gebleven in hare kamer / wiens aengesigt
met bloet geverft was / doch de vrouwen
hebben haer schoon water gebzacht / om
haer te wasschen van den bloede. Hier en
tusschen is Blandemijn haer kamerlikt
gekomen / siende zijn vrouwe aldus ghan-
teert / sepe hy: Eplacielieve Vrouw / ick sie
wel dat gy bezraden zyt / nu bid ick God
dat den Persoon moet vermaledijdt wesen
die u dat quaet heeft berept / neemt toch
een luttel patientie en vertroost u / wilt my
geloben en betrouwen ick sal u in Branch-
rijck hy u Broeder den Coning bzingen /
die u my te bewaren heeft gegeven / geloof
mijn raet / en reysen wy weder in Branch-
rijck / of zyt secker / de Keyser u hozeeling
sal doen schande en oncere. Doen sprach
Belesante / ha Blandemijn goede vrient
dat ick so reysen sou dat waer my groote
schande / want men dan met reden hadde
te seggen / dat ick aen de saecke schuldigh
waer / ick heb lieber de dood te sterben vooz
al de werelt / dan schande te hebben / daer
ick onnosel in ben / dat weet de Almogen-
de God. De Keyser sittende in zijn Sale
met zijn Heeren / zijn gram'schap wat ober-
zinde / dede hy halen zijn Vrouw / die daer
gebragt wert / en so als hy haer sag / wert
zijn hert bebende / so ontfag hy de Coning
haren Broeder / dat hy haer niet misdoen
en dozste / maer sprach: Gy ongetrouwe
Vrouw / hy is mijn eere verlorren / so moet
my God helpen / ten waer dat ick 't niet
en liet om u Broeder / ick sou u lewendig
doen verbzanden / maer om den Coning
wil suldy op dit pag u lijf behouden / de
ick belast u nu upt alle mijn Landen /
blijden / ende moggen upt de Stad ; indien
ick u daer vinde / so sal ick van stonde

aendoen sterben een schandelycke dood / so doe ick oock allen den geenien weten die in mijn land zijn / dat niemant so koen zy die u gelepde of geselschap houde / op hun lijf te verliesen / dan alleen Blandemijn / die gy met u upt Dancrkrijck bzocht / gaet van sonden aen daer 't u belieft / want gy u leven mijn bedde niet meer verwerven en sult. De Edele Vrouw sou haer geerne verantwoort hebben / maer de Kesper wou niet een woort van haer hoozen. Doe is van sonden aen dooz 't gebod des Kesper's de Edele Vrouw gescheppen van de Kesper ende andere Heeren / oozlof nemende met groot suchten ende schrepen / en sepde: Edele Kesper en Heeren / ick heb noyt gedaen dat u Hoogheyt oft u eere na mach gaen / adieu mijn Heeren ick blijf u getrou tot in mijn dood / adieu mijn Heeren en vrouwen / dit scheppen valt mp al te zwaer och laep : oft ick van mijn kinderen verscheppen waer / en dan de aerde haer opende / so soude ick mijn Ziel geven en offeren den almogende God / en mijn lichaem de aerde om te bezvotten. De Heeren en Vrouwen dese woorden hoozende / waren in seer groote bangigheyt / sonder alleen den Kesper / die so ontstecken was met gramscap / dat hy geen woorden en agte nochte medelijden met haer hadde. Zoo is dese Edele Kesper in met haer Dienaer Blandemijn opgeseten te Paerde / ende reed in de Stad. Als de Edele Vrouw in de Stad gekomen was / so rees daer een groot ruoer onder de gemeente om haer vertreck / en schrepen; ja 't gekrijt was so groot dattet niet te schrijven en is / elck liep om oozlof te nemen / so wel Mans als Vrouwen / haer Godt bevelende; maer zy doozten haer niet verder gelepen dooz 't gebod / dan totter Hoortzen van de Stad. Dese Vrouw die so deerlijck bezvraden was van de Ridder / heeft haer weg genomen na Dancrkrijck / en so haest als zy upt de Stad was / ende quam op 't wilde bed in

schande en oneer verjaegt / so bedacht zy de af-komste daer zy af-gekomen was / en haren hooge staet daer zy in geweest was / stende dat de Fortuyn zy verkerde / sepde zy : Eplacp ! waercom heyd de dood dus lange / datse niet en komt om mijn duchtten eynde te bzenge? och ter quader tyd ben ick geboren / ick ongelukkigste Vrouw op deser aerde / alle mijn dagen zyn nu geset in suchten / kermen / klagen en weenen; mijn lacchen is in schrepen verandert / mijn singen met ducht bereept / mijn sprecken in zwijgen / in de stee van mijn goude kleederen / sluwelen en sijne Takenen / daer dit ongeballige Lichaem mede verciert plagte wesen zyn verheert in soode kleederen / als een arme Dienst-maegt : booz mijn kostelijcke steenen / die niet te tapeeten en waren / daer booz moet ick nu gaen doelen in bzeemde landen als een bedzuchte Vrouw / bedecken mijn kleederen met tranen / op dat mijn leven ten eynde komen magh : O gy schaepherders / aensiet mijn groot bezvriet daer ick in geset ben : och haddet God Almachtigh belieft dat ick geweest hadde van sulcken kleppen af-komst / dat ick waere de armste Vrouw van die op aerden zijn / op dat mp niemant en kende in dese ellende en armoed ! Och laep waercom beschijnt mp de Son ! Och waercom gaet de aerde niet op om mp te verflinden ! want mijn leven niet en is dan schrepen / suchten en kermen / en mijn oogen en sullen niet wesen dan een Fonteyn van tranen : O valsche Fortuyn / ick behooz u wel te bemaledyden; dooz u ben ick verjaegt / en ben de alder-bedzoefte die op der aerden leest : och mijn bzoeder / wat sult gy dencken als gy dese tjdinge hoozen sult ? gy sult wenschen dat ick niet geboren geweest en had / en aldus beklagende haer bezvriet / so begon zy te zwijgen / en was by na van den Paerde gevallen. Als Blandemijn dit gewaer werd / so trad hy om haer op te houden / ende sepde : O mijn liebe Vrouw /
necit

neemt patientie / en vertroost u / stelt u hert in God / hy sal u vertroosten / also waerachtigh als gy in dese saken onschuldig zyt / en dit seggende / sag Blandemijn een schoone Fonteyne / daer hy Belesante hy bzoegt om te rusten. Nu so wil ick hier zwijgen van de Edele Vrouwe / en spreken van den Bezrader die oock verhardt was in zijn vermaledijde booshept.

Hoe de valsche Ridder vervolgde de vrouwe Belesante / om met haer zijn wille te doen.

Het IV. Capittel.

Als de valsche Ridder sag dat de Vrouwe Agerepst was / nam hy booz haer te volgen / liet zijn Dienaer van hem gaen / trock andere klederen aen / en reed so hardt als hy kon / en vzaegde al die hem te ontmoet quamen / of zy geen Vrouw gesien hadden / en eyndelijck wierde hem de weg gewesen / aldus so reed hy na een bosschagie daer de schoone Belesante by een Fonteyn sat met haren dienaer Blandemijn / om haer wat te rusten / want zy seer vermoept was. Sp dus sittende / beschypde haer quade avonture die haer gebeurde / so sepde Blandemijn: Och myn Vrouw stelt u te vreden / God sal u vertroosten. Onderwijl quam dese snode Ridder by de Vrouw / maer zy kende hem niet om dat hy verkleed was booz dat hy nader quam / doe wordse al suchtende / sprekende: O God / nu sie ick hier komen den bezrader die my in dese elende gebzagt heeft / ick heb groote soz dat hy hier komt om my te onteeren. Doe sprak Blandemijn: o Mogende Kerpserin weest niet verbaert / indien hy hier komt om u peys quaets te doen / sal ick my tegen dien bezrader setten / en beschermen u tot 'er dood: al sprekende naderde de bezrader eredende van zijn Paert / groete haer seer hoochlijck / seggende: Indien gy my wilt consenteeren mijn begeerte / ick sal so veel

doen dat de Kerpser u weder ontfangen sal en u in meer heelijchhept stellen dan gy opt gewoest bent / want ick doe 't om u eere en profijt. Na vermaledyde creature sey de Edele vrouwe / waer booz sou ick u lief hebbe: want dooz u groote valghypt ben ick in dit verdziet gekomen / gy hebt my in dese dzooffenissen gebzagt. Omijn Edele vrou / sepde de valsche Ridder / laet sulck te spreken / dooz my kond gy weder Kerpserinne woorden: Dese woorden seggende / nepgde hem de valsche Ridder om haer te kussen. Als Blandemijn dit sag / schoot hy booz den Ridder / en gaf hem sulcken slag dat hy ter aerden viel / en brak twee tanden in zijn mont. De valsche Ridder stont op / toog zijn zwert vpt om Blandemijn te slaen / maer hy nam zijn Jabelijn en bevochten malkanderen / so dat se bepde seer gequest waren. Aldus bechten ende / quam daer een man vpt vzernde landen / die sprak: Gy Heeren laet slaen u bechten / wilt my seggen u geschil / op dat ick hoozen mach wie dat van u beuden recht of onrecht heeft. Och! sey Blandemijn / laet ons begaen / ick wil niet dese bezrader geen peys maken / booz al eer ick hem ter dood gebzagt heb. Liebe vriend / sepde de Edele Vrouw tot de Koozman / wilt ons bystaen / desen valschen Ridder vervolgt my om mijn eere te benemen tegen mijn danck / 't is de valsche Ridder die my beraden heeft tegen den Kerpser / so dat ick vpt zijn geselschap verstoten / en vpt alle zijn landen gebannen ben / en dat dooz zijn valsche woorden. De Koozman hoer ende dese woorden van de Edele vrouwe Belesante / had medelijden met haer / sey tot de Ridder: Laet slaen u gevecht / racht de Edele Vrouwe niet / dat de Kerpser van u quaet opset wel geïnsozmeret wylert / hy sou u een schandelijcke dood doen sterben. De valsche Ridder verstaende des Koozmans tale / liet zijn bechten / en bloed in 't bosch / want hy hadde genuent dat hy

tot

tot zijn meningē souden gekomen hebben /
maer hy hadde een saecke onderwonden die
hem qualijck bequam / zijn verzaet wert
noch namaels ontdeckt / als gy hoozen
sult. Ma dat de valsche Ridder gewecken
was / bleef de schoone Belesante in 't bosch
by de Fonteyne met Blandemijn seer be-
dzucht. Blandemijn was seer gequetst /
en verbond zijn wonde als hy best mocht.
De Koopman seyde tegen Belesante / ep-
laci Vrouw / ick sie wel dat gy van dien
valschen Ridder verzaeden zijt ; ick bid God
dat hy my wil gratie geven / dat ick zijn
verzaet mocht uptzengen / en zijn dood
verbolgen tot u eere / ick wil u Gode bebe-
len / die u vertroosten wil in u verdriet.
Blandemijn help zijn Vrouw te paerde / en
sat oock op en reed in de herberge / die daer
hy was / daer bleven zy rusten acht dagen
lanck om Blandemijns wonden te genee-
sen. Doe hy genesen was / stelden zy haer
wederom te reysen na Brankryck : doe be-
gonde schoone Vrouw te sugten en te ker-
men met groot verdriet / seggende tot
Blandemijn : Wat sal de Coning Paphijn
mijn broeder seggen / als hy hoozen sal de
nieuwwe maren van mijn verdriet daer ick
in geset ben / so schandelyck verjaegt upt
des Keysers geselschap / als een Wyf die
oneerlyck geleest heeft by haer Man : Och
ick ben in groote sozge dat mijn broeder die
sake geloven sal / en my een schandelycke
brodaendoen sal / meynende dat ick hier in
schuldig ben : Vrouw seyde Blandemijn
hebt geen sozge hoor u broeder / ten is geen
sake om te geloven / u broeder is wijs / wel
versien van goede Raedsliden / om te ne-
men raed op dese saken / hebt betrouwen
op Godt / die u vertroosten sal in u quade
avontuere : en aldus rydende door ver-
sclapde landen / quamense in Brankryck
passerden de schoone Stad Olyens om na
Darns te reysen / aldaer de Coning zijn
Dof hiel. Aldus komende bynten de stede
Olyens in 't bosch dat seer groot is / ende

lanck / gebeurde de Edele Vrouw een deer-
lijck avontuer / als ick verklaren sal.

Hoe Belesante haerde twee Sonen
in 't bosch / daer af de eene hiet Da-
lentijn / en den anderen Gurfon / en
hoe zy de twee Sonen verloor.

Het V. Capittel.

De Edele Belesante rydende in het
bosch / zwaer zijnde van kinde / so is
den tyd gekomen datse niet langer ryden
mocht / so dat sy van 't paert most treden /
haer beklagende van haer misbal. Blan-
demijn vzaegde haer : Mijn liebe Vrouw /
wat ist dat u Edelheyt dus hermt ende
kilaegt / ick bid u vriendelyck dat gy u te
vreedden sullen wilt / in 't hozt sullen wy
wesen daer gy u rusten sult : eplaci seyde
Belesante / hest my van 't Paert / en set
my onder een boom / en gaet haelt vrou-
wen die my te bate komen : want de tyd
die is gekomen dat ick niet langer beyden
mag. Blandemijn heefse van den Paer-
de geset / en settense onder een hooge boom
op der aerden / om de plaetse te beter te
kennen / en haer beter hond binden. Doen
kloem Blandemijn ras te Paerde / en dede
groote neerstigheyt in 't ryden / om vrou-
wen te krijgen / die d' Edele Belesante
helpen souden. Sy bleef alleen ellenbig
sonder geselschap van vrouwen of man-
nen / dan alleen God die haer byfont / so
dat sy haerde in korte tyd twee schoone So-
nen : maer eplacy de goede Vrouw had niet
veel blydschap van haer twee kinderen /
want so haest als sy verloft was / quam
daer loopen een groote wilde Beer seer
pffelijck hyplen ende blasen / nam een van
dese twee kinderen in zijn muyl / ley'er
mede ten bosch-waert in. Dese Vrouw
dit siende / was seer bedroeft van herten /
niet sonder oorfake / dies zy seer krank en
begost deerlyck te schryven om haer kind /
dat de wilde Beer haer kind ontnemen
had /

had / so begon sy te kruppen op handen en voeten in 't bosch na haer kint / om dat den Beer weder te ontnemen / maer ep-laes ! het hulp niet dat sy den Beer ver-bolgde / want zy haer kint niet meer sien en sal / dan dooz de geheugenisse Gods / als sy noch horen sult. Aldus kruppemde dooz 't bosch op handen en voeten / her-mende en klagende om haer kint dat zy so deerlijck verloren had / so was sy so ver-moeyt dat haer een groote siekte aengquam / en wert zwojmende / so datse bleef seg-gen op der aerde als of sy dood geweest had. Ick sal hier dan laten blyben om van Be-lefante meerder te spreken / sal seggen van haer ander kint dat daer bleef leggen alleen onder den boom in 't bosch. Het geschiede op den selven dag / dat den Coning Pe-pyn upt Parijs reed met een schoon ge-selschap van Heeren / om te reysen na Constantinopolen by sijn Suster Be-lefante ; so nam hy sijn weg na Oylens / is gekomen in 't bosch van Oylens / aldaer sijn Suster was verschepden van twee schoone kinderen : hy wist niet dat zy de quade avontuer daer in 't bosch leer. Nu ist of Godt hebben wilde / dat de Coning in 't bosch rydende / sagh onder de groote boom 't kint van Belesant alleen leggen op der aerde / so reed hy na den boom / seggende tot sijn Heeren : Siet hier toch wat ick hier vinde / o Allmogende God ick heb een seer schoon kint gebonden / waer-achtigh Heer Coning ghy segt waer / sey-den de Heeren. Doe sey de Coning / ick wil dat dit kint opgeboed sal worden op mijn hof / so lang alst Godt sal laten le-ben. Indien dit kint komt tot sijn saren ick sal 't seer wel versien van alles dat hem van noden wesen sal. Doe riep de Coning een van zijn Ridderg / die hy last gaf van dit kint / seggende neemt dit kint / bzenget te Oylens / ende latet doopen / soecht hem een voedster / en laet hem doen al wat hem van node wesen sal. De Coning had wel

recht dat hy 't kint lief had / want 't was zyn Susters Soon / al wist hy 't niet. De Ridder nam 't kint / bzogt 't binnen / en lie-tet doopen / noemdet Valentijn / so was oock des Ridders naem. Doe socht de Rid-der een voedster so de Coning hem belast had. De Coning nam zyn weg na Con-stantinopolen / om te sien zyn Suster Be-lefante / die hy lief had. Den Coning dug rydende in 't bosch / quam Blandemijn de Coning te gemoet ryden / die een bzoutwe met hem bzagt om de Edele Vrouw by te slaen in haer noot. Blandemijn de Co-ning kennende / verschrakte seer / trad van zyn paert / en groete den Coning. Doe sprach de Coning tot Blandemijn / wat rydinge van mijn Suster / hoe gaet 't met haer ? Hoogmogende Coning veel goets te seggen van u Suster kan ick niet / de saken gaen niet wel / dat dooz bezraet van een vermaleidjde Ridder / die haer bezraden heeft / waer dooz de Keyser u Suster ver-bannen heeft upt alle zyn landen / en had-den 't des Keyfers Heeren niet gedaen / u Suster stont in groote sorgen / dat de Keyser haer sou hebben doen doden. Doe seyde de Coning tot Blandemijn : Ik hou de Key-ser vooz sot / dat hy mijn Suster niet heeft laten doden : Ick seg u Blandemijn / wa-den ick mijn Suster had / ick soude haer een schandelijcke dood doen sterben. Nu mijn Heeren / sey de Coning / ons reys is opge-set / laet ons wederkeeren / Ik wil niet ver-der reysen / ick weet rydinge genoeg van haer. Met dese woorden keerde de Con-ing weder na Parijs : dug rydende beklaegde hem de Coning van zyn Suster / seggende : o Allmogende God / hoe is een Man ont-eert van een Vrouw och lacy ! nu ben ick ver-schooden en ontteert / ick had gheooft van mijn Suster te hebben blydschap en een-dzacht met de Keyser Alexander : waer-lacy ! by haer is Vranckryck ontteert : so reed de Coning al klagende oer weg / tot dat hy quam tot Oylens. Als Blande-mijn

mijn de Coning dus sag treuren / so dzoeg
hy forze vooz Belesante / en liet den Co-
ning alleen / en reed na de boom daer hy
de Edele Vrouw gelaten had : maer hy
en vant haer niet / waer dooz hy seer be-
dzoest was. Doe trat hy van zyn Paert /
bont dat aen een boom / en gingse soecken
dooz 't bos / so lang dat hy haer bont lig-
gen in onmacht / spzeekende niet dan met
groote pijn. Blandemijn hief haer op van
der aerde / met de vrou die hy gehaelt had :
maer lacp ! 't is om niet / want zy moecht
gaen noch staen : Blandemijn vzaegde
wie heeft u hier gebzacht ? Och ! Blande-
mijn alle dage was mijn verdziet ende
dzoeffnisse / want so dza als gy mijn ver-
laten had / vaerde ick twee Sonen. Doen
quam daer een Beer gelopen / en nam een
van mijn Sonen / liep daer mede in 't bos /
waer op ick my selde om hem na te vol-
gen om mijn hint te beschermen / maer
kon niet van weemoedighhepd. O mijn
Vrouw sep Blandemijn / ik koom van den
boom / maer heb geen hint gesien. Als
Belesante dit hoorde / bsel zy in onmacht :
Blandemijn nam haer in zyn armen /
bzocht haer weder onder de boom / daer zy
haer kinderen gelaten had. Als zy haer
hint niet vant / bedzeef zy groote rou / dat
't scheen dat haer herte bzeken sou / seggen-
de : Och Heer Kepsch / gy zpt de oorzacch
van mijn verdziet / en dat dooz quade raet
die gy geloofst hebt / daer ick geen schult toe
en heb / 't welk u belieft my in dit verdziet te
setten / ick heb niet gebaen daer gy schande
af meugt hebben / ick heb verlorende 2 So-
nen daer mede ik van u zwanger was : och
mijn liebe kinderen / ick sie u nimmer we-
der / hoewel gy zpt geboren van Kepschlyc-
ke en Konincklycke geslachte : Och Dood
komt doch haelt my uyt dit leven / want
gy my liever zyt dan 't leven. Blande-
mijn vertrooste haer so als hy magt / set-
tense op haer Paert met die Vrouw die hy
met hem gebzocht had / en reden tot dat zy

quamen in een Dozp daer zy haer kraem
hielt. Blandemijn trooste haer al / waer
dooz zy een wepnig te bzeden was / want
daer is geen dzoeffnisse so groot op aerde
zy esseert niet 'er tyd. Als zy haer Kerck-
ganck gebaen had / doe vertelde Blande-
mijn zyn Vrouw / hoe dat hy de Coning ha-
ren bzoder gepzoken had / endat den Co-
ning hem gebzocht had hoe 't met haer
was / en ik sep de Coning van 't groot ber-
raet dat de halse Ridder berept had. Als
de Coning Deyn dit hoorde / was hy ge-
stoozt in zyn hert en spzakt met een woort :
daerom mijn liebe Vrouw ben ick vooz u
beducht / indien gy by u bzoder kemt / dat
gy by hem niet gesien sult wesen ; want
ick laet my duncken dat hy u de schult geeft.
Och lacp spzakt sy / is 't niet daer toe geko-
men daer ick vooz gesozgt heb ? hoe wel
mag ick seggen dat ick ben de verachtste
vrou die nu geboren is / dat 't een vermale-
dijde dag was doe ick troude : Och of ick
geboren gewest had van de armste men-
sche op aerden ! o Blandemijn ick wil niet
na Parijs / ick wil my setten in Gods
hand / en so bezre reysen dat geen mensche
weten sal waer ick ben : want indien mijn
bzoder my had / hy sou my doen dooden /
ick soude my niet mogen verantwoozden /
ick sou de schult moeten hebben / so is 't be-
ter dat ick zyn toorn ontgae. Och sepde
Blandemijn / wilt anders niet kermen en
klagen / u Edelhept sal seker weten dat ick
by u leven en sterben sal : ick ben daer toe
gestelt om u te dienen / waer dat gy reysen
wilt. Daer op sepde sy / ick danke u van u
goede wil / ick sal al mijn betrouwen op u
setten. Aldus is Belesante een weg inge-
sagen met haer Dienaer / reysende in
vreemde Landen / voozwaer een dierlycke
saech vooz so een Edele Vrouw / te schenden
van bzinden en magen / in vreemde Lan-
den te gaen desen / verstaten van haer man
en veragt van haer bzoder / eplacp is sy
met de alder-bedzuchtste Vrouw die hier op
aer =

aerden is gebooren? Nu sal ick hier laten te spreken van de schoone Belesante / en seggen van de Bepz die 't kind weg dzoegh in 't bosch by haer Jongen.

Van den Bepz die een van de twee Soonen van Belesante wech gedragen hadde by sijn Jongen.

Het VI. Capittel.

DEN Bepz die een van dese twee kinderen genomen had / dzoeg 't kind in sijn hol dat seer diep en dypster was / in 't welke hy hadde drie jonge Bepzen / die 't kind souden eten: maer Godt die de sijne niet berlaet / beletten de Bepzen dat sp 'er kind geen quaet deden / maer kembden het met hare klaeuwen / ende lichten het met hare tongen. Als den ouden bepz sag dat de jonge bepzen 't kind geen quaet deden / so soog zp 't een jaer lang; doe werd 't kind dooz 't boesfel van dese bepz so rou als een wilde bepz / maer was so schoon van fatsoen als een mensch wesen mocht. Als hy nu groot en sterck geworden was / begost hy de wilde beesten te verstaen; sp ontsagen hem so wel Leeuwen / Bepzen / Hertten als Hinden / want 't kind was vzeesselijck geworden in zijn wassen / dat hy niemant / so wel beesten als menschen ontsag; in dugdantigen staet leefde dat kind als een beest / tot dat hy vijftien jaren oud was / so dat niemand dooz 't bosch dozst rijden of gaen / dat hy bond dat belde hy ter aerde / en at het al raew als andere wilde beesten doen / hy was genoemt Dursson onder de menschen om dat hy opgeboed was van een bepz / weder vzeesde desen Wildeman / die lieden die daer ontrent geseten waren / woynen geraden om den Wildeman te vangen / maer 't was al om niet / want hy ontsag geen wapenen noch messen / maer vzaefte in sucken als of hy een pyl in de hand gehad had. Aldus leefde desen Wildeman in het

bosch als een beest sonder kleder en aen te hebben / noch een wootz te spreken. Maer de schoone Belesante pepnsde vast om hare twee Sonen die sp verlozen had / altoegh Godt Almachtig biddende dat hy haer 2. Sonen bewaren wilde. Sp repzde met haer Dienaer / is gekomen in een Haven in Portugael / daer een schoon kasteel stont / daer op woont een Heuse / so groot en sterck dat hem geen peert dzagen mocht / sijn naem was Fatagus. Als dese Heuse dat Schip sag / is hy upt sijn kasteel gekomen na de Haven / is in 't Schip getreden om sijn Tol te hebben van de geene die daer boozby repzde / klimmende in 't schip daer de Edele vzwoutwe in was / 't welke vol was van alle kostelijcke koopmanschap / so heeft hy aengesien de schoone Belesante / die hy nam by de hand / ende leyde haer in zijn kasteel by zijn vzwoutwe die was upt Spangie / en Blandmijn voligde zijn vzwoutwe na. De Heus ontsing haer met groote blijdschap / hieten haer wellekom / en belaste zijn vzwoutwe dat zp Belesante bewaren soude met haer Dienaer / maer zp was 'er met bedruchte herten / als zp dacht om haer twee kinderen / so schrepde se so dretelijck / als een vzwoutwe mach / waer dooz haer de vzwoutwe van de Heus trooste / want zp haer seer lief hadde dat zp eten noch dzincken mocht sonder Belesante. Een langen tijd bleef Belesante in 't kasteel in grooten dreck en lijden. Van hier sal ick Belesante laten / en spreken van de Keyser Alexander / ende van de valschen Ridder.

Hoe dat de valsche Ridder nieuwwe Pachten opgeset hadde in de Stad van Constantinopolen / daer dooz sijn vertraet tegen Belesante upt quam.

Het VII. Capittel.

DE Keyser Alexander / na dat hy zijn vzwoutwe verjaeght hadde / beklagde hy 't in zijn herte; maer den Ridder onderhiete

hielt den Kefser altoos in fijn quade optie. Den Kefser gaf den bezcader groote macht / want dat hy gebood dat was gedaen / also dat hy in de stad van Constantinopolen nieuwe Acchfen opfette tegens recht en reden; so was in de stad van Constantinopolen een Jaer-merckt / die men hielt op den 15. dag van September / tot de welcke menig koopman quam upt vzeemde Landen / wanneer de tijd gekomen was om merchte te houden / so was daer ooch in de Stad gekomen den koopman die Belesante beschermden van desen Ridder. Den Kefser liet de merckt bewaren na gewoonte / waer of dat hy die last gaf den valschen Ridder / met hem settende 200 Mannen om de Tollen in te manen. De voornoemde koopman bledefe Ridder wel kende / geliet hem oft hy hem niet gekent en hadde / want hy sorgde altoos dat hy fijn bezraed upt vzingen soude / dies hy geerne de koopman soude gezocht hebben ter dood / maer hy kon niet. Desen koopman was wel gefooztert van alle Soederen / als van Goude en Zijde Lakenen / daer dooz hy meer verkocht dan pemandt anders / sodat den koopman een groote somme schuldig was. Als de merckt ten epnde was sond de Ridder fijn Dienaer aen den koopman om fijn Col te betalen. De Dienaren quamen by den koopman / seggende: Gy moet geven den thien den penninck van 't geene gy verkoopt. Den koopman sepe / hoe is dit dat men so grooten Col geven moet? Gaet wech epscht niet meer van my / dat is de ongereuwe valsche Ridder / dat hem God bemaledijde / ich hoop dat hy noch een schandelijcke dood sal sterben. Over dit seggen nam een van dese dienaers een stock en sloeg den koopman op fijn hooft / dat hem 't bloed ober fijn aensicht liep. Den koopman hem gequest voelende / toogh fijn zwaert / en sloeg den Sergiant dat hy dood ter aerden biel / waer dooz een groot rumoer quam / en de koopman gebangen

wert / en booz de valsche Ridder gezocht / die hem wilde doen dooden sonder beraedt / dacht dat hy fijn tijd wel verwacht had / en fijn sake nu niet uptkomen sou. De koopman sprack / stelt my te recht na constume van den lande / dat ich gehoozt magh woorden. Den Colwan sepe dat hy geen recht hebben soud / want hy openbaer den doodslag had gedaen. Maer den Rchter heeft het den koopman geunt en booz den Kefser gelept. Als de koopman booz den Kefser flout / dede de Ridder dooz een Advocaet seer strengelijck tegen de koopman pzoedereen / en sepe dat de koopman was gehomen in de vyzpheyte van Constantinopolen / en heeft daer vermoozt een van des Keffers dienaren / en daer-en-boben heeft hy onbetamelijcke woorden gesproken tegen d'eere van dese Ridder. De koopman biel op fijn knien booz den Kefser / en begoft te spraken: O Hoogmoedige Prince / indien u Edelhept beliest my te horen spreken / ich hoop u pets wichtighs te seggen daer Majest: mede beladen is. Koopman sepe Kefser / sprekke vzelijck. Mogende Kefser sepe de koopman / doet de Poozte (so fijn Majest: beliest) van u Hof slupten / op dat daer niemant upt en magh / 't geen geschlede. Doe sepe de koopman / hoozt ra mijn woorden / de tijd is gekomen dattet bezraet van desen valschen Ridder uptkomen sal. Heer Kefser / dit is dat gy u Prou met onrecht hebt verjaeght / u Edelhept heeft opgevoed een bemaledijd mensche / die u Prou versogt heeft tot oneer; by haer komende in haer kamer alleen / sy suly met groote reden af-saende / is hy bescharmt wech gegacn / vzeefende booz groote schande dat fijn bezraet upt komen soude / dies hy so bele gedaen heeft / dat gy u vron verjaegt hebt upt al u Landen. Maar om dat te beter te weten / sal ich utwe Majest: seggen / hoe dat ich dese sake kom te weten: het is warechtig / dat op dien selben dagh als ghy u Prou gebannen had / quam ich ge-
reden

reden in een Bosch / daer ik desen valschen
Ridder vant / die in sijn wapens was / en
bocht tegen Blandemijn / dewelcke in zijn
betwaringe had Belesante / so riep ich met
sijner stemme : Mijn Peeren laet staen
u gevecht. De Edele Vrouwe die seer deer-
lijck schreyde / bad: Och Koopman wilt
my doch beschermen tegens den valschen
Ridder die mijn eer benemen wil / eplars!
hy is het die my in dit verdriet gebzacht
heeft / daer dooz den Kepsfer my gebannen
heeft. Doe stack ich mijn Peert met spo-
ren / om te beschutten 't gevecht : maer so
haest de bezrader zijn naem hoorde noemen
nam hy de blucht dooz 't bosch. Mogende
Kepsfer / ich heb menig reys gebagt / om
u dit te kennen te geven; maer dese Bezra-
der was altoos by u / waer dooz dat ich by
u Hooghept niet komen mochte : Indien
gy dese sake niet bevinde waer te zijn / so
doet my een schandelijcke dood aen / als dat
behoort. Als den Kepsfer den Koopman
hoorde spreken / so begon hy zwaerlijck te
suchten en deerlijck te schreyen / seggende:
Gy valsche en ongetrouwe Dienaer / ich
heb my altoos geboegt om u groot te ma-
ken / gy loont my met dit bezraet / want
gy my genomen hebt mijn eer / so moet
my God helpen / heeft het my niet altyd
op mijn hert gelegen / dat gy mijn noch
bezraden soude / gy hebt gedaen dat ich
ben geworden den alderstijfsten van alle
Princen. Ach! ich behoor u te doen doo-
den / want ich dooz u verloren hebbe het
aldermeeste dat ich op Werden begeerde
was / ter quaeder upre heb ik u raed geloofst:
want lichtelijck gelooven verging noyt
Man wel. Mogende Kepsfer / seyde de
valsche Ridder / ich ben niet verstoort in 't
geene dat desen Koopman seyt / want ich
onschuldig ben / en sal my oock so houden.
Doen sey de Koopman / gy liegt daer aen
gy valschen Ridder / gy moogt u niet
onschuldigen / ich wil u doen lijden in een
kampe / daer boozt ich mijn lijf sette in han-

den van sijn Meesstert / ick sal 't u doch
belijden dat gy die bezraet schuldig zijt /
en om dat te effectueren / gebe ick u hier
mijn pant. Den Kepsfer sag dat de Koop-
man sijn pant weder wierp / seyde hy totten
valschen Ridder: Du is de tijd gekomen
om tegen de Koopman te bechten / of de
saech belijden. Doe antwoorde de valsche
Ridder / by behoort te weten dat my geen
kamp toebehoort te bechten tegen onedele
Lieden als den Koopman is / ick ben van
Edele af-komste geboren. By mijn Kroon
seyde de Kepsfer / in dese sake behoort niemant
onschuilt te hebben / 't moet wesen dat gy
den kamp bechten sult / en indien gy dat
niet doen wilt / so houd ick u schuldig.
Als de valsche bezrader dit hoorde / was
hy bedroeft / en seyde tot den Kepsfer: want
het u belieft / sal ick mijn lijf avonturen en
verantwoorden. Hy dacht dat hy hem met
sijn stout spreken soude ontlafen / maer de
Kepsfer bebal dat men hem betworen sou /
also dede hy oock den Koopman. Doe
bergaderde den Kepsfer sijn traet / en de dag
wert aengeseyt om de kamp te bechten.
Godt is een rechtveerdig Richter / want
't bezraet van die naturen is / datter loont
sijn Meesstert / als gy hier horen sult.

Hoe de Kepsfer by raed van de
Wijzen dede halen den Coning Pepsijn /
om te weten de waerhept tusschen den
Koopman ende valsche Ridder.

Het VIII. Capittel.

Nat dat den dag van den kamp ge-
nozdinert was / heeft de Kepsfer ber-
staen dat Coning Pepsijn te Rome was /
om de Paus te ontfetten tegen de onge-
lobigen / daer dooz de Kepsfer berseyt dat
hy soude gelieven te komen als men den
kamp bechten soude / om dat de Kepsfer
hem te beter konde ontschuldigen / alsoo
hy merkte dat hy sijn Vrouwe onschuldig
ver-

verflooten had; dus zijn de Ambassadeuren
recept na Constantinopolen / tot dat zij te
Romen zijn gekomen by Coning Pepijn /
dewelcke zij aldus aengesproocken hebben:
Edele Mogende Kersten Coning / wy pre-
senteeren u Hoogheyt hier brieven van on-
sen Keeser Alexander: welcke brieven den
Coning aennam en doorszagse; sprekende
voorzal zijn Heeren: Siet hier de Mogent-
heyt Gods die groot is / ick heb hier groote
tydinge. De Keeser ontvied my / dat hy
mijn Susster Belesante sonder recht of re-
den afgeset heeft upt zijn geselschap / en
upt zijn land gebannen dooz een valse ber-
rader: en nu is zijn bezaed upt-gekomen
dooz een Koozman / die daerom een kamp
vechten sal / dattet waer was dat hy den
valsehen Ridder aengeseyt heeft. Waer op
den Coning antwoorde: Nu den dag ge-
set is / so wil ick my bereyden om de kamp
te sien vechten / en noch eens mijn Susster
te aenschouwen / en indien de Keeser mijn
Susster niet onrecht verflooten heeft / soo
zweer ick by mijn Kroon / dat ick daer wza-
ke af-nemen sal / want de schande niet te
berwinnen is. Soo gebood den Coning
dat al zijn Heeren haer bereyden souden om
na Constantinopolen te reysen / hy wilde
daer wesen om den kamp te sien vechten.
Dus trock de Coning van Romen / en
heest zijn reys geordert / dat hy is geko-
men met zijn geselschap op de Haven van
de Zee / daer hy te Schepeging / daer heeft
hem de wint so gebiedt / dat hy in 't kout
gekomen is in de Haven van Constanti-
nopolen. Als de Keeser vernam dat de Co-
ni is gekomen was / wierden de Kloeken
geluyt en alle vruende bedreven. De Keeser
sat te Pierde met een groote staet van
Princen en Heeren / en toogh upt de Stad
om den Coning te ontfangen. Als de Keeser
den Coning sagh / en denckende om de
Edele Belesante / begon hy so dierlyck te
sichten en te schryven / dat hy niet een
woort spreken kon / beklagende zijn onbe-

hoorzijcke sententie die hy gegeven had. De
Coning Pepijn was niet toornigheyt ont-
stecken / so dat hy de Keeser geen vrien-
schap toonde; maer seyde niet serege
woorden: Heer Keeser laet u schryven staen
verstaet u niet om dat gy mijn Susster ver-
loren hebt / want die een onerebare vrouwe
verliest / behoort geen rou daerom te heb-
ben / indien mijn Susster haer ontgaen heeft
so denck om haer niet meer. Gylacs! sey
de Keeser / wilt sulcke woorden niet spreken
van u Susster / ick gelobe dat in haer niet en
is dan eer en gestadigheyt / die ick sonder re-
den van my verjaecht hebbe. By mijnder
trou / seyde de Coning / so hebt gy meerder
schande dat gy dooz quaet ingeben van
een vals mensche so lichtelijck mijn Susster
als een Overschelster van u verjaecht hebt /
daerom gy wel weten moogt dat ghy het
bloed van Dankrijck onteert hebt / 't welck
ick weechen sal. Als de Keeser verstaen
hadde de woorden van den Coning / was
hy bedroeft / en antwoorde: Heer Coning
wilt u niet verstoren / ick hoop dat de waer-
heyt nu bekent sal worden. De Coning
sprack: Mijn Susster is verjaecht upt u ge-
selschap / en moet dolen in vzeemde landen /
dat men niet weet waer dat mensche vinden
sal / ghy behoort u wel bedacht te hebben
om sulck bonnis te geven: maer 't is te
spade / wy zijn beschaemt in alle landen.
Dus sprekende / zijns gekomen binnen
Constantinopolen: den Keeser begerde
dat den Coning in 't Hof logereen soude /
dat hy weggerde / en giuck tot een rijck
Wogger logereen.

Hoe den Koozman ende de Ridder
te samen vechten / om te weten van
het bezaed.

Her IX. Capittel.

Den dagh gekomen zijnde dat men de
Keeser dat men de twee Koozmanen sude
6002

booz hem bzingen / en beyde Wapenen. De Dienaers van den valschen Ridder gingen hun Heer wapenen in grooter triumphe. Den Keyser beval dat men den Koozman soude in zijn presentie bzingen / en hem wapenen als zijns selfs perfoon / sloeg hem Ridder / en beloofde hem te geven Steden en Sloten / indien hy de valsche Ridder kon berwinnen. Als nu de 2. Campioens gewapent waren / met haer Schilden aen den hals hangende / bracht men hen Paerden / saten op / rydende na't perck daer zy vechten souden ; de eerste was de Koozman. Niet lang daer na quam de valsche Ridder met een schoon geselschap / daer was oock regenwoordig den Coning Pepijn / die de Koozman aansprak / seggende : Mijn goede bynd God moet u stercken / ick loobe u by mijn Coninckrijck / indien ghy de valsche Ridder berwint / en ick de waerheyt van mijn Suster mag weten / ick sal u stellen in mijn Hof boven alle Heeren. Den Koozman danckte den Coninck / seggende : God sal't heden doen blijcken dooz my / waer ober de Coning de benedictie gaf / ende boozt schrepende. Terstont liet den Heraut hun beyde zweeren na gewoonte / en't pareck rupmen / sonder alleen de twee Campioenen / dede den Heraut een teecken / 't welck zy siende / gaden sy beyde haer Paerden de spozzen / en hebben hun Lancien gebest / en zijn inalkander te gemoet gekomen so fel / dat hun beyde Lancien braken / zijn also boozhy den anderen gepasseert tot den eynde van't perck / daer hebben sy hun Paerden omgekeert / hun zwaerden uptogegen / hebben den anderen seer selijck bevogten / dat hun beyde Schilden in stukken ter aerden vielen. De Koozman begaet de Ridder so seer / dat hy hem niet wist te beschermen dan met bevraderijen / want hy haecht dat hy hem aldus rijdende houden sou tot dat de avont aengekomen wart (want de rechten zijn / so wie een de

kamp bled / en hy zijn wederpartij niet berwint booz Sonnen ondergang / die sou moeten hangen.) Dus reed de Ridder hier en daer / so dat de Koozman by hem niet komen mogt. De Koozman siende de valsheyt van de Ridder / herst hem in't lest vervolgt / en suchen slag gegeven / dat hy hem sijn ooz af sloeg / en een stuk van sijn Harnas dat staet was / breeckende sijn zweert in twee stukken. Als de Ridder sag dat de Koozman sonder zweert was / so reed hy met groot geweld na de Koozman staende zijn Paert ten oog upt. Als het Paert hem aldus gequest voelde so sprong't so seer / dat de Koozman de zabel rupmen most / en biel ter aerde / ja dat nog erger was / hy bleef met zijn voet in de stegelreep hangen / en wiert so van zijn Peert gesleekt / dat deerlijck was om te sien / pder had medelijden met de Koozman / daer was geene hope booz hem. De Coningh Pepijn dit siende / beklagde den Koozman seggende ; Eplaes ick sie wel dat u leven gebaen is / nu mag ick wel mercken dat mijn Suster schuldich is in de saecke daer zy mee besacmt wort / eeh of zy niet gebaoren geweest had / of dat God haer gehact had doe zy haer Doopsel ontfangen had / maer lach nu is't bloed van Danchrijck dooz mijn Suster onterct / so helpt my God indien ick haer had / ick seer haer doen sterben een schandelijck dood. In dusdaniger manieren van suchen en slagen was den Coning. De Ridder siende dat de Koozman aldus gesleekt wert van zijn Paert / deed hy grote neer slighpt om de Koozman te obeerjden / maer kon niet / want hy hem niet genaken kon / dat een groot mirakel was om aen te sien : so lange was de Koozman van zijn Paere gesleekt in't perck / dat't Paert ter aerden biel van moedigheyt. Doe stont de Koozman haestelijck op als een byoom en welgemoed Man om de kamp te volbzingen : de Ridder dat siende / gaf hem een slag by

zijn hooft / dat de koopman stont of hy
geballen sou hebben / tredende wat aen een
zijde om zijn adem te verhalen / die ver-
haelt hebbende / trad hy na de valsche Rid-
der met een Leeuwen moed / en gaf hem
so grooten slag / dat 't bloed ter aerden upt
zijn Lijf liep / dat hy zijn zweerd upt zijn
hand most laten vallen. De Ridder seide
zijn hert en sin om de koopman te over-
vallen met zijn paert. De koopman siende
de valscheyt van de Ridder / toog een scherp
Mes upt zijn scheede / en wierp dat Paert
van de valsche Ridder so krachtelijck in 't
lijf / dat 't Paert begost te springen en te
lopen / dat de Ridder mede ter aerden ballen
most. De Ridder opstaende om hem te ver-
weeren / kreeg een so grooten slag dat hy
ter aerde moest vallen. Doe schoot den
koopman toe met groote kragt / hielt hem
onder zijn voeten so strengelijck dat hy de
valsche Ridder zijn Helm af nam van zijn
hooft / en wilde hem den hals af-steecken.
Den Ridder die vol was van bezraet / sep
tot den koopman met schreyende oogen /
ach! mijn goede vriend / ick / bid u dat gy
my barmhertig wilt wesen / en geven my
tijt dat ick mijn birchten mag / op dat mijn
Ziel in geen verdoemenisse en koom / ick
gebe my in u handen / en beken schuldig te
wesen aen dit bezraet. Als den koopman
de Ridder dus hoorde sprecken / geloofde
hy de schoone woorden / dat hy hem liet op-
staen. Als de vermaledijde Ridder op zijn
vijze voeten stont / had hy geen sin om hem
te blechten / maer most zyn bezraet wedet-
ronen. De goede koopman om 't bezraet
te openbaren / na den Keyser gaende / is
dese bezrader toegeschoten / herste hem van
agteren besprongen en onder zijn voet ge-
worpen / hem wel vast houdende dat hy
hem niet bezroeren mocht / seggende met
grammen moed: koopman nu meugt gy
de dood niet ontgaen / gy moet sterben een
schandelijcke dood / 't en waer dat gy doen
soudt wilen dat ick seggen sal: Och sepde

de koopman (die hem aldus bezraden
sag:) Heer Ridder ick sie en beken dat ick
in u handen ben / en dat gy doen meugt
met my al dat u beliben sal / so gy my
seggen wilt u belieft / ick sal 't volbrengen /
op dat gy mijn leven beschermen wilt /
koopman sep de bezrader / mijn begeeren
is / dat gy booz den Keyser en den Co-
ning Pepyn gaen sult / en seggen / dat al
't geene daer gy my mede beschuldigt hebt
verciert en valschelijck gelogen is / en dat
gy upt haet my valschelijck overlogen
hebt / ick beloobe u by mijn trouw dat ick
u beschermen sal van der dood / en peys
maken booz den Keyser en den Coning
Pepyn; en noch so zweer ick u by mijn
Ridderschap / indien gy dit doet / dat ick u
geven sal (indien 't u belieft) een schoone
Maget ten houtwelijck te geven van mijn-
nen bloede / met hondert dupsent kroonen /
van moogt gy wel seggen dat gy gelue-
lig zyt: siet wat gy doen wilt / of gy lie-
ber hebt te sterben dan te leven. De koop-
man was in groote sozgen / niet sonder ooz-
saccke / roepende Godt Almachtigh aen /
dat hy hem vertroosten wilde de bez-
rader: sepde / Heer Ridder ick ben te vrede
te volbrengen u begeeren / en set mijn be-
troutwen dat gy my beschermen wilt van
de dood; ja sep de Ridder / hebt daer geen
twijffel aen / laet ons gaen booz de Keyser
en den Coninck / ick sal u ontschuldigen
van de saccke daer ick u mede beschuldige.
Doen liet den valschen Ridder den koop-
man opstaen; maer hy dacht om dat bez-
raet hoe hem de Ridder bedroogen had / dus
dochte de koopman hoe hy den valschen
Ridder loonen wou / om dat hy hem te
hooren so bezradelijck socht te dooden /
maer Godt was met mijn: want so hy
my doen wou dede ick hem: seggende / gy
bezrader / siet dat gy u verweert / en schoot
hem toe met sulcken kragt dat hy hem on-
der de voeten wierp / en sep: Heer Ridder /
gy hebt my dit geleert. Doe dacht de val-
sche

sche Ridder hoe hy't sou mogen ontgaen / gaf de koopman veele schoone woorzen / maer de koopman geloofde hem niet; seggende; Gy sult my niet meer bedzlegen met u schoone woorzen / gaf hem so ver: slagen dat hy hem niet verweeren kon. Doe stiep de koopman de kampbewaer: der / en sef: Myn Heeren gy meugt hier sien wat ick gedaen heb met de valsche ver: rader / en sef: Myn Heeren gy meugt hier zijn leven nemen / daerom bidde ick u dat gy den Kepsfer wilt laten komen met den Coning Pepijn / die daer quamen om te weten de waetheyt van den verradersehe Ridder / die zijn misdact openbaerlych bekende vooz den Kepsfer en den Coninck / dat hy in de saken schuldig was / die den koopman hem opgelept hadde / seggende: O Edele Kepsfer! ick ligge hier verwonnen vooz u boeten / ick bid u Masestept my te willen ontfermen. Als de Kepsfer de ver: maeldijde Ridder sag / en de waetheyt verstont / bedreef so grooten rou dat 't niet te schrypen is so dat hem niemandt van weenen kon onthouden; maer daer was groote blydschap by Coning Pepijn / dat zijn Suster onschuldig was / maer de Kepsfer was bedroeft / daer ober zijn Heeren te rade geroepen had / om te sien wat dood dat men dese Verrader aendoen soude; eyn: delijck is de sententie gegaen dat men hem levendig in een ketel zieden soude / also'et oock gedaen wert. Als 't Recht voldoen was / toog elck na zijn Logijs. Als de Coning in zijn Logijs was / quam den Kepsfer met een bedrukt her te by den Coning / biel hem te voet / sef met schrygende oogen / o Coning! ick heb my ontgaen tegen u dat niet te verwinnen is / ick heb u Suster de schoone Belesante verstofften en verjaegt / welke misdact ick u bidde om Godes wille my te willen vergeben / pre: sentteere my om my in u handen te geven / nebens het Kepsferlych van Gherken / ick ben niet weerdig een Kepsferlycke naem

te hebben / maer ick sal wesen als een van u minste dienaers. Als de Coning Pepijn dit hoorde / vergaf hy 't hem in de tegen: woorzdigheyt van al zijn Heeren. Na dat de peys gemaccht was / hebben zy besloet dat men Boden senden soude in alle Lan: den / om te soecken Belesante. Doe heest de Coning oorlof genemen aen de Kepsfer / om weder te reysen in Branchryck.

Hoe den Coning Pepijn oorlof nam aen den Kepsfer / ende reysde na Branchryck / en daer na / na Komen tegen de Sarazynen / die Komen gewonnen hadden / en weder ghekegen vooz de kloekheyt van Valentyn.

Het X. Capittel.

Den Coning reysde van Constanti: nopolen / na dat alle saccken gered waren na Branchryck / nam zijn weg na Oxiens / want hy daer geerne was / om de bosschagie die daer omtrent ligt. Daer werd bevolen dat men houden soude open Hof om den Coning te eeren. Als de dag was van den fceste / en de Coning ter Cas: sel was geseten / is daer gekomen de Rid: der die Valentyn opgeboed had / nam de Jongelinc by der hand / presentere de hem vooz de Coning / seggende: Heer Coning hier is het onnosel kint dat gy vond in 't bosch van Oxiens / dat gy my belaste om op te boeden / ick heb hem op doen boe: den tot heden. Nu bidde ick u dat gy dit kint in u memorie houden wilt / want het wozt groot. Als de Coning den Ridder hoorde spreken / en hem Valentyn hoorde / noemten / nam den Coning 't kint by der hand / en besag 't onder zijn oogen / om de manieren die 't kint hiel / soo dat hy en al zijn Heeren hun verwonderden / brasten dat men Valentyn sou opboeden by zijn dochter Engletijne / om dat hy niet ouder was dan 12 jaren / was wijs en geleert / soo dat al de Heeren eer en deugt van hem

seyden; Dese twee kinderen werden aldus
te samen opgeboed / so dat zy malkander
seer lief kregen / dat de een sonder de ander
niet wesen mocht. Valentijn werc 15. ja-
ren / schoon van lichaem / in alle mante-
ren wel-geleert / hy had de Paerden lief /
de Wapenen hantterende hy geerne. In
wat Steeck-spel ofte Coznopen dat Va-
lentijn quam / daer verkreeg hy altoos de
prijs. Coning Pepijn siende de Dromig-
heyt van Valentijn / geboot dat men hem
Paert en Harnas geben sou / om hem daer
meede te onderhouden. Valentijn kreeg in
hozt so groten eer / dat men in alle Lan-
den van hem wist te sprecken; boben al in
't Hof van Pepijn. Daer waren eenigen
in 't Hof die hem benijden / verweten dat
hy was een Hondelink / opgeboet in des
Conings naem om Gods wille; van wel-
ke woorden Valentijn menigmael suchte
en schreyde. Als dit Engletijne sag / out-
boot Valentijn / braegde wat hem gebrek
Hy antwoozden my gebreecht niet / dan ich
peynse altoos om de weldaet die de Co-
ning en gy my bewijst / hoe dat ich 't sou-
de mogen verdienen. Sy seyde 't is u eer-
baerheyt dat gy de saecke aldus verant-
woort. Zijn Broeder Ourson was in 't
bosch van Oyllens / lopende met de wilde
Beeften / al rouw bewassen van hanz als
een Bepz / zijn leven lepende als de wilde
Beeften / also gy noch horen sult. Als de
Coning tot Oyllens gekomen was / quam
daer een Bode van den Paus / dat zijn
Edelheyt soude belieben tot komen te
komen / om te wederstaen de ongelobige
Sarazijnen die komen in hadden. Als
de Coning sulchs verstaen hadde / mach-
ten zy alles gereet wat tot de Bepz behouf-
de / maecte Valentijn Capiteyn van alle
de boethnechten. Als Engletijne dit ver-
staen hadde / was sy seer bedroeft / en so
haest als hy hy haer gekomen was / seyde
zy met suchtende herte : Gylace Valen-
tijn / ich sien nu wel dat wy scheyden sullen

en niet meer blydshap hebben / maer gy
moet met mijn Vader trecken tegen de
selle Sarazijnen / my dunckt dat ghy u
jonge leven laten sult; ach oft God geliefte
hadde dat ich een Dochter alleen van dit
Rijck was / ich sou u Coning maken van
Branchrijck. Och mijn Edele Vrouw laet
staen u begeerte / gy weet dat ich niet en
ben dan een Hondelink / om Gods wille
opgeboet van den Coning u Vader / dus
ben ich geen Personagie booz u of boozde
minste Jonckvrouw in u Hof / want ich
Vader noch Moeder en kin op dese werelt.
O Vrouw denck van wat af-komste dat
ghy gekomen zijt. Met dese woorden
nam Valentijn Dorlof / latende haer in
haer verdriet. De Coning opgeseten zijn-
de om na komen te rijden / seyde hy tegen
zjn Heeren : Gy weet dat in mijn Lant
is een groot runnoet van den Wildeman /
die hem in 't Bos onderhout / van welke
ich grote begeerte hebbe / eer ich verder
creyfe / om dese Wildeman te sien vangen /
op datter geen klachten meer en komen.
Op de Jacht rydende / vingen veel wilde
beesten / maer daer was niemant so stout
die desen Wildeman (dan alleen Valen-
tijn / wiens broeder hy was / al wist hy 't
niet) geerne bevochten sou hebben. Den
Coning reed so beyre in 't bosch / dat hy
sag de plaats daer de Wildeman sich ont-
hiet / zijnde een doncker perck / wel bes-
plant met Dooznen : staende op 't velt hy
't donckere gat / daer hy opgeboed was
van de Deyren. So haest hy den Coning
sag / spronck hy op / liep de Coning te ge-
moet / vattede hem in zjn handen / die
rou waren / wierp hem tegen de aerde
dat hy meynde te sterben / riep met luyder
stem om ontfet. Doe quam een stouren
Ridder gereden : Als de Wildeman hem
sag / verliet hy de Coning / en vatten hem
aen / smet hem en 't Paert gelyck onder
de voet / hant zjn degen aen twee / scheur-
de doe de Ridder aen stukken / onderwyl
raech-

raeckte den Coning te paert / en reed na
sijn volck / die hy sijn rescontre verhaelde / en
de dood van den Ridder. Hier dooz waren de
Heeren seer verwondert / sloten dat sprep-
sen fouden na 't gat om hem te vangen of
dood te slaen / maer wat sp sochten sp bon-
den Cursson niet / maer wel den Ridder
verslagen / God en woud noch niet ge-
hongen dat Cursson sou gevangen wor-
den / dan van Valentijn sijnen Broeder al-
leen / die hem hier na bong als gy horen sult.
De Coning siende dat hy de Wildenian
niet vangen konde / reysde voort na Ro-
men: daer komende heeft hy sijn volck in
ordonnantie gestelt / belaste de Heer Van-
gier de Olyf-boomen te beschermen vooz
de ongelooovige Sarazynen. Daer was de
Hertogh van Orlens met sijn Broeder / de
Hertogh van Bourbon / ende noch meer an-
dere groote Heeren. De Coning vragende
na de maniere van de Sarazynen / soo heeft
men hem vertelt al dat de Sarazynen be-
dreeben hadden / hoe dat 'er een machtigh
Turck Romen ingenomen heeft / en veel
Christenen gedood / en de heylige Kercke te
niet gemaekt / heeft de Paus willen dwin-
gen dat hy versaecken sou sijn geloove / en
aenbidden hare Afgoden. Als de Coning
dit hoorde was seer bedroeft / dat soo veel
Christenen verslagen waren / heeft voort
sijn Heer in 4. deelen verdeelt / en Romen
belegert / riep doe sijn Heeren t' samen /
seggende: Mijn Heeren gy weet dat dese
Sarazynen gedood hebben so veel Christe-
nen / de heylige Kercke geschoffeert / daer
God in ge-eert placht te wesen / dat moe-
ten wy waken. Dus ben ick gesint haer
te bebechten / en vertron dat ick haer upt
Romen met Gods hulpe sal verdruben;
nu moet men sien wie een byief aen den ho-
baerdigen Admirael dzagen sal om hem de
oorlog aen te seggen en hem buyten dagen:
maer al de Heeren zweegen stil / uptgeseyt
Valentijn die rees op / seggende: Heer Co-
ning / indien 't u bekeft / ick sal 't aenne-

men den byief te dzagen aen den Admirael /
en hoop dooz de mogentheyt Gods also te
spreecken vooz al de Heerden / dat gy sult
weten dat ick de boodschap gedaen heb tot
u yozijt en eer. De Coning met sijn Hee-
ren waren seer verwondert van Valen-
tijns stoutheyt / also hy noch een jongeling
was van 18. jaren / doch verbyden haer
over sijn resolutie. Terstont werd de byief
geschreeven en hem in handen gegeven / en
voort aen de Coning nemende / is na Ro-
men gereyst / betrouwende op sijn Salig-
maker. De Sarazynen hem siende / heb-
ben haer seer verwondert om sijn schoor-
heyt als om sijn stoutheyt / dat hy alleen
blinnen Romen doort komen / en noch meer
verwondert waren doe zy hem hoorde
spreken / sijn manieren sagen / en stoutelyk
ryden na den Admirael. Valentijn tra-
van sijn Paerd / ging op 't Paleys daer
de Admirael sat by al sijn Heeren / groeten
hem indese manieren: Jesus die geboort
is van Maria / en vooz ons gestorven is
aen de galge des kruys / moet bewaren
den Mogende Coning Deyn / en u God
Mahomet / die moet u Edeicheyt bescher-
men. Als Valentijn sijn woorden geseyt
had / stond de Admirael op / en seyde: Wo-
de gaet van hier / segt u Conink die in Je-
sum geloost / dat hy in mijn God geloest /
sijn Christenheyt versaeckt; indien hy dat
niet doen en wil / zweer ick by mijn God
Mahomet / dat ick dan sal kon: en in sijn
Land en doen hem sterben een schandelycke
dood / al sijn Landen sal ick vernietelen en
verbranden. Wode een groote sotheyt hebt
gy u onderwonden / dat gy dus stout ko-
met in mijn Paleys / om sulcken bood-
schap vooz my te doen / wist ick dat gy dese
boodschap aengenomen had dooz vrien-
telheyt / gy soud sterben. Als Valentijn de
Admirael dus hoorde spreken / was hy
in sozge van sijn lys / want de dood was
hem nader dan hy wist. Dus Valentijn
sprack: Mogende Heer / wist dat niet ver-
trou-

trouwen dat ick hier gekomen ben door
hobaerdpe / maer wilt ghy de saken / u
Edelheyt sou u verwonderen ; seght ons
waerom dat ghy hier gekomen zyt / seyde
de Admirael / ick sal daer in verstaen / dus
spreekt byzelyck. Doe stont Valentijn op
en seyde : Heer Admirael het is waer dat
ick hoorz de Conink valschelyk belogen ben /
dat ick my beroemt had by u te komen / en
dat ick wederkeeren wou in Byzanchryck /
waer doorz hy op my berstoozt is geweest /
also dat hy my liet halen / om my te doen
sterben / en doe ick my sag in sulcken perij-
ckel / en om mijn leven te verlengen vermat
ick my groote sotheyt / en zwoer hoorz den
Coninck / dat ick hier hoorz u Hooghepdt
soude komen van Coninck Peppings we-
gen / om u den oorlog aen te seggen / en
dat erger was / vermat my dat ick eyschen
soude byzemael te rennen met een scherpe
gladie / Lijf om Lijf tegen u / nochtans
weet ick wel te horen dat 'et mijn leven ko-
sten sal : maer genadige Heer / wilt my de
begeerte niet ontseggen / anders sou ik niet
weder doxben keeren hoorz Coninck Peppijn /
want hy soude my laten dooden sonder
barmhertigheyt. Doe seyde Admirael / by
Mahomet 't sal niet geweygert wesen / ick
zweer u dat ick byzemael tegen u stercken
sal / om dat de Francosfen sullen sien u
byzomligheyt / ik sal de kampf byuten de stad
doen maken. Ick dancke u antwoorde
Valentijn / hem neygende ter aerde am-
den Admirael zijn boeten te kussen / in te-
ken van ootmodigheyt. Valentijn werd
vermaert in 't Hof van de Admirael hoorz
een byzom Ridder : hy bad Godt dat hy
hem gratie woude geben tegens den Ad-
mirael / dat hy hem verwinnen mocht.
Dus in zijn Gebed liggende / seyde de Ad-
mirael / ick sie dat gy zyt in groot gepeys.
Het is waer / sey Valentijn / 't en is sonder
reden niet : want ick weet dat ick de dood-
steek ontfangen sal / daerom bid ick dat
ghy my wilt gunnen een Priester om mijn

te biechten. Doe beval de Admirael dat
men een Priester halen soude. Als die ge-
komen was / sey den Admirael / siet hier
Biecht-Vader / segt hem u Biecht ik gabe
om u Biecht niet een boon. Valentijn
nam den Priester aen een zyde / ende seyde :
s Heer gy zyt een Priester der H. Kercke /
en ghy weet dat den Admirael een vbandt
van de Heplige Kercke is / wilt verstaen
dat ick seggen sal. Ghy weet wel dat ick
mozzen stercken sal tegen den vermaledyde
Admirael / die een vbandt is van onsen
Godsdienst. Ich weet wel dat de Sara-
zijnen upt de Stadt komen sullen om het
Steerck-spel te sien / dat byuten de Stadt
geordineert is / daerom sult ghy gaen so
heymelijck als ghy moogt tot de Christe-
nen die binnen de Stad zyn / en seggen dat
sy hun houden al heymelijck in 't Harnas /
en als de Sarazijnen upt de Stadt zyn /
laet de Christenen de Poozten sluyten / en
hun mueren wel bewaren. Laet dit opstet
den Coninck weten om zijn volck in orde te
houden / en de Sarazijnen te bebedchten
met de Christenen die upt de Stadt komen
sullen / so gy die ordineren sult om de Co-
ning te haet te komen / so sullen de vban-
den in 't midden wesen / en wy sullen haer
verstaen / en de Stad weder krygen. Doozt
biechte hy hem en nam oorlos aen de Prie-
ster / seggende : volgt u last / 't geen den
Priester in Gods naem beloofde en schey-
den. Doen beval den Admirael dat men
Valentijn in zijn kamer soude byzengen om
met hem te eeten. Als Valentijn ter Tafel
was geseten / hielt hy hem so manierlijck
dat al de Heeren hen daer af verwonder-
den. Als de maeltijd gedaen was / riep de
Admirael zijn Heef Salares / ende beval
hem dat hy Valentijn soude leyden in den
Zale om een schoon Harnas aen te doen /
als oft hoorz zijn eygen Persoon waere / en
belasten voek dat hy hem gebou sou het al-
derbeste Paert dat in de Zale was : maer
Valentijn nam zijn eygen Paert / ende Ad-
mirael

mirael was oock opgeseten op zijn Paert
seer heerlijck. Doe reden dese twee tesamen
bupten de Poozte daer den Coning met
zijn Poppelger lag / daer de kamp geozdi-
neert was. So haest Valentijn buyten de
Poozte was op 'tvelt / nam hy zijn schilt
aen zijn hals / was een Buffels-bel met
een Hert daer in geklaut / en met randen
van Sabulen / by 't Hert een boom. Dit
Wapen had Coning Pepijn selver geozdi-
neert / tot een toecken dat hy in een Vos
gebonden is. Als de Francopsen sagen
dese twee Campioenen te velde komen /
waren zy seer verblijd / en wierden gebolgt
van de meeste Sarazijnen die in de Stad
waren. Als de Christenen sagen dat al de
Hepdenen upt de Stad waren / so hebben zy
hen gewapent in de Poozten geset / dat nie-
mant inkomen mocht. Ondertussen liet
Coning Pepijn zijn volck wapenen om
Valentijn te hulp te komen. Nu was de
tijd gekomen dat dese twee stecken souden ;
so zynse van den anderen gereden / elck op
een zijde / hun lancien in de hand genomen /
en haer Peerden met sporen gesteecken /
en zijn malkander so steckelijck te gemoet ge-
reden / dat beyde haer lancien bzaken / en
de stucken onder 't volck vielen ; so zynse
ten epnde van de batalse gekomen / daer zy
hun Paerden omtwenden / om den tweeden
steck te doen / en zijn doe weer d' een tegen
den ander so sel gekomen als zy mochten.
Valentijn heeft den Admirael so sterck ge-
stecken door zijn schilt / dat de Lancie door
zijn Lijf achter upt quam / en viel dood ter
aerde van den Paerde. Als de Sarazijnen
sagen dat hun Heer dood was / hebben zy
Valentijn sterck bespongen / om te zoeken
huns Heeren dood ; maer hy was stout en
onbersaegt / en stach zijn Paert met spo-
ren / en reed onder de Sarazijnen so wan-
nelijck dat daer niemant was of zy ruy-
den hem de plaetse / want hy had 'er wel 34.
dood geslagen van de alderbeste Heeren /
sonder die geene die gequest waren. De Co-

ning dit ziende / quam met al zijn macht
om Valentijn te ontsetten / begaf hem on-
der de Sarazijnen / so dat hy in grooten
noot was van zijn lijf / want hy van synen
paerde gesteken was / en most te voet bech-
ten. Valentijn dit siende / reed onder de
Sarazijnen die den Coning bevochten / en
sloegh onder hen so byresselijck / dat hy den
Coning ontsette / en hulp hem weder te
Paerde. Als de Coning weder te Paerde
was / seyde hy tot Valentijn : Sone gy
hebt mijn leuen behouden / ick belobe dat
ick u lonen sal. Doe sey Valentijn : Heer
Coning laet ons doen dat u Edelheyt
boozgenomen heeft. Met dese woorden
zijn zy onder de Sarazijnen gereden met
sulchen kracht dat zy wyken moesten. De
Christenen die in de Stad waren zyn oock
uytgekomen / en hebben de Sarazijnen
van achter ingeballen / en staken des Co-
nings Banieren van de Wallen / zy wier-
den als Honden en Katten dood geslagen.
In dese stryd zyn gebleven van de Sara-
zijnen 2 hondert dupsent mannen en tien
hondert / dat voor Valentijn die hem soo
vroom gedragen heeft / dat hy op dien dag
den Coning van Branchrijck byzemaal be-
schernde van de dood. Valentijn her-
looz vier Paerden die onder hem dood ble-
ven / soo dat hy een Paert kreeg van de
Sarazijnen die dood gebleven waren /
waer door de Stadt van Romen weder in
handen van de Christenen quam / tot blyd-
schap van die van Romen. Den Paus
Clement kroonde den Coning Pepijn met
de Keyserlijckekroon tot dankbarheyt van
zijn arbeyt. Doe nam de Coning oorlof
aen de Paus / die hem hertelijck bedanckte /
als mede Valentijn van zijn getrouwig-
heyt / en scepden met schrepende oogen /
hem God beveelende.

Doe Hanefrop en Hendrick grooten
haet en rijd hadden op Valen-
tijn / om dat de Coning hem begr-
eyt

cht had / en hoe Valentijn wech trock.
Het XI. Capittel.

Nat de Coning Pepijn de ongelovige Sarazynen upt komen en alle de Landen daer omtrent gesejct heeft / is hy gerepft na Dvaanchrijck / komende tot Dyllens / is hy van de Coningin Barten / zyn Soon Carolus / en Dochter Engletijne met blydschap ontfangen / om dat zy den Coning en Valentijn weer met victorie in gefonthepd sagen. Het leet niet lang / de schoone Engletijne ontbood Valentijn die terfont quam. Als zy Valentijn sag / sepdre zy met soete woorzen : Valentijn mijn vrient / welkom moet gy zyn / want gy boven alle andere de prijs hebt behaelt. **O** Edel vrent sepdre Valentijn / 't is u eerbaerheyt my dien lof te geven / maer geest de eete God. Mengaende my / so heb ik niet gedaen daer men my in prijsen mag / boven al so heeft de Coning u vader my bewefen groote eer / die ik nimmermeer verdienen mag. De schoone Jonckvrouwen Valentijn dus spreekende / zyn de twee broeders Hanefrop en Hendzick met een nijdig hert gekomen in de kamer van Engletijne / seggende met een toornig hert tot Valentijn: Gy Rabout wat doet gy hler in de kamer van onse Suster / ghy maecht u te stout / wat laet gy uduncken / gy zijt maer een schijter men weet niet wie dat gy zijt / of van wat af-komste dat gy bent? Gaet van stonden aen upt de kamer / en wacht u meer te komen by onse Suster / of 't sal u qualijk vergaen. Valentijn stont op / en sepdre tot Hanefrop / hebt geen sozge booz u Suster van mijnent wegen / ich heb nopt mijn dagen op haer begeert dan eerbaerheyt : al weet ik niet van wat af-komste dat ich ben / nochtang soude ik node doen dat tegens de Konincklijche Maskept soude wesen. Ich weet wel dat ich opgeboed ben van de Coning / so waer ich een bezrader / soude ich 't bloed van Dvaanchrijck ontcereen / dat my ophoud en

voed. Met dese woorzen is Valentijn upt de kamer gegaen. Engletijne is daer alleen gebleven met hare Jonckvrouwen / haer beklagende van haer broeders / seer weenende over de smadige woorzen die Hanefrop en Hendzick gesproken hadden. Valentijn is in des Conings Paleys gegaen / om des Conings Tafel te dienen / daer dienden oock bepde des Coninghs Sonen Hanefrop en Hendzick / met meer andere Heeren. Als de maeltijd gedaen was / heeft de Coning Valentijn geroepen / en gesept: Du mijn Heeren / hier is Valentijn / die my so trouwelijk gedient heeft in mijn noot / als ich u sal verhalen: 't is waerachtig dat hy my drie rijzen beschermt heeft van der dood / ende om desen weldaet / so wil ich mijn Heeren dat gy my consenteeren wilt alsulken giste als ich Valentijn geven sal om hem te onderhouden: so geef ich hem 't Graefschap van Escleremond met Abernen / daer in alle de Genoten eendzachtelijc consenteerden. **O** Mogende Conink / sepdre Valentijn / die giste en heb ich niet verdiet / maer also 't u Edelheyt belieft met al u Heeren / so danck ich u Edelheyt hooglijck / want gy doet my meer dan ich verdient heb. Als Hanefrop en Hendzick dit hoorzen / so waren zy seer gestoorz / seggende; Dese vondeling staet wel in de gratie van den Coninck / indien wy hier niet in versien / hy sal ons in ons booznemen tegen wesen / indien de Coning dood waer / soudren wy doen wat wy wilden met onsen jongen Broer Carolus / maer 't is te vreesen dat hy hem voorszien sal / dus moeten wy sien of wy hem dooden konnen / of tegen onse Vader opmaken. Doe sey Hanefrop tot zyn Broeder: Ich heb een manier bedacht waer booz hy sal bezrader worden / laet ons seggen dat hy onse Suster onteert heeft / en dat wyse bevonden hebben by malkanderen te hebde. Als 't de Coning hooren sal / sal hy hem la-

laten doden : dit wiert so geaccordeert. Aldus zijn dese twee Gebroeders verhard in hun quaetheyt / want zy Valentijns dood seer begeerden : maer Valentijn dien- de den Coning so bequamelijck / dat hy hoe langer hoe meer bemint wiert. Valentijn bad Godt hem te willen verleenen dat hy mocht weten wie zijn Vader en Moeder waer. En Gurfson zijn broeder was in 't bosch van Oylens / lopende met de wilde beesten / die hem so ontfangen / dat niemant in 't bosch komen en doost. Die klachten quamen dagelijcks tot den Coning / so dat 'et een jammer was om te hozen. Op den selven dagh quam daer een arm Man voor den Coningh seer bebloet / seggende: Heer Coningh / ik moet u klagen over desen Wildeman die in 't bosch loopt / van 't geweld dat hy my gedaen heeft / also ick met mijn Wijf hebbe spijsse gekocht voor dese weecke / so is de Wildeman daer gekomen / en heeft de spijsse genomen tegen mijn bank / en gegeten ; ja dat meer is / hy heeft mijn Wijf genomen en zijn wil daer mee gedaen / en my dus geslagen. Doe sey de Coningh / segt my bziend waer af be- klaegt gy u meer / van u Hupsbrout of kost ? Gy mijn trou (sey de Man) van mijn Wijf / want dat spijt mijn meer dan al mijn spijsse : Gy hebt regt seyde de Coning / gaet in 't Hof en set u kosten in 't geschijft / so veel gy verloren hebt / 't sal u betaelt worden. Doe liet de Coning bzierven door zijn gantsche Land uptgaen / so wie den Wildeman den Coning lebendig sou bzen- gen / sou hebben 2000. / en wie hem dood sloeg en leverde / 1000. kroonen. Doe qua- men daer upt alle landen Hertogen / Gra- ven / Ridderen / Schilt-knechten en andere Edele Mannen om dese Wildeman te vangen / maer zy konden niet / want hy al te subtyl was / en menig Edelman ver- sloeg. De Coning dus sittende onder al zijn Heeren / daer was mede Hanestrop en Hendzich / die dood-byanden waren van

Valentijn / die spraken : Heer Coning hier is Valentijn dien gy opgeboet hebt in gro- te eer en hoogheyt / die onse Suster begeert heeft tot schande van u Gelieft / dat ick wel weet / so is mijn abbijg : Indien Va- lentijn gaet in 't bosch en vangt de Wilde- man / die dus ontfien is / so sult gy hem geven u Dochter Engletijne / so mag hy altoos zijn wil daer mee doen / als 't hem belieft. Na sey de Coning tot Hanestrop / u spreken is vol haet en nijt. Ick weet wel dat Valentijn arm is / dat ick hem in hee bosch gebonden heb / ick sie wel aen alle zijn manieren dat hy eerbaer is / daer door hy tot hoogheyt geraecke is / daerom laet siaen so te spreken / ick wil dat hy gaen sal in 't Paleys by mijn Dochter / want van een Edel heer komt niet dan deugt en eer. Hanestrop dit hoorzende / wierde noch mer ontsteccken / maer doost dat geensins open- baren. Doe antwoorde Valentijn / erte seyde : Hanestrop gy hebt qualijck gespro- ken van my / ick heb den Coningh ende u niet dan eer betwefen / maer ick versta u me- ninghe wel / ghy woudt dat ick sou gaen be- vichten de Wildeman / op dat hy my ter dood sou bzenzen / dan soude gy en u broe- der van my ontslagen wesen. Ick zweer by den lebenden Gods Sone / dat ick niet rusten sal tot dat ick de Wildeman gekon- den sal hebben / en hy mijn of ick hem be- vechte / dat ick hem lebende of dood hier bzenge / of my ver wonnen sal hebben / is 't dat my God gratie geest desen Wildeman te krijgen / en hem hier bzenzen / dan sal ick hier niet langer blijven / ick sal reysen so verre / dat ick weten sal wie mijn Vader en Moeder is / en waerom ick in 't bosch ge- leyt ben. Als de Coning dit hoorde / was hy bedroeft / want hy zijn troost op Valen- tijn geset hadde / en vermaledijde Hanestrop en Hendzich / om dat zy oorzaak waren van sulck voornemen. Doe riep de Coningh Valentijn / en seyde : siet wat gy doet / den Wildeman te bevichten / dunct my en

nogelijck / want gy weet wel dat menig
Edelman zijn lijf gelaten heeft vooz hem /
dus acht hen-lieder woorden niet / om u
in sulck avontuyt te setten / daer gy u lijf
berliefen meugt / ick neem u den eed of dat
gy beloofst hebt / ick sal God vooz u doen
bidden / dat hy u den eed vergeven wil.
O Moggende Coning (sey Valentijn)
vergebet my / dat ik my voozgenomen heb
ick dat sal laten / men sal my niet betwij-
ven dat ick mijn vooznemen berandert heb /
voeck leue ick in groot verdriet / want ick
niet en weet wie mijn Vader ofte Moeder
is / of van wat geslagte ick geboren ben :
dancke u van al de weldaden die gy mijn
bewesen hebt / dat ick arm Bondeling niet
verdienen en mag / ick moet gaen en mijn
opset volbrengen. Doe viel hy op sijn knien
en nam oozlof aen den Coning ende al de
Heeren / om te reysen / ende Wildeman te
bevechten. En Engletijne dit hoorende /
suchtede seer / 's mozzens met den dag op-
staende / riep een van haer Staet-juffers /
seggende : wilt gaen tot Valentijn / ende
segt hem dat ick van hem begeer / dat hy
my komt spreken eer hy reys / dat hy geen
breefe heeft vooz yemant / want ick dit van
hem begeere. Als Valentijn verstant wat
de Jonckvrou seyde / antwoorde hy met
soete woorden : Jonckvrou ick versta dat
de Edelse Madet begeert my te spreken /
maer moet het om de valsche tonge laten ;
so bid ick u dat gy my ontschuldigen wilt /
want ick om al de werelt haer geen schant
sijn willen doen / die bevraders slapen niet /
zy zijn altyd vol valscheyt / ick weet dat
Dane scop en Hendrick mijn dood soeken ;
dat er ger is / sy souden haer Suster alle
schande doen dat zy souden mogen / om
my ter dood te brengen. Hierom mijn
Jonckvrouwe / gaet tot de schoone En-
gletijne en doet mijn onschult / als ick u
geseyt heb. Hier mede is Valentijn opgeset-
ten te Paerde / om te reysen in 't bosch daer
de Wildeman hem onthielt / en de Jonck-

vrouwe is wedergekeert met een bezucht
herte / heeft de onschult gedaen als Va-
lentijn belast had / daer af Engletijne be-
droeft was van herten.

Hoe Valentijn Oursson sijn Broe-
der in 't Bosch van Oziens verwan /
als gy hooren sult.

Het XII. Capittel.

Als Valentijn te Paerde alleen met
zijn Dienaer sat / is hy gereden upt
Oziens / na het bosch daer Oursson hem
onthielt. Valentijn by het Bos komende /
seyde hy tot zijn Dienaer : Geeft my mijn
Pelm / en ick wilt niet dat gy weder reys
met my / want ick gezworen heb dat ik al-
leen in 't Bos sal ryden om desen Wilde-
man te bevechten / bid God vooz my dat
hy my beschermen wil / indien ick hier blij-
ve / so beuele ick mijn ziele den Almogende
God. Valentijn reed met dese woorden in
't bos / ende zijn Dienaer bleef daer al
suchtende en schrepende. Valentijn reed
nu daer om de Wildeman te soeken / maer
wat hy socht het was om niet. Dus rij-
dende is de nacht aengekomen. Valentijn
is van zijn Peert getreden / bond het aen
een boom / heeft wat brood en wijn geno-
men om hem te verbet sser. Als hy wat
gesopt hadde en de nacht aengquam / vooz
de wilde Beesten vresende / is opeen boom
gcklommen / en daer de nacht gebleven.
Als den dag aengquam / heeft hy zijn broe-
der sien lopen dooz 't Bos als een wild
beest / niet wetende dat zy broeders waren.
Oursson Valentijns Peert sende / is daer
na toe gelopen / sende dat het Peert so
schoon was (want hy noyt sulcken Peert
gesien hadde) streeck hy 't Peert met zijn
rouwe handen / en kromde met zijn lange
nagelen. Als het Peert dit boelde en sag
de Wildeman / heeft na Oursson geslagen
en gebeten. Valentijn rug op de boom
zijnde / sag de vreeselijckheyt van de Wil-
de-

deman / riep Godt almachtig aen / so de-
 borelijck als hy mocht / dat hy hem bescher-
 men wilde voor hem / en dat hy hem ver-
 winnen mochte. **O**ursson gingh om het
 Paert te besien / dat weder begon te hpten
 en te slaen. **A**ls dat **O**ursson sagh is hy
 toegeschoten om 't Paerd ter aerde te wer-
 pen ende te dooden. **V**alentijn siende dat
 de **W**ildeman zijn Paert wederom won /
 riep hy / en seyde tot den **W**ildeman: Laet
 mijn Paert slaen / want tegen my suldy
 hebben stryd en batalie. **D**en **W**ildeman
 liet het Paert slaen / sag om hooge na den
 boom; en soo haest als hy **V**alentijn sagh /
 heeft hy een teecken gedaen met zyn rouwe
 handen / schuddende zyn hoofd / wijsende
 hoe hy hem in stucken sou scheuren. **D**oe
 beval hem **V**alentijn in de handen **G**ods /
 heeft zyn **S**weett uptgetogen / springende
 van den **B**oom. **A**ls **O**ursson dat zwaert
 sagh blincken / wierde hy verflagen / is hy
 achterwaerens gesprongen / heeft den slagh
 geweecken / die **V**alentijn hem mepude te
 gehen. **D**aer op is de **W**ildeman toege-
 schoten met groote kracht op **V**alentijn /
 nam hem in zyn armen / smet hem onder
 de hoet. **V**alentijn die een byoom **R**idder
 was / heeft de **W**ildeman met geweld ge-
 bat in 't midden van zyn lijf / wierp hem
 een stuck weegs van hem / opspringende
 nam zyn mes om **O**ursson te slaen; maer
 de **W**ildeman / die stout was / is de slagh
 ontweecken / heeft hem ver sien om **V**alen-
 tijn te slaen met zyn rouwe handen / maer
Valentijn weech den **W**ildeman dat den
 slag geen bootgack had. **D**oe **V**alentijn
 na desen **W**ildeman sloeg / hy ontweech
 het / so dat hy hem niet raken konde. **O**ur-
 son sagh als een **B**eyr die vermoedt is /
 schoot met sulcken kracht op **V**alentijn /
 dat hy hem boozde tweedemaal in zyn arm
 nam en ter aerden wierp / daer **V**alen-
 tijn af verwondet is / werd mistroostig /
 want hy dacht op de plaets te sterben / doe
 hy zijn **B**oeders sterckheyt voelde / seg-

gende: **G**odt wilt my beschermen van
 dese onredelycke **C**reatuere / dat ich mijn
 leven dus schandelijck niet laet onder dese
Wildeman. **V**alentijn dede menigte kragt
 om **O**ursson onder hem te krijgen / maer
 het was om niet. **A**ls **V**alentijn sagh dat
 hy hem niet ver winnen mocht / toogh hy
 een mes upt / welck sechery was / en stack
Oursson in 't lijf dat het bloet op der aer-
 den neer liep. **D**e **W**ildeman hem dus ge-
 quest voelende / is opgesprongen / gaf een
 schreeuw dat het heele bosch dzeunde / liep
 doe op **V**alentijn om hem te verfschuren.
Dese twee **G**ebroeders hebben malkande-
 ren den geheelen dagh soo bebochten / dat
 de **W**ildeman **V**alentijns **S**chilt in stuc-
 ken sloegh / en zyn helm van zyn hoofde.
Oursson **V**alentijn aensende / verwon-
 derde hy hein van zyn schoonheyt / em dat
 zyn aensicht ontdecht was. **D**us heeft
Valentijn **G**odt aengebeden / dat hy hem
 beschermen wilde van dese **W**ildeman;
 dat / nemende zyn zwaert in de hand / is ra
Oursson gelopen / die achterwaerens trad /
 sag een boom / de welcke hy upt der aerde
 trock / scheurende daer van een stuck dat
 verbaerlijck was om sien / is daer mede na
Valentijn gekomen / en hem daer mede een
 slagh gegeven / dat hy op sijn knien ter aer-
 den viel. **V**alentijn stont weder op / en heb-
 ben malkanderen schizckelijck bebochten /
 want weder socht den anderen te dooden /
 't welck so lang duerde / dat zy van vermoe-
 ptheyt moesten rusten. **A**ldus sittende
 heeft **V**alentijn gesept: **H**a **W**ildeman
 geest u op in mijn handen / op leeft hie
 in dit **B**osch als een **B**eeft / op hebt geen
 kennisse van **G**odt noch zyn **G**ebodt / daer
 door u **Z**iele in noot staet van berdoernis-
 nisse; komt hy myck sal u laten doopen /
 en leeren het **H**. **C**hristen **G**eloobe / ik sal
 u te eeten geven broot / vleesch en wijn / van
 als dat u van node wesen sal / en klederen
 om u lichaem te decken / soo moept gh
 leven als een **C**hristen mensch. **A**ls **O**ur-
 son

son Valentijn hoorde spreken / sag hy hem
 aen met een minlyck gesichte. Valentijn
 die merckende / sprack hy noch meer van
 Godes barmhertigheyt / en leeringe der
 natueren der menschen. Doe mocht Sur-
 fson hem niet langer onthouden / maer viel
 op sijn knien / kussende Valentijns han-
 den / hem wiissende teeckenen van vriend-
 schap en onderdanigheyt. Als Valentijn
 die wonder sag / was hy verblijd / en sep-
 de: wilt gy u in mijn handen geven / ick
 sal u onderhouden als ick geseyt hebbe?
 Surffon neegh Valentijn toe met een ne-
 derigh gelaet / waer ober hy verheugt was
 om zyn oberwinninge. Doe nam Valen-
 tijn Surffon by der hand / deed hem een
 teecken dat hy voozlopen sou / en wiisen de
 wech om upt 't bosch te komen / 't geen hy
 dede in korten tijd. Als Surffon upt het
 bosch was / sag hy onder een boom krup-
 staen / dat hy in de woude wreef / waer
 dooz hy stracks genas. Doe heeft Valen-
 tijn genomen een gozdel van zyn Zadel /
 heeft Surffon daer mede gebonden / dat
 hy niemand misdoen sou. Als Valentijn
 den Wildeman gebonden hadde / is hy te
 Paerde geseten / leydende Surffon als een
 Lam / het welck een groot mirakei was.
 Surffon heeft noch een krupst sien staen /
 dat hy pluchte / wreef het in sijn handen /
 gaf het Valentijn om in sijn wonden te
 leggen / als hy ook gedaen heeft / en is van
 stonden aen genesen / dat het wonder was /
 dat so een wild diet / dat soo lange by de
 Beypren geweest had / dat hy 't verstand
 had van de krupden.

Hoe Valentijn met de Wildeman na
 Oylens reed / daer Coning Pepijn was.

Het XIII. Capittel.

Valentin de Wildeman aldus geban-
 gen hebbende / reysde na Oylens /
 onderweg quam haer een schoon wild Hart

tegen om in 't bosch te gaen wipden. Als
 Surffon die Hert sag / sag hy Valentijn
 aen / gaf hem een teecken of hy dat Hert sou
 mogen vangen. Valentijn die verstaende /
 heeft hem onthouden / deed hem een teken /
 nam handtasting dat hy weer komen sou.
 Doe liet Valentijn hem lopen na 't Hert ;
 als 't Hert de Wildeman gewaer wierd /
 keerde het Hert weder na 't bosch. Sur-
 fson dat siende / onderschepte het / vatter
 en sneet het tegen de aerde / nam het op
 sijn schouwers / en bzoecht het booz Valen-
 tyns voeten / bzack het met sijn nagelen de
 keel af. Valentijn bzagde / wat sullen wy
 met dit Hert nu doen? De Wildeman die
 verstaende / heeft van stonden aen 't Hert
 op sijn schouderen gewozen / liep soo ras
 als Valentijn rijden kon. Als sp 't Booz
 genaechten / liepen de Boeren upt bzeefe
 in haer huys. Valentijn siende dat 't volck
 wech liep / so riep hy / hebt geen sozge
 booz dese Wildeman / hy sal u niets mis-
 doen / suyt u deuren noch poozten booz
 ons niet / want wy geerne Loghs had-
 den om geld. Wat dat Valentijn sepde /
 niemandt die sijn deure of poozten open doen
 dozst. Doe sepde Valentijn met een gram-
 men moede / indien gy ons niet inlaet / ick
 zwoer dat ick den Wildeman sal ontbin-
 den / soo sal ick wel loghs krijgen tot mijn
 wille. Als Valentijn sagh dat niemand
 was die hem logeeren wilde / onthond hy
 Surffon / en dee hem een teken dat hy de
 Poozten op loopen soude. Surffon die
 sag eenen grooten boom / heeft hem upt
 der aerden getogen / isser mede gelooopen
 booz de Poozte van de Berberge / heeftse
 daer mede opgesagen in twee reysen / dat
 zy in stucken vielen / en Valentijn is in de
 Berberge gegaen. Als de Weert sag dat
 de Poozte in stucken was / is met al zyn
 volck achter upt gelopen / datter niemant
 in huys gebleben is. Valentijn is gegaen
 met sijn Paert na de Stal / heeft 'et daer in
 geset / en heeft Surffon by der hand
 men

men gingen in de Keucken / daer sy bonden goe spijsse gebzaden. Doe deed Valentijn Oursson een teecken dat hy de spijsse eeten soude / want het was delicate spijsse. Als de Wildeman de spijsse sag is hy toegeschooten / en heeft een deel daer af-gegeten / als een Wolf doet; hy sag niet aen of de spijsse genoeg gebzaden was of niet. Daer na sag Oursson een ketel met water / stak 'er zyn hoost in / en dzonk als een Peert. Doe dede Valentijn hem een teeken / dat hy 't laten soude water te dzincken / hy sou hem Wijn geben. Doe nam Valentijn een groote hanne van bier potten / en leyde Oursson in de kelder / en tapt den hanne vol wijs die hy Oursson gaf om te dzincken. Oursson heeft de han aen zyn mont geset en proefde dat 't goet was / heeft se in een teug uptgedzoncken / werpende de han tegen de vloer. Oursson dede een tecken dat hy noch eens tappen sou / als hy

dede / want hy sechte genoegte om te sien zyne manieren. Als Valentijn de hanne vol wijn getapt hadde haf hyse Oursson / die sag een ketel staen / heeft de wijn daer in gegoten / is daer mede in de Stal gegaen by Valentijns Peert / op dat 't oock Wijn dzincken sou. Als Valentijn dat sag / dede hy Oursson een tecken dat 't Paert geen Wijn dzonck maer water. Oursson dede een tecken dat de Wijnbeter was dan het water / daer Valentijn om lachte. Hy dede meenige klucht in 't hups / so van eten als van dzincken / dat het te lange waer om te schryben. Als 't tijt was om te eeten / nam Oursson de emmer met wijn / dzonck hem upt in een teug / wierp hem doe in stucken / en wees Valentijn dat hy noch een hanne tappen soude. Hy tapt tot dat hy 'er ses uptgedzoncken hadde. Hadde Valentijn meer willen tappen / hy soude meer gedzoncken hebben. Valentijn beklaeghde

Our s-

Surffon dat hy te veel gedroncken had /
en weeg dat hy sou gaen slapen. Doe is
Surffon gaen liggen by den vyere op zyn
stock / begon lustig te slapen / dat men het
hoorde een groot suich weegs. Valentijn
dese Wildeman aen siende / sey: o Wogen-
de God (wat is een mensche die slaeyt of
droncken is) hy verliest zyn verstant en
memorie: Want de Wildeman nu kracht
noech macht heeft / men sou hem nu doden
als een dom beest. Als Valentijn aldus
sat / dacht hy in hem seiven / ich sal zyn
stoutheyt en kracht beproeben / stotende
hem met een voet dat hy opspronck / wij-
sende hem dat daer ontrent vanden wa-
ren / die hen bebechten wouden. Doe schoot
hy op / nam zyn stock / en sloeg op de
Poozt alsulcken slag / dat het hups stont
en schudde / ende Valentijn begosti te lae-
chen / waer dooz Surffon sag dat hy hem
beproueben wilde. Doe ginck hy slapen als
te voren op zyn stock. Valentijn sat al de
nacht by den vyere / vreesde dat pemaent
komen mocht om hem te bebechten: de
roep was datter niemant in hups doost
blyden / maer bergden hare in de kerck:
de nacht ober gaende / heeft Valentijn
Surffon gewecht om te reysen / hy gaf
hem een tecken om het Hert daer te laten
vooz haer beyder gelach / datse daer ver-
teert hadden. Valentijn is op zyn Paert
geseeten / en heeft Surffon weder gebon-
den / en is also na Olyens gereden. Als
hy in de stad gekomen was / en de lieben de
Wildeman sagen / was 'er groot geroep
datter noyt sulcken gerucht geweest is:
want een pegelijck liep in hups / sloten deu-
ren en poozten toe / en sagen ten heufteren
upt. De tyding quam boozden Coning /
dat Valentijn gekomen was met de Wil-
deman / die hem seer verwonderde / en sey-
de: Valentijn ter goeder nyren zijt gy ge-
baren / gy zijt van God verhooren / dooz
u bewijst hy ons groote te kennen. 't Volck
van de Stad dat in de versteren lag / riep

met luyder stemme: Daer leeft geen bro-
mer noch stouter Man dan Valentijn op
aerden / daer dooz is hy alle eere werdig /
Valentijn heeft ons verlost vanden Wil-
deman / daer wy al te samen in sozgen om
waren. Valentijn reed dooz de Stad tot
dat hy booz des Conings Hof quam. De
Poozters sagen Valentijn met de Wilde-
man komen / sloten de Poozten. Valen-
tijn die siende / riep / weest niet verbaert /
maer gaet tot den Coning en segt hem dat
ich de Wildeman gebangen bring / siel
mijn Lijf tot onderpant / dat hy niemant
misdoen sal / of ten ware dat men hem
quaet dede. De Poozters de Boodschap
aen de Coning doende / is belast dat men
haer in sou laten. Valentijn is ingetreden
de Wildeman by de hand genomen / daer
de Coning was. De Coninginne Bar-
them en Engletijne hoorde dat Valen-
tijn met den Wildeman in 't Hof quam /
hebbense haer kameren vast toegesloten.
Den Coning Pepijn was met een groot
geselschap van Heeren vergaert in den
Saed-zael / daer mede waren Hancstrop
en Hendzick / die Valentijn groote eer be-
wisen; maer waren ontsieken met haer
dat hy de eere bereghen had: want zy ge-
hoopt hadden / dat hem de Wildeman sou
verflagen hebben. De Coning sag met
verwondering de maniere van de Wilde-
man / seggende de Coning tot zyn Heeren:
siet toch hoe schoon dat zyn lichaem van
maechsel is / want hy gheleet als wy / hy
sou wesen een broom Ridder. Doe seyde
Valentijn tot den Coning / ick begeer dat
men desen Wildeman doopen sal / en hem
't Heylige Christen geloof leeren / als ick
beloofd hebbe. Doe liet de Coning een
Priester halen / die den Wildeman doopen
soude: zyn Gebaders waren Coning Pe-
pijn / den Hertoge Dangler / Sampson
Garnas / Valentijn met noch veel Herto-
gen en Groten: de vrouwen waren des
Conings Pupsvrouw / de Hertogin van
Olyng

Ollens / niet noch veel andere Damen /
 zijn naem was genaemt Oursson. Als hy
 gedoopt was / ging den Coningh ter
 Casel sitten met al de Heeren en Vrou-
 wen die daer waren / liet doe Oursson in
 de Sael komen om te sien wat hy doen
 sou. Oursson komende in de Sale / ging
 booz de Coning zijn Casel staen / de Co-
 ning sterck aensende / sag dat 'er veel
 spyse stont / nam hy upt de schotel die
 booz de Coning gestelt was / een sluck
 dat hy wech droeg / at het op / op zijnde /
 wiert een Pau gezocht / die hy oock nam
 om te eeten. Valentijn dit siende / wees dat
 hy qualijck deed / waer booz dat hy be-
 schaemt wert liet den Pau staen / want
 hy ontsag Valentijn als een hint. Den
 Coninch beval dat men hem sou laten be-
 gaen / also hy daer genuechte in nam.
 Oursson dit verslaende / herst den Pau
 booz op gegeten / sag doe een kanne met
 wijn staen / die hy nam en dronkse met een
 teug upt / wierpse doe tegen de aerde / en
 hy schudde zijn hooft. De Coning met al
 zijn Heeren begosten te lagchen. Als de
 maeltijd gedaen was / ging een pegelijck na
 zijn ruste. Daen wert Valentijn een schoone
 kamer getwefen om te slapen / en een bed
 booz Oursson; maer hy wou daer niet op
 slapen wat teechen hem Valentijn dede
 maer biel neder op der aerde / gelijck hy
 gewent was / en bleef daer liggen.

Hoe Hanestroy en Hendzick raet
 namen om Valentijn dood te slaen in de
 kamer van de schoone Engletijne.

Het XIV. Capittel.

Der was groote blijdschap dat Va-
 lentijn den Wildeman verwonnen had
 onder alle menschen / maer boben al de
 schoone Engletijne / die Valentijn met een
 van haer Jonckvrouwen ontbood / dat hy
 komen wilde met de Wildeman in haer
 kamer. Valentijn riep Oursson en gin-

gen. Als Valentijn met Oursson in de
 kamer quam / begoft hy te lagchen / en
 biel op een bedde dat daer stont / aensag de
 Jonckvrouwen heel suelijck / veel niet we-
 sluchten bezijvende die zy niet verstonde /
 waerom zy riepen Valentijn / en bragden
 wat de Wildeman daer mede meenden /
 doe sepde Valentijn : boozseccker de Wilde-
 man wijs dat hy u al te samen eens kus-
 sen wil. Als de Edele Jonckvrouwen dit
 hoorzden begosten zy te lagchen / en sagen
 op malkander. Aldus lagchende en kou-
 tende met de Wildeman / so is Hanestroy
 tot zijn broeder Hendzick gegaen / seggende
 Broeder onse faken gaen seer qualijck. Gy
 siet dat dese voubelijck alle dagen meer
 en meer toeneemt / ja dat erger is / de Co-
 ninck heeft hem liever dan ons / 't welck
 een groote oner is booz ons beyde. Hendzick
 seyde : hoort Broeder / gy weet dat wy dese
 voubelijck verboden hebben niet te ko-
 men in de kamer van onse suster Engle-
 tijne / nu is hy daer / so mogen wy hem
 niet eere beverchten en dood slaen / dan sul-
 len wy seggen dat hy hy ons Suster sijn
 wil doet. Dus hebben dese twee besloten
 haer verzaet te volbrengen als de Joden
 deden om den Heer te kruppen sonder recht
 of reden : want in Valentijn was niet
 van deugt en eer. Doe zijn spreyde in de
 kamer gekomen van haer Suster ; doe sey-
 de Hanestroy tot Valentijn / gy vermale-
 dyde mensche / nu sien wy u sothept / dat
 gy gekomen zijt in de kamer van onse Su-
 ster / gy verhart u in quaetheyt / besinght
 van dage tot dage de schande van onsen
 Vader booz onse Suster / daer gy u wille
 mede doet als het u belieft / daer booz gy
 sterben sult ; dus sprekende / seeg hy Va-
 lentijn met een wuyt dat hem 't bloet ter
 neuse upt spzong : doe quam Hendzick met
 een bloot zweerd in de hand om Valen-
 tijnt te doozlopen. Oursson siende dat sy Va-
 lentijn dood slaen wouden / is toegefloten
 na Hanestroy / gaf hem so grooten sloch
 dat

dat hy ter aerden moest vallen / nam doe
Hendrick in zijn armen / woer hem ter
aerden / en hadden de Jonckvrouwen
niet gedaen / hy soude daer gebleven heb-
ben. Hier dooz quam een groot geroep in
de kamer / so dat daer veel groote Heeren
in quamen ; die siende dat Cursson zyn
hand geslagen had aen des Conings hin-
deren / woude zy hem dooden / stellende
haer alle te weer Valentijn sag dat sy al
te samen vielen op Cursson / so heeft hy
zijn zweet / upgetogen om Cursson te
besehernien / en sepe: Indien gy Cur-
sson slaet of kwetst / ick sal 't wrecken / my
komt'er af dat magh / en sal hem zyn Lys
benemen / hy zy wie dat 't zy ; doe dede
Valentijn Cursson een tecken dat hy stil
staen sou / en niemant misdoen sou. Cur-
sson is met Valentijn zyn Broeder sonder
pemanter meer te misdoen upt de kamer ge-
gaen. Hanescrop en Hendrick zijn seer droe-
vig hy de Coning gegaen / seggende: Heer
Coningh ter quader tijt was Valentijn
geboren / die gy aldus pzyft / en dat hy ons
gebrachte heeft desen Wildeman / die ons
beyde ter dood gebracht sou hebben / had-
den 't u Heeren niet belet / gy doet qualijck
indien gy desen Wildeman niet verdrinckt /
of laet hangen / want hy in korten tijt u
besehadigen sal / want met hem om te gaen
is seer sorgelijck. Als de Coning dit hoorde /
was hy bedroeft en sepe / dat men Cur-
sson in een Cooren sluyten sou / daer hy
niet upkomen mocht / dan met consent.
De Coning dede Valentijn hy hem komen /
om te vragen de oorzaak. Heer Coning
sepe Valentijn / ick was in de kamer van
u Dochter met veel geselschap van Da-
mes / om te laten sien Cursson de Wilde-
man / die ick hy haer brocht / so zijn daer
in gekomen beyde u Zonen Hanescrop en
Hendrick / niet wetende om wat sake /
so heeft Hanescrop gesep met een gramme
moed: Gy bondeluck / wat doet gy in de
kamer van onse Suster / dan dat gy u

spel speelt met haer / wy hebben dit lar ge-
geweten : met dese woorzen soeg hy my
dat het bloed my te neug en mont upsliep /
en Hendrick toog zyn zweet upt / om my
't leven te nemen. Cursson dit siende /
heeftse beyde onder de voet geworpen /
waer dooz een groot geroep gekimen is /
als u Majestept nu vragen kan. Is dat
waer vzaegde de Coningh / so heeft Cur-
sson anders niet gedaen dan hy schuldig
was te doen. Gy Hanescrop en Hendrick
drage een quaet herte / ick merck dat gy
anders niet en soecht dan Valentijn te be-
schamen / gy moet wel wisen van quader
naturen / gy siet dat ick hem lief heb / en hy
is my getrouw. So gebiede ick u beyden
dat gy hem niet misdoet / noch op mijn
ongenade laet misdoen / ick ben seker dat
hy 't bloed van Brankrijck geen schade
sal doen. Dus zijn de twee broeders met
schande geschepden. Cursson is daer in
het Paleys gegaen / is gekomen in de keu-
ken / alwaer hy gesien heeft routwe spijse /
die de Koch bereyden sou om te eten / nam
twee routwe Capoenen die hy op at. Als
de Koch dat sag / nam een schotel en heeft
Cursson daer mede geslagen dat hy krom
was. Cursson nam de Koch in zijn armen
heeft hem onder zyn voeten geworpen /
dat hy niet wist of hy sou dood gebleven
hebben. Dese tydinge is booz de Coning
gekomen dat Cursson de Koch gedood
had / en dat niemant hem doozt genaf en /
daerom den Coningh gesoort Cursson
dede booz hem komen / en wees dat hy
hem sou hangen. Cursson girck halen
den schotel / en wees den Coning hoe dat
de Koch hem daer mede geslagen hadde /
de Coning dit siende vergaf het Cursson
en gebood dat niemant hem sou misdern
op Lys straffe. Valentijn onderwees
Cursson / leerde hem so dat Cursson
geen quaet meer dede daer men hem in
berispen kon.

17
Doe den Hertoge Saborijn aen Koninck Pepijn om fecours sond tegen den Groenen Ridder / die met kraegt sijn Dochter wilde hebben.

Het XV. Capittel.

In die tijd als Valentijn ende Cursson Ite samen in 't Hof van den Coninck haren Som (hoewel onbekent waren) is daer gekomen een Ridder van den Hertoge Saborijn / seggende: Mogende Coningh Pepijn / den Hertogh Saborijn heeft my hier gesonden / dat gy hem wilt bystaen tegens een ongelovig Sarazijn / genoemd de Groene Ridder / die des Hertogen Dochter wil hebben / al sou hy al sijn land daerom beooylogen: Sy is de schoonste Jonckvrou die men binden magh / heeft noch drie Broeders die stout en kloech zijn ter ooylagen. So sepe de Coning / ick doen den Hertoge bystant. Strax is daer een ander Bode gekomen / doende de Coning sijn behoorlycke reberentie / seggende: Mogende Coningh wilt doch u Heer vergaderen / en senden die van sionden aen na de Stadt Lions / want de Hooghduytsen zyn vergadert tot hondert duysent gewapende mannen / om u land onder hen te brengen. Als de Coningh dit hoorde / was hy seer verstoort / liet by hem komen de Bisschop van Riemen / de Hertoge Milano Dangier / den Hertoge Germans met veele andere Heeren / haer vragende wat hy best doen sou / of hy reysen soude na Aquitanien om den goeden Hertog te ontfseten / of na Lions ont sijn eygen Landt te beschermen. Daer op de Heeren antwooyden: 't hempe is nader dan de roek / gy behoort niemands Landt te beschermen en u eygen laten berloren gaen: daerom laet ons reysen na Lions om u Lant en Ordel laten te beschermen; als gy u byanden verjaegt hebt / moget gy reysen om de Hertog Saborijn te ontfseten. Doer liet de Coning de Bode in komen / seggende: Bode gy siet dat ick op

dit pas u Hertog niet ontfsetten mag / let moer na Lions reysen / als gy hier geyooyt en gesien hebt / het is my leet: ons wilt hem seggen dat hy hem manlych houd tegen den Groenen Ridder / als ick myn reyse by der hulpe Gods volbracht heb / sal ick hem te hulpe komen. Heer Coning sepe de Bode: Ick siet dat u Goetheit den Hertog op dit pas niet kan helpen / dat hem qualich sal komen; doch Heer Coning ick dancke u van mijns Heeren wegen en nantie ooylos. De Bode is weder geyest en quam in 't hoort by den Hertog / die hem al 't gepasseerde verhaelde / waer ober sijn Heer seer bedroeft was: want den Groene Ridder benaude 't Land en de Stadt / also dat sy niet een voet up de Stadt setten mochten. Gy sult weten dat dese Groene Ridder was een volle Broeder van den Heuse Faragus / Coning van Portugael welke bewaren dede de schoone Belefante / die Moeder was van Valentijn en Cursson / als ghy booz gehoozt hebt en noch horen sult. Dus was de Hertog vol van gedachten hoe hy het maken soude met desen Ridder / die sijn Dochter hebben wilde tegen sijn dank / en hem daerom een groote ooylog aendede. Hier ober heeft de Hertog een gebod gedaen / dat een yder hem soude wapenen om den Groenen Ridder te beverchen als geschiede; den dag aengekomen zynde / hebben de Trompetten en Clarocnen lefity geslagen / de Heeren te voet en te parde hebben hen opgemaecht in groote ordonantie om tegen den Ridder te begten. Als de Hertog buyten op 't velt gekomen was / heeft hy sijn Trompetten doen blasen en Crommeien doen slaen / is also sijn bypandt te gemoet gekomen; sy quamen mede in de wapens / en rees een harde stryd. Als de groene Ridder in de stryd quam / heeft hy met sijn hamer verflagt twee Ridders die hem te gemoet quamen. De Hertog dit siende / is gereden na de Groene Ridder / en bochten mannelijch te samen / de

Goede Hertoge hield hem seer bzoorn in den
strijd / maer hy was om niet de Ridder te
bebechten / want hy verskerkt was / dat
hem niemand overwinnen mocht dan een
Conings Sone / derwelcke noyt bzoorn
boort gesogen hadde ; desen Ridder dacht
niet dat sulcken kind gebozen was / wepnig
wetende van Dursson de Wildeman / als
gy hooren sult. De Hertog bevocht desen
Groenen Ridder een lange tijd / en hy volg-
de hem om te verwinnen / maer is van de
Sarazynen beset en bebogten / so dat de
Hertog van zijn Paert geslagen wert / en
souden hem gedood hebben / haddet een
Ridder niet gedaen die hem gebangen nam
en booz den Ridder bzagt / die seer verblyd
was / al had men hem twee hondert duy-
send kronen gegeven / sou hy niet los geko-
men hebben. De Hertog was seer bedroeft
bad God Almachtig dat hy hem ver troos-
ten wilde in zijn tegenspoet. Als de Chri-
stienen wisten dat hun Hertog gebangen
was / keerden zy weder in de Stad / alwaer
een gschrey onder de Heeren en Gemeen-
ten raschten / maer meest van zijn drie
Soonen en Dochter ; zy toog haer goud-
geel hayz upt haer hoost / schreyende so
seer dat al de Heeren genoeg hadden om
haer te troosten / maer zy beklaegden ha-
ren Vader van herten / seggende : Eplacy
dat ich opt geboren was geweest / en dat so
menig Edelman sijn lys verlorren heeft
om mijnent wil / mijn Vader in handen
van zijn Dood-lyant geracht is. Och
mijn liebe Vader / u Echelheit heeft mijn
te lief gehad / want u liefde heeft u in dese
last gebracht / waer dooz u dood u gena-
kende is. Aldus herinde de schoone Feso-
ne / so zy sou haer selven gedood hebben /
hadden 't de Heeren en Dooten niet be-
let. Dese Groene Ridder was in sijn Tente /
het den Hertog by hem komen / seggende ;
Heer Savorijn / nu zyt gy in mijn han-
den / dat ich u 't leven nemen mag / doch
gy sult my atoen Dochter geben tot een

bzoorn / dan sal ickse bzingen in 't groete
gebergte / daer sal ickse doen kroonen tot
een Coningin. Heer Ridder septe de Her-
tog / ten zy gy u laet doopen / en 't heyl-
ge Chyssen-geloof aennemt / sal ick u
mijn Dochter niet geben / doet met my
wat u believen sal. Hertog septe de Rid-
der / spzeecht my van u gelooft niet / in-
dien gy mijn raet niet en doet / gy sult
sterben een schandelijcke dood / u Stad sal
ick verbzanden / u Soonen met u Onder-
danen vernielen. Den Hertog antwoorde
daer sal mijn Godt booz behoeden ; dus
suchtende ten hemel siende / worden den
Ridder twee-moedig / seggende : Heer Her-
tog laet staen u schreyen / voldoet mijn
liesde die ick tot u Dochter bzage / so
boozsecker als ick lebe / ick ben te bzedden u
ooslof te geben op sulcke conditie : Indien
gy hond binden een Ridder die my verwin-
nen kan / so sal ick van de Stad repsen /
u Lant verlaten / en u Dochter gup-
schelden van mijn liesde / sal de schade die
ick gedaen heb / betalen : en indien ick niet
verwonnen werd binnen 5. maenden / so
sult gy my geven u Dochter Fesone tot
een huybzoonwe / en salse boeten in mijn
Land als boozsepd is / sonder eenige ooz-
lag malkanderen aen te doen. Aldus wert
dit tractaet gemaecht met de twee Heeren /
met noch een conditie / dat desen Groenen
Ridder eens-daggs in de Stadt van Aquit-
tanien mozt komen / om te weten of de
Ridder gekomen was / maer meest was 't
hem te doen om de schoone Fesone te sien.
Als nu 't bestand uptgeroepen was / heeft
den Groenen Ridder de Hertog los gelaten /
die in zijn Hof gekomen zijnde / heeft de
Heeren 't accoozt bekend gemaecht / de-
selbe hebben doen uptraepen : Wie den
Groenen Ridder bebechten wil / en oere-
wint / sal Fesone ten Gely hebben / met
het halve Hertogdem van Aquitanien.

Die menig Edel Ridder gekomen is
in Aquitanien / om te krygen de schone
Fefone.

Het XVI. Capittel.

In die tyd als 't bestant gemaeckt was /
Iso is den Coningh Pepijn gerepft nae
Uong met seszig duysent Man / en heeft
verjaegt den Coning Lampatris. Dese
Sarazijn was een Coning van Holland
en Drieland / had noch dat Dorenmaef-
fen onder hem / daer in lag een schone
Stad heel sterck / daer in hy bluchten / die
Coning Pepijn belep / bestoznde en ober-
won / liet doe den Pepdensche Coningh
booz hem komen / seggende: Wilt gy een
Christen worden / Mahomet versaken / so
sal ick u laten leven met al u volck: en so
niet / moet gy allegaer sterben. Doch God
gaf den Coning Lampatris verstant dat
hy hem met al zyn volck liet dopen in den
Name Jesus / en gaf den Stad aen zyn-
nen Maerschalck Gulon. Dit gedaen
zijnde / is Coningh Pepijn weder gerepft
na Parijs / daer gekomen zijnde / heeft
hy vrieden ontfangen van den Hertoge
Savorijn / behelsende haer accoozt. Als
de Coning dat Tractact gelefen had / heeft
hy gesept: die nu een schone Vrouwe win-
nen wil / moet nu zyn kloechhept tonen:
want die den Goenen Ridder verwinnen
kan / sal des Hertogen Dochter hebben
met half zyn Ryck. De Heeren dese bries
lesende / was niemant so stout / die dese
saech dozft aenbaerden. Doe vzaegde Co-
ning Pepijn: Gy Heeren / is hier pemant
die den Hertogh vertroosten wil om de
schone Fefone te betwerben / die spreckt
nu / so magh de Wode zyn Heere seggen
wie dat komen sal mit Dancrinhel / ick sal
hem geven 't bestie Deere dat op mijn Stal
staet / een Wapen / en noch duysent goud-
kronen. De Wode dancchte den Coning
van zyn Heeren wegen / maer niemant
antwoorde van de stoute Valentijn / seg-

gende: Mogende Coninc / is 't dat als
Edelhept belieft dat ick mach reysen na
Aquitanien / ick sal den Goenen Ridder be-
vechten / ende met een burnemen wie myn
Vader ende Moeder is: want het my ang-
haegt / dat ick niet en weet wie ick ben / of te
van wie ick gekomen ben. Daer seyt u niet
aen wie dat gy zyt / ick ben so machtigh
dat ick u mach verheffen antwoorde den
Koning / doch Valentijn begeerde te bet-
trecken / heeft consent gekregen op condi-
tie / indien hy den Goenen Ridder verwon
dat hy wederkeeren sou. Valentijn beloof-
de de Coning sulchs te doen / en heeft oozlof
bekomen / waer af de schoone Engletyne
bedroeft was / ontbiedende Valentijn om
aen hem oozlof te nemen. Valentijn by
haer komende / heeft sy gesept / ick sie wei
dat ick nimmermeer van u vzeughde heb-
ben en sal / want gy zyt gesint die Land te
laten / och oft Godt belieft de dat ick met u
nu reysen mocht / so moet my Godt hel-
pen / ick sou u trouwen: maer nu 't anders
niet wesen mag / moet ik mijn tyd in droef-
senisse verslijten / nogtans sal mijn here
altijd by u wesen / tot een teeken geef ick u
mijn sleutel / en opent mijn koffer / en ne-
met u behagen daer upt. Edele Vrouwe
Valentijn / ick danck u van u gunst / goud
noch silver heb ick van doen / mijn reyse is
om dat ick weten sou wie ick ben / oft van
wat geslagt ick gekomen ben / nu sal ick u
Edelhept seggen dat ick verzwegen heb tot
dese dag toe / ick dzage een krepce op mijn
schouderen / blinkende als goud / ick weet
niet wat dat bediet / daerom ben ick van
sin dat ick reysen sal / so ver dat ick weten
sal wie dat mijn Vader ende Moeder zyn:
daerom neem ick oozlof ende segg u Edel-
hept adieu / ick belobe u by mynder trou-
(so 't God belieft) dat ick mag weten van
wat geslacht dat ick ben / en ick so Edel zy
van geboozte dat ick by u komen mach /
en gy u dan berootmoedigen wilt / sal ick
my aen u Edele verbinden. Indien niet /

so sal ick altoos u Dienaer wesen: met dese woorden heeft Valentijn oozlof genomen en Engletijne alleen gelaten / seer bedroeft sittende in de kamer / so heeft sy haer bedacht / dat een Conings Dochter niet behoort haer selben ober te geben / om 't bloet van Frankrijck in eeren te houden. Dus is Valentijn wech geroepst met Oursson tot blydscap van Hendrick en Hanestrop.

Hoe Hanestrop ende Hendrick deden marchten Valentijn en Oursson / om hen op den weg dood te slaen.

Het XVII. Capittel.

Als Valentijn ende Oursson geroepst waren na Aquitanien / is de haet van de verraders so groot geweest / dat zy ontboden een van hun Neven / en hebben hun verzaet aen hem te kennen gegeven / hem belastende / dat hy met hem sou nemen dertig Mannen / en dese twee Ridderz in het Bos ombrengen / die booz heen togen om 't schelmstuck te volbrengen. Korts daer na is Valentijn en Oursson gekomen daer de verrader Gzingaert met zyn volck lag. Als dese verraders hen sagen / hebben zy geroepen / sla dood / sla dood / nu is het tyd: hebben Valentijn scherpelijck bebochten. Gzingaert gaf hem sulcken slag met een hamer / dat zyn bloed op der aerden liep / seggende: Valentijn hier moet gy sterben. Als den Jongeluck hem gequest voelde / en van alle zijden bebochten / heeft hy hem God bevolen / seggende: mijn Heeren / gy hebt my de dood gezwozen sonder recht of reden / so sal ick mijn wrecken dat gy niet al weder t' huys komen sult / treckende zyn zweert / gaf de eerste die hem te gemoete quam sulcken slag / dat hy hem 't hooft kloofde / met noch 5 andere. Oursson aen de andere zy / scheurde met zyn routwehanden al dat hem in 't gemoet quam / in sulke manier / dat al die hy krijgen kon / beest hy met zyn tanden dood / en wierpse ter aerde

den een op den ander / is so boozt gepasseert. Dit siende den verrader / is gereden op zyn Slot daer by stont / om meer hulp / quam doe met andere 35 Mannen / riepen doe: Valentijn heeft u gebangen / want gy moet hier sterben. Valentijn die siende / heeft God aengeropen / dat hy hem helpen wilde. In dese noot is hy na Gzingaert gegaen / en tegens hem so gebochten dat 't verwonderen is. Oursson dede mee zyn best / so dat daer niemant was of zy ontsagen die twee broeders; doch ten laetsten werde Valentijn so bebochten aen alle kanten / dat hy gebangen wert van desen verrader. Als Oursson dat sag / so is hy komen lopen huppende en kristende in 't bos / maer 't hielp hem niet. Doe bebal Gzingaert dat men Oursson verolgen soude / en levende of dood by hem brengen / maer dat was om niet: hy liep en sprong door 't Bos dat niemant by hem doof komen: want die hy in zyn handen kreeg scheurde hy met zyn tanden / so dat een pegelijck van hem reed na het Slot toe. Oursson heeftse verholgt tot aen de Boort van 't Kasteel daer Valentijn opsat. Op dit Kasteel was een Kapiteyn van Dieben / Moordenacts en Rabers / die een Neve was van Gzingaert / en dediden hare roof te samen. De Edele Coning Pepijn wist van dese sake niet / meende dat 't een goet Edelman was. Valentijn dus gebangen zijnde / hebben hem onredelijck getraectert / sloten hem in een doncker Put. Als Valentijn dus gehandelt werde / begof hy zwaartelijck te suchten / viel op zyn knien / biddende God dat hy hem helpen wilde / dat hy upt de handen van dese verraders komen mocht / seggende: o Coning ick sie u Eshelhepd niet meer / mijn dood sult gy niet wten / ik moet hier in dese diepe put sterben. Adieu Oursson / gy hebt de dood om mijnent wil geleden / gy bewinde my boven alle menschen / so dee ick u woch / als of gy mijn eppen Broeder geweest had

19
ick begeerde te sien mijn Doeder / maer nu
sal ick van haer geen kennisse hebben / daer-
om ick in groot lijden ben; dus alst God
beliest / sal ick mijn lichaem de verraders
geven en mijn Ziel den Almogende God.
De verraders nemen raet wat sy met Va-
lentijn doen souden: eenige wilden dat men
hem voort sou dooden. Doen sey Gzing-
gaert / van die opinien ben ick niet / men
sal hem houden in desen Tozen / en ick sal
gaen by Hanestrop en Hendzick / en seggen
haer dat wy hem gebangen hebben / het
geen sy goet bonden: en Gzingaert is ge-
ceps na Parijs. Oursson was onderwijf
in 't Bosch / makende groot misbaer / ru-
stende onder eenen boom / als de dag aen-
quam / heeft hy hem na Parijs begeben /
om den Coningh te kennen te geven hoe
Valentijn gebangen was en gelept op een
Kasteel. Hy liep so ras als een Peert / maer
Gzingaert is eer te Parijs gekomen als
Oursson / ginck voort na Hanestrop en
Hendzick / en heeft vertelt hoe Valentijn
gebangen was / waer in sy verblijd waren /
vraeghden of sy Oursson mede hadden?
Doe seyde Gzingaert neen / en dat Our-
sson ontgaen was: doe kregen sy verbziet /
maer sy troosten malkanderen om dat hy
niet sprecken kon. Oursson toef de niet
lange / hy quam te Parijs of hy dol ge-
weest had / so dat al de Bozgeren haer deu-
ten sloten booz de Wildeman. Des daegs
daer na soude Gzingaert reysen na 't Ka-
steel om Valentijn te doen dooden: maer
Godt die sijn vriend niet verlaet / heeft
Oursson gesonden in 's Conings Paleys /
daer de Coning ter Tafel sat te eeren. Als
de Coning Oursson sach / meynden hy
dat Valentijn weder quam / daer de Co-
ning hem in verblinde. Oursson ging in
de Zale gints en weder sner bevroest / sloeg
booz sijn bozst / waer ober de Heeren haer
vertwonderden. Dus gaende gints en we-
der / heeft hy Gzingaert de verrader gesien /
sittende aen Tafel onder d' andere Ridderg

sijn hooft neder houdende / om dat Our-
sson hem niet kennen sou. Oursson siende
dat het Gzingaert was / heeft sijn hooft
opgeheben / als hy hem wetende / gaf hy
hem so grooten slag met sijn rouwhand /
dat sijn ooz op de Tafel viel: hem verha-
lende / sloeg hem van onder in sijn aensicht
dat al sijn tanden bzaken in sijn mont / en
sijn een ooge upt. Doe begosi de verrader
seer te kryten / dat al die in de Zale waren
medelijden met hem hadden. Doe is Our-
sson achterwaerts getreden / gaf sulcken
slag op sijn hooft / dat hy ter aerde storte
onder de Tafel. Doe smiet Oursson de ta-
fel om / met al dat 'er op stont / waer af de
Ridders verstoort waren. Gzingaert sou
dood gebleven hebben / haddet niet gedaen
een stout Heer / die hem upt Ourssons
handen met kracht trock. Eplare seyden
de Princen tot den Coning: siet hoe desen
Wildeman de Ridder geslagen heeft / doet
Justitte ober hem / want hy is een sorge-
lych Man. Doe sey de Coning / op dese sa-
ke moeten wy ons beraden / ick geloof niet
dat hy sonder oorzake Gzingaert geslagen
heeft / doet hem hier komen / so mogen wy
weten waer dooz dit gebecht gekomen is.
Oursson is booz den Coning gebzacht /
die hem vraegde / wacrom hy desen Ridder
geslagen heeft? Oursson dede tekenen dat
Gzingaert had vermoozt Valentijn in een
bosch / wissende wonderlyche tekenen dat
hy Gzingaert bebechten wilde in eenen
kamp / om hem 't bezraet te doen lijden /
smijtende zyn Capoen booz Gzingaerts
boeten / tot een tecken om tegens hem te
begten. Als de Coning dit sag / seyde hy:
Mijn Heeren / gy hebt gesien dat de Wil-
deman mijn Ridder geslagen heeft / en ick
heb hem na de queste gebzacht / so laet ick
my duncken dat hy een kamp wil bechten
tegen Gzingaert: mijn Heeren wilt hier in
helpen raden / u aller opinien seggen / wat
ick hier in doen sal / ick ducht booz eenigh
bezraet dat ons nakerde is / daerom sou

Ich den hamp consenteerden / 't geen al de
Peeren toestonden : 't selve wiert Gyn-
gaert geseyt / die daer wepnig lust toe had /
byesende dat 't bezraet wpt homen sou / dat
dus lange verholen was geweest. Gyn-
gaert aensag Panestrop en Hendzich / die
hem wenchten / seggende met een bedroeft
aensicht : Hebe sozgt niet / wp beloben
dat wp u pypz maken sullen / indien gy
vertwonnen wort. Eples sepdē hp : mijn
saken gaen seer qualijck / Ich sie dat ich ster-
ben moet om uwent wil : dic seggende / is
hp by de Coning gegaen / en sep : Moogen-
de Coning / Ich bid u dat u Moogenthept
my ontlasten wil tegen den Wildeman de
kamp te bechten / het is een Man daer
geen Ridder eer af behalen mag / want
het geen natuerlijck Mensch is. Gyn-
gaert / sepde de Coning / u onschuilt mag
u niet baten / de kamp is geconsenteert by
al mijn Peeren / hebt gy recht / 't sal u
wel beschermen. Dan dese antwoorde was
Gyngaert bedroeft : maer Panestrop sep-
de / verstaet u niet / Ich sal u so wapenen
dat de Wildeman u niet misdoen magh.
Als Dursson verstont dat hp den hamp
bechten soude / bedroeft hp groote blijdschap /
en wees de Coning dat Valentijn dood en
vermooyt was : waer af de Coning hem
seer verwonderde van de tekenen. Altoos
stont Dursson om Gyngaert te slaen : de
Coning wees dat hp hem niet slaen soude
booz dat hp in den hamp waer. Doe sep
de Coning tot Gyngaert / wapent u / en
denkt om wel te doen. Schlaep / Heer Co-
ning / sepde Gyngaert / Ich heb u lang ge-
dient / maer Ich woxt geloont dat Ich moet
brechten tegen een onredelijcke Creatuer.
Gyngaert / sep de Coning / hebt gy recht
so wilt niet sozgen / u goet recht sal u be-
schermen : Ik sal u doen wapenen / Durf-
sou sal ongewapent / en gy sult te Peerde
zijn / hp te boet : gy bewijst wel dat gy
onrechte hebt / doet u best / bescherm u
recht / God wil u beyde bewaren.

Hoe de Coninck Deyfn gebood dat
men de hamp booz sijn Paleys maken
soude / om te sien Gyngaert ende Durf-
son te samen bechten.

Het XVIII. Capittel.

NA dat Gyngaert veel onschults ge-
daen had om tegen Dursson te bech-
ten / so heeft den Coning den hamp doen
beredden booz sijn Paleys. Als al berept
was / stont Dursson om op Gyngaert te
wachten / die al gewapent was by Pane-
strop ende Hendzich. Dursson in de hamp
wesende / heeft menig bewijs gedaen met
sijn handen / hoe hp Gyngaert bebrechten
sou. Als Gyngaert wel gewapent was /
heeft hp oorlof genomen aen Panestrop en
Hendzich / seggende : mijn Peeren / ik moet
desen hamp bechten / maer Ich weet wel
dat Ich vertwonnen sal worden / en dat Ich
de dood moet sferben om uwent wille :
zwojgt sepden Panestrop en Hendzich / hebt
goede moed / indien gy van de Wildeman
vertwonnen wort / sullen wp u paps ma-
ken tegen onsen Vader / so dat gy geen
sozgt hebt booz u Lijf / indien den Coning
u pet sou willen misdoen om dese sarchie /
daer sou lieber om sferben hondert dypsent
man : maer zijt secreet / en lijd van dier sa-
ken niet. Aldus is Gyngaert gereden na
de hamp / die booz 't Paleys berept was.
Als nu de tijd gekomen was om te bechten
is de Coning in sijn venster gaen leggen /
en bebal dat eich sijn best sou doen. Als nu
Gyngaert in den hamp gekomen was /
seer hoogmoedig / stak hp sijn Paert met
sporen / en reed na Dursson / en sepde :
Ha valsche Deyrader / gy hebt mijn erne
ooge uytgeslagen / Ich sal u gewijzen dat
gy my onrecht gedaen hebt. Als Gyn-
gaert na hem toe quam / heeft hp hem be-
wesen veel tekenen / stak sijn handen om
hoog / greffende met sijn tanden so byres-
selijck / dat die 't sagen / daer af verbaert
waren. Gyngaert liet sijn Laus dalen /
stak

stak sijn Paert met spjozen en liet loopen na Oursson. Oursson sprong agterwaert so dat sijn Lancel in der aerden stak / doe is Oursson toegeschoten / heeft de Lancel upt Gzingaerts hand met geweld genomen / gaf hem met deselve sulcken slag dat hy verdooft in de Zadel sat. Gzingaert hem voelende geslagen / stach hy zyn peert met spjozen / en reed inde vaen nu hier / nu daer. Oursson ley hem na grijfende met sijn tanden. Doe Gzingaert hem sag in dusdanigen last / seyde: Va Hanescop en Hendriek / nu is mijn tyjd gekomen / hier in der ick om u beyder wille sterben. Hy rijdende heen en weer / heeft Oursson de Lans upt sijn handen geworpen / loopende na Gzingaert / het Peert by den hals genomen / en so vast gehouden / dat het niet een voort en kon. Gzingaert meynde sijn Zwert te trecken / maer Oursson dat siende heeft hy het

Peert met kracht onder sijn voeten geworpen / so dat Gzingaert sijn Zadel ruppen most. In 't opstaen verloor hy sijn Schilt. Doe is Oursson toegeschoten / gaf hem sulcken slag met sijn hand dat hy ter aerden vallen most / ging op sijn Paert sitten / en dede daer veel wonderlycke kueren mee. De Coning seyde: ick verwonder my seer van dese saeck / ick weet niet wat ick hier upt nemen sal / ick laet my duncken dat hier een groot bezraet upt komen sal / maer waer van daen weet ick niet. Oursson sittende op 't Peert reed na Gzingaert toe / gaf hem noch een slag dat hy weder ter aerden most vallen. Doen nam hy sijn eppen Zwaerd / gaf hem noch drie wonden in 't Lijf / en een in de arm / so dat hy dooz dood bleef leggen op de aerde. Doe heeft de Verzader geroepen om sijn saek te mogen bekennen / de bewaerder van de kampf / die hem wargde

Wat zijn begeeren was. Doe seyde Gzingaert / laet de Coning komen / ick sal hem bevract ontdecken / laet desen Wildeman my niet meer slaen. Den Ridder wees Oursson dat hy hem niet meer slaen sou / en Oursson was te vreden.

Hoe Gzingaert den Koninck het ver- raet ontdeckte / als hy verwonnen was van Oursson / ende hoe Valentijn na Aquitanien troock / en tegen den Gzoenen Ridder vocht.

Het XIX. Capittel.

Als Gzingaert den Coningh sagh / heeft hy om genade gebeden / en seyde : o Coningh / ick heb my ontgaen tegen u / hier toe hebben my gebzacht u Sonen : want om hem te believen / heb ick Valentijn gevangen in een Bosch / en onse raet is also gesloten dat men Valentijn soude doen sterben. De Coning de waerhept verstaen hebbende / beval dat men Gzingaert hangen soude. Ende Coning is met eenige Heeren na 't Kasteel gereden om Valentijn te ontfetten. Oursson is booz den Coning gelopen / wijsende den wegh so recht of hy deselve gemaccht had. Den Coning seyde : Het is een vzeemde sake van de Wildeman / dat hy Valentijn so lief heeft / ick sal hem goet doen ; het was geen wonder / want het was zijn Susters Sone / al wist hy 't niet ; oock en sal de Coning niet weten wie dat Valentijn en Oursson zijn / dan booz een hooft dat Escleremonde bewaert in een Kasteel dat Faragus een Reuse toehoort. Dit hooft is van een spinne / dat met konste van Magromantie gemaccht is / en toekomende dingen boozsept / is van sulcke aerdt dattet niet vergaen sal / booz dat in het Kasteel komt de alderboomste Wan die op aerde leeft / dan sal dat hooft zijn spzaech en kracht verliezen / daer sal een hoven die 't te niere doen sal ; namenelijck

Valentijn / en Escleremonde krijgen. De Coning by 't Kasteel komende / hebben sy hun Poozten gesloten / en de Pooztiers bevolen op hun Lys geen Poozten te openen. De Coning dat siende / liet het Slot bestozmen : de Gzacht gebult zynde / bzaaken sy de mueren / zyn met macht in 't Kasteel gehoomen / hebbende bevraders gevangen / doen gaende in een diepe donchere Coorn / daer Valentijn in sagh in groot verdziet. Als hy den Coningh sagh / is hy op zijn knien gevallen / hem dankende dat hy hem verlost had van der dood. Doe vertelden de Heeren Valentijn van Oursson / hoe dat hy een kamp gebochten had tegen Gzingaert / daer booz dit bevract uprgkomen was. Valentijn dit verstaende / nam Oursson in zijn armen / en heeft hem gekust / deden malkanderen groote bziendenschap. Doe liet de Coning de bevraders in het Bosch aen boomen hangen. Doen seyde de Coning / mijn liebe bziend Valentijn / doet mijn raet / en reys met my wederomme / so suldy wijsseijck doen. Heer Coning seyde Valentijn / vergebet my / ick sal niet wederkeren / booz dat ick weten sal van wat geslacht dat ick gehomen ben. Ick sal gaen reysen na Aquitanien / als ick gezworen heb em den Gzoenen Ridder te bevrachten / ick bid u dat gy my oozlof wilt geben / om mijn opset te volbzengen / ick sal altoos u arme Dienaer bziyben. Aldus is de Coning Pepijn gescheypden / en sal spzreeken booz van Valentijn en Oursson / die na Aquitanien reysde om de Gzoenen Ridder te bebegten. Als de Landt-leden vernamen dat daer quam een Ridder met een Wildeman a- rugg gewassen / liep elck om hem te sien / die al naecht en rugg als een Wepz was. Valentijn liet hem een Cosak van root armozijn maken / daer booz hy te wilder sag. Als hy dus gekleet was / besagh hy hem selve en hielt een hobeerdige maniere / dat een geneugte was om te sien. Dus ryden de

de heeft Valentijn sien komen een jong
 Ridder die seer schzepte. Valentijn vzaeg-
 de / waerom schzept gy aldus ? heeft u pe-
 mand leet gedaen / so wil ick u bystaen ?
 Epiaes / septe den Jongeling / ten is dat
 niet / ick heb mijn Heer verloren / die herst
 een strijd om de schoone Fesone tegen den
 Gzonen Ridder aengenomen / en is ver-
 wonnen ; daer leeft geen Ridder die hem
 overwinnen sal / daer op is hy so hobaer-
 dig / dat hy de Ridders / die hy verwin / aen
 een boom laet ophangen : ik heb 'er al 23.
 getelt / mijn Heer die hangt ook daer. Doe
 septe Valentijn : so het God belieft / sal
 ick daer na toe rijden / en bechten lijf om
 lijf / ick heb oock so veel gehoozt van dese
 Jonckvrouwen schoonheyt / ick hoope
 haer in korten tijd te sien. Heere septe de
 Jongelinc / gaet daer niet om hem te be-
 bechten / want het is al-te-mael verloren
 arbept dat gy begint : wilt gy u Lijf te-
 gen sulcken een dwaes setten / want hy
 veel stoute Ridders heeft verslagen / ick
 sozge oock booz u lijf en leven / indien gy
 tegen hem vecht. Dursson wees Valen-
 tijn niet teeken / dat hy op de schoone
 Fesone verliest was / en daerom de Gzoe-
 ne Ridder bebechten wou / daer Valen-
 tijn om lachten / en reysde boozt na Aquit-
 anien. Valentijn de Stad van bezre aen-
 sende / heeft een Man geroepen die daer
 quam gegaen / ende vzaeghden hem waer
 hem de Gzoe ne Ridder onthiel ? Heer septe
 de Man / ick geloobe niet dat ghy hem
 wilt gaen bebechten ? ja sey Valentijn :
 och Heer gy neemt een groote stontheyt
 aen / gy sult nimmermeer victorie tegen
 hem bekrighen / komt hier op desen Berg
 40. die hy al gedood heeft / binnen 14. da-
 gen sal hem den Hertog moeten geven zijn
 dochter / een der schoonste Jonckvrou van
 de Werelt. Mijn lieve vriend (sey Valen-
 tijn) God sal den Hertog helpen. Als Va-
 lentijn sprack met de Man / quam doen een

Man van 70. jaer / als een Pelgrim / met
 een langen grysen baert / hei was Blande-
 mijn / die Belesante des Conings suster en
 Valentijn en Dursson Moeder diende / die
 by het Slot was / daer de Reuse Pagarus
 hem onthiel / als wy hier te booren gestyct
 hebben. Valentijn vzaegde van waer hy
 quam ? hy antwoorde van Constantinop-
 olen : maer ik mocht daer niet in / om dat
 de Turcken de Stad belegerd hadden Pel-
 grims septe Valentijn / segt my van den
 Gzonen Ridder / is hy niet wzeet ? Mijn
 Heere septe hy : Indien gy my gelooven
 wilt / rade ick u dat ghy niet tegen hem
 vecht / al warendr hondert / hys u u alle
 't lijf benemen. Doozt vzaegde hy Blan-
 demijn / waer zijn reys heen was ? die hi in
 septe na de Coning Pypijn / om hem aen
 te dienen / dat de Coning Faragus big : et
 een kamp te bechten tegen de Keyser / die
 Belesante zijn Pupsvrou onrecht ik
 versaeget heeft / 't welck den Coning van
 Branchrychls Suster is / en by hem onder-
 houden word. Doe had Valentijn in Geds
 naem / dat hy geliesde te wachten / dat hy
 den Gzonen Ridder verslagen had / dan
 wilde hy met den Keyser een kamp vech-
 ten / want hy in niemant so geheuden was
 dan in Coning Pypijn. De Wode sorg het
 of / seggende : Hy moest de boodschap van
 Belesante doen ; daer op Valentijn befa-
 ste de groetenis aen den Coning Pypijn / en
 segt dat ghy my hier gesien hebt met den
 Wildeman. Dus reysde hy heen / Valen-
 tijn heeft de Stad aengesien / die seer schoon
 was / en siende een Ponteyn / is daer ra-
 toe greden / gingh sitten rusten onder een
 boom / want hy seer vermoept was / oock
 begerde hy weer te slapen / en Durfor be-
 waerde hem. Doe Valentijn wat gesloepen
 had / is hy opgestaen : doe quam daer een
 Ridder / die doozt zijn hebeerdighrept d u
 hobaerdigen Ridder geheeten was : want
 hy was so ophblasen / dat hy niemant d
 groete / en hem pemand ortmoete / en hert

geen eete doe / noch tegen hem bechten /
waer dooz hy meenigh ter dood bracht.
Desen hoveerdigen Ridder komende by de
Fonteyn / trad van zyn Peert / Valentijn
hem aensfende / niet wetende wat zyn me-
ning was / om dat hy van zyn Peert trad
Dursson ging neben hem staen / hem neer-
stig aensfende / dat de Ridder seer speet /
die hem een slag gaf / dat hem 't bloed ten
neuse en monde upt liep. Doen heeft hem
Dursson in zyn armen genomen / hem ter
aerden werpende / dat al zyn leden bzaken /
heeft doe zyn mes genomen / en stach hem
daer mede een groote wonde / dattet bloed
ooverbloedigh upt zyn lijf liep. Desen ho-
veerdigen Ridder hem aldus geguetft boe-
lende / heeft luyde geroepen. Doe sprack
Valentijn: Heer Ridder / gy hebt onrecht
dusdanigen Man te slaen die niet spreken
kan. Doe sef de Ridder / gy Raubt / waer-
om doet gy my geen heusheyt? meenende
hem met zyn zwaert te slaen. Valentijn
dit siende / sloegh de Ridder dat hy dood ter
aerde bleef liggen / seggende: so sal men
leeren goede Heeren groeten. De Ridders
Soldaten dit siende / zyn met schyck na de
Stad gebloden / brachten tyding aen den
Hertogh / die hierom seer gestoot was /
want hy was van zyn naefte bloed. Va-
lentijn hoorde 't geroep van 't volck binnen
de Stad om de doodslag / is te Paerde gere-
den in de Stad / in een rijck Borgerz huys /
nam daer zyn rustplaets. Dit wert da-
derick de Hertog aengeblent / die hem dooz
een Bode heeft laten halen: komende by de
Hertogh / bræegde hy: Gy Heeren wilt my
seggen of gy Ridders zyt of niet / en vpt
wat Land gy zyt. Heer Hertogh sefde Va-
lentijn / Ridders zyn wy / en dienaers van
de Coninck van Brancheijck. Ridders sef-
de Hertogh / gy hebt mijn Heef gebood:
het welck Valentijn stoutelijck bekende /
ende verhaelde 't van woord tot woord / ge-
lijck 't geschied was: sefde boozt / wy zyn
gekomen om de Goene Ridder te bech-

ten / ende schoone Jfalone te winnen: maer
gy Hertogh hebt qualijck gebaen dat gy
dooz den hoobaerdigen Ridder u wegen
onveplbaer hebt laten maken / wy hebben
ons lijf verweert / u wegen bijzid / een
open weg gemaect dooz alle Ridders die
om u Dochter te winnen / hier komen;
dus zyn wy onstrafbaer / maer gy straf-
baer dooz welke reden den Hertogh haer
beyde pardonneerde / seggende: Heer Rid-
der / also gy gekomen zyt om den Goenen
Ridder te bechten / sult gy in myn Pa-
leys komen / ende besien myn Dochter om
welcke gy gekomen zyt / by haer sult gy
binden noch beertien Ridders die mee ge-
komen zyn om den Goenen Ridder te be-
bechten. 't Is de manier dat alle Ridders
die hier komen om myn Dochters wil /
die moeten eerst in de Zale komen en niet
haer spreken / eer sy de Goenen Ridder be-
bechten / sy sal u geben een goeden rinck /
wilt die bewaren ter liefde van haer. Dus
is den Hertogh met Dursson ende Valen-
tijn in de Zael gegaen / daer de schoone
Jfalone ende de Ridders waren. Doe Valen-
tijn de schoone Jonckvrou sag / heeft hy
haer eerwerdelijck gegroet / ende sefde
overluyt: Edele Jonckvrou / dooz gants
Chyftenrijck weet men van u schoorheyt
te spreken / Godt moet u bewaren booz de
Goene Ridder / die niet weerdig is ute ge-
naken. Dus sal u beliben te weten / dat de
Coningh van Brancheijck ons alhier ge-
fonden heeft om ons lijf te abonneren te-
gen den stoutsten Man die op aerden leeft /
so men seft: Hier is oock een alderbroem-
ste Man / hy ontfiet hem geen Wapen ter
werelt hoebanig dat sy zyn / noch geen
Man op aerden: hy heeft nagelen aen zyn
handen snydende als scher-messen / dat
hy spreken kon / zyns gelijck en warr op
aerden niet gebonden. Edel Vrouwe gy
mooght secker wesen / indien desen Man
mach bechten tegen den Goenen Ridder /
hy sal niet lange tegen hem mogen staen /
maer

maer sal hen schandelijck op moeten ge-
 ven. Fefone antwoorde seer beleefdelijck /
 Ick dancke den Edel Coning van Franck-
 rijck : mijn Heer / vooz den grooten ar-
 bept die gy om mijnent wille gedaen hebt :
 Segt my Ridder kent gy hem niet? het is
 een schoon Man van maecksel / schijnt
 een stout Man van herten te wesen / ick ge-
 loof waer hy gebaert in een Stove / sijn
 Lijf sou so wit wesen als andere Mans.
 Edele Vrouw seyde Valentijn / hy heeft van
 sijn leuen geen kieren aen gehad / dan nu
 eerst / ou te sien hoe dat hy hem houden
 soude / ick heb hem al naectt in Parijs ge-
 broecht hy den Coning / hy ontsiet koude
 hi te noch wint. Dus houtende aensag
 de schoone Maget Oursson / en verliesde
 op hem en boben alle andere Heeren en Rid-
 deren die daer waren / daerom men ge-
 maenlijck seyt: daer is geen Lief leelijck.

Als Valentijn dus sprak tegen de Torck-
 vrouw / seyde hy / hoe hy een eed gebaert
 hadde om den Groenen Ridder te bebaech-
 ten in een kamp om haer Edelhepdtis wille /
 en niet wederlieeten vooz hy hem versta-
 gen en haer verloft had. Eplace seyde de
 schoone Fefone / set u lijf in de avonture
 niet om my / want wie een ander libet als
 hem selven heeft / die heeft een ongeregelde
 liefde: daer sijner om mijnent wille so veel
 gestozben datret my verdozt langer te le-
 ven / doch Godt almachtig wil u bieto-
 cle verleenen. Doe nam Fefone twee Gote-
 de Kingen / gaf den eenen Valentijn / en de
 andere Oursson, daer na zijn dese twee
 Ridders gaen sitten aen de Tafel daer de
 andere saten. De Hertoge dede hem lieden
 eerlijck dienen / dan Fefone heeft altyd haer
 ooghen op Oursson geslagen / merc dan en
 de andere Ridders / soo dat haer hert te so-

on:steken met liefde. **Cerwyl** de Heeren
aren / is den **Groenen Ridder** vooz de poozt
gekomen om de schoone **Fesone** te sien:
want het tractaet also genaecht was / dat
hy eens daegs komen soude. So haest als
hy in 't Hof was / sepd hy met luyder
stemme: **Heer Hertog** hebt gy **Ridders** om
my te bevechten? **Ja** sepd de **Hertog** hier
zijn noch veerthien / die hun lys avontu-
ren willen om mijn **Dochter**s wil / en tot
dien epnde upt bezre landen gekomen zijn.
Doe sepd de **Groene Ridder** / laetse my
sien en de schone **Fesone** oock. **Dies** tree-
dende in de **Zael** / heeft de **Ridders** aenge-
sien / en sepd: gy **Heeren** zyt gy hier geko-
men om my te bevechten / so zyt gy ver-
dwaelt? eet / dyncht / en maecht goet cler /
mozgen sal 't wesen den lesten dag / ich sal u
alle hangen aen den hoogsten tack van
mijn boom. **Valentijn** die hozende / was
seer verstoort / heeft den **Ridder** geant-
woord: **Heer Ridder** / sulche woorzen te
spraken hoozt gy u te schamen / de dag is
nu gekomen dat gy bevochten sult wo-
zen so sterck als gy opt geweest zyt / hy is
nu gekomen die u berwinnen sal. **Our-
sson** sittende ter **Tafel** / sag den **Groenen**
Ridder aen / verstant wel dat men van
hem sprak / is opgestaen / na hem treden-
de / nam hem in zyn armen / wierp hem op
zijn schouder als of hy een kind gewest
had / kensjerende so met hem heen en weer:
wierp hem ten lesten tegens de muur / also
stief dat hy meende de hals te brycken: want
Oursson wel verstaen had dattet de **Groe-
ne Ridder** was / die so veel **Ridders** had
laten hangen. **Als** den **Groenen Ridder** op-
gestaen was / ginck **Oursson** aen de tafel
sitten / en wees met tekenen dat hy 'er wel
drie sulche **Ridders** op zynen halse nemen
soude: doe begosten sy allegaet te lagchen
dse in de **Zale** waren / sepden dat nu geko-
men was die de schoone **Tonckbrouw** heb-
ben soude. **Doe** **Fesone** dit van **Oursson**
sag / wiert sy te meer ontstrecken met lief-

de. **God** die alles boozsiet / heeft haer bey-
der herten ontstrecken met den band van
Venus / dat 'er qualijck is om te schryben.
Den Groenen Ridder beklaegden hem seer
van 't gene dat hem geschiet was / seggende:
Mijn Heeren dese **Man** heeft my bevrast /
is aen my gekomen sonder te spraken / ick
beloove hem dat ick hem so straffen sal /
dat gy aen hem een exempel nemen sult:
en tot spyt van hem sal ick een galge doen
maken om hem aen te hangen. **Oursson**
verstant wel dat hem den **Groenen Ridder**
beklaegde van de smaet die hem gebeurt
was / is **Oursson** opgestaen / heeft zijn
hoofst geschud / betwees met teckenen dat
hy hem 's anderen daegs wilde bevechten /
tot een tecken heeft hy zijn **Capzoen** upt ge-
togen / en deselve vooz des **Groenen Rid-
ders** voeten gewoepen. **Doen** sprak **Pa-
lentijn** tot den **Groenen Ridder**: **Siet** hier
het pand van den **Wildman** / hebt gy nu
een vroom hert so helpt hem op. **Dit** sprek
den **Groenen Ridder** so seer / dat hy niet een
woort en sprak. **Doe** sepd den **Hertog** /
gy sult stryde hebben tegen dese **Wilde-
man** / indien gy hem berwint so moogt gy
roemen dat gy zyt de bloem van alle **Rid-
ders**. **By** mijn **God** sepd den **Groenen**
Ridder / mozgen so sult gy 't sien wat zijn
sterckheyt is / hy sal niet levendigh upe
mijn handen komen / ick sal hem hangen
boven al de andere. **Met** dese woorzen is
hy upt 't **Kasteel** gegaen in zijn **Pabelscen**
om te rusten. **Den Hertog** is gebleven mit
zijn **Heeren** in de **Zal**: by de schoone **Feso-
ne** / die groote blijdschap en bryngt bryde-
bin / seggende: **Hier** is de meester van den
Groenen Ridder. **Daer** was groote sprake
in de stad van de **Wildman** / elck begerde
hem te sien / waer dooz so groote menigte
volck quam in 't **Paleys** / dat men de
Poorze moest sluyden. **Als** **Oursson** 't ge-
rucht hoozde / stach het hoofst te benst: en
upt om te tegen besien te konnen worden /
ende om ewige **Tatamerit**-speelen te
sien /

sien / die ge-euyndigt zynde / is elck gaen slapen. Valentijn in zyn rust zynde / oede hy Oursson een teeken dat hy by hem te bedde komen sou / maer Oursson ging liggen op de aerde / dede als hy gewoon was. Doe den dagh aengekomen was / is Valentijn met Oursson in de Zale gegaen eer de Hertog met zyn Dochter quam. Daer waren de veertien Ridders / die gekomen waren om te bechten / yder hoopte op de schoone Fenefone. Doe sprak daer een Ridder van groote geboorte / seggende: mijn Heeren / indien 't u alle bellest / ick ben bereypt om de Ridder te bevechten / 't geen hem van de andere Ridders geconsenteert wert / hy heete Gallerant / was een Fransman / hy hem haestig gewapent hebbende / quam hy Fesone sijn afscheyt nemen / is gereden na de Tente van de Groene Ridder. Doen den Groenen Ridder sag dat daer een Ridder quam om te bechten / is hy te peerde geseten / quam met een hobaerdig gemoet tegen den Ridder Gallerant / siekende hem ten eersten van het Paert dat hy ter aerde viel / nemende voozt den Helm van 't hooft / daer dooz Gallerant verbaert werd / en bad om genade / maer ten hulp hem niet / hy toog hem sijn Harnas upt / en hingh hem aen den Boom by de andere. Om de dood van dese Ridder was in de Stad een groot geschrey / want hy een volprezen Man was. Oursson verstaende de dood van Gallerant / dede een teeken met zyn handen / dat hy den Groenen Ridder van stonden aen bevechten woude / en sijn blees van den anderen scheuren : maer Valentijn seyde dat hy de eerste most wesen / soo heeft hem Oursson dantsien / en is weg gegaen. Nu is Valentijn hem gaen wapenen ; gewapent zynde / is hy gegaen by de schoone Fenefone om oozlof te nemen. Men hoeft niet te vraghen oft haer suchten of ker-men is geweeft : och ! sey de schone Jonk-vrouw / ick bidde Gode Almachtig dat hy u bewaren toll vooz dese Groenen Rid-

der / die mijn Maegdom soecht. Ma veel reden / heeft Valentijn oozlof genemmen aen de Jonk-vrouw / zy heeft hem Gode bevolen / haer sin was altoos by Oursson / daer zy reden toe hadde / dooz dien dattet Gode beliesde dat het geschieden soude dat Oursson haer tot een Hupsvrouw se hebben / als gy noch horen sult. Doe is Valentijn te Paerde geseten om den Groenen Ridder te bevechten / maer op de weg zijde / is daer gekomen een Ridder die op de schoone Fesone verliest was / roepende : Heer heb een luttel patientie / laet my dog vooz gaen. Jenkheer gaet in den nam Geds / antwoorde Valentijn : Ick gebe oozlof / God moet u bewaren : hy was geratme Cprus / geboren upt Sabopen / hy had al zyn goed verteert / daerom sette hy hem in de abonture / hy nam oozlof aen Fesone / en aen alle de Riddersen / en is so gret en vooz 't Pabeljoen van de Groenen Ridder. Doen den Groenen Ridder Cprus sagh komen / is hy upt zyn Tent gekomen als een hoeghmoedigh Man. Cprus seyde : Heer Ridder sit op u Paert / en denck om u te beschermen. Den Groenen Ridder ontbood dat men zyn Paert vraghen soude / en is daer op geseten / heeft zyn groene Schilt aen zyn hals gehangen / de Lancel in zyn handen genomen / en zyn op makhander getreden in so groten nyd / dat den Groenen Ridder Cprus dooz zyn Lijf reed / dat hy dood ter aerden viel / die hy als de andere met een hoozt aen een Boom hing. Doen Valentijn sagh dat Cprus was gehangen / misgaegde hem dat seer en bival hem God / bad hem devoteiffch aen / dat hy doch weten mocht wie zyn Vader er de Moeder war / dat hy daer kennisse af krij-gen mochte vooz zyn dood. Doe slach hy zyn Paert met sporen / en reed vooz de Tente van den Groenen Ridder / en gink daer in. Den Ridder sieude Valentijn wel / dooz dien hy Oursson geantwooz hadde / waer dooz hy Valentijn meer ontfeg den

al die daer waren / seggende : Heer Rid-
der ick ben te vreden dat gy wederkeert in
u Landt / want my verdziet u ongeluck.
Doe sepdē Valentijn / Ridder dat mag
niet zijn / ick heb beloost en gezworen dat
ick mijn macht tegens u proeben sal / dus
ontsegt my niet. Den Ridder sepdē / in-
dien gy my wilt beproeben / soo moet gy
halen mijn Schilt / die ginder hangt aen
den boom. Doe sepdē Valentijn / gy hebt
dienaers / doetse die halen. By mijn Wet
sepdē den Groenen Ridder / gy sult mijn
Schilt halen wildy tegens my bechten / in-
dien gy mijn Schilt niet en haelt / so sal ick
u geen stryd leveren. Als Valentijn sag dat
den Groenen Ridder zijn onschult daer op
nam / soo is hy als een vroom Ridder ge-
reden na den boom om den Schilt te halen /
maer wat hy troock / hy kon het Schilt niet
losghejgen / 't geen hem verdoor. By mijn
gelobe / sepdē de Groene Ridder / nu desen
jongen Ridder mijn Schilt niet hinderen
mogh / soo neemt hy een sotte daet vooz
hem / my dunckt dat hy my met verpraet
soecht te overwinnen / ick sal hem wijzen
dat zijn voornemen en al zijn praetjcken
een schandelijcken booztganch zijn sal tot
grootē schade. Doe is den Groenen Ridder
te Vaerde geseten / roepende zijn Dienaer
Gobert / die hem haelde een flesche daer
Wassem-Oly in was / die upt het Paradijs
ghewonen was / welke Oly is van sulcken
kracht / dat indien yemandt ter dood ge-
quest waer / en hy hem de Salbe op den
wonde streect / hy sou van sonden aen-
genesen wesen. Dese Oly heeft sonden Groe-
nen Ridder lange tjd by hem gehad / in
meutge last hem genesen. Doe hy welber-
sien was / heeft hy zijn Vancle in de kilnc-
he gelept / en zijn malkanderen te gemoet
gekommen met sulcken kracht / dat hun
beyder Vancien bzaken / en de stukken in
de Lucht vloegen ; aldus vooz-by malkan-
deren pass'erde. Doe sy weder keerden /
hebben zy hun Zwaarden uptgetogen om

malkanderen te bebeghten. Valentijn
sloeg den Groenen Ridder sulcken slag
met zijn Zwert / dat 't dooz het Harnas
in zijn lijf ging. Den Groenen Ridder hem
gequest voelende / heeft zijn Zwaert opge-
heben / en sloeg Valentijn op zijn dpe / dat
hy hem een groot stuck van zijn Harnas
af-sloeg / seggende : Nu meugdy weten
Heer Ridder of ick kan speelen met den
Zwerde / gy hebt my gequest / daerom
sult gy moeten sterben. Gy zijt ter qua-
der tjd hier gekomen / ick ben versekerd dat
ick van u hand niet sterben sal / noch ver-
wonen worden / maer ick sal u in hozt
hangen aen den hooghsten toek van den
Boom by de andere / die 't leven gelaten
hebben dooz haer hobaerdy. Ridder sepdē
Valentijn / van u ben ick niet verbaert /
wilt u besehermen / want gy 't van node
sult hebben. Doets de stryd weder begon-
nen. Valentijn gaf den Groenen Ridder
sulcken slag / dat hy hem een groot stuck
van zijn Schilt sloeg / dat het op de aerde
viel. Den Groenen Ridder dit siende / sloeg
op Valentijn met sulcken kracht op zijn
Velm / dat sijn Zwert in twee stukken
bzack / sodat Valentijn verdoost sat / most
de zadel ruppen en viel ter aerde / stont
van sonden aen op. Doe de Groenen
Ridder sag dat Valentijn opsont / teogh
hy een mes upt / wierp na Valentijn /
mevnde hem dooz zijn lijf te werpen. Va-
lentin is den woyp ontsprongen. Doe de
Groenen Ridder sonder Zwert of Gewere
was / keerde hy weder na zijn Tent om
andere Wapenen te halen / daer hy hem
mede verweeren sou / maer Valentijn was
hem te ras en sloeg sijn Peert een been af /
sodat den Groenen Ridder ter aerden viel /
maer stont datselick op. Is doe hy Va-
lentin gekomen / hebbende malkanderen
boozt bevochten / dat zy beyde gequest wa-
ren / elk heeft zijn uiterste kracht getoont.
Om hozt te maken / sloeg Valentijn den
Groenen Ridder so grote wonden in sijn lijf /
dat

dat men meynde hy sou van sonden aen geslozen hebben. Dat baete Valentijn luttel : want wat wonden dat hy hem sloeg / streeck hy datelyck met zyn olie / die hy by hem dzoeg / daer af hy van sonden aen genesen was. Dus langen tyd seer strengelyck tegen malkanderen bechtende / is den dag gecyndigt / zijnde beyde seer vermoept. De Groenen Ridder was seer bedzoeft dat hy Valentijn niet verwonnen had / seggende : Ridder wy moeten desen stryd laten / ick sie dat gy vermoept zyt / en den nacht komt aen / dus keert nu weder in Aquitanien en ruste desen nacht / gy moogt wel roemen boven alle Ridders / dat ick noyt so stouten Man gehonden heb : komt morgen weder / neemt oozlof aen alle bytenden / want gy dan sterben moet. Valentijn was blyde dat hy den Groenen Ridder berlaten sou / want hy seer moed en gequest was. Doe is Valentijn na Aquitanien gereden. Als die van de Stad sagen dat hy weder quam / bezeben sy groote blydschap / gingen uyt om hem eerlyck te ontfangen / Cursson nam hem in sijn armen en kuste hem. Doe sy in 't Paleys waren / bzaegde de Hertog hoe dattet met den Groenen Ridder stond ? Heere seyde Valentijn / hy is in zyn Tent en rust hem daer / hy is de vroomste Man die ick opt gesien heb ; daer is geen vromer op aerden dan hy / men mag hem niet verwinnen / ten ware by Gods gratie. Den Hertog seyde gy hebt u vroom gehouden tegen hem / gy alleen zyt weder gekeert / zy allegaer zyn een schandelycke dood gestozben / maar gy hebt bewesen / dat gy zyt een bloeme van alle Riddersen. Valentijn seyde : Edel Heer / van hem mag ick my niet bermeten / op morgen vzoeg sal ick weder stryd hebben : ick bid God dat hy my beschermen wil tegen desen Ridder / want sonder Gods hulpe mag men hem niet verwinnen. Doe is Valentijn ontwapent / en gegaen in de kamer van Fesone :

elck dede Valentijn groote eer om sijn vromigheyt wil. Doen het tyd was om te eeten / sette den Coningh Valentijn aen sijn eygen Casel / sprekende van menigerhande materie. Doe de maeltijd gedaen was / is Valentijn opgestaen / nam oozlof aen de Heeren / en is in sijn kamer gegaen om sijn wonden te verbinden / want hy seer gequest was. Doe hy verbonden was is hy gaen liggen om te slapen. Den Groenen Ridder was in sijn Pabeljoen / die van sijn Meester sijn wonden dede sneren : hy en hadde geen wonde so groot / of so haest hy gesmeert was / so was hy also gesont als hy opt had getweest van te boren.

Hoe Valentijn Cursson sandt om 's anderen daegs den Groenen Ridder te bekechten / ende hoe Cursson den Groenen Ridder verwon / die hem seyde dat hy een Conings Sone was.

Her XX. Capittel.

Adus lag Valentijn al de nacht sende Apet te slapen of te rusten / suchtende / en seggende met klagelijcke woorde **O** Almogende Godt / nu sie ick wel dat ick mijn opset nimmer te boven komen sal / het zy dooz u gratie ; so bidde ick u Almogende Godt / dat ghy medelijden met my wilt hebben tegen desen Groenen Ridder / die mijn de dood gezworen heeft. Och ick had booz my genomen / dat ick niet rusten sou booz dat ick geweten had den Vader die my wan / ende Moeder die my ter wereld gebracht heeft in 't Basch van Gyllens. Maer nu beken ick dattet al om niet is : want ick heb een soe wtteck aengenenomen / dat ick desen hamp bechten wil tegen den Groenen Ridder / nu my de Feztyn tegen is : want niemant hem verwinnen mag / of hy moet wesen van Coninglijcke geslacht / en die van geis niet opgeboed is / noch vromten bezien
 fogen

soegen heeft: die ben ick niet / ik ben so weer-
dig niet / dat ick een Conings Soon soude
wesen / oock den ick in mijn jonckheyt soo
niet opgeboerd: dus sie ick geen hoope noch
troost in mijn vooznemen / die my van den
doed beschermen mag dan Godt / die my
beschermen wil dat ick so schandelijck niet
sterben moet. Dus klagende / so word hy
denckende op Oursson den Wildeman /
die hy in 't bosch verwonnen had / want
hy geen vrouwen bossten gesogen had / en
dattet mogelijk geweest is eens Conings
Dochter die hem in 't Bosch gebaert had-
de. Den nacht gepasseert zijnde / is Va-
lentijn opgestaen en gegaen by Oursson /
hem wijssende dat hy hem wapenen soude
om tegen den Groenen Ridder te bechten.
Oursson ster verbljyd zijnde / springende
en danssende ober de Zale / beweeg met
teekenen dat den Groenen Ridder nimmer
uyt sijn handen komen soude; soo heeft hy
hem versien met een groote zware knodse
van hout / leydese op sijn hals / schud-
dende sijn hoost / willende geen ander Wa-
pen of Harnas hebben. Valentijn seyde:
Mijn goede vriend dat mag soo niet we-
sen / ick wil dat ghy met mijn Harnasch
gewapent zijt / en mijn Schildt die mijn
den Coninck gegeven heeft en mijn paert:
dus was Oursson tehzeden. Doe gebood
Valentijn dat men Oursson daer mede
soude wapenen om daer mede ten strjide te
gaen. Als hy gewapent was / en sagh
't Harnas blijcken / soo maecte hy teek-
kenen met sijn armen / eer dattet middag
waer soude hy den Groenen Ridder ver-
wannen hebben oft gedood / waere in den
Hertogh met alle sijn Heeren lachten.
Oursson nam oorlof aen den Hertogh en
alle sijn Heeren; daer na nam hy Valen-
tijn in sijn armen en kussen hem / en nam
oorlof. Dus is Oursson gescheppen /
maect eer hy te Paerde ging is hy in den
Zale gegaen / om oorlof te nemen aende
schoone Fesone / die hy versocht om te

kussen / waerom zy hertelijck begoft te
laggen met al de Heeren en vrouwen die
daer waren. Hy dede haer een teekken / dat
hy om harent wille ging beghten om haer
liesde te verheijgen. De schoone Fesone
die vol eerbachheyt was / belaste hem dat
hy hem vroom houden sou tegen den Groe-
nen Ridder / en indien hy wederkeerde en
den Groenen Ridder verwonnen had / so
sou hy haer liesde verwonnen hebben.
Widus is hy gaen sitten te paerde / dewel-
ken met een groot geselschap worde gelept
bytten de Stadt. Oursson reed met de
Wapenen van Valentijn / daer af de Groe-
nen Ridder geen kennis had / komende
voor de Tente van den Groenen Ridder
sonder een woort te spzcken / stach met het
Hser van de Lancie aen de Tafel / tot teken
dat hy up-komen soude om hem strjd te
lebeten / het welck den Groenen Ridder
seer speet / zwoer by sijn God dat hy hem
de hoogmoedighheyt soude vergelden eer de
avond quam / is op sijn Paert gaen sitten /
nam sijn Lancie in de hand die wel sterck
was / is gekomen in 't verck om te ster-
ken tegen Oursson. Doe Oursson dit sag
troock hy sijn Paert achterwaerts / so
hebben zy hun Lancien laten dalen / ende
zijn wankanderen gemoot in sulcken ma-
nier / datse beyde ter aerden zijn gevallen.
Doe zynse opgestaen als vrome Rid-
ders / hebben hun Zweerden upgetogen
om den een den anderen te bebrechten. De
Groenen Ridder was seer toornig: soeg
Oursson eerst soo grooten slag op sijn
helm / dat den gulden knep af-biel en een
suck van sijn Schilt / van welke slag
Oursson seer geguck was. Als Oursson
sagh dat het bloed uyt sijn Harnasch quam
wierd hy selder dan een Leruyt / hy keerde
sijn oogen / schudde sijn heest / en hreft
sijn Zwert verheven / en sloeg de Groe-
nen Ridder soo grooten slag datter door
sijn Helm ginch / ende nam een groot suck
van sijn hoost met hayz dattet ter aerden
viel

biel / en noch een groote wonde in sijn arm /
 so datter bloed overbloedelich uytlopen
 quam. Den Groene Ridder maecte van
 dese wonde geen werck / hy nam van de
 Balsam-olie / en streeckte daer mee / en wert
 van sionden aen genesen / daer af hem Ourf-
 son verwonderde / docht in hem selven
 dat men desen Ridder niet verwinnen sou
 mogen / want hy hem genas met de Oly
 daer ick van geseght hebbe. Doe heeft
 Oursson hem bedocht / heeft sijn Wapen
 van hem gewoppen / is met een sellen ge-
 moedt geloopen op den Groenen Ridder /
 hem nemende in sijn armen so vast dat hy
 hem niet voeren mocht / en wierp hem ter
 aerden onder zyn voeten / doende hem de
 Helm af om 't hooft te kloven / daer lagh
 hy in so grooten last van sijn lijf / dat hy
 hem ober gasaen Oursson / en bad om ge-
 nade. Oursson die niet verstaen wou sijn
 bidden / maecte daer geen werck af / hielt
 hem vast als oft hy hem sijn hals af stree-
 ken wilde. Met dien is Valentijn daer
 gekomen die Ourssons maniere wel ken-
 de / doende een teecken dat hy hem niet
 doden soude. Doe hielt hy op van hem opte
 te misdoen / maer liet hem leggen so lan-
 ge als Valentijn tegen hem sprack. Doe
 seyde Valentijn : Heer Ridder ghy moet
 nu weten dat gy verwonnen zyt / en geen
 macht hebt om u te beschermen tegen dese
 Man / dooz welken ghy den dood moet
 sterben en u leven laten / so schandelyck als
 ghy dese andere Ridders hebt gedaen / die
 ghy hebt gehangen aen desen boom / daer
 suldy oock aen hangen. Och ! seyde de
 Groenen Ridder / my dunckt dat gy zyt
 een Edelman seer heug / daarom bid ick u
 dat ghy met my mede-lyden hebben wilt
 en myn Lijf beschermen. Ridder / seyde
 Valentijn / dat sal ick niet doen of gy sult
 behoeben in Jesum den lebendigen God
 sijn Sone / en sult u laten dopen ; en als
 ghy dit volbracht hebt / suldy reysen in
 Dyanckryck by den Coning Pelyn / en

seggen dat u daer gesonden heeft Valentijn
 ende Oursson die u verwonnen heeft / gief
 my antwoort hier op. Hy antwoorde ick
 ben te vreden dat gy op my begert / en ver-
 sake van dese wete af myn Wer / ende de
 valsche Goden die ick gediene hebbe ; en
 neme aen 't geloove van Jesum Christus
 den lebendigen Sone Gods / en wil daer
 in leven en sterben : ick beloof u (als u die-
 naer) dat ick sal reysen tot den Coningh
 Pelyn als u gebangen / en presenteren u y
 vooz den Coningh. Doen den Groenen
 Ridder sijn Eed gedaen had / heeft Valen-
 tijn een teecken gedaen aen Oursson / dat
 hy hem oplaten soude. Oursson heeft den
 Groenen Ridder sijn Wapen en Harnas
 ontnomen / op dat hy hem geen leet soude
 doen. Den Groenen Ridder opstaende /
 sprack tot Valentijn : Heer Ridder / myn
 dunckt dat gy zyt de geene daer ick ghy-
 ren tegen bocht / die my nu overwonnen
 heeft / die is de geenen die my in 't Hof van
 den Hertogh tegen der aerden wierp. Het
 is waer seyde Valentijn : ick moet u wat seg-
 gen / seyde de Groenen Ridder / sent dese die
 my verwonnen heeft aen de hooge Boom /
 magh hy mijn Schilt dat daer hangt afne-
 men / dan mag ick wel seggen dat hy de ge-
 ne is die my verwinnen sou / want van
 niemand sou ick anders verwonnen wez-
 den dan dooz dien / die dese Schilt aen u
 mag. So haest als Oursson aende Boom
 gekomen is om den Schilt af te nemen : so
 biel hem 't Schilt in sijn handen. Als de
 Groene Ridder sagh dat Oursson hem 't
 Schilt bracht sonder kracht / bekende hy
 dat Oursson de gene was daer hem van
 gepropheeteert was / die hem verwinnen
 soude. Hy biel Oursson te voet / wende
 hem sijn voeten kussen. Oursson wende
 dat niet liden / nam hem by der hand /
 en hieft hem van der aerden. Omyn Heer-
 ren seyde den Groenen Ridder / ick behoeve
 u alle eer en reberentie te doen ; ick want
 dat hy de hoomste Ridder is die leeft / het

is soeker dat hy is een Conings Soone van een Coninginne gekomen / hy heeft geen vrouwen Bozsten gesogen. En dat dit waer is / dat sal u berklaert worden op het Slot daer mijn Suster Escleremonde woont / daer moogt gy de waerheyt vernemen ; sy heeft daer een Spinnen-hoost het welck alle dingen van abontueren weet te seggen van wat geboozte dat hy gekomen is ; Dit hoost sal staen en seggen de Liederen abontuer totter tijd toe dat daer in-komen sal de vroomste Ridder van der werelt. Hy sal hem antwoozden al dat hy vraghen sal ; als hy antwoozde ontfangen heeft / sal het Hoost sijn kragt verliessen / en sal hebben mijn Suster Escleremonde tot sijn Pupszhou / het Schoonste Wijf dat op der aerden leeft ; ick wil dede dat gy mijn Suster had / want gy een vroom Ridder zyt / ende om by haer te komen / vrent haer desen Ring / die zy my gaf doen ik oozlos nam van haer ; Ik sal gaen by Coning Pepijn om mijn eer te quyen ; In 't wederkeeren sal ick komen in 't Kasteel daer mijn Suster woont. Valentijn verstaende van de schoone Escleremonde / wiert boozt met haer lief de bevangen / nam boozt daer na toe te reysen. De Groene Ridder liet boozt sijn volck afstrecken / sonder eenige schade te doen / en hy wiert met groote blijdschap van een pder binnen Aquitanien gebzacht / en daer van den Hertog seestelijck verwelckomt. Als den Groenen Ridder boozt den Hertog stont / heeft hy geseyt : Mijn Heeren gy behoort desen Ridder wel te eeren / die my verwonnen heeft met sijnder kragt ; Weet boozt waer dat hy een Conings kint is / heeft noyt Vrouwen bozsten gesogen / anderzou hy my niet verwonnen hebben. Wy mynder vrouwe seyde den Hertog / ick wil dat men hem alle eer doe die men bedencken mag. Doe heeft den Hertog sijn Dochter ontboden / seggende : Dochter siet hier een Groenen Ridder / die dooz u lesde ge-

dwongen heeft het meeste deel van mijn Ryck / die tot mijn vzeugde verwonnen is : Ick gelobe dat Godt desen Ridder hier gesonden heeft / om u te hebben tot een Vrouw / daerom wilt op dese saken antwoozden / want gy mijn troost op dese Werelt zyt. Mogende Heere / seyde de schoone Maegt : Gy weet dat gy mijn Vader zyt / soo waer 't geen recht darik u niet gehoozsaem wesen sou / ick ben berept u gebod te volbzengen. Gy weet dat gy beloost hebt dooz u Mandamenten / wie desen Groenen Ridder verwinnen mocht / die soude gy u Dochter geben ; nu is hy verwonnen : Nu is 't reden dat ick hem neme tot een Man / 't en soude u eere noch de mijne niet wesen so wy het lieten. Ha liebe Dochter ! seyde de Hertogh / gy hebt eerlijck geproochen / en u antwoort behaegt my wel. Dumoeten wy vraghen of hy u hebben wil tot sijn Pupszhou / Ik sal hem geben het halbe Ryck van Aquitanien met u Houwelijck / daer was Oursson en Valentijn in presentie. Valentijn dede Oursson by teekenen verstaen / of hy de schoone Fesone hebben wilde tot sijn Vrouw. Oursson weeg dat hy anderzgeen hebben en wilde dan haer. Den Hertog liet komen een Bisschop om Oursson en de schoone Fesone in Ondertrout te versleken.

Hoe een Engel Valentijn openbaerde dat hy met Oursson reysen soude na het Kasteel van de schoone Escleremonde. Ende hoe Coningh Pepijn beschept kreeg van sijn Suster / en haer kinders.

Het XII. Capittel.

Als Oursson versekeret was van de schoone Fesone / werde daer groote blijdschap dooz al 't Land / so dat dien dag in blijdschap en genoegen is gepassert / daer na is pder in sijn Kamer gegaen om sijn

sijn ruste te nemen : ontrent de midder-
 nacht openbaerde hem een Engel booz
 Valentijns heb / seggende : Weet dat God
 u gebied dat gy moogen vzoegh met Our-
 son / dewelcke den Groenen Ridder ver-
 wonnen heeft / repse na 't kasteel van
 Faragus / daer gy vinden sult de schoone
 Escleremonde / door welcken ghy weten
 sult upt wat Stam gy gekomen zyt / wie
 u Vader en Moeder is / en dat eer u Gesel
 trouwt de schoone Fesone. Van dit Distoen
 was Valentijn in groot gepepse / de nacht
 doozgaende / en de dag aankomende / heeft
 Valentijn Oursson opgeweckt / zyn in de
 Zale gegaen daer den Groene Ridder was
 by de andere Heeren / om te verheyden den
 Hertogh Saborijn. So haest als de Her-
 roge in de Zale was / heeft de Groenen Rid-
 der gesproken met behooyliche reberentie:
 Mogende Heere het is waer dat tusschen
 u Soelheyt ende my gemaeckt is een Con-
 tract / 't welck ick verlozen heb / so heb ick
 geen reden te vrschen u Dochter / ick schel-
 de u gup / dan ick bid u dat gy my wille la-
 ten Doopen. Den Hertogh beval dat men
 een Bisschop halen soude om den Ridder
 te Doopen. Als de Ridder by de Ponte
 was om sijn Doopsel te ontfangen / sprak
 Valentijn : Mijn Heeren / indien 't den
 Hertogh bekeft so noemt desen Ridder Pe-
 pijn na den Coningh van Byzantijck / die
 my opgeboed heeft / 't geen den Hertog toc-
 stont / welcke naem hy behield tot sijn eyn-
 de. Doe ontbood den Hertogh van Aquit-
 anien Valentijn en Oursson om te trou-
 wen Fesone. Valentijn dede booz hem en
 Oursson sijn excusatie hoe dat sy beloofst
 hadden / indien sy den Groenen Ridder
 verwinnen mochten / soo souden sy de
 Stad van Jerusalem met de heplige ver-
 saecken : dooz welcken onschult de Hertog
 oozlof gaf / midsg dat Oursson zweren sou
 weder te keeren / so haest als hy sijn Bede-
 baert voldoen hadde / om van sijn Doch-
 ter te trouwen. Valentijn vzaeghde de

Groenen Ridder na den Kingh die by hem
 beloofst had / om te vringen sijn Suster
 Escleremonde / die by hem gaf / seggende:
 bewaert de Kingh wel / want den steen die
 daer in staet / is van sulken kracht / die hem
 heeft die sal niet verdinken / noch met
 onrecht veroordeelt worden. Valentijn
 nam den Kingh / stachse aen sijn vinget / en
 nam oozlof om haer bedebaert te volbrin-
 gen. Den Groenen Ridder nam oock ooz-
 lof om in Byzantijck te repfen. Oursson
 en Valentijn zyn te Scheep gegaen / en in
 korten tijd gezept na 't kasteel van Far-
 agus / alsoo de Wint en Zee haer mee was.
 Den Groenen Ridder (nu genamt Pe-
 pijn) repgde mee spoedig te Lande : doch
 eer hy in Byzantijck quam / is te Parys
 gekomen Blandemijn / die de schoone Be-
 lesante des Coninghs Suster bewaert
 heeft / als ick hier vooren gesepst heb / die
 Valentijn ontmoete als een Pelgrim.
 Blandemijn heeft den Coning Pepijn
 gegroet. Doe den Coning hem sag in
 sulcken habijt / sijn baert grijs zijnde / heeft
 hy hem gebzaegt of hy een Pelgrim was ?
 Heer Coningh antwoorzen hy / ick ben
 een Bode van uwe Suster de schoone Be-
 lesante / dewelcke sonder recht of reden
 van den Keyser Alexander schandelijck upt
 alle sijn Land gebannen is / ende in ar-
 moede haer leven gelept ? Ghy moet wel
 een scenen hert hebben dat gy haer niet te
 hulp komt / ghy zyt de Mogenste Co-
 ningh die in het Christenryck is / toont
 nu u macht tegen den valschen Keyser /
 of anders men sou u niet booz een ge-
 wouwen Broeder houden. Doe den Coningh
 hoorde van sijn Suster / heeft hy seer ge-
 sucht / want het wel twintigh jaer gele-
 den was dat hy geen tydinge van haer ge-
 hoorst hadde / seggende : Sigh my waer
 mijn Suster is / en hoe het met haer staet.
 Heer Coningh sepde Blandemijn / ick
 heb haer beloofst niet te seggen in wat
 plaetse sy is / indien ghy nadencken hebt

dat zy in die sake schuldig is / daerom zy
verjaecht is geweest / maer ick sal hier een
bzeingen die tegen een Man verchten wil
een strijd in u tegenwoozdigheyt ; ende in-
dien hy verwonnen werd / is hy te vzeed-
den dat men hem hanght tot sijn groote
schanden / ende Vrouw is te vzedden te lij-
den een schandelycke dood. Och sepdde de
Coning / ick begeer geen onschult van mijn
Suster / dan dat de goede koopman de
vermaledijde Ridder in een kamp heeft
doen lijden / die het verzaet bekennt heeft /
vooz alle menschen. Ick weet dat mijn
Suster niet onrecht verjaecht is / ik hebse
laten soecken in alle Landen / maer ick
ken van haer geen tijding horen : Ja dat
my het meeste deert en op mijn hert leyt /
dat is dat mijn Suster zwaer gingh met
kinde / nu weet ick niet of zy gebaert heeft
of niet. Heer Coningh sepdde Blandemijn
van die saecke weet ick wel te sprecken / u
Suster schepde van haere kinderen in het
Wosch van Orlens / maer als den tijd
quam om te baren / sond zy my in een
Doyt dat daer by stont / om byoutwen te
halen die haer helpen soude in haer noot /
ick dede al mijn blijt die ick mocht / maer
ick kon so haest niet wederom komen / of
zy had gebaert twee schoone Soonen ; ter-
stont quam daer gelopen een wilde Beyz /
die heeft een van haer kinderen genomen
in zijn muyl / isser mede in 't Wosch gelo-
pen / zy kroop op handen en voeten om 't
kint te besceremen / maer zy wist niet
waer dat 't gebleven was / so vermoeyt
ghade is zy onder een grooten Boom blij-
ven leggen als oft zy dood geweest had.
Doe ick op de plaefse quam daer ickse ge-
laten had / en niet en vand / so heb ick
haer gesocht in 't Wosch / en vantsse leg-
gen onder een Boom vooz dood : ick nam-
se in mijn armen / hebse getroost na mijn
beste vermogen. Als sy wat bekomen
was / suchte sy deerlijck / ende heeft my
vertelt hoe dat zy haer kind verloren had

dooz een wilden Beyz / en dat zy 't ander
kint gelaten had onder den Boom. Doe
ick dat hoorde / heb ickse na den Boom ge-
lept / daer komende is haer verdriet ver-
dubbelt / om dat zy haer ander kind niet en
vond / dat zy daer gelaten had. Aldus zijn
de twee kinderen van u Suster verlooren
in 't Wosch / anders weet ick daer niet
meer af / ick den Blandemijn die u Suster
bevolen was. Eplacy Blandemijn sep de
Coningh / hoe langen tijd is het geliden
dat zy van haer twee kinderen schepde ?
Heer Coningh sepdde Blandemijn / dat
was op den selven dagh / als ghy my vond
in 't Wosch / van Orlens / doe ick u sepdde
dat zy gebannen was vut des Keysers ge-
selschap. Doe Coningh Pepyn dit verstant
was hy in groot gepeyns / werd denckende
dat hy dien selven dagh gebonden hadde
Valentijn / en dat Valentijn Overfson in 't
selve Wosch verwonnen heeft. Op dese
saecke was de Coningh lange tijd bedenk-
kende / hy ontvoodde Coning in Barthe /
en sijn Dochter Engletijne / met al sijn Hee-
ren die in 't Hof waren / om hun te seggen
de woozden van Blandemijn / seggende ;
Valentijn die ick in 't Wos van Orlens
vant is van mijn suster Welcante gebaert.
Overfson de Wildeman / die by Valentijn
verwonnen is / sijn Broders / kinderen
van den Keysers van Constantinopolen.
Van dese tijdinge was de Coning in Bar-
the seer blijde / en al de Heeren. Daer wa-
ren de vanden van Valentijn in presentie /
te weten / Dancrop en Hendrick / die met
gebeynsder herte inrde blijdschap toonden.
Blandemijn was seer verwonderd als hy
hoorde van dese kinderen / so vzaegde hy de
Coningh of hy niet wist in wat Land dat
dese twee kinderen waren ? Waer op den
Coning antwoorde ; Ick heb den eenen op-
geboet in mijn Hof / so dat hy groot / sterck
en stout is geworzen / heeft sijn broeder in
't Wos van Orlens gebangen / daer hy
sijn leven leyde als een wilde Beest / der al 't

Lant

Lant hier ontrent groote schade. Als hy hem gevangen had / heeft Valentijn desen Wildeman gezocht in mijn Hof / daer zy beyde een tyd zyn geweest / nu zyn sy na Aquitanien / om albaer te bevechten den Groenen Ridder / ick heb sint geen tydinge van haer gehad. Heer Coning sepde Blandemijn / dese twee daer ghy af sprecht / heb ick gesproocken by Aquitanien / hebben mijn noch de groetenis aen sijn Majesteit belast. Daer wert Blandemijn in 't Hof wel gettracteert. Op den selven dagh quam den Groenen Ridder in het Hof van den Coningh / tredende van sijn Paert / ende dede hem groote reberentie. Als den Coningh sagh dat hy gewapent was niet de groene Wapenen / was hy seer verwondert / vraeghde wie hy was: Hoog Mogende Coningh sepde den Groenen Ridder / ick ben uyt Portugael geboren / van de knagie van den Coningh / ick heb een heel Jaer gehouden het Land van Aquitanien onder mijn subsectie / eyndelijck maectten ick bestant / dat so in ses Maenden ick van geen Ridder verwonnen wierd / so sou den Hertog my sijn Dochter geven. Daer quamen veel Ridders om te kampen / maer zyn van my al verwonnen en gevangen / uytgeseyt twee Ridders den een genaemt Valentijn en de andere Cursson / welcken Valentijn een heelen dagh tegen my kempte tot dat den avond aenquam / dat wy ons vechten moesten laten. Des anderen daegs is sijn gezelschap Cursson met Valentijns Harnas en Wapen in den kamp gekomen om te vechten; hy dede anders niet of 't was Valentijn / hy deed my een teken / doen trad ick uyt mijn Pabelsoen om hem te bevechten / maer mijn kracht hulp my niet: want in 't hoort was ick van hem verwonnen. Hy deed my behooven dat ick soude ontfangen het H. Doopsel / soch dat ick hier voor u heren sou / en geven my gevangen in u handen / daerom ben ick hier gekomen mijn Edele

uyten / op dat ghy met my doet also het u believen sal / 't zy my te doen sterben of leven. Ick ben nu een Chyristen / en gelode in Jesum Chyristum / nu sal ick daer in leven en sterben. Doen ick myn Doopsel ontfangen sou / heeft Valentijn den Hertog van Aquitanien gebeden dat men my heeten sou Pepyn / na u Edelheyt / en ick ben genoemt Pepyn. Doen de Coningh gehoozt had de woorden van den Groenen Ridder / heeft hy hem vriendelijck geantwoort: Heer Ridder / ghy zyt my weltekome / maecht goet ciere ende zyt vrolyck / ick verseker u is / maer segt ons / waer zyn de Ridders gebleven die u verwonnen hebben? Heer Coningh / sepde hy / sy zyn in Aquitanien by den Hertog / die hun beyde houd in grooter eeren.

Hoe den Koningh Pepijn reysde na den Keyser van Grieken / ende hoe dat hy Oorloogde tegen de Soudaen / die de Stad van Constantinopolen belegerd had.

Het XXII. Capittel.

ALs nu den Coningh tydinge hadde van sijn Suster Belesante / greeft hy hem gereed gemaecht om te reysen na Constantinopolen / hy den Keyser van Grieken / om hem de tydinge te brengen van sijn Vrouw / en is in korten tyd gekomen tot Romen / alwaer hy eerlyck ontfangen wert van den Paus. Als zy by den anderen waren / is daer gekomen een Dode van den Keyser van Grieken / die den Paus en den Coningh groeten / seggende: Heplige Vader / gy sult weten dat de Sarazynen met groote macht de Stad en al 't Landt van Constantinopolen in bedwangh houden / daerom is de begeerte van den Keyser van Grieken / dat gy hem bystant wilt doen / of anders sal de Stad en al het Landt verlooren blijven. Den Paus dese tydinge hoorende / was seer be-

doest. Den Coning die daer in presentie was troosten hem seer: en seide: Heplige Vader/ wilt ghy mi doen een redelyck getal van u volck / ick salse leyden dooz de Stad van Constantinopolen / en sal met Gods hulp de Sarazijnen het Land van Grieken doen ruymen. Doe den Paus Coningh Pepijn hoorde spreken / heeft hy hem bedanckt / seggende: Coningh van Godt moet gy gebenedijt zyn / onder alle Coningen zyt gy de bloeme; indien ghy de saeck aennemen wilt / sal ick u een deel Konneynen lederen om tegen de ongelobte Sarazijnen te bechten. Dus liet de Paus een deel volck vergaderen / peder droegh een kruys op de borst / na dat sy de Benedicte ontfangen hadden / zynse met den Coningh Pepijn te seechep gegaen / zijnde sterck hondert en 85 duysent. Man souder de Wyf en kinderen / so datse in korten tijd quamen by Constantinopolen / en sagen dat de Soudaen Morandp de Stad harde belegert hadde. Dese Soudaen hadde met hem gebzacht twintigh Coningen om het Chyssen geloobe te niet te brengen. De Keyser van Grieken dede al de Chyssen by hem vergaderen / en de Stad seer wel versien van volck / altijd suchte hy om zyn Hupsbzoutwe Belesante / als hy overpeynsde in wat staet hyse van hem geset had / dachte dat zy doed was / want het wel 20. Jaren geleden was / dat hy geen tydingh van haer gehoort had / die hy hoztelyck hooren sal van den Coning Pepijn / die op 2. Mylen na by Constantinopolen gekomen is / stelden zyn volck in ordonnantie. De Wachters die siende / hebben de Soudaen geseyt dat twee hondert duysent man daer gekomen waren / maer wilden 't selve niet gelouven. Echter stelden hy zyn volck mede in batalse. Doe heeft de Coningh Pepijn een Brief gesonden aen den Keyser van Grieken; dat hy daer gekomen was om hem te ontfetten. De Keyser was seer ver-

blid / heeft al zyn Heeren doen wapenen / is daer mede getrocken vpt de Stadt van Constantinopolen / om de Sarazijnen te bechten / die den stryd verachtende waren. So haest als den Keyser op het veld was / sagh hy den Standaert en banniere van Coningh Pepijn / met so veel volcks dattet niet te seggen was / die tot hem quamen aentrecken / met geluyt van Trompetten en Schalmejen. De Soudaen dit siende / sond twee Ridderz vpt en kondschap te nemen hoe sy in Batalse stonden / en van waer sy gramen: de een was Clarjn / en de ander hieten Vaudjn. Den Groenen Ridder wierde haer gwaer en reed dese twee te gemoete / de Lancie in de hand hebbende als een hzoem Ridder. Als de twee Sarazijnen sagen de Groene Ridder alleen komen / hadden sy schamte te blien dooz hem: maer zyn tegen hem gekomen met sulcken kracht / dat den een zyn Harnas van zyn lyf viel / het Peerde onder hem; hadde Vaudjn niet gedaen / den Groenen Ridder sou zyn Geselle gedood hebben: maer Vaudjn heeft hem genomen en te Peerde geset / bluchtende boort wech / latende Vaudjn in de pekel / die sulcken seck kreeg dat hy dood ter aerde viel. Doe is de Coningh met zyn volck getreden in 't Pez van den Soudaen / dat datelyck onder den anderen gremicht is; daer wert menigen Schilt dooz-houten en lancien gebzoken aen alle zijden. Milloen Dangler siende de Coning van Vanquelen groote moort onder de Chyssen doen is hy getreden na hem toe / heeft hem een slagh gegeven met een hamer / dat hy hem 't hooft kloofde / en noch drie Sarazijnen daer toe / die hy 't leven benam. Dooz bebel van den Soudaen / wert Milloen Dangler aen allen zijden so bebochten / dat sy zyn Peerde een been affsaegen / daer dooz hy ter aerden vallen moest / sy souden hem dood geslagen hebben / hadde 't niet vlet den Groenen Ridder die tegen haer aenquam /

quam / hy sloeg so afgeschijfelijk dat hy plaetsse maekte / ende Milioen Dangler wederom te Peerde hielp. Den Coning Pepijn met zijn volck deden op dien dag de Heydenen groote schade / echter souden zy het velt verloten hebben / hadden 't niet gebaen den Kefser van Grieken / die met al zijn Heeren stoutelijck quam aen een ander zyde de Heydenen invallen. Den Coning dit siende / begofte weder moet te grijpen / roepende tegen alle de Heeren / toont nu u vromigheyt. Met dese woorden was de Kefser blyde / en zijn krachten dubbeleerden / hy beloofden zijn volck groote giften en rijkdommen / so sy hem vromelijck helpen wouden: met dese woorden zijn zy weder aengeballen / elck aen een bysonder eynde / so dat de Sarazynen begoften te wijcken / en dat meest dooz den Gzonen Ridder. De Soudaen Morandp begofte te twijffelen aen de Wapenen van den Gzonen Ridder / dat hy de Zoeder van de Keuse Faragus was / maer om dat hy een Heyden was / dacht hy niet dat hy daer komen soude. Doe wierden de Sarazynen so benautot / dat sy geen hope hadden / daer dooz syde blugt namen. Den Coning van Slavonten die de achter-guarde bewaerden / quam met 50 duysent Man. Als de Kefser ende de Coning gewaer wierden de komste van dese Sarazynen / ende merkende dat hun volck moede was / en haer volck vers / so besloten sy dat zy haer niet wachten souden / maer retireerden in goede ordze na Constantinopolen. Als de Soudaen sag dat de Chyftenen in de Stad waren / bede hy de Stad beleggen so vast dattet de Kefser noch Coning niet mogelijck was om daer upt te komen. Ich sal nu hier laten te spreken van dese materie / ende spreken van Valentijn ende Gurfson / die om de liefde van Esceremonde zijn op de Zee / als ik nu te voren hertelt hebbe.

Hoe Valentijn en Gurfson quamen aen 't Kasteel daer de schoone Esceremonde was / en hoe zy kennijs siegen van hunder geboorten.

Her XXIII. Capittel.

Als Valentijn en Gurfson lange tijd Agewerst zijn op de Zee / hebben zy gesien een Eplant / daer in stont een schoon Kasteel / gedeckt met Latoen dat klaer lichtende was / so dacht Valentijn dat dat het Kasteel was dat den Gzonen Ridder hem gesept had. Als hy daer was / so vzaegden hy wie dat Kasteel toebehoort: doe worden hem gesept dat 'et in bewattinge was van een Maget / genaemt Esceremonde / Suster van den Keuse Faragus / 't is gemaect van een rijk Sarazijn / in de Kamer staet een seer schoon uptgenomen Pplaer / daer op staet een Spinnen hoost / met groote subtylheyte van Nigromantie gemaect / 't welck een peder antwoort geeft van alles dat men hem vzaegt. Als Valentijn dit versont / was hy verblid / ende reed met Gurfson vooz de Poozte / sy hebben daer gebonden thien duysent groote Mannen / stout ende groutelijck sterck / die den Poozzen bewaerden. Als dese Wachters sagen dat sy geern binren wesen wouden / so seydten sy: Mijn Heeren verrecht / want in dit Kasteel mag niemant komen dan Hoog-geboren kinderen / en dat met verlof van een schoone Maget die het bewaert. De Pooztier is op 't versoek van Valentijn gegaen by de schoone Esceremonde: Die upt haer venster ging leggen op een gulden stuck lakens / en seyde tot Valentijn: Wie zyt gy die so stout doet vzaegen om in dit Kasteel te komen? Edete vzo seyde Valentijn / ick ben een Ridder die mijn wech rijd / wilde wel dat 't u Edelheyt bellesde dat ick mocht spreken 'n 't Spinnen-hoost. Ridder seyde sy / ghy mooght hier niet komen sonder een

tecken van mijn twee Broeders / te we-
ten van den Coning Paragus oft van de
Goenen Ridder : oft noch by conditie /
dat gy moogt oorlof krygen van de Ca-
steleyn / die ick bupten den Doort sal doen
komen om vijf of ses repfen te sieken Lijf
om Lijf / anders moogt gy hier niet in
komen : siet wat gy doen wilt van dese
twee saken. Edele Dyon seyde Valentijn
laet de Casteleyn komen / ick heb liever een
kamp te bechten / en winnen den ingaanch
met sieken / dan ick sou gaen bidden om
in te komen. Doen de schoone Esclere-
monde sag zijn vromigheyt / wert sy in 't
herte met zijn liefde ontseken / en is gegaen
in de kamer daer het Spinnen-hoofst was /
seggende : O Hoofst / segt my de waerheyt /
wie is de geen die met sulcken moed wil ko-
men in dit Kasteel ? Dyon seyde 't Hoofst /
van desen Ridder sal ick u niet seggen / vooz
dat ghy hem vooz my vzenen sult. Om
dese antwoort was Escleremonde ver-
wonderd / seggende : Mogende God / wie
mach desen Ridder wesen daer mijn liefde
so ploetselich op valt / indien 't Hoofst mijn
wil doen woude / ick sou anders geen man
nemen. Dae ontbood sy hare Casteleyn /
seggende : Heer Casteleyn wapent u /
want gy een grote strijd hebben sult / ick heb
zorge dat ghy 't beklagen sult / en rade u
dat gy u Lijf in geen zorge en settet. Dyon
seyde de Casteleyn (die een hobeerdig Man
was) al eer hy hier komt sal hy mijn lijf
hebben of ick het zyn ; met dese woorden is
hem den Casteleyn gaer wapenen / en ter
Doorten upt gereden met een stercke Lan-
cie in de hant / en Escleremonde is na een
beufter gegaen / om te sien het Streekspel.
Als Valentijn den Casteleyn sag heeft hy
zijn Lancie laten dalen / en stach zijn peert
met sporen / zijn malkanderen also te
moet gekomen / en staken dat haer be-
der Lancien in stuchen vzaaken. Van ston-
den aen hebben sy weder andere Lancien
genomen / en zijn so strengelijch op den

anderen gekomen dat den Casteleyn en
Peert ter aerden viel. Valentijn heeft soe-
telijch tot den Casteleyn gesept : staet op
en gaet te Peerde sitten tot u begeren / gy
sult geen batalie hebben vooz gy te Peerde
zijt / ick sou geen eer daer af hebt en. Den
Casteleyn was berlijp / en preeg Valen-
tijn van zijn heugheyt / en is weder te peer-
de geseten / nemende een Lancie in de hant
quam met een sel hert tegen Valentijn / die
mede wel versien was van een goede Lan-
cie / daer hy wel mede spelen kon / gebende
den Casteleyn alsulken steeck / dat hy zijn
Helm van zijn hoofst stak / en met 't Peert
ter aerden viel / seggende / Ridder ick wert
niet van wat Lant gy zijt / maer ick heb
van al mijn leven geen vromer Ridder ge-
bonden. Ick geef my op in u handen : op
conditie dat gy de schoone Maget niet
toespreken sult dan by mijn oorlof. Wel
sot seyde Valentijn / ick ben om haer lief-
de de Zee overgekomen / en sal van hier
niet schepden of ick sal tegen haer gespro-
ken hebben / als oock tegen het Spinnen-
hoofst. Als Valentijn den de Casteleyn vuz
te famen vzaaken / seyde Escleremonde
tot haer Maegden / hoe sot is dese Ca-
steleyn / ter quader tyd is hy geracht om
tegen sulcken Ridder te bechten / die hem
over lang gedood sou hebben / had hy 't
dooz zijn beleesthepdt niet gelaten / ick ver-
wonderde my wie desen is die so grooten
begeerte heeft om in dit Kasteel te wesen :
ondertusschen wies de liefde hoe langer
hoe meer. Als Valentijn sag de hobeer-
digheyt van den Casteleyn / seyde hy / sit
op te peerden laet u hobeerdige woorden /
ick sal u om geen oorlof bidden / en in dit
Kasteel te komen. Dae sprong de Caste-
leyn te Peerde met den toozn / nam zijn
Lancie in de hand / en zijn malkanderen
tegemoet gereden. Valentijn heeft den Ca-
steleyn also gesieken / dat de Lancie dooz
Leber en Lunge gegaen is / en dood ter
aerden viel / daer dooz Escleremonde ber-
lijp

blvd was / behal de Pooztiers dat sy op-
doen souden. De Pooztiers hebben gedaen
als haer bevolen was / ende Valentijn en
Durffon gebzacht by de schoone Esclere-
monde / alwaer beyde de Ridders wel ont-
fangen wierden / seggende : Myjn Hee-
ren zyt wellekorn / geen vromer nog stou-
ter Riddersz zijn in dit kasteel gekomen / gy
bewijst dat gy gekomen zyt van Edeleu-
stam / ick sou u beyder namen geerne we-
ten. Doe verhaelden Valentijn zijn begin-
tot het eynde / als mede van Durffon / als
wy hier voren verhaelt hebben / toonende
haer den Rinck die hem de Soenen Ridder
gegeven had. Als sy den Rinck sag / so kien-
de sy den Rinck wel / en seyde tot Valen-
tijn : Heer Ridder / indien gy wy de Rinck
had laten sien doen gy booz de Poozte
front / ick soude u in hebben doen komien
sonder u Lijf te avontueren / maer hebt
besoont u vromigheyt die in u is. Terwyl
Valentijn en de schoone Escleremonde te
samen spraken / wiert de Tafel gedeekt / en
Valentijn wiert tegen Escleremonde ober-
geset. Valentijn wert met groote liefde
ontfeken / seggende : och of ick noyt gebo-
ren geweest had / so was ick niet in dese
liedeng strich verballen / en de Maget be-
klaegde haer in haer herte noch veel meer :
want haer betwe alle oogenblick verander-
de / so dat sy haer manier verloor. In
dese benautheyt waren zy beyde / dat men
mercken mocht aen hun gelaet dat zy mal-
kanderen lief hadden. Doede Tafel opge-
nomen was / heeft Escleremonde Valen-
tijn by der hand genomen / en gesept : Heer
Ridder / gy hebt so veel gedaen met u vro-
mighet / dat gy weerdig zyt in de ka-
mer te gaen daer het Spinnen-hoofst staet /
't welck u seggen sal de af-komste daer gy
af-gekomen zyt / komt met my en neemt
u Gesel met u / want ick heb groote be-
geert om te hooren wat het Hoofst u ant-
moorzen sal. Valentijn was verblvd als
hy Escleremonde so hoorzen spreken : sy

29
zyn gegaen daer het Spinnen-hoofst was /
was sehoon geozdineert ; als sy hoorde deu-
re waren / bonden sy aen de een zijde van
de deur een verbaerlijck groot Monstir /
hebbende een zware ysere knodse op zijn
hals / aen d' andere zijde van de kamerdeur
lag een grote Leeu / sterck / selen hobaer-
dig / dese twee verbaerlijcke Beesten wa-
ren geozdineert omde kamer te bewaren /
dat daer niemant in komen sou sonder
ooylos van Escleremonde / of te verchten
tegen den Leeuw en den verbaerlijcken
Man. Als Valentijn sag dat sy haer op-
hieven om hem te benemen den in-ganch /
bzaegde hy wat dat bedieden / ofe wat zy
doen wilden. Heer Ridder seyde zy / dese
twee sijn gestelt om de deuren te wachten /
dat daer niemant in komen mag sonder
tegen haer te verchten / dooz welcken mer
dood gebleven dan ingekomen sijn ; van de
Leeuw is van sulcker natuer dat hy geen
Conings kinderen misdoet. Valentijn
wilde avontuer af-wachten / trad na dit
verbaerlijck Beest : de Leeuw nam Valen-
tijn in de armen : maer so haest als hy de
Rinck had / liet de Leeuw Valentijn gaen /
en dede hem geen quaet / hy tredende ach-
termaertz / bewees hem vziendfchap.
Durffon was aen de andere zijde tegen den
verbaerlijcken Man / maer eer hy op honde
komen / nam hy hem in sijn armen / en
heeft hem tegen den wand getwozen / so
sterck dat hem sijn ysere knodse ontblet /
die Durffon opnam / en heeft de Man so
grootten slag gegeven dat hy ter aerden is
geballen : hadde 't Escleremonde niet ge-
daen / hy sou de Man gedood hebben ;
aldus was de Leeuw en de Man ver-
wonnen by dese twee Ridders. Doe wiert
de deur opgedaen / en gingen in de kamer
die schoon verclert was / en van sijnen
Goude en Lazuer geplabept / ende met
veel kostelijcke Gesiente beset : de Wand
hing vol Capisserien ende gulden Tacc-
kenen / daer in stonden kostelijcke Sca-
len

nen ende Peerlen / in dese kamer waren vier Pylaren van Jaspis seer kostelijc gemacht / de eerste twee Pylaren blinkten schoonder dan Gout / de derde was schoonder dan eenige groene Boom in de Mep / de vierde scheen schoonder roder van byer. Tusschen dese vier Pylaren stont een schoone Kaste van groten rijkdom dat niet te seggen is / daer dat Hoofst in besloten was / staende op een schoone Pylaer. Valentijn dede de kasse op / en bezwoer 't Hoofst / dat het hem seggen wilde van wat staet hy gekomen was : Doe sprack 't Hoofst also klaer en overlupt dat het elck verstaen mocht / seggende :

Heer Ridder, ick seg dat uwen naem is Valentyn, die alderstoutste die nu ter tydt op Aarden leeft, en geen vromer Man is hier binnen gekomen, gy zyt de geen die de schoone Escleeremonde hebben zult : Gy sult weten dat gy zyt des Keyfers Soon van Griecken, en u Moeder is de Vrouwe Belesante. Suster van de Koning Pepyn, die met onrecht verjaegt is tyt des Keyfers gezelschap. U Moeder is nu in Portugael, in 't Kasteel van Faragus, die daer bewaart is den tyd van twintig jaren. Coning Pepyn is u Oom, en u Gefel die gy met u leyt, is u Broeder, gy twee zyt gebaart van de schoone Belesante in 't Bosch van Orliens, in groot verdriet en droeffnisse. Doen gy geboren wiert quam daar een wilden Beyr, die u Broeder nam, en is by hem opgevoed in zyn Hol, en gy wiert op deseive tyd gevonden van Coning Pepyn in 't Bosch, sonder van u eenige kenniste hebben, ende heeft u op doen voeden, ende ick segge u, dat u Broeder die hier tegenwoordig is, dat hy nimmermeer spreken en zal, voor dat gy hem hebt laten snyden den Riem-tonge die onder zyn tonge leyt, en zo haest als hy gesneden is, zo sal hy zoo klaar spreken dat ghy hem verstaen zult.

Nu denck om wel te doen als gy begonnen hebt, doet wel; alles goeds zal u toekomen, nu gy gekomen zyt in dese Kamer, daer door mynen tyd geleden is, ende ick en sal nu voortaan nimmermeer antwoord geven.

Doe 't Hoofst aldus gesproken had / so lietet dat hangen / en sprack niet meer / en Valentijn was seer verblijd / trad by Dursson / begon bitterlijck te schrepen. Dursson nam Valentijn in den arm seer suchtede. Doe seide Escleeremonde: Heer Ridder ick verblijde my van u komst / want dooz u ben ik gekomen upt verdziet / daer ik over tien jaren in gewest heb / ik verwachtte die my verlossen sal / en die ik hebben sal tot een Man: ick sie dat ghy de selve zyt / want niemant sou dat Hoofst zijne sprack benomen hebben / had ghy de Ridder niet geweest; nu begebe ik my in u handen / als u eygen Dienaresse / tot u liefde als een goede Vrouw schuldig is te doen / nu zweer ick u mijn trou. Edele Vrouw seide Valentijn / ick bedanck u hooglijck / het is wel reden dat ik u liefheb boven alle / andere Jonckvrouwen: Ghy zyt my gegeven booz Aquitanien by den Groenen Ridder u broeder / die by my en mijn broeder verwonnen is geweest : Indien ghy aen Christusum Jesum geloven wilt / als u Broeder gedaen heeft / sal ick u Dienaer wesen. Heer Ridder antwoorde sy / ik sal volbrengen 't geen gy eyscht. Doe wert daer groote bzeugde / so wel van de klepne als van de groote / en sepden tegen den anderen: Nu is den Ridder gekomen die Escleeremonde hebben sal / also 't Hoofst geseyt hadde : maer de groote blybschap van Valentijn en Escleeremonde veranderinge in groote droeffenis / als se hier na nog wel hoorzen sult.

Doe Dorolet den Cobenaer de lieuse Faragus seide de tijdinge van sijn

sijn Suster en Valentijn / en van 't ber-
caed van den selben Reuse.

Het XXIV. Capittel.

In het selve Kasteel van Esceremonde
was een Dwarg Pacolet genaemt / die
sp opgeboed had / was van groote subtyl-
heyt / wel geleert in de vze konsten van
Magromantien / hy hadde gemaecht een
kleyn Peert van hout / ende in dat hoost
van 't Paert stach hayz van sulcke kracht
dat als hy op 't Paert sat en in vzeemde
Landen wesen wilde / draepde hy dat hayz-
ken subtylsch na de Landen of plaetse
daer hy wesen wilde / en quam daer in
korte tijd sonder eenigh quaet te geschie-
den. Dat Peert was so gemaecht dattet
dooz de Lucht voer rasser dan een vogel.
Desen Dwergh sagh de manier van Va-
lentijn / ende dacht in hem selben in Por-

tugael te repsen / en vertelden de wonder-
lyche dingen tegenden Coning Faragus /
ende de komste van Valentijn. Hy is op 't
Peert gaen sitten / heeft 't hayz gedraept
na Portugael toe / 't Peert heeft hem op-
geheven in de Lucht / daer hy in 't kort
gekomen is / vzevende den Coningh dese
nleuwe tijdinge. Als Faragus hoorde
Pacolets woorden / was hy seer bedroeft
dat Valentijn hebben sou zijn Suster Es-
cleremonde / ende sy het Christen-geloof
aennemem wilde. Hy zwoer hy Gddt dat
hy 't wreken sou / maer hy toonde niet
voor Pacolet de quaetheyt die hy in zijn
hert hadde / en sepde / repst wederom by
myn Suster / en seght den Ridder die se
hebben wil / dat ick van zijn komst seer
verbljyd ben / dat ick in korten tijt by u
komen sal om de Gynplost met hem te
houden met een schoon geselschap van

Ridderen / en sal hem geben een groot deel van myn Landt daer sy bey af leven mogen. Heer Coningh seyde Pacolet / ick sal doen als ghy mijn beveelt. Doe is Pacolet op sijn Peert geseten / en weder in korten tyd gekomen by Escleremonde / seggende: Edel Vrouwe ick come van Portugael / heb gesproken u Broeder Faragus / die seer verblyd is van den Ridder Valentijn / die ghy hebben sult tot u Man / hy sal in kort komen op u Bzuplost. Och Pacolet sey sy / ick weet niet wat my daer af komen sal / ick sozge dat mijn Broeder verzaet in sijn herte heeft: want ick weet dat hy nimmermeer de Francopsen lief hebben sal / die het Christen geloof houden. Doozt ben ick bedroeft dat ick niet geweten heb dat ghy in Portugael reysen soude; ick sou u bevolen hebben / dat ghy gebzaeght soude hebben na een Edele Christen Vrouw die in 't Kasteel van mijn Broeder is / en daer langen tijd geweest heeft by mijn Broeders Wijs. Edele Vrouw seyde Pacolet / ick sal van stonden aen gaen reysen / en sal u morgen voornidbagh weder tydinge brengen. Valentijn seyde dat meught ghy niet doen / dan dooz de konst van Nigromantien. Doe seyde Escleremonde tot Valentijn / laet hem begaen / hy is so wel geleert in sijn konst / dat hy op een dagh hondert mylen reysen kan. Doe was Valentijn verheught / dacht in hem selve hoe het toegaan mochte. Doe riep Valentijn Cursson / om by Escleremonde te komen / alwaer een Meester quam die hem uptgetogen heeft een draet die hy onder sijn tonge hadde ligen / so haest als den draet upt was / heeft hy beginnen te spreken geheel perfectelijck. Doe vertelden Cursson dat hy een langen tijd opgeboed was geweest in 't Bosch van de wilde Beeyren. Doe bekende sy klaerlijck dat het Spinnen-hoost sijn verclaert hadde de wercheydt van haer leven en af-konst. De schoone Es-

cleremonde hoorde Cursson gerne / die bzeemde dingen vertelde. Als de dag gekomen was / is Pacolet in de Sale gekomen by Valentijn / heeft hem gegroet / seggende: Heer ick come van Portugael / en heb gesien u Moeder. Welickom moet ghy wesen seyde Valentijn / ick heb groote begeerte om haer te spreken en te sien: want ick al mijn leven in armoede haer gesocht hebbe. O Valentijn sey de schoone Vrouw neemt een goet herte: indien mijn Broeder hier niet komt / so sullen wy by hem reysen / daer sult ghy u Moeder sien daer gy so na verlangt. Edele Vrouw seyde Pacolet / weet dat u Broeder Faragus hier wesen sal in 't kort / volgens sijn belofte. Och seyde sy / ick ducht dat mijn Broeder ons bereyden sal een sacck daer dooz onse bzeughde tot druck en lijden sal komen: want ick te nacht een zwaren droom heb gehad / die my in groot gepens gebzocht heeft; als ick rusten soude / droomde ick dat ick was in een groen diep water / daer ick in verdroncken sou hebben / hadde 't niet gedaen een aengesicht / 't welck my daer op upthaelde. Darna sagh ick een Griffioen komen / die my nam in sijn klauwen / en droeg my so ver dat ick niet weet in wat Landt dat ick was gekomen. Liebe Vrouw seyde Valentijn / verslaet u niet van dromen / wie in dromen geloben wil / die sou veel te doen hebben / dat is waer sey sy. Met dese woorden zijns gegaen in een schoonen Boomgaert / verciert met schoone krusden en bloemen / en allerley wel-rupekende Boomen en raere gewassen / alwaer sy langen tijd dwifeerden van haer liefden. Het gebeurde dat op dien selven dagh den Coningh Faragus quam in het Kasteel van Escleremonde / die niet anders in sijn hert hadde dan om Valentijn ter dood te brengen. Als Escleremonde wist dat haer Broeder gekomen was / is sy hem te gemoet gegaen / om hem welickom te heeten.

ten. Faragus sepd / Susfer onder alle Creatueren lebende / heb ick u begeerte te sien : Ick bid u dat gy my seggen wilt / wie de Ridder is die u trouwen sal ? Mijn liebe bzoeder / hier moogt gy hem sien antwoorde zp. Doe is Valentijn de Coning Faragus te gemoet gegaen / hebben malkander seer hooghlyck gegroet. Heer Ridder sepd Faragus / wellekorn moet gy wesen / en veel gelucks hebben met mijn Susfer. En also mijn bzoeder den Goenen Ridder u hier gesonden heeft / die gy verwonnen hebt / dooz dien hy het Chyften gelobe aengenomen heeft / so is mijn sin het selve mede te doen. Heer Coning sepd Valentijn / van u begeerte moet God geloost zyn / dat is den rechten wegh om u Ziel in de eeuwige glorie te bzingen. Als de Keuse Faragus aldus gesproken had / sepd Valentijn : Heer my is gesept / dat gy binnen u Hof hebt een Kersten vrouw / Weltsante genacnt / die gy hebt gehouden twintig Jaeren of daer omtrent / dewelcke ick geerne sien en sprecken sou / want het is mijn Moeder / des Conings Deyijns Susfer / en des Keysers van Constantiopolen Hupsbzou. By mijn God gy segt waer / sepd den Coning / om dat gy het te beter geloben moogt / sult gy met my reysen / dan sult gysie sien en spreken / of sy't is daer gy my na vraegt. Ick danck u hooghlyck sepd Valentijn / ick sal 't verdien en met al mijn macht. Doe liet Faragus zijn spreken / om zyn bezaet te volbzngen / en is in de kamer van zyn Susfer gegaen / en sepd : Mijn Susfer daer al mijn troost op staet / ick begeere u te bereeren / en ben verblpd dat gy gebonden hebt so vromen Ridder die u trouwen sal. Dus is mijn begeeren dat ghy met my naer Portugael reysen sult / op dat ick de Wyploft te hooghlycker bereeren mag. Dit gesept hebbende / dee hy zyn Scheepen bereyden / en ontbode Valentijn / die seer blyde was / dat hy met

zijn Lief Escleremonde reysen sou ; want hy dacht dat den Keuse hem daer gelepde om hem eer aen te doen / endat den Keuse met al zyn volck Kersten sou worden / dooz het welck Valentijn en Cursson bezaeden worden. So haest als Faragus op 't water / en de twee Gebzoeders in 't Schip waten / dacht hy dat sy nu den dood niet ontgaen souden. In 't beginsel van de reyse betwees hy haer groote vziendtschap / ende maechte goede clere : maer als 't tijt was om te slapen / is den bezaeder inder nacht opgestaen met zyn volck / ende heeft de twee Bzoeders gebangen-genacnt / heeft hen handen en voeten en oogen gebonden / als of sy ter dood gewesen waren. Als Escleremonde sagh haer Lief Valentijn so gebonden was / bedreef sy groot misbaer : Och lach sey zp / Heer nu is onse vzeugde berandert in groote droeffnisse gy hebt mijn liefde dier gekorcht / als gy den dood om mijn lyden moet / het waer beter dat gy noyt geboren had gewest / in dzuick en arbeyt hebpy my gekregen / ende in dzuick en lyden sal ick moeten leven. Och ! nu mag ick wel klagen / dat om mijn liefde moet sterben de vroomste en Edelsten van al de Werelt. Ha ! Faragus mijn Bzoeder / gy houd u oncerlych / gy sult weten / so gy dese twee doet sterben / dat gy daer om lyden sult / want van haer dood sult gy geen profijt hebben / indien gy immers haer dood begeert / so werpt my in de Zee. Aldus was Escleremont in lyden / sy sou haer selven verdzoncken hebben / hadden 't de Heeren haer niet belet. Als Faragus dit sag / dee hy zyn Susfer bewarenen / ende behal dat mense niet sou laten sprecken tegen de gevangenen. Eplach sepd Valentijn / he ick ons de soztupn contracte ? ick heb al mijn dagen in dzuick en lyden versteren / om om te onder soeken van wat Geslacht dat ick geboren ben. Nu ick gekornen ben toe mijn begeren / dat ick mijn Moeder sien

ende sprekken soude / so ben ick ter quader
uyre gekomen in de handen van mijne
dood-vpanden / die mijn dood begeeren.
Och laet mijn Broeder Cursson ! ons
blydshap is haest verandert / want wy
nimmer Vader of Moeder sien sullen.
In dit verdriet leyden zy haer leven / zyn
so met de Sarazynen gezept tot zy in
Portugael quamen op 't kasteel van Fa-
ragus. So haest de Coningin Belesante
hoorden dat Faragus gezacht had twee
kerstenen gebangen / is zy gegaen om die
te besien. Als zy Valentyn en Cursson
sagh die zy niet en kende / so heeft zy ge-
vraegt / ghy Heeren upt wat Land zyt
ghy geboren ? Vrouwe wy zyn upt de
Landen van Frankryck. Als Faragus
sagh dat Belesante sprack tegen de twee
Ridders / seyde hy : Vrouwe laet staen u
sprekken / gaet in u kamer / sy sullen nim-
mermeer haer geslachte sien / ick false in
de gebanchenisse doen sterben en gelooven
in onse Wet. Hy ontwood den Stock-be-
waerder / en beval dat men haer niet sou
geven dan water en droog brood. Doe
sloegen de Sarazynen met groote stocken
op de twee Ridders / als of zy op hou-
ten geslagen hadden / en slofense in een
diepe Put. Als zy daer in waren / vielen
zy op haer knipen / hebben Godt aenge-
roepen / want geen hoop en hadden om
daer upt te komen. Doe deed de Keuse sijn
Suster Escleremonde voor hem brengen /
die so deerlijck schreyde / dat haer Aen-
sicht van de traenen nat was. Suster /
seyde Faragus / laet staen u schreyen /
keert u herte van de Ridders ; by mynder
trouto / gy hebt te lange geloofst 't Spyn-
nen-hoofst / dat u geseyt heeft te trouwen
een vzeemde Man die van onse Secte niet
en is. Ghy hebt wel verdwaeide sinnen /
dat ghy lief-hebben wilt een dood-vpand
van u Broeder den Groenen Ridder : indien
ghy my gelooven wilt / ick sal u geven den
Coningh Trompaert / daer booz ghy ge-

acht en ge-eert sult worden / bergeet de
twee Kerstenen / want ick false doen han-
gen. Broeder seyde Escleremonde / ick be-
hoor u te gehoorzamen in saken die rede-
lijck zyn / maer dwangh doet dichtsijls
quaet doen. Na dese woorden ging Fa-
ragus in de Zale / en de Coningin oock /
die Escleremonde welkom hiete / seggen-
de : Ick heb lange begeert om u te sien en
te sprekken. Vrouwe sey Escleremonde / ik
dancke u dupsent-sout / maer ick ben be-
droeft om dese twee Kerstenen / die mijn
Broeder onder 't decksel van vziendshap
heeft doen komen op Zee alhier / en heeftse
in sijn gebanchenisse doen steken / en ge-
zwoeren dat hy haer dooden sal : Och my :
Uytverhoeren Suster / het is waer dat ick
een van dese twee Ridders hebben sou ten
Houtwelyck / hy is die my niet kracht ge-
wonnen heeft / wilt my helpen raden wat
ick doen sal / wilt my oock wijzen de Ker-
stenen-vrouw / die ghy hier in dit kasteel lan-
gen tijd behouden hebt. Schoon-suster
seyde de Coningin / Hier meugt ghy se-
sien. Doe sprach Belesante / vrouwe wat
gelieft u ? ick sey Escleremonde / ick bring
u nieuwe tjdinge / daer of gy seer verblijd
sult wesen / en daer na seer bedroeft :
Gy zyt de Suster van Coning Pepijn / en
Vrouw van den Keyser van Grieken / die
u sonder recht gebannen en upt al sijn lan-
den gejaeght heeft / en niet lange daer na
baerde ghy twee Soonen in 't bosch / daer
af u een Soon genomen werde van eenen
wilde Beer : ghy en weet niet hoe ghy de
anderen verloren hebt / u twee Rinderen
zijn noch in het leven gebleven / ick weet
waer dat sy zyn siet dat ghyse krijght.
Met dese woorden viel Belesante in on-
macht van blydshap / maer Escleremon-
de hief haer soerelijck op hare armen. En
als sy nu opgeheven was / so vraegde sy
van wie sy de tjdinge gehoozt had ? Doe
verteide Escleremonde hoe dat sy 't wisse
upt het Spinnen-hoofst / en hoe dat Fa-
ragus

ragus dooz schoone woorden de twee Rid-
ders bezraden heeft / en in sijn gebanche-
nisse houd. Doe bedreef Belesante groote
rouw / en begost deerlyck te schreyen / dat
de Coninginne in de Sale quam / die haer
vraegde waerom sy soo grooten misbaer
maechte / 't welck Escleremonde vertelde.
Och myn liebe Vrouw seyde Faragus wijs /
stelt u te vzeeden / en maecht van dese saecht
geen zwartigheyt / want soo den Coningh
het wist / het sou haer meer verachten
dan vorderen. Als dese drie Vrouwen te
samen saten / so is Pacolet den Tobenaer
daer in -gekomen met sijn Paert. Als
Escleremonde hem sagh / so riep sy seer
bitterlyck: Och Pacolet / wat quaet heb
ick u misdaen / dat gy my soo schandelyck
wilt benemen mijn vzeugt? ick heb u op-
geboed / en doen leeren in de konsten / het
welck gy my nu qualijck loont? Pacolet
antwoorde: Geradige Vrouw geloost mijn
dat ick onschuldig ben / ick sal de gebange-
nen los maken dooz mijn konst / zyt maer
te vzedden / ik sal u trouw blyben totter dood.
Mijn vzent / sey de Kesperin / indien gy
kond soo verlost mijn kinderen vpt de
gebancknisse / sy sullen u arbeyt loonen.
Edele Vrouw seyde Pacolet / zyt blijde
ick sal niet mijn konst also wercken / dat
ghy wel te vzedden sult wesen / ick sal zyn
bezradere wel loonen: Een Coningh be-
hoort geen bezradere te wesen.

**Hoe Pacolet met sijn Konsten Va-
lentijn en Cursson vpt de gebancknisse
verloste / en haer Moeder Belesante /
en de schoone Escleremonde te Scheep
vzachte / ende voerde na Constantino-
polen.**

Het XXV. Capittel.

In deselve nacht als Coningh Faragus
te rust was / vermoept van danssen en
speelen / soo is Pacolet gegaen na den
Cooren daer Valentijn en Cursson ge-

vangen lagen: komende booz de voozich-
die van sijn Lattoenen waren / heeft desel-
be dooz sijn konst geopent / gaende na den
Put daer de gevangenen in lagen / welcke
deuren hy als de boozgaende heeft open
doen spingen. Als de twee Ridders de
deuren hoorzden openen / hebben sy Gode
in de dupsternisse aengeropen / biddende
om een zaligh sterben / want sy anders
niet en wisten of den Coningh die haer
halen om te doen sterben. Valentijn ween-
de om de schoone Escleremonde / daer
over hem Cursson vertroostede / seggende:
Ick sal mijn dood hen dier genoeg verkou-
pen / den eersten die de hand aen mijn
meent te slaen / sal 't hem niet berouwen /
nemende een groot hout in de hand dat hy
hem stont. Pacolet dit siende / seyde hy:
Ghy Heeren hoest booz my niet te vzeesen /
want ick kom tot u verlossinge: dus volg
my / want ick sal u terstont doen sien die
geene die u gebaert heeft. Valentijn was
seer verblijd als hy Pacolet soo hoorzden
spreecken: maer Cursson hem seer selacu-
siende / wou hem niet geloben / dles Pa-
colet achterwaerds trad van verbaert heyt /
maer Valentijn verseeckerde hem booz
Cursson. Doe nam Pacolet de twee
Ridders / leydense in een kamer daer de
twee Edele Vrouwen in waren / suchten-
de en schreydende. Al die in 't Hof waren
had hy soo vast doen slapen dat niemand
van haer komste wist. Als de Heeren in
de kamer quamen zyn de Vrouwen opge-
staen / sonderlinge de Kesperinne Beles-
sante. Als sy haer kinderen sagh moech-
te zy niet een woord spreken / blet ter arden
of sy doode geweest had. Escleremonde
seyde tot Valentijn: Edel Ridder / 't is
u Moeder die aldus ter arden in zyn
lept. Valentijn en Cursson zyn toege-
shoten / hebben haer Moeder opgehouden
en gekust / seggende: Lieve Moeder
spreecht ons aen. Doen lagh de Edele
vrouwe en konde niet een woord spreken /
waer

waert dooz de twee Broeders oock in om-
 macht vielen op haer Moeders lyp / so dat
 Esclerimonde seer begon te schreyen. Als
 de Moeder en kinderen behomen waren /
 seyde de Moeder al schreyende / Myn lie-
 heb kinderen / dooz deses de die ick u dzage /
 heb ick geleden veel verdriets / meer dan
 ick uptsprecken mach : maer nu u God
 bewaert heeft dat ick u beyde noch eens ge-
 sien heb / so is myn verdriet ten eynde
 gekomen. Liebe kinderen wilt mijn seg-
 gen op wat manier gy opgevoed zyt / sint
 die tijd dat ick u baerde. Valentijn en
 Cursson vertelden haer Moeder al haer
 avontueren die sy geleven hadden : Waer
 uyt Belesante verstont dattet haer kinde-
 ren waren / dies zy weder in omnacht viel
 Pacolet seyde : Edel Vrouw laet staen u
 schreyen / pepnst te komen uyt dit kasteel /
 want het is tijd / indien gy uyt de han-
 den van Faragus wesen wilt. Och lacp !
 seyde Esclerimonde tot Valentijn : Myn
 goede vriend / laet u gedencken aen de eed
 die gy myn gedaen hebt / hout u belofsen /
 en neemt my tot een vrou. Doe seyde Va-
 lentijn / al dat ick beloost hebbe sal ick hou-
 den / doch nu leyt my meer op 't herte /
 mijn Moeders liefde / die ick niet sulcken
 arbeyt verkrege hebbe / dan alle de vzeug-
 de van de Werelt : maer twyffelt niet
 mijn Lief / ick sal niemant anders Trou-
 wen dan u. Doe heeft Cursson Pacolet
 gebeden / dat hy de kamer van Faragus
 open doen wilde / hy sou de Coning zijn
 hals bryken / en wyacch over hem nemen /
 't geen Pacolet aennam / naer wierde
 dooz Esclerimonde helet / seggende : De
 dood van mijn Broeder consenteer ick niet /
 zyt seker als gy 't al gedaen had / so sou
 gy de vryndschap verliesen van mijn
 Broeder den Groenen Ridder / die welck
 u noch eeniger tijd in lasten helpen mag
 't geen Valentijn doen gelaten heeft. Doe
 is Pacolet booz gegaen / heeft de Poozen
 seer soet opgedaen / dat daer niemant van

wist / heeftse also uyt de Stad gelept / en
 dooz 't Landt van Portugael / tot dat sy
 quamen op de Haven daer sy gingen in een
 Galeye / die daer reedt lagh / hadden de
 wint tot haer wil / en zijn so de Zee ober
 grezept / tot sy gekomen zijn aen het Ka-
 steel van Esclerimonde / daer zijn sy op-
 gegaen om hen-lieden te verbercken. Va-
 lentijn die alrijd beducht was booz de Co-
 ning / wilde niet lang in 't kasteel bly-
 ven / maer zijn te Scherp gegaen met sijn
 Moeder / de schoone Esclerimonde / en
 broeder / zijn also heymelijck wegh geryst.
 Als sy in 't Schip waren / heeft Valentijn
 gesept dat hy reysen wilde in Griecken te
 Constantinopolen / om te sien sijn Vader /
 't welck sy alle consenteerden / namen so
 haer cours na Griecken-land. Des mo-
 gens als de Stock-bewaerder de twee
 gebangen Ridders misse / en de deuren open
 bondt / is hy haestelijck gelooopen by den
 Coningh / vallende op sijn knien / begeer-
 de met een verbaest gemoedt sijn lyfs ge-
 nade / seggende : Heer Coningh / de twee
 gebangen Ridders zijn uytgebrooken / ick
 heb al de poozen en deuren (die ick noch-
 tang wel gesloten hadde) wijd open ge-
 bonden. Terwijl de Stock-bewaerder sijn
 blachten dee / is daer een ander-gekomen /
 seggende : Heer Coningh in desen nacht is
 de Kersten-vrou / die gy so ge-eert en ge-
 tracteert hebt / deur-gegaen / en heeft mede
 genomen u Suster. Den Coningh Far-
 agus die tijdinge verstaende / begost te roe-
 pen als of hy rasende getweest had / orde alle
 sijn volck wapenen / om de twee Ridders
 na te reysen. Faragus nam een groote
 zwarte ysere knodse op sijn hals / is booz al
 sijn Heeren ter Poozen uytgetogen sonder
 Poert / want hy groot en zwaer was / dat
 hy qualijck een Poert krygen kon dat
 hem dzagen kon. Hy had een groot haest /
 't hayt zwaert als een wild Vercken / sijn
 armen en knien waren so groot als een
 Os / sijn lichaem was 18. voeten langh.

Als hy upt de Stad was / so riep hy sijn volk te samen om sijn Suster te achterhalen. Al de gene die hun te gemoet quamen / vzaegden zy of zy niemant gesien hadden / maer niemant die haer beschept geuen kon: want Paolet had al het volk doen slapen daer zy voozhy reysden. Als

Faragus hem niet blinden kon / zwoer hy dat hy 't kraffel van sijn Suster beleggen sou; hy dacht haer en Valentijn met de anderen daer in te binden: maer als hy hoorde datse betrocken waren / daer van so wert hy rasende van quasethept.

De Koning Faragus om wazake te nemen van Valentijn ende Oursson / ende van sijn Suster Escleremonde / al sijn Macht vergaderde / ende quam so vooz Aquitanien.

Her XXVI. Capittel.

Als Faragus sag dat hy Valentijn en Oursson niet honde binden / gebood hy in al sijn Landen / dat al die in hem gehouden waren / haer gereed maken souden ten oorlog / om met hem ober Zee te

reysen tegen de Chyistenen. Op dit bebel sijn vergadert een groot volk / en sijn te sloop gegaen. Als zy op de Zee waren / gebood de Coning Faragus de Schippers te zeplen na Aquitanien / want hy meende haer daer te binden. Valentijn en Oursson sijn in de Stad van Aquitanien gekomen als Passagiers / sonder eenig gerugt te maken / sijn gaen logeren in een Burgers huys. Valentijn had geerne gegaen in 't Hof van den Hertog Saborn / maer Oursson bedacht hem / en zeyde tot sijn

E

Woe-

Broeder Valentijn / de natuer van een
 Vrouw is lieghelijck verkeer / gleden den Ik
 van sin in 't Hof te gaen sonder te kennen
 te geben van onse komst / totter tijd toe
 dat ik sien en weten mach van de schoone
 Persone / of haer hert verkeer sal wesen /
 dan of zy gestadig gebleden is: Valentijn
 zepde / gij segt wel en doet so. Doe kneede
 Gurrison hem in een habijt van een Ridder
 die sijn abontuer socht / en nam Pacolet
 met hem als een Dienaer / sijn also ge-
 gaen na 't Paleys / ende gingen in de Zale
 van den Hertog. Als hy vooz de Hertog
 quam / heeft hy de behoorlycke reuerentie
 gedaen. Als hy de Hertog gegroet had / be-
 sag den Hertog Gurrison seer neersig / om
 dat hy hem so wel geleek: maer oin dat hy
 sprac / kende hem niet. Doe zepde hy / Rid-
 der segt my wat is u begeerte? Edel Heer
 zep Gurrison / ik ben een Ridder / soek een
 goet Heer om te dienen. Doe zep de Hertog
 gij sijt schoon en sterck / indien gij my dien-
 nen wilt / ik sal u dienst geben / en maek
 u Hof-meester van mijn Hof / ik sal u ge-
 ben hondert pond vooz die diensten die gij
 doen sult. Gurrison was wel geleert / bleef
 in des Hertogs Hof eten / en hielt hem by
 de andere Ridderen. Den Hertog niet al
 sijn Verren verwonderden haer seer van
 sijn goede manieren / boven al wiert hy be-
 sien van de Vrouwen / selfs van de schoone
 Persone (die zyn gezworen Wyf was)
 maer zy dacht niet dattet Gurrison was /
 want hy verkeer was in haer ende in
 sprac. Na de maeltijd riep den Hertog
 sijn Tresantier / gee hem geben hondert
 pond parass / als hy hem belooft hadde.
 Gurrison bedanche den Hertog / belooft de
 hem te dienen in alle saken. Gurrison nam
 dorlof op dat pas / en ging na sijn Logys /
 daer de Vrouwe hem verwachtte. Als hy
 by hun gekomen was / heeft hy vertelt hoe
 den Hertog hem ontfangen had vooz een
 Soudenier / en had hem doen geben hon-
 dert pond / daer vooz zy seer begost te lag-

chen. In deselve tyeck kreeg den Her-
 tog tijdinge dat Faragus was gekomen
 in sijn Land / om tegen hem te oorlogen:
 hy ontbood al sijn Heeren / dat zy hun be-
 treden souden om den Conlgh te weder-
 staen. Den Hertog dede sijn Stad ver-
 sien vooz drie oft vier Jaren / ontbood al
 sijn Oudersaten / dat zy haer reed maken
 souden om sijn Lande te helpen bescher-
 men. Den Conlgh Faragus belegerde
 Aquitanien / op deselve plaetse daer de
 Groenen Ridder sijn Broeder gelegen had
 die hy Gurrison verwonnen was / als gij
 gehoozt hebt. Den Hertog dede sijn volck
 te wapenen gaen tegen de Sarazijnen te
 vechten ende haer te ontfetten. Dus sijnse
 uyt Aquitanken getogen / ondertusschen
 is Valentijn en Gurrison met Pacolet on-
 der de Heeren gekomen / sonder eenige ken-
 nis te maken in 't Heer van den Hertoge.
 Als den Hertog sag de groote macht van
 de Sarazijnen / so beval hy hem God met
 al sijn volck / vertrouwden dat hy hem dien
 dag helpen wilde. Daer ordinerde hy sijn
 batalie / dee sijn Trompetten staen / is op
 de Sarazijnen gekomen / die niet een ho-
 verdig hert haer verwachtten. Daer was
 die dag een stercke strijd / en bleef menig
 Edelman aen beyde zyden / so dat 't bloed
 liep op der aerden / als oft een rivier ge-
 weest had. Den keuse Faragus quam in
 den strijd hy sijn Hebe Normandijn / die
 sijn bantere dyog / die heeft dien dag seg
 Ridder verslagen / te weten Blandemijn /
 Baidys / Galtje / Galeram / Antonis de
 goede Maerschalk / en den stouten Glo-
 rian / die doen naest den Hertog van A-
 quitanken waren / sa deden de Kerkenen
 wischen. Den Hertog was so omcingelt
 dat hy alleen bleef sonder eenige hulp / dan
 hy hielt hem bromelijck / dat geen Sara-
 zijn hem gemaken doof / hy riep Aquita-
 nien (dat was 't woort) maer sijn broom-
 heit hulp hem niet: want so haest als Fa-
 ragus hem kende / is hy na hem geaen /

en:

en gebangen genomen / heeft hem wel doen bewaren en gebonden gelept in sijn Pabeljoen. Daer na is Faragus weder gekeert in den strijd. De Christenen hadden die dag veel te liden: want zp wonden allegader vlieden. Doe quam Valensijn en Gurrison en riepen met luyder stemme: Dorne Ridderg van Aquitanien / coont u Ridderchap / so gp nu hier falljeert sal 't u staen tot groote spot en schanden: Godt sal u helpen. So hebben de twee Ridderg 't volck van Aquitanien gekrooft / die op nieuwen moed namen / en sijn weder gekeert tegen de Sarazinen / en begosten de strijd stercker dan opt te boren. Doe de tdinge quam binnen Aquitanien dat den Hertog gebangen was / so begosten alle te schreijen om haren Heere; boden al so was de droefheyt van suchten / kermen en klagen van de schoone Fesone / wpingende haer handen / en treckende 't hayz upt haer hooft dat schoonder scheen dan gont / schreffende menlgen bitteren troen / seggende: Och laet! ik ben de ongelukkigste Drou die op aerden levende is. Och mijn goede Vader / gp moet nu stercken / ik sal u niet meer sien / maer alleen blijven als een arme Weese: O Gurrison mijn getrouwe vriend / u lang toeben doet mijn verdriet / waert gp hier tegenwoozdigh / mijn Vader sou wel ontset worden. In dese maniere suchte en kermde de schoone Fesone: ondertofft was de batalle harder dan zp opt geweeft had. Daer was den Edelen Valentijn onder de Sarazinen / en sloegh met sijn zweert al die hem ontmoeten / so dat daer niemant so stout was die hem bp dooft komen. Gurrison was aend' ander zide / en zwoer bp God dat hp liever had te stercken / dan den Hertog laten gebangen blijven. Paolet was bp Gurrison / die hem trooste en beloofde hp te staen. Doe stack Gurrison sijn Paerde met sporen / quam onder de Sarazinen / houwende seer vreeslijck. Als Gurrison en Paolet

de batalle doozgehozen waren / hebben zp hun Wapenen afgelept / en de Sarazinsche aen den hals gebangen / daer haren Afgodt in stont / en sijn gegaen na 't Pabeljoen daer den Hertog gebangen sat. Paolet kende hare Talewel. Doen heeft hys allegaer dooz sijn konst doen slaven: als zp sliepen / is Gurrison gekomen bp den Hertog / seggende: Edel Heer / kom met my sit op die Peert / ik sal u verlossen / ik ben de Ridder die in u Hof quam om soude te winnen / hp deed my geven hondert pond / hebt geen sozge vooz de Sarazinen / ik sel u leyden in u Hez. Den Hertog bedankte hem voozt / seggende: Ik sal u geven mijn Doughter tot een Drou / ik hadse gegeden een Ridder die seer wild was / en niet een woozd spreken kost / dat niet lang geleden is / en om dat hp niet weder komt behoef ik dat niet te houden / daer toe sult gp hebben de helft van mijn Rijck. Gurrison bedanche den Hertog / en haesten haer om upt der Sarazinen handen te komen / 't geen geschiede / want zp gesont in 't Leger quam van de Hertog. Certwyl dat Gurrison den Hertog gehaelt had upt de handen van de Sarazinen / was Valentijn bedroeft / meenende dat sijn Broeder dood was. Dus desperaet sijnde / is hp onder de Sarazinen gereden / sloeg 'er ses gelijck dood. De Coning Faragus siende / wert Valentijn kennende / is na hem gereden / en hem so benaut / dat hp sijn Peert onder hem dood stack / dat hp ter aerde viel; daer wert Valentijn gebangen / vast gebonden en jaumerlijck wech gelept / zwoerende bp de Goden dat hp wzaeck over hem nemen sou. Als hp hem leyde dooz 't veld / is den Hertog en Gurrison met Paolet den Coningh Faragus te gemoet gekomen. Den Hertog zepde bp den Heere Jesus / glader woird een van onse Ridderg gebangen gelept. Doozwaer zep Gurrison / sijn wop broom / hp sal ons niet ontgaen / en reed na de Keuse / en stak

op hem so sterck / dat Man en Peert ter aerden moest vallen / en moest Valentin mede laten die hy op sijn Peert gebangen had. Den Keuse is van sonden aen opgeten / is geblonden van verbaertheit / Oursson siende dat 't Valentin was / heeft geroepen: Woeder staet op en treed achterwaert / heb geen sojg / hier is een Peert / sit daer op. Pacolet / die in dat heyl was / riep Sarazynse sprake luyd en sterck Portugael de beste. En dooz desen roep sijn zp dooz der Sarazynen in 't Kersten Leger gekomen / upt de handen van haer vanden. Als den Hertog verloft was / en binnen Aquitanien quam / riepen de Bozgers niet luyder seimen / Wie de Gzabe / en vielen op de Sarazynen datse beldbluchtigh toerden. Als de Kerstenen sagen datse bluchtigh waren / liet den Hertog sijn Trompetten slaen om weder te keeren en rusten. Als den Hertog in de stad was / is Valentin niet Pacolet in sijn Logghs gegaen / en Oursson in 't Paleys met den Hertog Saborijn en al de Heeren / die hy hem ontbood sijn Dochter Fesone. Doe riep hy Oursson en vzaegde hoe hy hiet. Oursson zepde ik heb geen naem ontfangen. Doe zep de Hertog / weet mijn Heeren dat ik gehouden ben aen desen Ridder / en wil dat men hem eere als mijn eppen persoon / want ik dooz hem weder gekomen ben in Aquitanien / en heeft my verloft upt de handen van mijn daad-vpanden / daerom is mijn begeeren / mijn Dochter / dat gy desen Ridder nemen silt tot u Man / want ik hem boben alle Ridders lief heb ; 't geen dooz al de Ridders geconsenteert toerd. Oursson was daer present / maer woude sijn niet seggen / tot dat hy dees Edele Vrouwen hert beproeft had.

Poe Oursson wilde beproeben de trouwhept en gestadighept van de schoone Fesone eer hysse trouwen wilde.

OUsson die subtyl en wijs was / eer hy trouwen wilde de schoone Fesone / woude hy weten of zp stantvastig was van haer belosten die zp hem gedaen had. So zepde hy tot den Hertog: Mogende heer / van de eere die gy my doet ben ik schuldigh u te dancken / maer de wil van u Dochter hoorde ik te weten / daerom soude ik geerne tegen haer spreken alleen. Ridder zepde den Hertog / u begeerten sijn deugdelijk / gaet in haer kamer / ondersoecht van wat opinie zp is. Oursson in de kamer komende / nam de schoone Fesone by der hand / seggende: Edele Vrouw / u schoonhept heeft my bevangen / dat ik sonder u niet leven mag / gy sijt de schoonste Vrouw die op aerden leeft / en nademael dattet u Heer Vader den goeden Hertogz beliest dat gy my nemen soud tot u getrouwde Man / daer behoort gy mede te vreden te wesen / ik beloobe u Edelehept dat ik u getrou wesen sal tot het eynde mijns lebens / dus bid ik u dat gy my ontfangen wilt in goede gratie. Heer Ridder zep de Maget / van sulcke reden sult gy patientie hebben / want gy u acbept verliest / ik heb lief alle Ridders / maer boben al heb ik een uytverhozen / die ik niet laten sal so lange als ik leve / ik sal hem trouw blijven als ik hem gezworen hebbe / ik sal mijn sin niet veranderen. Jonckvrouw zepde Oursson / als 't u Vader beliest behoort gy sijn wil te doen. Ridder zepde de Maget / het is reden dat ik mijn Vader obediece / maer niet dat met mijn Godt strijd. My is gegeven die den Goemen Ridder veruonnen heeft / ik had lieber adleß te verlaten / dan mijn belosten te breeken. Zy misnder trouwde zepde Oursson ik ben wel verneemt / dat gy dus verliest sijt op dese Ridder / want gy weet wel dat hy is van een wilde natier / en kan niet een woort spreken. Ridder zepde zp: liefde

liefde en salieert niet / hy behaeght my / ik
 en sal hem nimmermeer verklaren. Quirsson
 was blijde van haer wijsheyt die zy hem
 getoont hadde / en gingt upt de kamer son-
 der oozlof te nemen by den Hertog / zeg-
 gende sijn wederbaren. Den Hertog ant-
 wooyde / en verslaet u niet / want 't is haer
 macht niet / weest te vreden / ik sal met
 haer vredeer spzeken. Doen giack Quir-
 son upt na her Logijs van sijn Woeder
 Valentijn / en vertelde de antwooyde van
 Fesone. Woeder zepde Valentijn / ghy
 hebt wijsfelyk gedaen / nu meugt gy wel
 bekennen de liefde die zy tot u ozaeght /
 maer laet ons te samen gaen in de herto-
 gen Hof / so haest als hy my sien zal / sal
 hy ons wel ontfangen. Woeder uwe wil-
 le geschiede zepde Quirsson. Doets Valen-
 tijn hem gaen verkleeden / Quirsson heeft
 sijn Casak aengetogen / die hy te vooren
 had doe hy in Aquitanten quam / gaende
 so in 't Paleys met Pacolet : onderwyl
 was den Hertog by sijn Dochter om haer
 van Quirssons liefde af te trecken : waer
 op zy antwooyde tot haren Vader / waer
 af spzecht gy mijn ? Ghy weet dat ik
 mijn trouw gegeven heb den Ridder / die
 ons verlost heeft van den Groenen Rid-
 der / het waer schande dat gy u Ged vyeken
 soud / eer dat gy mijn daer toe hzengen wilt
 met krachten / so sult ghy oozsaech wesen
 van mijn verdoemenisse / het welck u vooz
 God en de Werelt een groote schande sal
 wesen. Als de Hertog aldus spzack met
 sijn Dochter / is Valentijn en Quirsson
 daer gekomen / die van al de Heeren wel
 ontfangen wierden. Als zy de Hertogh
 de reberentie gedaen hadden / is Quirsson
 gegaen by de schoone Fesone / die van blijd-
 schap begon te lacchen / seggende : Welke-
 kom moet gy sijn / u lang toeden is my
 groot verdriet geweest : en indien ghy niet
 gekomen waert / mijn Vader sou mijn een
 ander gegeven hebben. Mijn liebe Don
 zepde Quirsson / sint dat ik van u geweest

ben / heb ik leeren spzeken / ik ben die ge-
 ne die van daegh in u kamer heeft geweest
 om u liefde te verkrifgen. Sy was so ver-
 blijd dat ick 't niet vertellen kan. Doe
 heeft Quirsson hem heerlijck gekleed / met
 kleederen die Pacolet hem na dzoeg / en is
 also in de Zale gekomen. Als de Hertogh
 hem kende is hy opgestaen / en heeft hem in
 sijn armen genomen / en gesept : Mijn
 Schoonsone wilt mijn vergeven dat ick
 mijn Dochter een ander besteden toll-
 de / ick dacht dat ghy niet weder komen
 soud. Edel Heere zepde Quirsson / ik ver-
 geef 't u van herten. Dae heeft Quirsson
 den Hertogh vertelt hoe datse sijn Soonen
 van den Kepsen van Gzochren / genaemt
 Alexander / en dat haer Woeder is de Su-
 ster van Coningh Pepijn van Byzantische /
 welke wy gedonden hebben in Portugael
 genaemt Selesante. Als den Hertog ver-
 stont haer gooren af komst / was hy meer
 verblijd dan te voren / seggende : Gy zyt
 de bloeme van heel kerckenrijck / ende de
 Edelste op aerden levende. Maer ick ben
 hertelijck bedroeft van u Vader den Keps-
 sen / en u Coningh Pepijn / die in de Stad van
 Constantinopolen van de Sarazijnen seer
 strengelijck belegeret sijn / indien God hen
 geen ontfet doet / ik duchte dat zy hen sul-
 len moeten opgeven in hun Wanden han-
 den. Als Valentijn hoorde dat sijn Vader
 en den Coningh sijn Gorn in sulcken ver-
 driet waren / so bedzeef Valentijn grooten
 rou dat hem niemant troosten mochte /
 boven al beklaeghde hy den Coningh Pe-
 pijn die hem opgevoerd hadde. Doe zepde
 Pacolet / Heere laet staen u creuren / in-
 dien ghy my gelooven wilt / ick sal u hzen-
 gen eer mozzen middagh in de Stad van
 Constantinopolen. Doozwaer zepde Va-
 lentijn / hy sou wel sat sijn die u gelooven
 sou / of ghy faelsteerde / so mocht ons den
 Duysel wech nemen met Ziel en Lijf.
 Doch Pacolet bespzaek hem dat hy mede
 soude reysen na Constantinopolen / maer

den Hertogh begeerde eerst dat Gursson
sijn Dochter Jeseone soude trouwen / liet
de Wyloft houden / die so rijckelijck
was dat 't te lang waer te schryben. De
Feest was so groot van Trompetten en
Musich dattet in de Sarazynen Heyz
gehoozt woert / daer af zy verwonderden.
De Hertog bede de twee Ebele Vrouwen
Belesante en Escleremonde in sijn Paleys
leiden. Daer was een Wispider die de
vergadering had gesien / en is gegaen by de
Keuse Faragus / seggende : Heer ik kom
upt de Stad van Aquitanien / daer ik heb
gesien Belesante / die gp so lange bewaert
hebt / en u Suster Escleremonde / oock
de twee Ridderz die ghy gebangen had /
daer by de slepne Paolet die u verrader
heeft. By mijn God zepde den Keuse / ik
mogh wel droebig wesen van den ver-
rader die my mijn Suster ontvoert heeft / die
ik so behendig met de twee Kerkenen in
mijn Kersteel gezocht hadde / ik sal alle-
gader doen hangen aen een boom.

**Hoe den Koning Faragus ont-
hoed van Koning Trompaert / dat
hy hem te hate komen wilde met sijnen
Cobenaer Abdyaen Depn / ende hoe
Valentijn reysde na Constantino-
polen.**

Het XXVIII. Capittel.

Faragus was seer toornig / om dat hy
geen wyaeche nemen mocht van sijn
Suster en de twee Ridderz. Hy liet schry-
ben aen Coning Trompaert / dat hy most
komen met al sijn macht / hy soude hem
ten houweelijck geven sijn Suster Esclere-
monde / en dat hy bzingen soude Wriksen
Depn de Cobenaer. De Wode de Wziel
hebbende / is heen gerepft. Du sal ik la-
ten te spreken van Faragus / en spreken
van Valentijn / die binnen Aquitanien
was / en nam oozlof aen al de Heeren en
aen de schoone Escleremonde die van sijn

vertrek bedroeft was / en zepde : Lief
wanneer zult gy my trouwen / hont u be-
loften / want al mijn troost staet aen u.
Dae zepde Valentijn / so / sozgt niet vooz
my / ik sal houden al dat ik u beloof heb-
be / daer-en-boven zweer ik u by mijn
trouw / so haest ik weder kom van Con-
stantinopolen u te trouwen sonder langer
te beyden. Vozder zepde Valentijn tot den
Hertog / en Gursson sijn Broeder : Mijn
Heeren / ik sal hier laten Escleremonde
mijn Lief / bewaertse als u eppen Lijf /
en bid u vriendelijck / so haest als 't te pas
komt dat gp haer laet Doopen / ende in
geender manier haeren naem verandert /
't geen den Hertog beloofde. Doen nam
Valentijn oozlof aen den Hertog / nemen-
de met tranen sijn afschept / als mede van
Gursson / die hem belaste de groetenis aen
sijn Vader de Keuser. Aldus sijn de twee
Broederz van malkanderen geschepten /
seer bedroeft van herten. Doe is Valentijn
in sijn Logijs gegaen by sijn Broeder Be-
lesante / die om sijn vertrek seer verstoort
was. Als zp ineyden hem te kussen / en
oozlof te nemen / koste niet een woort spre-
ken. Valentijn hiel haer in sijn armen / seg-
gende : liebe Broeder laet staen u droefheyt /
hebt geen sorze vooz my / indien 't Godt
belteft ik sal haest wederkeren. Hebt ont-
dertusschen het oog op de schoone Esclere-
monde / ik sal haer trouw blyven tot in mijn
doot. Och lacr ! mijn liebe hant zepde
Belesante / ick mach wel suchten / ick
hoop noch dooz u bzoornigheyt dat ik ont-
schuldigh bevonden sal worden / daer ick
mede beschuldigt ben. Als gp tot Con-
stantinopolen sijt / segt dan aen den Keu-
ser Alexander u Vader / en aen mijn broe-
der Depn / dat ik 't neme op de verdoe-
menisse van mijn ziele / dat ik onschuldigh
ben in de saek daer ik mede beschuldigt
ben : indien daer jernant is die my beschul-
digen tuif / so wilt den hant vooz mijn
aennemen : indien gp verdommen woert /
sal

sal ik verbyand worden tot een eenwige
schande. Liebe Moeder zeyde Valentijn/
Indien 't God bekeft / sal ik so veel doen
dat den Kepsfer mijn Vader u om vergiffen-
nisse sal bliden. Zelesante versocht dat hy
Pacolet zenden sou so heeft als hy moecht
om tjdinge van hem te hebben / 't geen hy
beloofde te doen / trad doen in de kamer
daer hy Pacolet bond / die sijn Peert be-
rept hadde. Pacolet zeyde / het is nu tyd
dat wy reysen / sit nu op mijn peert en
houd u vast. Doe sat Valentijn op 't peert
by Pacolet / die zeyde 't hert van 't peert
so perfekt / dat het haer ophief in de Lucht /
en voer haer over de Zee en Steden / so dat
30 's anderen daeghs boozmiddag by Con-
stantinopolen quamen. Valentijn was
seer verblijd dat hy so na by de Stad was /
en dat booz 't middag mael. Op den selven
tyd was den Kepsfer en den Coningh in de
Zale geseten om te zeten. Pacolet leyde
Valentijn in de Zale / die seer verwondert
was als hy so grooten geselschap sagh.
Wandewijn en de Groene Ridder die in de
Zale waren worden Valentijn kennende /
deden hem grootere. Dit stende Coningh
Pepijn / zeyde tot den Kepsfer: Mogende
Kepsfer / noch is u Linagle niet al doot /
siet hier de stoutste Ridder / die u eygen So-
ne is. Als den Kepsfer dit hoorde / veran-
derde al sijn bloet / wert verweloos. Daer
na stont hy op om sijn Soon te kussen en
welkekom te hieten: maer den Groenen
Ridder was so verblijd van Valentijns
komst / dat hy d' eerste was die hem welke-
kom hiet / en daer na Coning Pepijn. Doe
quam Kepsfer Alexander / die half van
blijdschap en van rouwe zwinde / nam
sijn Sone in sijn armen die hy kuste / en
zeyde: Mijn liebe Sone wilt my vergeben
wat ik u Moeder misdaen heb / want zo
de saeck onschuldig is. Wandewijn / die
sijn haerd graen was / kende Pacolet / die
hy in Portugael gesien hadde / en zeyde /
wat tjdinge hy bracht van de Edele Zele-

sante. Pacolet vertelde al de saken als of
geschied waren. Daer was groote blijd-
schap in de stad van de komste van Valen-
tijn / die des Kepsfers Soone was. Doe is
Valentijn opgestaen / ende zeyde in deser
manieren vooz al de Heeren: Mijn Hee-
ren die hier vergader sijn / de eere die gy
my doen wilt / daer danck ik u alle af / en
boven al danck ik mijn Gom die my op-
geboed heeft / want ik meer gehouden ben
aen hem / dan aen eenigh Man op aerden
levende / ja niet als aen mijn Vader die
hier present is: want ik my wel te bek' a-
gen hebbe over hem dat ik booz een Son-
delinck opgenomen ben / en opgeboed van
Welmoeffen. God / die alle ding boozset /
heeft 't dus bekeft / anders mocht ik in
armoede en ellende vergaen hebben. De
gene die my gebaert heeft / dat is de Edele
Zelesante / die booz den vermaledijde Rid-
der verraden is geweest / daer booz 30 in
ellende is geweest trisintig Jaer; om te too-
nen dat 30 in de saeck onschuldig is / so
wilt ik (die een Sone ben) booz haer een
kamp bechten tegen de vermaledijde Rid-
der. Als de Kepsfer hoorde sijn Soon spre-
ken / die van so grooter hert was / om de
liefde van sijn Moeder begoft hy bitter-
lyk te schreyen / seggende: Mijn liebe So-
ne / ik weet dat gy mijn Sone sijt. Du
dat ghy met goet recht wilt booz u Moe-
der een kamp bechten / die ik booz quaer
aendringen en lichtelijck te geloven geson-
den hebde in ellende en verdriet / maer een
kamp te bechten is van geenem noot. De
valse Ridder is verwomen van een
kroopman / en heeft bekent in presentie
van u Gom en my / al de Heeren / dat hy
haer belogen had / daer over ik hem heb la-
ten dooden. Daer na heb ik henen gesonden
in alle Landen om u Moeder te soeken:
maer ik kost nopt tjdingh van haer verne-
men / daarom mijn liebe Sone weet ghy
eenige tjdinge van u Moeder / wilt my
niet verbergen. Vader zeyde Valentijn /
weet

weet dat Ich tegen haer sprack gisteren/
hoor middernacht in de Stad van Aquita-
nien. Den Keeser zeg/ dat is onmogelij/
dat gy in so korten tijd so veel weegs rep-
sen soud. Doe vertelde Valentin hoe dat
Paulec by sijn konsten hem daer geboert
hadde. Als de Sarazijnen hoorde de
grootte blijdschap die in de Stad was/ so
sijne ter Wapen gegaen. Als ze reed wa-
ren/ dede den Soudaen Morandp berge-
felschap met 10. Coningen/ de Stad sterck-
keijck bebedchten/ die vol volckis was/ en
groot gebreck van victalle hadden/ so dat
Menschen en Peerden van hunger stor-
ven. Als Valentin doorszagh de menighte
der Sarazijnen/ en het verduer van Con-
stantinopolen/ so sprak hy vooz al de Hee-
ren: Wy sijn in dese Stad in groot gebreck
van victalle/ en mogen 't niet verbeteren
dan dooz byomigheyt op de vanden te too-
nen. Is sou van optue wesen/ als dat
wy souden uptrecken met ren groot getal
van volck/ om victalle te verkrifgen/ Ik
sal d' eerste wesen; van dat opser waren al
de Heeren verblijd/ en sijn met Valentin
upt de Stad gerefpt tot 20000. mannen/
die dooz den hunger hun lijf met Valen-
tijn aboutuerden. Als ze bytrede dooz-
ten waren/ sijn ze op de Sarazijnen met
sulcken moed gelopen/ dat ze in korte stont
wouwen 300. Wagens met victalle/ die ze
dreden na Constantinopolen. Den Sou-
daendie van dit verlies seer qualijk te dree-
den was/ soeg onder de Christenen om de
victalle wederom te nemen. Als Coningh
Pepijn sagh dat den Soudaende passagle
gestoten had/ stach sijn Paert met sporen/
lejde de Wancie in de klicck/ en reed met
een moed hoor den Soudaen dat hy 't aen-
sagh/ en stach den Soudaen van Caperna-
um Maragon van den Peerde dat hy dood
ter aerden viel/ trock doe sijn Zwaard en
soegh een hoogmoedigh Ridder dat hy van
den Peerde ter aerden viel. Als Valentin
en den Groenen Ridder die sagen/ sijn

mede gekomen in de batalie/ en smeten den
Standaert van den Sarazijn ter aerden/
vooz des Soudaens voeten/ rijdende dooz
de Sarazijnen/ quam vooz de Soudaen/
en gaf hem so grooten slagh/ dat hy ter-
aerden moest vallen van sijn Elefant daer
hy op sat. Dien dagh wert dooz Valentin
en den Groenen Ridder der Coningh Mo-
raldus dood geslagen/ en noch vijf Conin-
gen/ en den Admirael Dombiz soegh hy
sijn bepde armen af. Dese twee Ridderg
om eer te krijgen/ hebben hun bepden te-
diep onder de Sarazijnen gesteken: want
ze bepde omchijelt sijn/ en niet soze ge-
vangen geworden/ en wel vast gebonden
vooz de Soudaen gebzacht. So haest alz
hyse sagh/ zwoer hy by al sijn Goden/ dat
hyse aen een hooge Galge sou doen hangen.
Valentin en den Groenen Ridder hadden
geen hope meer om uyt de Sarazijnen
handen te komen. Die van binen sagen
dat de hare in noot waren/ hebben ze een
Gebod doen uptgaen/ dat alle Menschen
Geestelick en Wereldlycke uyt de Stad
souden gaen/ so wel vjontden/ kinderen/
Pannen en Bagghen/ en elck soude vooz
haer Wozt hebben een tecken des H. Kruys
en gaen alsoo in de eere ons Heeren Jesu
Christ/ om hun vjontden te ontfetten.
Dit getal was so groot van dese verga-
deringe tot 40000 toe. Als de Sarazijnen
sagen datter uyt de Stad quam so groot
ten getal van volck/ so sijn ze achter-
waerts getoehen/ en hebben de Kerkenen
die victalle gelaten/ die de Wagens binnen
brochten: maer eer de Sarazinen in hun
Centen koften kotten/ blebender wel
10000. dood/ en van de Kerkenen 400. De
Keeser en Coningh waren seer bedroeft
van 't verlies van sijn Heeren/ maer bo-
ven al van sijn Valentin en den Groenen
Ridder/ die grootte byomigheyt gedaen ha-
den. Dese twee Heeren bedreben groot
mishae: maer Pacolet troosten de Hee-
ren/ seggende: Myn Heeren laet staen a
wee.

wreenen / ghy sult goede sdinge van haer
 hoozen al eer ghy meynt. **M**ijn vziend zep-
 de den Kiezer / **G**odt moet u geven die
 macht / indien ghy hun steder hier bzingen
 meught / en hun berlossen upt de handen
 van de Sarazinen / die haer dood gewo-
 ren hebben / so sult ghy de geluchighste
 wesen van al u vzienden / en ik sal u doen
 eeren boven alle mijn Heeren. **D**oenam
 Paolet sijn Peert dat van hout was / en
 sonder meer wooyden te sprecken / reysde
 hy na den Soudaen toe / die was in sijn
 Tente / om Valentijn en den Groenen
 Ridder te verwijfen.

Hoe Paolet den Cobenaer Val-
entijn mer den Groenen Ridder verlosse
upter Gevanchenisse van den Sou-
daen / ende hoe hy hem bedrooght.

Het XXIX. Capittel.

Als den Soudaen in sijn Tente was /
 Alst hy komt Valentijn en den Groe-
 nen Ridder / seggende : mijn Heeren siet
 dese twee die ons veel spijts gedaen heb-
 ben : noch daer en boven den Groenen
 Ridder die ons gelooft afgegeen is / het
 sou goet wesen dat wyse senden tot den
 Coningh Faragus / die sal hun beyde een
 schandelycke dood aendoen. **H**eer zeyden
 de Sarazinen / laet moezgen een hooge
 Galge maken om hun beyde aen te han-
 gen. **M**ijn Heeren zeyde Morandijn / u
 raet is goet / so wil ik doen en dat moezgen
 vzoegh / dat al die van der Stad het sulen
 mogen sien / en aen haer exempel neimen.
Doe is den Soudaen na sijn Tente ge-
 keert om te gaen eten / daer Paolet hy
 hem quam / en heeft hem hooghlyck ge-
 goet. **D**e Soudaen hreet hem welckom /
 hem vzoegh vragende na Faragus. **H**eer
 zeyde Paolet / hy gebied hem in u goe-
 de gratie / en hy ontbied u by my goede sdinge
 die secrete sijn. **D**oe trad Paolet op een

Hde / zeyde : **M**ogende Heer / weet dat ik
 kom van Portugael / en den hier gesonden
 van Faragus Wyf / die op u verliest is
 dat zy niet rusten magh : zy ontbied u vziend-
 delick dat ghy niet laten wilt of komt haer
 besoeken / want den Coningh in Aquita-
 nientis. **P**aolet / zeyde den Soudaen /
 ghy verblifd my seer / want boven alle
 vjouwen heb ik haer lief / maer noyt kost
 ik pete vbinden om haer mijn secrete te
 kennen te geven : nu hoop ick morgen
 vzoegh met u te reysen in Portugael om
 met haer te spreken. **P**aolet siende dat de
 Soudaen so verblifd was / zeyde in hem
 selven / eer moezgen in d'vach / sal hy die my
 nu aldus eert / ende ik sijn vzoed eet / ver-
 maledijden de upre dat ik opt geboren had-
 geweest. **V**alentijn en den Groenen Rid-
 der waten in de Tente van den Soudaen
 wel vast gebonden : zy kenden Paolet wel
 en dachten dat hy daer gekomen was om
 hun te berlossen : maer zy hielden haer of
 zy hem niet gekent hadden. **P**aolet be-
 wees den Soudaen groote eer / en besag den
 gevangenen / en zeyde overlupt : **H**eer Sou-
 daen hoe sijn ghy so bekeft dat ghy de Groene
 Ridder hond sebdende : die boven al sijn
 Voeder Faragus groot leet gedaen heeft /
 en het Christen gelobe aengenomen / en de
 manier gebonden heeft om sijn Susster te
 ontvoeren / en te geven een Ridder die
 Christen is. **D**en Soudaen zeyde / op moez-
 gen sal ik hem doen hangen / en gebood
 dat men de Gevangenen wel bewaer
 sou / en ging slapen met al de Sarazinen.
Doesliep Paolet niet / maer beleyde sijn
 konst / dat zy allegaer so vast slapen /
 al had men haer Tente omgewoepen zy
 en souden niet ontwaecht hebben. **D**oe is
 Paolet tot Valentijn en de Groene Rid-
 der gekomen / en geseyt : **M**ijn Heeren / ik
 sal u nu upt de handen van den Soudaen
 berlossen / men derst niet vragen of zy ver-
 blifd waren. **S**y traden terstont upt de
 Tente sonder wooyden te maken / gingen

Capitel
 Hymne

hemelijck dooz der Sarazinen Heer tot
in de Stad. Pacolet keerde weder / hiel
hem stil. Als den dag aenquam / ging hy
in de Ceute van den Soudaen / en zepde
oberlupt: Heer Soudaen u saken gaen
seer qualijck / ghy bewijst niet wel de liefde
die ghy hebt tot de Wouw van Paragus /
die u so seer begeerende is / staet op / ver-
toeft niet lange. Als den Soudaen Paco-
let hoorde speken / is wacker geworden /
en verhaelde hem sijn droom / seggende:
my docht dat my een Kraen vzoegh dooz
de Lucht / ober Zee en Land: aldus vlie-
gende / is daer gekomen een grooten Vo-
gel / die met sijn beck my stack dat 't bloed
ter aerden viel / ik weet het niet wat dat
beduyden mach / ik vrees dat den Coningh
Paragus dit opset weet. Heer Soudaen /
zepde Pacolet / gy hebt een slaen hert dat
ghy om een Woom laten wilt sulcken
schoone Wou. Doe riep hy sijn Kamer-
lingh en kledde hem / en zepde tot sijn Ple-
naer dat hy secrete wesen soude. Indien
mijn Vorn Sulant na my vzaeght / sult
ghy seggen dat ik my wat vermeyden ben
met Pacolet. Doe trad Pacolet op sijn
Peert / dede den Soudaen achter op sitten
en hem vast houden. Als zy bepde op het
Peert saten / heeft Pacolet 't hant gedraept
en 't Peert heeft hem gegeven in de Lucht /
en sijn in korte tijt gekomen binnen Con-
stantinopolen in des Kepsers Paleys. Als
nu den Soudaen sagh dat Pacolet wach-
te / zepde hy / sullen wy hier logeren? Doe
zepde Pacolet / wy sijn in Portugael in 't
Hof van Paragus. Wy mijn God Ma-
hon zep de Soudaen / ik ben verwondert
hoe de Duppel ons dus geringe hier ge-
wacht heeft. Pacolet zepde / gaet in de
Zale / ik sal gaen in de kamer van Para-
gus wiff / seggen haer u komst / dan meugt
gy by haer slapen. Vriend zepde den Sou-
daen / ghy doet my lacchen / gaet haer sijn.
Pacolet liet de Soudaen in de Zale alleen
sijn / daer al de deuren en venstere wel

bewaert waren / dat hy niet upt komen
mocht. Doe ging Pacolet vooz de kamer
van den Kepsers / en smiet aen de deur van
de kamer een grooten slag / dat de Ka-
merlingh opsprongh / en vzaeghde wie sijn
ghy / die by nacht hier duz stont komt
kloppen vooz des Kepsers deur: Heer
Kamerlingh zepde Pacolet / hebt geen vree-
se / ik ben Pacolet / en kom upt het Heer
van den Soudaen / ik heb Valentijn met
den Groenen Ridder verlost / noch daer en
hoben heb ik den Soudaen alhier met my
gebacht / die anders niet weet of hy is in
Portugael. Als den Kamerlingh dese tij-
dinge hoorde / is hy by den Kepsers en den
Coningh Pepsin gegaen / en haer dese tij-
dinge gesept. Den Soudaen die in de Zale
was / begon oberlupt te roepen: Ha ghy
valsche Berrader / Mahon moet u ver-
maledijden / ik heb u hoorzen speken dat
ghy my met u schoone woorden berraden
hebt / by die Wet die ik hou / sal ik my
noch eens aen u wreken. Doe trock den
Soudaen sijn Zwert upt en sloeg op de
deur en mieren / dattet vper upt de Mar-
mer-steenen bloog / en beerde als of hy dat
geweest had. Den Kepsers en Pepsin sijn
gekomen in de Zale by den Soudaen. Als
hy den Kepsers en den Coningh sagh / selde
hy hem instigh te weer / en ver sloegh vooz
Pepsins boeten een Ridder die hem houden
wilde. Den Coningh Pepsin dit spijtende /
heeft den Soudaen so grooten slag ge-
geven dat hy ter aerde viel. Doe wiert hy
gehangen en vast gebonden / en Valentijn
met den Groenen Ridder sijn in de Zale
gekomen van den Kepsers / daer zy sagen de
Soudaen. Den Kepsers en Coningh wa-
ren seer verblid van Valentijn en de Groe-
nen Ridder / dat zy upt de handen van de
Sarazinen verlost waren. Den Kepsers
danckte Pacolet dat hy sijn Dore Valen-
tijn verlost had. Pepsin zepde tot Paco-
let / wilt my wijssen te drapen 't hant van
u Peert. Pacolet antwoorde / wilt gy
op

op mijn Peert sitten / ik sal u troeren al
 woud gē wesen booz de Hooyte van de Hel :
 Vriend zepde den Coning daer moet ons
 God booz beschermen. Woer ging men
 te rade wat men met den Soudaen Mo-
 randp soude doen : daer werdt besloten
 dat men hem hangen sou aen de hoogste
 Caoren van de Stad / als ook gedaen
 wiert. Als de Sarazinen sagen dat den
 Soudaen gevangen was / waren zy seer
 verwondert hoe hy in de Stad gebracht
 was / den Hamerlink Sulant vertelde
 hoe dat hy met Pacolet gerepft was / de
 Sarazinen bedroeven groote droeffenis om
 den dood van huumen Soudaen. Dit ge-
 keffsch en misbaer wat ober zinde / heb-
 ben zy hun raed vergadert / en kosen Su-
 land den Coning booz hun Capiteyn / die
 Com was van den Soudaen. Dit aldus
 geschiet zinde / heeft Pacolet ooziof geno-
 men aen den Keeser en Coning / om weder
 te keeren na Aquitanen by Escleremonde
 / als hy beloofst hadde. Doe quam Va-
 lentijn / en zep / goede vriend / als gy komt
 in Aquitanen groet my mijn Moeder.
 Belesante / en mijn Lief Escleremonde /
 mijn Broeder Gursion / de goede Hertog
 van Aquitanen / en de Heeren van den
 Hoben. Geeft desen Brief mijn Moeder /
 waer dooz zy klaerlyk verstaen mach hoe
 dattet hier staet. Heer zepde Pacolet / ik
 sal de boodschap doen. Doenam Pacolet
 sijn Peert dat stont in een venster van
 marmersteen gemaeckt / sat daer op / voer
 in de lucht als hy te horen gedaen hadde.
 De Keeser en Coning stonden in 't ven-
 ster / sagen hem na : Wy al dat ierst zep
 den Coning / so woude ik daer niet mede
 reysen. Des anderen daegs heel vroegh
 quam Pacolet in Aquitanen / groete den
 Hertogh vriendelyck van Valentijns we-
 gen / doenginck hy daer hy Gursion vant /
 sijn Moeder en Escleremonde / hy groe-
 tensē seer eerlyck van Valentijns wegen.
 Dae waegde Gursion / hoe staet 't met

den Keeser mijn Vader? Heer / hy haert
 seer wel / hier is een Brief aen de Edele
 Brouto Belesante / die Valentijn haer
 send. Doen riep zy een van haer dienaers
 die den Brief las / daer upt zy versont dat
 den Keeser seer blijde was dat zy daer was /
 en verlangde om haer te sien. Pacolet zep-
 de verder / als hy verloft sal wesen van de
 Sarazinen / die met groote macht Cons-
 tantinopolen belegeret hebben / sal hy ko-
 men met den Groenen Ridder om u Edel-
 heyt te halen. Als Belesante dertijdingh
 hoorde / bezoghtden zy van blijdschap :
 Gursion namse in sijn armen tot dat zy
 bekomen was. Doen zep Belesante tot
 Gursion / liebe kind / in han God niet
 ten vollen danken / om dat de Keeser weet
 dat ich onschuldig ben van 't quaet daer
 mede ik valscheelijck belogen ben. Och of
 my Godt de gnatte geben woude / dat ik
 in 't hozt booz den Keeser komen mocht /
 dat ik my verontschuldigen mochte / dan
 woude ik gerne sterben.

Hoe Coningh Crompaert den
 Coningh Faragus te hulp quam / en
 met hem bracht Adriaen Keep de Co-
 benaer / daer booz Pacolet verraden
 wiert / en hoe Coningh Crompaert Es-
 cleremonde wech voerde.

Her XXX. Capittel.

O den selben dagh dat Pacolet in
 Aquitanen quam / quam de Coning
 Crompaert in 't Keep van den Coningh
 Faragus / om bystant te doen tegen de
 Christenen / die zepde : Heer Coning van u
 komt den ik seer verblid / want ik hope
 dat ik gewroken sal worden van die gene /
 die mijn Suster my ontboert heeft / ick
 weet dat zy is tot Aquitanen / ick den so
 machtig niet dat ikse krijgen mach sonder
 u hulp / indien dattet so komt dat ikse
 krijgen mach by u hulp / so beloove ik u
 dat

dat ikse u geben sal tot u vrou. Heer Con-
ningh zepde Trompaert / sozgh: daer vooz
riet / want ik niet my gebrocht heb den
Cobenaer Wdyaen Weyn / die sal Pao-
let haest bedriegen / want hy meer weet
van de konst van Wyzomanite / dan al die
op aerden leben. Faragus zepde / ik ben
seer verblijd van sijn konst: indien hy my
Pacolet lebert / ik sal hem so versten van
rijckdom / dat hy al sijn Wdagen te boben
gaen sal. Heer zepde Wdyaen Weyn / ik
sal u so dienen / dat ghy in kort sien sult:
Wdyaen Weyn berepde hem om sijn konst
te stellen / gingh hy de Stadt van Aquita-
nien / geladen met victualie / en heeft be-
geert dat men hem in laten wilde / om wij-
se te verkopen. Hy was subtyl en kost wel
houten tegen de Booztier dat hy in quam /
van stonden aen verchocht hy sijn victalie /
daer na gingh hy na het Paleys / aldaer
hy Pacolet vand / die hem kende / hieten
hem welckom / vzaegde wanneer sijt ghy
hier gekomen? Wdyaen zepde: Gy weet
dat ik langh gedient hebbe den Conningh
Trompaert / so is 't gebeurt dat 'er een
was die my sloeg / van dat ik hem niet lee-
ren wilde mijn konst / als ik geboelde dat ik
gequetst was / heb ik mijn mes getrocken
en hem gekoken: doe berick geweken upt
het Hof / duchtende dat men my doden sou
en ben hier gekomen / om dat ik al mijn
betrouwen op u set. Ik bent e vreden / zep
Pacolet / maecht goede cter / en sozght vooz
nietmāndt. Doe dede Pacolet Wdyaen
Weyn eerlick dienen. Als zy nu goede
cter maechten / sag Wdyaen Weyn de scho-
ne Escleremonde gaen dooz 't Paleys / hy
vzaegde Pacolet wie de Jonchvrou was?
Pacolet zepde dat is Escleremonde / de su-
ster van Faragus / die trouwen sal met
een vroom kintder. Op dietstū quam daer
Gursson by de twee gesellen / ende zepde
Heeren sprek een wepnygh van u konst
vooz de eer van u hepden. Doe nam W-
dyaen Weyn een kop settense onder een

pplaer. Doe dachten al die daer waren
datter een rivier quam lopen / daer meent-
gerhande visschen in waren. De Heeren
dit stude / waren zy alle verbaert / so datse
hun kleederen op hieven / en begoffen te
roepen als oft zy verdrynchen souden. Pa-
colet / die dit werck ook sagh / begoff van
sijn konsten te tonen / doch daer dooz de
riviere komen lopen een groot Hert / die
al ter neder wozy dat hem te moer quam.
Doen docht haer datter veel Jagers qua-
men volgen om 't Hert te vangen. Zy
mijn trou zepde Gursson / gy hebt wel ge-
speelt. Doe stonden de twee gesellen op /
en gingen in Pacolets kamer om daer de
nacht te rusten / dat Pacolet daer na wel
rouden / want na middernacht dede Wdya-
en Weyn sijn konsten / so datse allegader
begoffen te slapen so seer / dat dooz geen
gerucht pemaent mocht ontwaken / en dede
Pacolet mede slapen als de andere. Doe
ging hy na 't Heert dat front in de kamer
aen een venster / dat hy wel gesien had / is
doe gegaen in de kamer van Escleremonde /
die kleeden hy al slapende met sijn konst /
setten haer op 't Heert / en sat mede op / en
dzaepde 't hapt van dat Heert: want hy de
konst ook wel wist / sijn also gekomen in
des Conninghs Trompaerts Davelhoen.
Doe riep Wdyaen Weyn tot den Coning /
Heer Coning / wilt nu niet slapen: maer
staet op / siet de schoone Escleremonde /
die ick gekolen heb in Aquitanien / als
oock het Heert van Pacolet: Och mijn
vrient / zepde Coningh Trompaert / nu sie
ick dat gy mijn getrou sijt / daerom ben ik
weder aen u gehouden / is dit niet des Co-
ninghs Faragus Suster? ja 't zepde Wdya-
en / ick hebse subtylsch Pacolet ontfo-
len en sijn Heert mede. Doe wies Wdya-
en Weyn den Coningh al de manieren
van 't Heert / en hoe hy 't hapt drapen sou /
en 't Heert regeeren / als den Coning dit
gesien had / dacht hy in hem selven dat hy 't
Heert nemen wort / en tepsen daer mede

in sijn Land met Escleremonde / om al-
 daer te trouwen. Doe nam hy haer in sijn
 armen / die noch step dooz konst van Co-
 verpe / en settense op 't Peert. **Abriaen**
Wepn zep: Heer Coning indien gy mist
 van 't hapy te dypen / sul gy u in grooten
 last stellen / en de schoone **Waget** mede.
 Doe dyaepden den Coning 't hapy na sijn
 mepinge / en sijn booz den dagh gereyft
 hondert myl. Op deself detijd woerde **Es-**
cleremonde wacker / die bedroefte wierdt
 als zy sagh dat zy in sulcken staet was / be-
 zwerck van benantwotheit / daer dooz **Co-**
ning Trompaert seer ontfelt was: want
 hy dacht dat zy dood was. Hy dyaepde 't
 hapy van 't Peert na een fonteyn die klaer
 was om te sien. Als hy de vrou van 't
 Peert geset had op der aerden / nam hy
 wat waters en gotet in haer aensicht / om
 wat te bekomen. De **Edele Vrou** dooz hoe-
 ligheyt van 't water / dede haer oogen een
 wepung op / en begoft deerslyck te roepen
 en te fuchten / dat de Coning **Trompaert**
 anders niet en mennde of zy sou doot geble-
 ven hebben van rouw die zy bedreef: daer
 was jupst een **Pastoor** by den Coninghy
Trompaert / die een stuck hoods had /
 't welck hy gaf aen **Escleremonde** / en wat
 van 't fonteyn-water om te gogelen /
 daer dooz zy heel bequam; zy wat begin-
 nende te spyken / woerd seer deerslyck schrey-
 ende / en zep: **Och** laen! wat droever dag
 is my aengekomen. **Och** wat heb ik ver-
 loren / al mijn troost en toerberlaet / en dat
 dooz een vermaledijdt verraetschap. **Och!**
 mijn troost **Valentijn** / hoe heb ik u dus
 herloren al mijn troost en toerberlaet / en
 dat geschepden heeft. Als den Coninghy
Trompaert de klachten hoorde die zy
 dede om **Valentijn** / zepde hy met een sellen
 moede: **Wontw** laet staen u klagen van de
Herstenen / of ik beloove u by mijn **God**
Wahon / dat ik u het leven benemen sal /
 het is beter dat ik u tot een **Vrou** neem /
 en maeck u **Coningin** van mijn **Rijk** / dan

dat ghy neemt een **Man** die geen goet of
 land en heeft. Dit seggende / boogh hy
 hem om haer te kussen / maer zy die van
 hem geen vriendschap begeerde / gaf hem
 een slagh datter bloed ten neuse en mondt
 uyt spiongh / daer dooz hy seer toornigen
 beschaemt was / en nam haer met een
 toornigen moed / settese op sijn **Peert** / om
 in sijn land te boeren: maer de waetschap
 niet vast hebbende / dyaepde het hapy con-
 tracte / so dat hy uyt den wege reysde meer
 dan 200. **Milen** / en quam in 't Land van
Indien / in een gwoote Plaetse daer het
Jaer-merck was. Al 't volck sagh den
 Coning met de schoone **Vrou** ter aerden
 dalen / van weicke saecke zy verwondert
 waren. Den Coning van **Groot-Indien**
 presenteerde **Escleremonde** tot **Coningin**
 te maken. **Uwe** **Maestept** presentiert my
 meer dan ik weerdig ben; weping dagen
 geleden / heb ik om seckere oorsaken onse
Godt **Wahon** beloften gedaen / geen **Man**
 te trouwen binnen een jaer / ik hoop sijn
Maestept my niet sal mepnerdig soeken
 te maken. **W** **Wahon** zep de Coning / gy
 segt niet van redelyck / ik ben te vreden.
 Du sal ik laten te spyken van haer / en
 van den Coning van **Indien** / ende spy-
 ken mi van den grooten rouw die bedreben
 werd in **Aquitansen** over het verlies van
Escleremonde.

Hoe **Dacolet** hem gewoarchen
 heeft aen den **Codenaer** **Abriaen** **Wepn** /
 die hem sijn **Peert** en de schoone **Esclere-**
monde ontvoert hadde.

Het XXXI. Capittel.

Als de nacht gepasseert en elck ont-
 waecht was / en bevonden dat **Daco-**
le: verraden was van **Abriaen** **Wepn** den
Codenaer / was daer een groot vinnodet
 in 't **Paleys** dooz 't verlies van **Esclere-**
monde. Als **Dacolet** verstant dat **Abriaen**
Wepn

Weynwech was / was hy bedocht booz
sijn Weert / t. i. siende dat hy 't verlooren had /
toogh sijn hayzen / maecten groot mis-
baer / seggende: Ja dalschen verrader / gy
hebt my mijn Weert ontstolen / en de schoo-
ne Escieremonde verhoert / ik mach wel
mijn leven haten / dat ik dus van u ver-
raden ben: Och dood komt haelt my upt
dit strenge leven. Dus klagende sou hy sig
selven doozgesteken hebben had 't Durf-
son niet belet. De Coninginne Belesante
gingh haestelijck by Fesone / bedrjvende
grootte rou om Escieremonde. Als Pa-
colet sagh 't verdriet en kerren dat een pe-
gelsch bedrjef / zepde hy: Mijn Heeren / ik
zweer u by God dat ik geen vrede soecht /
booz dat ik gewroken heb het leet dat den
verrader Wyliaen Weyn aen ons gedaen
heeft. Met dese woorden heeft Pacolet
hem verkleet in het habijt van een jonge
Wou / wel rijckelijck geciert van klederen.
In desen staet is hy gegaen in 't Wey van
den Coningh Faragus. So haest als hy
daer quam / outmoet hy een groter Heer
die hem goets / meynende dat hy een Wou
was: want hy had sijn aensicht met een
subtjil waterlien gewasschen / so dat al
die hem sagen / sepde dat zy noyt so schoo-
nen Wou sagen: hy waert besien van al de
Heeren / elck begeerde hem vrientschap te
doen / 't geen hy wepgerde / seggende: Hee-
ren vergeest 't my / ik ben verloost aen
Wyliaen Weyn die my onderhoud / gaende
aldus na sijn Tente. Als hy Pacolet sag /
docht hem dat hy noyt so schoonen Wou
gesien had / so had hy Pacolet dat hy die
nacht daer blysoen wilde / 't geen Pacolet
consenteerds / en sepde: Ik ben versocht
van veel Heeren / naer mijn dunckt dat
ghy behuort booz te gaen. Doe beval W-
yliaen Weyn een van sijn Dienaers / dat
hy haer dienen sou ter Caselen / en hy is
gegaen by Coningh Faragus om hem te
dienen. Pacolet by de Dienaers wesen-
de / waeghde waer Coning Crompaert was /

die hem zepden dat hy wederom gekeert is
in sijn Land / heeft mee genomen Escie-
remonde op een Paert van hout / dat mijn
Weester hem heeft gegeven. Doe was Pa-
colet seer bedrjef / maer heeft 't niet laten
blijcken. Daer na quam Wyliaen Weyn
in sijn Tente / en ging sitten by Pacolet / en
zepde: Jonckvrou het is tjd dat wy gaen
slapen / siet daer het bedde daer wy rusten
sullen. Heer als 't u belieft zepde Paco-
let / en Wyliaen Weyn is te bed gegaen /
meynde dat hy by hem komensou: maer
so haest als hy te bedde was speelde Pa-
colet sijn konst / deed hem so vast slapen /
dat hy dooz geen ding geweckt mochte
wozden booz 's anderen daeghs mozgens /
als oock alle die daer ontrent waren.
Als zy nu altemael slapen / heeft hem Pa-
colet ontkleed / en gekleed met de kleederen
van Wyliaen Weyn; doe heeft hy een
zweert genomen dat daer hingh / en heeft
Wyliaen Weyn sijn hooft daer mede afge-
sagen / en dzoegh 't met hem op de punt
van sijn Zwaert. Dat gedaen zinde /
gingh hy in de Tente van Faragus / dede
daer oock de Sarazynen altemael vast
slapen / bindende Faragus sijn gordel
om den hals / hem leydende als een beest
dicht by de Stad van Aquitansen / daer
hy den Hertogh met veel Heeren vond. Als
zy Pacolet sagen / so vragde de Hertogh
waer de schoone Escieremonde was: Mijn
Heeren zepde Pacolet / hebt een weynigh
patientie / ik ben gewroken van Wyliaen
Weyn / siet hier sijn hooft. Doch bring
ik hier den Coning Faragus in sijn slaep.
Doe zepde Durfson / ghy hebt wel ge-
daen. Doch heb ik meer gedaen zep Pa-
colet / daer is in al 't Wey van Faragus
geen Heydenen / of zy sijn in slaep: daer-
om wilt ghy wesen van haer ontlast / so
is 't nu tjd dat gy u wycken mengt / het
geen zy wilden. Doe wiert Faragus ge-
stoten in een kammer / wel bewaert / en zy
sijn upt de Stadt gesept met 10000. ge-
wapende

wapende mannen so sijn als zy mochten / en sijn gekomen onder de Sarazjnen / die zy al verlagen hebben / so dat 'er velt bedekt was met dooden. Doe sijn de kerstennen in de Conten gegaen / hebben berooft him weder rijkdom en Juweelen / en sijn niet groote blijdschap wederom gekeert in Aquitanien. Doeliet den Hertog in sijn Paleys dooz hem bzingen de Keuse Faragus. Als Coning Faragus ontwaecht was / was hy seer bedroeft / en begoft so seer te krijssen / dat een pegelijck dacht dat hy upt sijn sinnen getweest hadde. Doe zepde den Hertog / wilt niet mistroostig wesen / indien gy u wilt laten doopen en het Christen gelove aennemen / so sal ick u leven behouden / en sal u eere doen als een Coning toebehoort. Sp mit'n God Mahon zepde Faragus / ik had liever te sterben. Doen gebood den Hertog dat men hem dooden souden sonder lang te hebben. Also is Faragus geslozen / daer dooz 't Volk van Aquitanien blijde om was. Gurfson bedanchende Pacolet's voorszichtigheit / zep hem : Ik beken dat gy een getrou Dienaer zijt / en dat gy om onsent wil in set in groot avontuer / daerom wil ick dat gy by my blijben sult. Heer zepde Pacolet / ik dank u hooglijck / en beloofde so lange als ik lebe / en in wat plaetse ik wesen sal / u getrou sal blijven. Doe nu Aquitanien verloft was van de Sarazjnen / is Gurfson by den Hertoge gekomen / en heeft oorslof begeert om na Constantinopolen te reysen / seggende : Dewijle God bekeft heeft victorie te verleenen / so is 't reden dat ik mijn Vader te hulp treck / die so langen tijd belegerd is geweest / sal met my nemen mijn Moeder Belesante / die so lang van haer Man verloten is geweest. Mijn Sone zepde den Hertog / dewijle gy dit doen wilt / so den ik te vreden u te bergeselschappen met onsen macht / om den Keyser en den Coning Peryn te ontsetten. Gurfson was seer ver-

blijd / en dankte den Hertog. Het secd niet lang of den Hertoge deed sijn volck reed maken / en seite een goet heer in sijn Stad / die 't Land bewaren sou. Sijn doe te segepe gegaen / om Gurfson te gelepden met sijn Moeder Belesante. Sp waren wel boozsten van volck en van victalle / en sijn in 't hozt gekomen in de Zee van Gzelen daer zy Constantinopolen sagen / daer zy seer af verblijd waren / doch konden daer niet in komen sonder hulp van Pacolet / die zepde : Hebt geen sozge / ik sal een maniere vinden dat wy wel in komen sullen : ik sal in de Stad gaen / en sal u komst en opset daer vertellen. Mijn byend / zepde Gurfson / segt Valentijn van de quade fortunne van Esceremonde niet. Pacolet zepde / quade tijdinge komt altoos vroeg genoeg. Doe is Pacolet upt het Schip gegaen / maer eer hy in de Stad quam is hy gegaen om Valentijn en den Groenen Ridder te verlossen / die op die tijd gevangen waren / als gy hier hooren zult.

Hoe de Christenen upt de Stad springen om victalle te verkrifgen / en hoe Valentijn en den Groenen Ridder gevangen wierden.

Het XXXII. Capittel.

DEn Keyser en Coning Peryn waren zwaerlijck belegerd. Valentijn siende het gebreck van victalle dat onder het volck was / is dooz sijn vromigheit met den Groenen Ridder opgeseten met 20000 Mannen / daer mede zy een uptbal deden om victalle te verkrifgen. Sp hebben genomen 300. Wagenen victalle / en hebbense al dood gestagen die de Wagens bewaren wilden. Als zy meenden de victalle in de Stad te bzingen / is daer gekomen den Soudaen / den Coningh Tarnagarn / en Affalean / die de upvallers besprongen. Daer deed Valentijn so grooten vromigheit / dat hy doot soecht

Hoegh den Coning D'arnagam / en den
Ridder Clerijn / met noch veel meer an-
dere Ridderſ die hier niet genoemt ſijn.
Den G'roenen Ridder Hoegh Coning Mo-
rinem een arm af met een ſchildt / en des
Conings h'oeuder Abelaam met thien Rid-
derſ : maer hun v'zoenigheyt mocht hun
niet helpen / z'p wierden ſo denant dat z'p
hepde gebangen werden / en dooz de Sou-
daen geb'ocht / die daerom ſeer verblijd
waſ : maer in de Stad waſ g'roete d'zoef-
heyt / alſo t'jdinge quam datſe hepde ver-
ſlagen waren. Valentijn en den G'roenen
Ridder waren in de C'ente van den Sou-
daen wel vaſt gebonden / daer Valerijn
zepte : Och Eſclermonde / nu ſal ik u
niet weer ſien / daer dooz mijn hert bed'zoef-
iſ / g'hp hebt my langh verhept in d'zuch /
ik heb u verkregeu met g'roeten arbept /
ik had gemeynt dat wy ons hepde leven
gelept ſouden hebben in biſſſſſch'ap / dat ik
mijn verd'ylet te hoben gekomen waſ /
maer laen neen / ik moet nu een ſchande-
lijcke doot ſterben. Adieu mijn V'ader en
liebe Moeder / g'hp hebt luttel troeſt van
my gehad / nu ſult g'hp van my hebben
d'zuch / ſuchten en kermen. Adieu mijn
liebe v'zoeder Ourſſon / die my upt goeder
herte hebt lief gehad / adieu in eenwolgheyt.
Doe zepte den G'roenen Ridder : Heer Va-
lentijn / verg'et V'ader en Moeder / en laet
ons Godt bidden dat hp ons upt dit ver-
d'ylet wil helpen / ende onſe Z'elen in ſijn
handen ſetten / en hebben vertroutwen in
Godt / die dooz ons den doot gek'ozven iſ.
Den Soudaen die in ſijn C'ente ſat / zepte
dooz al ſijn Heeren / ik heb een E'ed gedaen
hp mijn Godt Mahon / dat ik deſe twee
vermalſſſde Kerſtenen (die ons ſo g'roote
ſchade gedaen hebben) ſal laten doodden / ſo
wilt u beraden wat dood ikſe aen'doen ſal.
Onderwyl iſ Pacolet mede in de C'ente
gek'omen daer den Soudaen te recht ſat /
toonende ſijn konſten / dat niemant hem
kennen mochte dan Valentijn en de G'oe-

nen Ridder / die daer ſeer verblijd om wa-
ren. Sotſ Pacolet dooz den Soudaen op
ſijn knien gevallen / en heeft hem geg'ocht
in de Sarazijne Tale / ſeggende : Vermo-
gende Heer / weet dat ik ben een V'ode
van de Rogende Coning v'zoort van
Dergien u v'zoeder / dewelcke u te hulpe
kome om de Kerſtenen t' onder te b'zengen
met vier Coningen / en veel volck van wa-
penen ; hp ontbied u dat g'hp my wiſſen
ſoud waer hp liggen ſal / en indien g'p een-
ge Kerſtenen hebt gebangen / dat g'hpſe
hem ſenden ſoud / hp ſoudeſe laten de v'loeg
trecken alſ de Beekten ; my d'unct dat ik
hier twee ſtercke v'zoeden ſie / die daer wel
toe dienen ſouden. Doe b'lieg Pacolet den
Soudaen in ſijn aenſicht / en debe ſijn kon-
ſten van M'izomantien. Den Soudaen
waſ ſeer verblijd van die t'jdinge / en be-
bal dat men dien nacht hem daer honden
ſoud / en loonen van ſijnen arbept. Alſ de
nacht gek'omen waſ / ſo iſ Pacolet gegaen
hp de W'acht / en g'zoeteſe hp haren God
Mahon / die hp alle dede ſl'apen ; nemende
twee Peerden / iſ daer mede gegaen tot de
gebangenen / die vaſt aen een p'laer gebon-
den waren. Alſ hpſe ontbonden had / re-
den z'p wech. Alſ z'p op 't veld waren upt
de handen van hun v'panden / ſo heeft Pa-
colet geſept : Mijn Heeren weest vroliſch
en getrooſt / want de Hertog van Aquita-
nien met Ourſſon hier gek'omen ſijn met
veel volck / b'zengen mede Beleſante en
J'efone. Valentijn v'zaeghde na Eſclere-
monde / maer Pacolet zepte datſe Zee-ſteck
w'erde / en ſo weerom keerde ; bel'astende
dooz de Heeren datſe ſouden na Conſtan-
tinopolen keeren / en 'ſ mozzens met al
haer macht uptk'omen om tegen u v'pan-
den te bechten. Alſ den d'ageraet aen-
quam / ſijn de Heeren upt de Stad gereden
om de Sarazijnen te bebechten. Alſ z'p op
't veld ſijn gek'omen / Hoegh elck hun trom-
petten / daer dooz groot rumoer quam in 't
v'ez / van de Sarazijnen / daer dooz z'p re-
pen

pen Armeer/Armeer; sijn also uyt hun Cen-
ten gespzongen / en sielden haer ter weer /
maer daer bleef wel bystigh dupseim man.
Doe zep de Soudaen / ik hope op mijne
God Mahon / dat den dag booz ons we-
sen sal / dat wy de Kersten onder brengen
sullen. Booz dat woort hebben de Sara-
zjinen moedt genomen om de Kerstenen te
bebechten / ende dat niet sulcken couragie
datse wjshen moesten; maer den Hertogh
van Aquitanen en Oursson dit sende /
hielden de haren tot stant / die daer weder
in vielen / en versloegen al de Sarazjinen
tot op dize-en-dertigh na: dus is de Stadt
ontset. Daer na is Valentijn na sijn broe-
der Oursson gegaen om hem welkekom te
heeten / sijn doen gegaen by den Keeser /
seggende: Heer Vader hier siese mijn broe-
der Oursson die ghy nopt gesien hebt / die
op desen dagh u te hulp gekomen is. Doe
nam de Keeser Oursson in sijn armen /
begoft bitterlyck te schrepen / seggende
Lieve Sone / welkekom moet gy wesen /
booz u is mijn blydtschap vermeerderd.
Doe zepde de Coningh / Hebe staet u niet
boren dat ik u vangen woude in 't bosch /
dat ghy my met den Peerde onder de voet
wierp. Doe vergaderde de Keeser en Co-
ningh / Valentijn / Oursson / den Groenen
Ridder / met den Koozman / die den valse
Ridder verwoonnen hadde / sijn also te sa-
men gegaen in groote triumphe nae de
Cente daer de Keeserinne en Fesone in
waren. Als Belesante wist dat zy op ko-
mende wegh waren / zepde zy tot Fesone:
Schoon-dochter maecht goede ciere / ghy
sult terstont sien den Keeser mijn Man /
en Vader van Oursson u Man. Moeder
zepde Fesone / die te sien heb ik groote be-
geerte. Dus sttende / is daer gekomen den
Keeser met al sijn Heeren. Als de vjouwen
dat vernamen sijn zy opgesaen / en haer
verwelkomt. Als den Keeser sagh Bele-
sante trad hy van sijn Peert / en sonder een
woort te konnen sprecken nam hy sijn

41
Woude in sijn armen / die op bepde haer
knieen viel met weenende oogen / want zy
malkander in geen twintigh Jaren gesten
hadden / so dat zy in onmacht vielen. Als
Valentijn en Oursson dat sagen / bego-
sten zy bitterlyck te schrepen / en al de Hee-
ren die daer waren. Als de staute wat over
was / zepde de Edel Wou / 't verdriet daer
ik in geweest heb denke daer niet meer om /
so haest ik u gesien heb / heb ik al mijn
verdriet vergeten; dan wilt my wjshen den
gorden Koozman / die de verraderp open-
baer gemaeckt en den Ridder verwoonnen
heeft / die haer gewesene woord. De Keeser
danckte hem hooglyck. Doe vzaegde Va-
lentijn aen sijn Moeder na Escleremonde /
die hem zepde dat zy gestolen was / en over
geboert in handen van Coningh Crom-
paert. Valentijn dit hoorende / meende dat
het Pacolet gedaen had / wilde hem slaen.
Pacolet die hem wel kende / viel op sijn
knieen / en zepde: Ik bid om Gods wil / wilt
op my niet vertoont wesen / weet dat ik
selfs verraden was van een Cobenaer / die
Coningh Crompaert met hem bracht / hy
heeft my ontfolen mijn Peert van hout
dat ik in soo grooter woerden hiel: maer
niet tegenstaende / ik heb my so gewozken
dat ik sijn hooft afgeslagen heb. Doe heb-
ben de Heeren hun becept om na Constan-
tinopolen te keeren / en de Priesters en al de
Inwoonders sijn met groote debotte ge-
komen met Processie / gingen al singende
ende lobende Godt Almachtig van de vic-
torie / en brachten tot in de groote Kerck.
Als zy hun debotte gedaen en Godt ge-
dankt hadden / is den Keeser met den Co-
ningh gegaen in 't Paleys / daer zy seer
groote Feeste bedzeben veertig dagen lang /
en hielden open Hof booz alle Man.

Hoe Koning Peppin oo?lof nam
aen den Keeser om in Dancarkh te
kepen / en 't verract van Panfropen
Wendzick tegen Oursson.

N dat Constantinopolen verloft was van Gods vanden/ nam Coningh Pepijn oozlof aen den Kesper/ om weder te keeren in Byzantijch. Gurfson dat horende/ zepde: Ik heb gzoote begeerte met u te reysen. Doe zepde de Coningh/ ik ben te byeden/ en om dat gy my dieaen wilt/ sal ik u met my nemen/ en makem u te Constantinopolen Kegeerder van het Rijk. Gurfson zepde/ Heer Coning/ ik dank u dupsent font: maer ik soude geerne met my nemen Jefone/ 't welch de Coningh toefont. Doe glingh Gurfson om oozlof te nemen aen sijn Woeder/ maer aen sijn gzoote byoeffenis/ die hy hadde om haer te laten/ mocht hy niet een woozdt spaken/ dan hy namse in sijn armen en kustese. Pa dat hy oozlof genomen hadde so wel aen de gzoote als aen de klepue/ is de Coningh te scheppe gegaen met al sijn geselschap. De Kesper lepde de Coningh tot op de Haven van de Zee/ keerde doe weer na Constantinopolen. Daer na is Valentijn by de Kesper gegaen/ seggende liebe Vader/ ik bid u/ dat u Edelhept niet qualijck nemen wilt my oozlof te geben aen de schoone Escleremonde te soecken/ want iche in perghel van mijn igbe verkregeu heb/ daer dooz iche niet verlaten kan. Als de Coninginne hoorde dat Valentijn reysen wilde/ was seer bedroeft. Dacolet was berept met Valentijn te reysen dooz de liefde van Escleremonde. De Kesper en Belesante sijn Woeder waren so bedroeft dat 'et niet om te schijven is: so dat de Kesper met sijn Wouw ging in sijn kamer sonder oozlof te nemen/ en Valentijn is te Peerde geseten en henen gerepst. Daer na zepde Dameskop: Mijn Heeren verstaet wat ik en mijn Woeder hebben gesloten/ een saek daer ons en u groot profit af komen sal/ wy sullen u so groot maacken/ dooz blien ghy ons alderbeste bytenden sijn/ dat ghy

ons bedancken sult: 't Is sulks/ gy wret dat onse Vader ons niet bemint/ en altoos vzeemde opgetrocken heeft boven ons/ daerom heeft myn Woeder en ik besloten den Coningh te doen sterben/ dat gedaen sijnde sullen wy onder ons vieren het land regeeren/ maer de saek mozt gedaen wesen by een van u beyden: ik laet my duncken Gernier/ dat gy dat best by byengen sult: want gy Coninghs Kamerlingh/ die alstijt in de kamer is/ als den Coningh slaept/ wilt hem van den hals af steken/ als den dag yekomen is/ als men seyt dat den Coningh dood is sal deschult op Gurfson gelept worden/ want hy alle nachten in sijn kamer slaept/ dan sal men hem by Justitie doen dooden/ dan sullen wy den jongen Carolus verwozgen/ en het Rijk byedig besitten. Aldus is de verraderp besloten tegen den Coningh. Den selven avond werde Gernier ontfteken met sulcken rijdt op den Coning sijn Groot-vader/ dat hy een Mes nam dat wel scherp was/ en ginch al heymelijck in de kamer/ verbergde hem achter een Tente/ datmen hem niet sien mocht. Als den Coning sou gaen slapen/ beval hy hem in de handen Gods/ al de Heeren gingen upt de kamer/ sonder Gurfson alleen/ die by hem bleef kouten: maer als hy sagh dat den Coning wilde slapen/ ginch mede te bedde op sijn hoitse die daer by stont. Omtrent iniddernacht is de Verrader gekomen booz' g Coninghs bedde om den dood-slag te geben/ so dagt hem dat den Coningh wacker was/ daer dooz hy 't Mes upt sijn handt liet vallen op 't bedde/ en viel neber/ bleef daer leggen een lange wijle sonder hem te derben bettoeren. Daer na stont hy weder op/ maer hem quam so gzoote vzees aan/ dat al sijn leden begoffen te beben/ en slach het Mes onder 't bedde/ ginch hem verbergen op deselve plaetse daer hy hem te vooren verbozgen hadde/ wenschte hem wel honbert mijlen aen de ander zijde der Zee.

42
Gurffon lagh in sijn bed / van geen quaedt
wetende / droomde een verbaelycke droom /
hem docht datter een was die sijn hrouw
ontereen wilde / en dat'er waren twee Die-
ven die een groot' berraedschap tegen hem
opgenomen hadden; daer na sag hy twee
grootte Keggers / staende op de kant van 't
water / die tegen een Sperwer bochten / en
deden hun best om den Sperwer ter doot
te brengen / maer de Sperwer verwon de
twee Keggers; hy soue beyde gedood heb-
ben / hadden niet gedaen de menigte der bo-
gelen / die daer quamen om den Sperwer
te dooden / maer hy wiert dooz een grooten
Arent ontfet. Als Gurffon ontwaechte
was hy seer verwondert van desen droom /
zede: Godt wil my bewaren vooz verra-
derp / en mijn hooeder troosten dat hy goe-
de thdinge van Escleremonde mach horen.
Doe openbaerde hem de dag / en Gurffon
is opgesaen / en heymelick upt des Co-
nings kamer gegaen. Als Bernier sagh
dat hy wech was / ginck hy in silte daer hy
de twee hooeders Hanefrop en Hendrick
met Florens vant / die hy den handel ver-
haelde / seggende: Ik gingh de sake niet
weder aen om al het goed dat in de Wereld
is / maer ik heb een ander raed gedocht:
't Mes dat ik in de kamer brocht / heb ik
gelept onder des Coninghs bedde / daer op
heb ik my bedocht / dat wy Gurffon dat
berraet opleggen sullen / en seggen datter
sijn dien den Coning met Carolus sijn
Sone willen dooden / daer af Gurffon de
principaelste is / sijn Mes alreede in 's Co-
nings bed gelept heeft. Indien de Coning
ons vraegde hoe dat wy dit weten / sullen
wy seggen datse waren in een kamer / en
dat wy booz de deure waren ende hoorde
desen raed. Dus was 't berraet tweemaal
gesloten tegen Gurffon. Den Coning in
sijn Zalestinde / is gaen sitten om te eeten /
daer Hanefrop en Hendrick / die de Coning
dienden / Gurffon groote vriendschap
toonden. Als Bernier sijn thdt sagh is hy

in de Zale gekomen / en zede: Mogende
Coning / u Edelheyt heeft my ridder ge-
maecht / en meer dan ik waerdig ben ge-
geven / so dat ick niet behoort te weten /
daer dooz u Edelheyt vernedert soude wo-
den / sonder te ontdekken / op dat gy u wag-
ten meught / en u vbanden wederstaen.
Segt my de sake / zede de Coning. Doe
zede Bernier / doet Gurffon wel bewaren /
op dat hy u niet en ontgae / hy is de verra-
der daer 't berraet upt spruyt: Weet dat'er
sijn vier van de meeste van u Hof / die beslo-
ten hebben u te dooden / daer af Gurffon
de principaelste is / die u vermoorden sal
als gy slaeyt. En op dat gy my beter ge-
loben meugt / ik was op een secrete plaet-
se daer zy hun raedt sloten / maer wisten
van my niet. Gurffon zede tot de andere /
dat hy 't Mes gelept had onder u bed /
daer hy u 't leven mee benemen sou; is 't
dat u Majesteit dat bekeft te besoeken /
gy sult de saecke waerachtig vinden. Den
Coningh was seer verwondert / sagh op
Gurffon met menigerhande gedachten /
en zede: O valsche ontroutwe Man / hebt
ghy sulcke valsche gedachten dat ghy mijn
dood begeert / ik die u dus hooglijk doven
mijn kinderen vereert heb. O Mogende
Heer zede Gurffon / wilt niet licht tegen
my geloben want ik noyt mijn leven ver-
raderp en dacht. Spryekt niet meer zede
Coning / het Mes is onder mijn bedde ge-
vonden ik houd op u geen ander getuy-
gen. Doe ontboudt den Coningh al sijn
Heeren / en zede / ik was mijn leven noyt
verwondert als van dit berraet. Maer
Wilhoen Dangler antwoorde / ik kan niet
geloben dat Gurffon dat doen sou; maer
laet ons gaen sien na 't Mes / gelijck ge-
daen wierdt: komende aen 't bed / heeft den
Coning 't Mes gebonden / als den verra-
der Bernier gelept hadde. Och zede den
Koningh / op wien sullen wy ons betrou-
wen / ik sie dat mijn eegen Mes mijn
doot begeert / die ik opgevoed heb; nu dit
f 2 dus

dus behouden is / zweer ik dat ich hem sal laten hangen. Daer was een hooft Ridder / Simon genaemt / die ging by Oursson / en zepde: **M**ijn zient sal veert u lijf / want de Coning heeft het Mes gebonden / also Gernier gesept heeft / en heeft gezwoeren dat hy u sal doen hangen / so haest als hy upt de kamer komt. Sozgt niet zepde Oursson / ik sette mijn betrouwen op God die mijn recht bewaren sal. Het dien quam den Coning in de Zale daer Oursson was / die met vijftien sterke Mannen bewaert was.

Doe Oursson (als men hem beoordeelen wilde) een kamp begeerde tegen die hem accuseerde / 't welk geconferenteert werde van de twaelf Genoten.

Het XXXIV. Capittel.

Als Oursson vooz den Coningh en den Akaed gebracht was / die daer vergaderd waren om hem te beoordeelen / heeft hy stoutelijck vooz hem selven gesproken / seggende: **O**p Heeren / gy weet dat 'er geen Man op aerden is / die hem wachten kan van een quaet op seggen als 't my doer: **M**aer om dat ich aengeklaeght ben als een Derrader / so begeere ich recht vooz des Conings Daleys / dat is / als een Ridder geaccuseert worde van Moort ofte verraeterpe / en hy hem beschermen wil met een kamp te vechten / dat hy behoort ontfangen te worden: **I**n ben ich een Ridder die my houd sonder blame / en onnosel van de sake; so is mijn begeeren dat ik na de ordonnantie van 't Hof mijn gerechtigheyt met een kamp sal verweren: **I**ndien ik in de kamp verwonnen worde / so doet mijn Utsaem als 't recht uyt wiffen sal. **D**oe zepde Gernier: **O**p meugt wel zwijgen / hadde 't God niet belieft te openbaren / het sou onsen Coning niet wel vergaen hebben. **H**a valsche Derrader zepde Oursson 't en is so niet / men behoorde een saech eerst

te ondersoeken / my dunckt dat gy byrese hebt dat 'er u op de kop sal komen. **O**p dese woorden geboden de twaelf Genoten van Byzanchryck dat men Oursson en de twee Broeders soude doen uptgaan / om de reden van partpen wel te overleggen / doen wert onthoden Gernier en Florens. **D**oe vzaegde de Hertog Willoen Dangler wie d' andere waren / die met Oursson dit vertraet opgeseft hadden. Gernier antwoorde vzaegt my niet meer daer af / ik zepdet u niet om al dat in Byzanchryck is. **D**angles zepde / ten rechten suldy den kamp opnemen / gy en u Broeder sulst tegen Oursson vechten / indien gy niet noemen wilt de geene die hier in schuldig sijn. **D**ie blyde was / dat was Oursson / die wierp sijn pant vooz de twee Derraders / en zepde: **M**ijn Heeren / siet hier mijn Handschoen / die ich u lever op sulcke conditte / indien ik de twee Derraders niet verwinnen magh / is mijn begeeren dat men mijn Utsaem doe hangen vooz u allen. **D**oe zepde Coning / gaet vooz het is also gewesen / maer om dese kamp te volbringen / sal ik elke partpe borje stellen om op den geselden dag daer te wesen. **D**oe werd Hanescop en Hendrick borje vooz Gernier en Florens / en Hertog Willoen / Sampson / Galeram en Garmans stellen hun vooz Oursson / en beloofden hem te vzenge op den selven dag als hen gestelt sal worden. **W**is de dagh gekomen was / hebben de Heeren Oursson gewapent en geseft op sijn Peert / den Schilt aen den hals die wel rijckelijck gemaekt was. **D**oe reed hy vooz de Stad met groot geselschap recht na de plaetse daer den kamp geordonneert was / byuten de Stad aen den oever / daer hy sijn vanden verwachten. **H**et seet niet lange daer quam Hanescop en Hendrick / die hun Heeren vzochten in den kamp / wel rijckelijck gewapent / maer Gernier en Florens waren beducht vooz hun Wederpartpe / maer Hanescop en Hendrick troosten /

en beloof den hun te ontfetten. Als de par-
 tijen in den kamp waren / quam de Wert-
 bisschop van Parijs by huu / nam de Sed-
 na de gewoonte / doe quam de Verant en
 de Bewaerders van den kamp / dede upt-
 gaen die daer in waren / sonder die drie die
 den kamp bechten souden. Hanefrop had
 drie hondert mannen gelept in een huyf
 by de plaetse daer men den kamp bechten
 sonde / en beval hun lieben so haest als hy
 sijn hoozen blies / datse by hem komen sou-
 den / als de kampbewaerders bevolen was
 dat een pegelick sijn best doen sou. Gurfson
 nam sijn Lancie / en stach sijn Peerd met
 sporen / quam also tegen sijn byanden met
 een stout hert / reed eerst op Gernier / en
 stach hem met sulcken kracht door sijn
 Schilt en Harnas / dat hy van sijn Peert
 most vallen. Florens quam van de ander
 zijde / die seer de dood van Gurfson begeerde /
 en gaf hem een groote slag op sijn Helm /
 maer den slagh schade Gurfson niet. Ghy
 vermaledighe verrader / zepde Gurfson / gp
 hebt my valscheleich belogen / nu sal ik de-
 wijfen de ontrouwicheit die ghy my doet.
 Met dese woorden toogh Gurfson sijn
 zweerd / en sloegh Gernier met sulcken
 kracht / dat hy den zadel ruppen moest en
 viel ter aerden. Gurfson sprong van sijn
 peerd / nam Gernier den Helm van sijn
 hooft / soude hem den hals afgesteken heb-
 den haddet Florens niet belet / dien Gurf-
 son so sloeg / dat hy Gernier begeben most.
 Gurfson rees op en sloeg Gernier het rech-
 ter oer af. Doe zepde Gurfson / de Meester
 die berraet foecht behoort te winnen aen de
 hoop. Daer begoft de Batalie seer streng
 tusschen de drie kamp-vechters. Gernier
 sette sijn Helm weder op / en quam met al
 sijn macht tegens Gurfson. Gurfson dede
 grooten arbeyt aen dese twee Broeders te
 verwinnen / die seer wel gewapent waren /
 en moed hadden op Hanefrop en Hendrick /
 die huu hadden beloof te ontfetten / so
 dat hy Gernier seer quetsen / die van sijn

Peert trad / en sloeg Gurfsons Peert een
 been af dattet ter aerden viel / maer hy die
 wyl was / sprong van 't Peert en na Ger-
 nier tredende / nam sijn Schild van den
 hals / en wierp hem ter aerden. Als Flo-
 rens dit sag / stak hy sijn Peert met sporen
 om sijn broeder te ontfetten / en gaf Gurf-
 son sulcken slag op sijn Helm / dat hy sup-
 selden. Gurfson liep na Florens / sloeg 't
 Peerd dattet dood ter aerden viel / nam de
 Helm van 't hooft / hy wist hem anders
 niet te verweeren / dan doort te loopen / en
 sijn hooft te beschermen / en Gurfson is
 hem na gelopen. Broeder zepde Gernier /
 denckt u te beschermen / heden sal hy van
 ons overwonnen worden. Met dese woor-
 den hebben de Berraders Gurfson so ge-
 slagen dat hem het bloedt upt 't Harnas
 quam loopen. Als hy hem dus gequetst
 voelde / heeft hy Godt aengeropen / ende
 sloeg Florens met de punt van sijn zweert
 de eene arm af. Onderuuten was Jesuse
 in de Kercke seer schzepende / en bad Godt
 dat hy haer lief Gurfson beschermen wil-
 de. Het volck was seer verwondert van
 Gurfson dat hy al sulcken vromicheit be-
 dreef. Florens die sijn arm verloren had /
 liet daerom niet Gurfson te bevechten met
 al sijn macht : maer Gurfson trad agter-
 waerts als of hy wijcken sou / enter stont
 heerde hy weder / en sloegh Florens dat hy
 dood ter aerde viel / en zepde tot Gernier /
 valsche verrader ghy sult die gangh mede
 gaen / of gp sult 't berraed lijden dat gp ge-
 hzonwen hebt. Doe zepde Gernier / anders
 sal 't gaen / ghy hebt mijn Broeder doodt
 gestagen / ick sal heden wyacke nemen.
 Hanefrop zepde tot sijn Broeder / onse sa-
 ken gaen qualijck. Gurfson heeft rede een
 verlagen / Gernier sal ook in 't kort het
 berraed doen lijden / daer door wy al ons
 leven sullen onteert wesen. Broeder zepde
 Hanefrop (die vol berraderij was) so haest
 als wy sien dat Gernier verwonnen is / al
 eer hy dik ondecken sal / sullen wy in den

kamp gaen in teken van vrendſchep / en
Qurſſon ende onſe Hebe 't hooft af ſlaen /
dan ſal 't berraet nimmermeer uytkomen.
Qurſſon zepde tot Bernier / ghy ſiet dat
ghy 't niet langer herden meugt / daerom
geeft u op / helijdt u verraderp / ik belove
u dat ik papſ ſal maken tegen den Co-
ning / en dat hy u ſenden ſal by den Kef-
ſer van Grieken mijn Vader / die om mi-
nent wil u daer ſal houden. Doe zep Ber-
nier / ghy ſtabout u beloſten ſaen my niet
aen / ik hebbe een oore verlooren / ſo sou-
de ik in geen plaetſe geacht worden / ſo
heb ik liever mijn lijf te avonturen / en u
te doen ſterben een ſchandelijcke doode. Wp
ingitrou zepde Qurſſon / ghy hebt u Me-
ſter gebonden / het is u laetſten dagh : is
alſo gegaen tot Bernier / nam hem in ſijn
armen / hem werpende onder de voet. Doe
Hanefrop ſagh dat Bernier verwonnen
was / hreeft hy geroepen : Hebe Qurſſon
wilt hem niet daoden / wy ſien wel dat hy
onrecht heeft / daerom ſullen wy Juſtitie
doen / beijd u inſgdaet. Doen tredende by
Bernier / ſeggeude / wy ſullen ſo veel doen
by den Coningh dat hy 't u vergeben ſal.
Mijn Heeren (zepde den Verrader) ik heb
het Meſ gelept onder het bedde. Met deſe
woorden loog Hanefrop (die loog was) ſijn
zweett uyt / en ſloegh dood ſijn Suſters
Soon / om dat hy niet viederſt : hen sou-
van dat valſch berraet. Doe zepde Hane-
frop / laet ons deſen verrader aen de Balg
doen hangen / want hy het wel verdient
heeft. Doe ging hy by Qurſſon / ſeggende
liebe Hebe / ik den ſeer verlijdt van u vic-
torie. Daer na is Fefone gekomen / die
Qurſſon vrendelijck in de armen nam en
kuste hem. Daer na ontbood Coning Pe-
phn Qurſſon / vzaeghde hem of hy ooch-
renige wonden ontfangen had : daer hy
neen op antwoorde / ſeggende : Ik heb de
twee Verraders verwonnen / welker con-
fuſie Hanefrop gehooxt heeft / en heeft Ju-
ſtitie gedaen als een vroom Heer. De Co-

ning met al ſijn Heeren keerende weder na
Parſſ. Hanefrop en Hendrich zepden op
dien dag veel goets van Qurſſon met den
monde / maer metter herten begeerden zy
ſijn dood. Hun berraet is daer na noch uyt
gekomen. Nu ſal ik deſe materiz laten /
en ſeggen van Valentijn.

De Valentijn tegen een Serpent.
bocht / ende dat zelfde verwonnen heb-
bende / dede doopen den Coning van
Antiochien met al ſijn volck.

Het XXXV. Capittel.

ALs Valentijn wat gerepſ had / en ſijn
Wonden geneſen waren / zep hy / Heer
ghy weet wat ghy my beloofte hebt / dat
ghy in Jeſum gelooven ſoud / ende u met
al u volck laten doopen / indien ik u be-
ſcherinde van 't Serpent ; nu heeft my
Godt gratie gegeven dat ik het ſchande-
lijck Monſter verwonnen heb / houd nu u
beloſten. Edel Ridder zepde den Coning /
ik wil mijn beloſten houden / en geloven
in Jeſu. Doe liet den Coning gebieden
dooz al ſijn Land / datſe gelooven ſouden
in Jeſum den Sone des levendigen Godd /
en verſaken Mahometſ Wet / op yene
van 't hooft te verkieſen. Van ſtonden aen
ontbood de Coninginne Valentijn in haer
kamer / daer hy by haer ging : zy zep / de-
vromigheyt en Edelheyt en is in geenen
Ridder levende die in u is / de Vrouw ſal
wel gelukkig weſen die ghy verkieſen ſult /
en ſal wel mogen ſeggen datſe de vroomſte
en Edelſte Ridder heeft die op aerde leeft /
dat ik aen niemand verbonden waer / en
indien ghy my in u gratie wilt nemen / ik
ſou my gelukkig achten. Vrouw zep Valen-
tijn / ik danck u van goede gratie / ghy hebt
getrouw een Coning die vroom is / hebt die
lief. Ridder zepde vrouw / ik heb hem lan-
ge lief gehad / maer ſint ik u ſag is mijn
lief de verandert. Als Valentijn die merk-

heeft 't Heert de sporen gegeven / en de Sa-
 razijn so getref / dat de Lancie ginch
 dooz 't Harnas in 't Ijff / dat hy dood ter
 aerden viel. Doen gaende hy de Jonckvrou
 en zep: Wou nu zyt gy verlost van u vy-
 ant / wilt so wel doen dat ghy my segt hoe
 hy u in dit bosch gebocht heeft: Och Heer
 zep de vrou / ick sal u de waarheyt seggen:
 giker avond quam hy logeren in mijn va-
 ders huys / die heeft hy vermooyt / doe
 heeft hy my genomen en hier gebocht om
 u sijn eer te benemen / 't welck ghy beschut
 hebt / dies gy met my doen meugt wat u
 belieft. Wou zepde Valentijn / dooz my
 sal u lichaem niet onteert worden / trecht
 wederom in u huys / en denckt om wel te
 doen. Doe verliet Valentijn de Maaget
 wi reed na Esclardpen. 't Volck van de
 lent razynen quamen by hun Meester diese
 by honden leggen onder de boom; dus
 ning schyckit na den Coning gingen / seg-
 len / di: O Maestept / den Maerschalk die
 helpen es had / is heden van de Woorden-
 dien / zep 't Bosch vermooyt. Den Coning
 lie se seer 'ck veel volcks upt de Stadt rij-
 den om 't Woordenaers te soecken / die
 Valentijn sagen komen / die daer met al
 sijn volck als een Woordenaer gevangen
 wert. Du was de schoone Rosemonde in
 dit Kasteel / dewelcke Valentijn kende / en
 dooz de groote lief de die zy hem toedroegh /
 is gegaen by den Coning / en zepde: Heer
 Coningh / wacht u wel dat gy desen Rid-
 der niet en dood: Ik zweert u dat hy is de
 vroomste Ridder die ghy onder al u Ridde-
 ren hebt: Hy is Valentijn / die dooz sijn
 vromigheyt het Serpent doode hooz An-
 tiochien / wilt hem in u dienst houden.
 Wou zep de Coning / ik heb menig Man
 hooren spreken van sijn vromigheyt / ik
 moet hem doen roepen / en zepde: Ridder
 heb geen vrees booz sterben / ghy moet my
 de vrien / en sult gaen in groot Indien / en
 vonden den Coningh van mijnent wegen /
 koop ik bereyt ben met al mijn Macht de

dood te wreken van mijn Heer Vader / Co-
 ning Trompaert / die hy schandelyk heeft
 doen dooden. Gy sult hem sommeren in 't
 Palleys te komen met een hooyde om den
 gals / en daer te ontfangen sulck oordeel
 als mijn Heeren wijzen sullen. Heer Co-
 ningh zepde Valentijn / ik sal de boodschap
 doen dat ghy my bedancken sult.

Hoe Valentijn toogh na Indien
 den Coningh te ontfangen van wegen
 den Coning Lucra / ende hoe Rosemon-
 de hem een King medegaf / daer hy sijn
 leven mede saldeerde.

Het XXXVIII. Capittel.

ALs Rosemonde sag dat Valentijn bes-
 cept was om te reysen na Indien / so
 heeftse haer Jonckvrouwen geroepen / en
 liet Valentijn halen. Als hy gekomen
 was / zepde de vrou: Welkcom moet ghy
 sijn / ik heb groote begeerte gesad u te sien.
 Edel Wouwe zepde Valentijn / so heb ik
 ook gehad / de saken sijn seer verkeert sint
 ik u laest sagh / ik heb verstaen dat wo-
 Man dood is / en dat gy weder gehoud zyt
 aen dese / ik was by den Coning-beschul-
 dight van verraed / daer dooz ik in groot
 verschickel was. Dat is waer zep zy / daer
 sien ik my schuldig in; maer nu sal ik de
 saute versoenen. Hoewel mijn vader my
 gegeven heeft Coning Lucra / die rijck er-
 machtig is / so sal ik hem nimmermeer lief
 hebben / want hy is een verrader. So haest
 als ghy in mijn Palleys gekomen zyt / is
 hy saloers geworzen; want al die Woden
 die hy haer send / is 'er mopt een weder ge-
 keert / wantse den Coning van Indien al
 laet dooden. Niet lang is 't geleden dat my
 den Coning van Indien versocht tot een
 vromwe / maer mijn vader heeft my ge-
 weppert / en gegeven den Coning Lucra.
 Den Coning van Indien heeft my geson-
 den een kostelighen King / die ik ter lief der

van hem bewaer; ende om dat ik sie de
 valscheit van mijn Man / sal ik u helpen
 om dit persichel te ontgaen. Als ghy sijt
 voor den Coning van Indien / so sult
 gy hem goeten van mijnent wegen / als
 mijn secrete Wode / en hem seggen dat mijn
 Vader my gegeven heeft den Coning Lu-
 cra tegen mijn danck / maer dat ik hem
 niet heb vergeten / en dat ik middel vinden
 sal met den Coning Lucra deoz Indien
 te komen / so sal in sijn macht wesen my te
 krijgen: op dat hy niet en twijffele / sult gy
 hem desen kinck presenteren van mijnent
 wegen.

Hoe Valentijn zijn boodschap
 dede aen den Coning van Indien van
 des Conings Lucra wegen / en van de
 antwoorde die hem den Coning gaf.

Het XXXIX. Capittel.

ALs Valentijn was voor 't Hof van
 den Coning / is hy gegaen in de Sael
 daer den Coning sat / vergeselschapt met
 sijn dyle Coningen / die hem seer sellijk aen-
 sagen / en de een zepde: Mahon de Dupbel
 heeft u hier gebzacht / sijt gy niet een Ple-
 naer van den Coning Lucra? Heer Co-
 ning zepde Valentijn / ik sal niet liegen /
 ik bzengh u tjdingh van de schoone Rose-
 monde / daer af ghy verblijdt sult wesen.
 Wode zepde de Coning / ik seg u in spijt
 van den Coning Lucra / so sou ik u heb-
 ben doen dooden / maer om de liefde van
 haer / daer af gy my tjdinge bzengt / sal
 ik u lijf verskeren / indien gy my eenige
 tekenen betwijft. Valentijn zepde / het is
 waerachtigh dat ik hen een Wode van Co-
 ning Lucra / die my alhier gesonden heeft;
 en laet u weten om den doodt te wreacken
 van sijn Vader Coning Compaert / so
 sult gy komen in sijn Stadt Elardpen /
 in u linnen klederen / met een hoodde om
 den hals / als een verrader en openbaren

Moozdenaer bezoo sijn Koningliche Ma-
 gentheyt / om u Sententie te ontfangen.
 Indien ghy niet en wilt komen / so laet
 hy u weten / dat hy sal in korten tjd in u
 Landt komen / bzanden en verderben uw
 Steden en Ouderfaten; dat heeft hy ge-
 zwooren sijnen Godt Jupiter en Mahon /
 hy sal Mannen / Wyfs / Kinderen ten
 zweerde geben. Wode zepde de Coning / ik
 heb u wel verfaen / ick maech geen werck
 van de Coning Lucra sijn quaetheyt / op
 dese materie sal ik u geben een bzief / die gy
 hem bzengen sult. Hy seght my de hood-
 schap van Rosemonde / want ik doden al
 haer hemin. Heer Coning zepde Valen-
 tijn / ten beveele van hare Majesteit / so
 groete ik u van haer wegen / als een secrete
 Dienaer / en getrou bzied. Spontbiedt dat
 datse weder gehoud is aen Coning Lucra met
 dat tegen haer danck is / want zy is u be-
 steken met u liefde: indien ghy haerft my
 krijgen wilt tot een vrou / so heeft zy hands-
 dat zy hier komen sal met haer Band nu u
 geselschap / mooght ghy vrachtel Coning
 om haer te krijgen. By Mahon en poede
 Coning / die tjdingh behaeght / is wel /
 daer ik blijde om ben: Heer Coning zep-
 de Valentijn / set desen kinck die ghy haer
 hebt gegeven / dewelcke zy u send tot een te-
 ken: Mijn bzied zepde den Coning / ik
 ken de kinck wel / nu gaet eten en drincken
 en maech goet tier / ik sal doen schryffen
 een Bzief / dien gy bzengen sult Coning
 Lucra voor een antwoorde. Valentijn
 werdt hooglijk gedient: hy vraeghde de
 Cellleden na Elceremonde / of daer in 't
 Landt een Kerken vrou was? men zepde
 hem ja. Doe quam de Coning die Va-
 lentijn bzieven gaf / daer hy mee weg trok.
 Och laren! hy wist niet dat sijn Liefte in
 dat Landt was / so na by hem / die Godt
 bad dat zy doch tjdinge mogt krijgen van
 haer Lief Valentijn.

Hoe Valentijn wederkeerde in
 Es

Esclardpen / met het antwoort van den
Koning van groot Indien / ende hoe
Koning Lucra na hem toe voer niet
heel volchig.

Het XL. Capittel.

MEt grooter blijdschap keerde Valen-
tijn na de Haven daer 't Schip lag /
seggende tegen de Schippers / laet ons
weder keeren in Esclardpen / ich heb
mijn boodschap gedaen / daer ik Godt of
dancke. Doe zepde een van de Officieren /
wij sijn wel verwondert / want niemant
zen Wode heeft sien wederkeeren. Valen-
tijn antwoorde / die Godt helpen wil mag
niemant deeren. Dus sijn zij in korten tijd
wederom gekomen in Esclardpen. Va-
lentijn ging terstont na het Paleys / daer
hy den Koningh Lucra vand met den Ko-
ning Brandesier / en beertlyen Admira-
len / die daer gekomen waren om hem te
helpen tegen den Koningh van groot In-
dien / zij waren van Valentijns weder-
komst seer verwondert. Koning Lucra
bzaegde Valentijn hoe 't hem gegaen was
daer op hy antwoorde / hy acht u niet
meer als een stroo / hy is sel en hoort dig :
indien ghy daer gaen wilt / hy heeft groote
begeerte u daer te ontfangen / en desen
Brief send hy u / daer dooz ghy sijn hert
weten meught. Als Coningh Lucra en
Brandesier den Brief verstaen hadden / so
zwoerense hy Mahon en Apollijn / datse
nimmermeer weer keeren souden / of zij
souden den Coningh van Indien levende
of dood hebben ; zij deden hun volk gereed
maken / en 's anderen daegs op de Zee be-
gaven wel met hondert duysent mannen.
Als Kofemonde verstant datse reysen sou-
den / heeft zij den Coningh gebeden datse mee
mocht / dat hy consenteerde en hem na-
maels verouwde. De Koninghine Kofe-
monde / stende den Coning van Indien
kamen (want zij hem welkende aen 't was-

pen) so is zij npt de Tente gegaen den
Koning te gemet / 't welck hy merckende
so stach hy sijn Peert met sporen / is hy
haer gekomen / en heeftse van stonden aen
op sijn Peert geset. De vrouwe zepde tot de
Coningh van Indien : Heer Koningh
welkehorn moet gy wesen / gy zijt de gene
die ik so lange tijdt begeert heb / sint de
tijdt dat gy na mijn stont / maer mijn Va-
der my gehoudt heeft aen Coningh Lucra
tegen mijn danck / mi mach hy wel seggen
dat hy al sijn vzeugd heeft gehad van my /
die hy nimmermeer hebben sal : want nu
ik u heb gebonden / so begeert ik geen an-
der dan u Edeheyt. Vrouwe zepde de Ko-
ning hebt geen sojge / want ik u nimmer-
meer verlaten sal / sal u binnen dyle dagen
maken Koninghine van groot Indien.
Met dese woorden is de Koning met haer
gereden na de Stadt toe. De Jonckvrou-
wen bedjeven groot misbaer / en sijn hy
den Koningh Lucra gegaen / seggende
dat de Koningin genomen was. Swijgt
zepde de Koning / die een quaet Wif ver-
liest heeft kleyne schade. Doels hy hy den
Koningh Brandesier gegaen / seggende /
Heer Coningh uw dochter behoort wel een
quaet leven te hebben / want zij verrenigt
is met mijn byandt. Schoon-sone zepde
Brandesier / ik sal desen dagh waechen
nemen van den verrader die mijn Doch-
ter heeft genomen. Doe heeft Koningh
Brandesier sijn Peert met sporen gesla-
gen / om den Koning van Indien te ver-
volgen met menighe van Ebelen / daer
Valentijn inede hy was / stach sijn Peert
met sporen / en zepde tot Pacolet : 't Is
rijdt dat ghy u konst toont / doe dede Pa-
colet een groote konst / als dat den Ko-
ningh van Indien docht dat voor hem
stont een groot bosch / dat wel dick was
van hout / en scheenen groote Afbileren
die seer wijdt om diep water : doe was hy
so verbaert om gebangen te worden / dat
hy de Vrouwe van sijn Peert sette om
teheer

lichter met haer wech te komen: maer Valentijn was daer by / die tot haer zepde: Edel Vrouw ghy moet niet mijn gaen / want gy hebt my beloofd dat ik u lief de verkriggen sou. Sy antwoorde / ha Valentijn ik behoef u niet lief te hebben: doen ik u bad om lief de / doe ontsepede gy my / maer nu ik gemist heb in mijn voornemen / so geve ik my in u handen / indien gy my peys maken meint by den Coning Lucra. Doe heeft hy de Vrouw gelept vooz Coning Lucra / seggende: Heer Coning / siet hier Rosemonde u huyfsvrouw die gerooft was van den Coning van Indien. Heer zepde de vrouw / hy heeft u die waerhept gesept / als de batalle begon / sag ik na myn komen een Ridder / die ik meende dat een van utwe had geweest / die quam om my te bewaren; so ben ik hem te gemoet gegaen / en sonder my peys te seggen / heeft hy my doen siten op sijn Peert. Doen ik merchte dat ik verraden was / nam ik hem by sijn hay / en heb hem also in 't aengesicht gekrabt / dat hy my by soxtsen most laten van den peerde. Doe ben ik van de Ridder ontfet. De vrou dede Valentijn groote vriendschap / om dat hy haer verloft hadde / maer in 't herte hate zy hem / want zy wel gewilt had dat de saken voortgegaen hadden.

Hoe Rosemonde ppractiseerde dat zy gebzacht werdt by den Coning van Indien.

Het XLI. Capittel.

De Coningin Rosemonde geheel' ondozen sijnde / dat haer voornemen niet volbzacht was / heeft niet gerust / maer secretelick den Coning van Indien ontboden / dat hy den derden dag daer na haer toelaggen sou / datse met weyntigh volck omrent de stadt soude komen spanseera / daerom men wel mach seggen /

dat 't boose voornemen venter vrouwe quallyck te beletten is. Den derden dage gekomen sijnde / is zy geseten op eene Celle om haer wat te vermaken / en de Stad te besien; 't welck den Coningh van Indien gewaer wordende / is dooz een kleyn Poozken uytgetreden met eenige Ridderg / nemende de Celle daer de Coningin opsat by den toorn / seggende: Lieffte gy moet niet my in de Stad / en voerde haer met grooter vlydschap binnen / alwaer hy dien selfden dagh noch trouwden / en wan die nacht aen haer een Sone / die hy Apvaster liet heeten / die de Stad van Jerusalem noch besat. De Coning Lucra dit hoorende / zepde: Die my mijn Wijf weder byengt sal ik Seneschael maken / en Meester van mijn Hof. Pacolet zepde tot Valentijn / ik weet 'er u aen te helpen. Valentijn zepde neen. De Coning Lucra was seer bedroeft / siende dat hy sijn vrou verloren hadde; maer Coning Brandesier trooste hem / zweerende van daer niet te reysen of hy sou sijn wzake nemen / maer het verging anders / want op dien selven dag quam daer een Bode / en zepde: Heer Coning daer is quaderdinge: Coningh Pryn van Franckryck / met de Soon van den Keyser van Ozecken / die in u gevanckenisse leyt / sijn gekomen met een groot Heer in 't Land / en hebben verdozen Steden / Dorpen en Kasteelen / hebben belegerd de groote Stad van Angoren / in welke u Vrouw beballen is van een schoone Sone. Als Brandesier dese tijdinge hoorde / is hy gegaen by den Coning Lucra / seggende: Siet hier een Bode / die my tijdinge byengt dat de Francopfen sijn in myn lant gevallen / daerom is 't van nabe dat ik wech reyse / om dat te beschermen; gy sult een Bode senden aen den Coning van Indien / dat hy u weder geest u huyfsvrou / op sulcken conditie dat ghy hem vergeven sult de dood van u Vader / en dan sult ghy opzeken. Ridder zepde

zede den Coning / op sprekēt als een
 vroom Man / u woorden behagen in
 wel / op zult Coning Lucra tot antwoort
 geben : Indien hy een Vrouw van doen heeft
 hy soekt die / ick hou mijn Lief Kofe-
 monde. Heer Ridder zep de Vrouw / goet
 my mijn Vader / en segt hem dat hy de
 schul heeft / hy wilt dat ick Coning Lu-
 cra niet hebben wilde / en segt Coningh
 Lucra dat hy niet meer op my en passe.
 Edele Vrouw zepde Valentijn / u hood-
 schap sal ick doen / en heeft dooslof geno-
 men / en is gekomen in 't Heer by de Co-
 ning Lucra / hem seggende de antwoorde
 van den Coning van Indien / daer by doe-
 gende : op moogt wel een ander kiesen /
 den Coning van Indien die heeft Kofe-
 monde getrouwt / daer by alle nachten by
 slaept. Als Coning Lucra dat hoorde /
 toog hy upt zyn hant en wyong zyn handen.
 Doe zep Brandester / Schoon sone / van
 desen spijt den ick seer bedroeft / maer op dese
 tyd mag ik u niet helpen.

Hoe Koning Lucra soe beel dede
 dat Coning Brandester by hem bleef /
 ende hoe dat hy Valentijn sond naer de
 Stad van Angorien tegen den Koning
 Pepsin.

Her XLII: Capittel.

Als Koningh Lucra verfont dat Ko-
 ningh Brandester hem begeben wilde /
 was hy seer bedroeft / en zepde : Heer Ko-
 ning / op weet dat op my beloofst hebt te
 helpen wyrecken de schande die my gedaen
 heeft den Koning van Indien. Dat is
 waer zepde Koningh Brandester / 't is my
 leet dat ick mijn beloften niet houden en
 mach / nu sal ik u seggen wat wy doen
 sullen zepde Koning Lucra / ick sal Va-
 lentijn en u Som Margalant senden met
 een groots macht om de Stadt Angorien
 te ontfetten / en ghy sult believen hier te

blijven / 't welck aen bepde zijden geconsen-
 teert is : Doe hebben zy Valentijn en Co-
 ning Margalant / met twee hondert dup-
 sent Mannen van Wapenen te Scheep
 doen gaen / en hebben de wint tot hun be-
 geren gehad / datse in korten tijt gekomen
 sijn in de Haven van Angorien / maer eer
 zy in de Haven quamen / sagh Valentijn
 een hogen Toeren in 't Oosten / die gebekt
 was met Latoen. Doe vzaegde hy de
 Schippers wat Plaetse het was ? Sy
 zepden dattet genaemt was het sterck Ka-
 steel / en vertelden hem voorts de gelegent-
 heyt daer van / oech dat Coning Brande-
 ster aldaer bewaerde sijn Dochter Galaste.
 Als Valentijn dit hoorde / nam hy voozde
 schoone Vrouw te gaen besien / so sijn zy ge-
 komen by Angorien. De Kerstenen deden
 groote neersigheyt om de Stad te besoz-
 men / maer daer was binnen een Admirael
 genaemt Dulant / die alle daeg uptbiel en
 grooteschade dede. De Koning Margala-
 nt sag 't Heer van de Kerstenen / zepde
 hy tot Valentijn / laet ons beraden wat wy
 doen sullen / ick sie dat de Kerstenen seer
 sterck sijn. Heer Coningh zepde Valen-
 tijn / laet ons een Bode senden in de Stad
 Angorien / dat wy hier gekomen sijn / en
 zy moezen uptvallen op de Kerstenen aen-
 een zijde : van sullen wy aen de ander zijde
 aen komen / so sullen wyse bangen /
 't geen besloten wiert / daer wierde Paco-
 let na toe gesonden om den hoodschap te
 doen / maer in plaets dat hy gaen sou in
 de Stad / ging hy in 't Leger van de Chri-
 stenen by Coning Pepsin ende Gursion /
 die hy al zyn avonturen vertelde / die zy in
 het reysen gehad hadden. En dat hy niet
 hertenmen kon van Escleremonde / ver-
 hoelde mede dat sijn Broeder Valentijn en
 Margalant hier gesonden sijn van den
 Coningh Lucra en Brandester / om u te
 versagen upt den Lande / maer indien ghy
 my geloven wilt / sal van de twee hon-
 dert dupsende die hier gekomen sijn / niet

een wederom keeren / het sijn vermaledijde
Honden. **W**ijn vrend zeyde Gurrson / in
den Name Gods / Indien gy dat doet / so
hebt gy van u leven noyt so veel zeren be-
gaen / ghy sult sacrificie daer aen doen.
Godt sal 't u vergelden.

Hoe Pacolet by sijn konst dede
dooden de Sarazynen van Zandestier /
die hy haer gefonden hadde.

Het XLIII. Capittel.

Heer zeyde Pacolet tot Gurrson / ick
ben een Dienaer van u Broeder en
van u / hoop hoe ik 't toeleggen sal / doet
u volck dese nacht wapenen / stelfe in oz-
dinantie / ik sal u Broeder Valentijn in
sijn Tenten doen blijben / ende sal de Sara-
razynen in eenen baste slaep maken / dan
sult gy 't vuyt in de Tenten sieken / slaen
al doot dat ghy bind. **M**et dese woorden
sijn Gurrson en Pacolet gegaen by den
Coningh Pexijn om te vertellen het op-
fer / die wel te vreden was als hy dat
hoorde. **A**ls Pacolet gegeten had nam
hy ooyt / en reysde na Angorien / om
sijn boodschap te doen / op dat den Co-
ningh Margalant een teken brengen sou-
de als hy in Stadt quam. **I**n 't Pal-
leps daer hy den Admirael Zulant vant /
die hy aensprack / seggende : Heer Admi-
rael / weet dat top van den Coningh Zand-
estier hier gefonden sijn met twee hondert
dupsent Mannen / om u te ontfetten / en
Coningh Margalant ontbied u / dat ghy
morgen met den dage u volck rebe hebt / en
de Kerkenen bespyngen sal upt de Stadt
hy sal met sijn Pex van achteren komen /
dan mogen zy ons niet ontkomen. **A**ls
den dagh aengekomen was / dede de Ad-
mirael Zulant sijn volck wapenen / als
Pacolet geseyt hadde / en sijn upt de Stadt
gereyft om Coningh Pexijn te bevechten /
maer de Kerkenen diz van him wel wif-
fen / sijn haer te moed gekornen / en hoze

onder walskander gemengt. **D**aer begost
den stryd seer zwaer / 't gerucht was seer
groot om horen / daer mocht men hozen /
menigh Cronpet en Oliphant boeren /
dan men mede vercht / daer werd menigh
Speere en Lancie gebroocken en Schildt
doorzhouwen / en menigh Man ter aerde
geworpen / ende menigh Harnasch gebro-
cken / en Lichamen ter aerden doot geval-
len. **A**ls den Admirael Zulant sagh dat
de Kerkenen so grooten schade onder sijn
volck deden / is hy gekomen als een rasen-
de Man / met de Lancie in de hand tegen
een Ridder / en heeft hem so getrefst dat de
Lancie dooz sijn Ufgingh / dat hy doot
ter aerden viel ; hy doode noch Gerard
van Parijs / en Robert van Normandpen /
die sloegh hy 't rechter been af / en noch
tien horne Ridderg. **D**it sagh Coningh
Pexijn / die heeft een Lancie genomen en
sijn peert met hozen gefeeken / en is met al
sijn Macht gekomen tegen den Admirael /
die stach hy dooz Longe en Leber / dat hy
doot ter aerden viel. **A**ls de Sarazynen
sagen dat den Admirael doot was waren se
seer bedroeft / en keerden na de Stad om
die te bewaren. **D**e Chyistenen meenden
met eenen de Stadt in te nemen / maer die
van himen schooten so geweldigh dat se
daer van moesten wijcken / het weick
Coningh Pexijn merckende / heeft met
haeken de Gachten gebuyt / en also de
Stadingenomen / slaende al doot dat zy
in de Wapenen bonden.

Hoe Valentijn weder keerden
dooz Indien / by den Coningh Zand-
estier / die met hem voerde des Conings
Margalants doode Licham.

Het XLIV. Capittel.

Als de Stadt van Angorien van de
Chyistenen ingenomen was / heeft
Valentijn 't doode Licham van Coning
Mar-

Margalant in een loden Rist doen leggen
 en te scheepe doen brengen / en is met tien
 duysent Mannen / die overgebleuen wa-
 ren / gekeert by den Koning Lucra en
 Bhandesier. Als Valentijn aenlant was /
 dede hy Margalants doode lichaem voe-
 ren dooz de Cente van Koning Bhande-
 sier / dewelke sat en schaecte tegen Ko-
 ning Lucra / bergeselschapt met 15. ko-
 ningen. So haect als Koning Bhande-
 sier Valentijn sagh / vzaegde hy hoe de
 Batalie ge-eyndigt was / die hem alles
 verhaelde / en wees het doode lichaem van
 zyn Oom. Doe wterde Bhandesier als
 rasende / ende zepde : Wa Valentijn ik sie
 wel dat gy mijn volck doen steruen hebt.
 By mijn trouw zep Valentijn / dat is qua-
 lijck gesproken / ik ben daer niet schuldig /
 was daer periant die my dat aenseggen
 wilde / ik wou een kamp tegen hem aen-
 nemen. Op Mahou zepde Koning Lu-
 cra / van hem behoest men dat niet te seg-
 gen / hadde hy verlaet willen doen / hy had
 hier niet weder gekomen. Die van de Stad
 hebben dese tijdinge gehoozt / daer zy in
 verbijsd waren. Den Koning van Indien
 dede sijn volck wapenen / ende quamen
 upt de Stad met veertig duysent Man.
 Als Koning Bhandesier hoorde dat die
 van Indien upquamen / dede hy sijn
 volck wapenen / en quamen in batalien.
 Valentijn was mede in dien strijd / die aen
 alle tijden groot wonder dee / en versloeg
 al die hem te moet quamen. Hy is so beer
 gereden in de batalie / dat hy by den Ko-
 ning van Indien gekomen is / en heeft
 hem so grooten slag gegeven / dat hy
 van sijn Paert moest vallen. Als Paco-
 let sag dat hy ter aerden lag / is hy met
 meer anderen gekomen by den Koning /
 ende hebben hem gebracht in de Cente van
 Koning Bhandesier. Als die hoorde dat
 Valentijn gevangen had den Coning van
 Indien / so heeft hy met luyder stemme
 tot sijn volck geroepen : Mijn Heeren /

wy sullen heden victorie hebben op onse
 vyanden : Ik zweer by mijn God Ma-
 hou / dat ik nu voortaan de goede Ridder
 Valentijn niet lasteren sal. Hier dooz heeft
 de Coning Bhandesier / en den Coning
 Lucra met al hun volck een moed geno-
 men / en sijn in den strijd gereden sterker
 dan opt te voren / so dalse versloegen
 meer dan dertig duysent Mannen. Als
 de Maerschalk van Indien dit groot ver-
 lies sag / dee hy de Crompetten slaen om
 te vertrecken. Als Coning Bhandesier
 en Lucra sagen dat zy de wincht namen /
 sijne hun na gebolgt met al haer macht /
 en eer zy in de Stad quamen / worden
 daer meer dan tien duysent Mannen ver-
 slagen.

Hoe Valentijn tijdinge hoorde
 van sijn Vader / den Keeser van Con-
 stantinopolen / en hoe Pacolet upsteij-
 den Koning van Indien / en hem den
 Koningh Bhandesier gevangen le-
 verde.

Het XLV. Capittel.

TE selver upren als Koningh Lucra
 de Koning van Indien met 'er dood-
 dzepde / quam daer een Bode aen de Ko-
 ning Bhandesier / die hem tijdinge bracht
 dat Koningh Pepsin de Stad van Ango-
 rten ingenomen / alle Inwoonders met
 den zweerde omgebracht had. Op Mahou
 zepde Koning Bhandesier / dit sijn quade
 tijdingen / want het de schoonste Stad is
 van mijn Rijk / maer nu wy die Koning
 van Indien hebben / sullen hier haect een
 eynde maken / en zepde tot Lucra : Laet
 ons desen Derrader mozen ter dood bren-
 gen / dan sullen wy keeren na Angorren
 tegen de Francopsen / die mijn Lant ver-
 derben / en nemen wzaek : Ik heb den
 Keeser van Grieken in mijn Rijk Ma-
 steel / met den Goenen Ridder die ons wet-

gelastert heeft / die sal ik doen hangen bin-
nen veertien dagen. Valentijn was seer
blijde dat hy hoorde van sijn Vader spreec-
ken / dede een teken aen Pacolet dat 't tijt
was om sijn konste te toonen / badt in
hem selven Godt dat hy sijn Vader wilde
bewaren van 't perijchel daer hy in was /
ik sal geen blijdschap hebben vooz dat ik
hem verloft sal hebben. Den Coning van
Indien sagh Valentijn aen / en zepde in
hem selven / Dermaledydt moet wesen de
uyre dat ik u opt liet gaen wyt mijn han-
den / dat ik u niet dede sterben / ik sou noyt
in dese sozgen geweest hebben als ik nu ben.
Doe liet Coningh Lucea hondert Sara-
zinen komen / wel gewapent / en heeft ge-
sept: Siet dat ghy desen Verrader wel be-
waert op poene van u lijf / want so haest
den dagh aengekomen is sal ik hem doen
hangen. De Ridder die den Coning van
Indien te bewaren hadden / deden een
groot byer maken vooz 't Pabeljoen daer
hy in gebonden was. Pacolet is mee ge-
gaen in sijn Cente / als of hy mede hadde
willen waacken om den tijt te verdyghen.
Het leet niet lang / Pacolet dede sijn konst
in sulker manieren dat hyse dede vallen op
der aerden / slepen oft zy dood geweest had-
den. Doen gingh hy tot den Coningh van
Indien / die hy ontvood / en zepde hem:
Edel Heer! neemt een woed / ik ben uwen
grooten Godt Mahon / die op der Aerde
is gekomen om u te helpen / om dat ghy
my lange gedient hebt / so wil ik u niet
ongetroost laten; gy sult gaen in u Stadt
van Indien / in u Paleys sonder permants
weder seggen / ghy sult niet u nemen den
Coningh Brandesier / die ghy houden sult
in u gebanchens datter niemand af wesen
sal. O mijn Heer / zepde den Coningh
van Indien / waer mede hebbe ik dit ver-
dient / dat gy sijn gekomen op der Aerden /
om my te beschermen van mijn dood-by-
and; Heer Coningh zepde Pacolet / set u
betrouwen op mijn / ik sal u in de Stadt

lepden sonder sozgh / dan meogdy met u
byanden doen al wat u belieben sal; hoven
al beveele ik u dat ghy doen sult den raed
van u Hupsbyou / gingh also in de Cente
van Brandesier / die hy nebens al het volck
in slaep toberde / en deed dat Brandesier op
siont / slapende / toog sijn boesem / schoenen
en klederen aen / en zepde tot den Coningh
van Indien: Ons God is hier gekomen /
ik wil met u gaen in u Paleys / en doen
al wat u belieben sal. Doe viel de Coning
van Indien op sijn knien / ende zepde: O
Wogende Heer toont gy u mirakel! Doe
nam Pacolet twee schoone Paerden / daer
hy op dede sitten den Coningh van Indi-
en / in den Coningh Brandesier. Pacolet
zepde / houd den Coningh Brandesier wel
vast / ik sal op het ander Peert gaen sit-
ten / en sal u byengen in de Stadt van In-
dien. Also sijn zy gereden vooz de Stadt
daer Pacolet oorlof nam. De Coningh
reep aen de Wachters met lupder kerme /
doet op de Poort ik ben u Coningh die
Mahon verloft heeft. Als de Wachters
dit hoorde / sijn zy gelopen tot de Stede-
houder / en hebben hem de tijdinge gesept /
die den Coningh ingelaten hebben / en sijn
in 't Paleys gegaen. Als Hofsonde den
Coningh vernam / heeft zy hem welkcom
geheten / en zepde: Heer Coningh / seght my
hoe ghy mijn Vader hier gezocht hebt?
Is den peys gemaccht tusschen hem en u?
Heer zepde de Coningh / het gaet wel an-
ders. In dese nacht als ik lagh en slep /
heeft mijn Godt Mahon geopenbaert /
die doo; sijn grondeloose barmhertigheyt
my geleverd heeft wyt de handen van mijn
byanden / en u Vader den Coningh Bran-
desier. Doe werdte de Coningh ontweckt /
seggende tot den Coningh van Indien;
Hoe magh dit wesen / hoe ben ik hier ge-
komen? Heer / zep de Coningh van In-
dien / Godt Mahon wil dat wy samen
vereenigen / en een goede Peys maechen.
Wy minder trouw / zep Coningh Bran-
desier /

destier / ik had lieber te steruen dan niet u bereenigen / laet mi gaen by mijn volck. De Coningh van Indien zeyde / dat en sal ik niet doen; dus was de Coningh Brandestier in de Stadt in groot verdriet / als hy sag dat hy gevangen was. De hondert Sarazijnen die den Coningh van Indien bewaren souden / lagen noch op der aerden en slieden. Als den dag gekomen was / is Coningh Luera oppgetaen / en gingen na de Cente daer hy den Coning van Indien gelaten had. De Sarazijnen wacker gewoorden zijnde / zeyden: Wy zyn beboert geweest / want wy onsen Coning verloren hebben. Valentijn ley Pacolet / en zeyde / ik sal mijn niet verblijuen booz ik mijn Vader gebonden heb / en ik hope dat ik oock Esceremonde gebonden sou worden / maer ick gelooue dat zy doot is / daerom wil ik gaen by den Coningh Pepijn. Dit is wel zeyde Pacolet / wy sullen eerst gaen by 't sterck Kasteel daer de Keeser gevangen leyt / en hope met mijn konst u den Keeser te leueren. Valentijn heeft verlof genomen / en is met sijn volck te Scheyde gegaen / om zyn opset te volbringen.

Hoe Hanefrop en Hendyck beraden den Coningh Pepijn hun Vader / met de twaelf Genoten.

Het XLVI. Capittel.

Op een nacht als Coningh Pepijn terugkeerde was / openbaerde hem in een droom die dyle Bagels / daer mede Christus aen 't kruys genagelt was / ende de Lancle daer zyn zijde mede geopent was / ende een Priester singende een Tos-sangh by 't graf. Als hy nu in 't Hof by sijn Heeren was / heeft den Coningh hem dat visioen geopenbaert / seggende dattet booz eenen droom te houden was / dewijl sulchs tot dyle mael hem verscheuen was / daer upt

hy besoot dat hy de h. plaesse tot Jerusalem soude besorcken. De Heeren dit verstaende / zijnder wel veel geweest die niet begeeren te reysen / en booz al was Oursion d'eerste / seggende: Heer Coningh indien u C. delteft sal ik mede reysen / also oock Willoen Dangler / en de twaelf Genoten / daer af de Coning hun bedankten. Doe dede de Coningh by hem komen Hanefrop / seggende: Ghyp weet dat gy mijn Sone zijt / maer doe gy gebooren waert / had gy noch u broeder niet een toet landt in Byzantijck / so wil ik dat gy hier bliuen sulc om dit Land te bewaren: Indien gy u draegt als een droom ridder / herik gesint het Koninckrijcke van Angorien u te geben / dat ik gewonnen hebbe / en de Coning Brandestier heeft een Dochter die sal ik u geben tot een Vrouw / zy sal wel ons geloode aennemen / ik sal booz Hendyck een ander Koninckrijck verwerken / daerom denckt heyde wel te doen. Vader (zep Coningh Hanefrop) ick dancke u hooglijck / en is wech gegaen / en zeyde in hem seluen: Wy Godt Heer Coningh / ik heb u wel verhaen / gy gunt ons niet dat wy 't Koninckrijck van Byzantijck hebben souden / maer al sonda ik Godt verfaeken sal 't anders gaen. Doe heeft hy Hendyck geroepen / en geseyt liebe Broeder / gy hebt gehoozt de meninghe van Vader: hy wil ons bewijssen aen dzeemde Koninckrijcken / daer upt wy verhaen dat hy Carolus Coningh van Byzantijck maken wil / en dat wy aen 't rijck niet hebben souden: laet ons hem doen dooden van de Sarazijnen / en wy wesen Heeren van Byzantijck / en Keesers van Rome. Liebe Broeder zeyde Hendyck / gy seght wijselijck / maer wy moeten de sake wel overleggen. Broeder zep Hanefrop / ik sal gaen by Coningh Brandestier / en overkomen met hem van dese saken / op conditie dat hy mi geben sal sijn Dochter Galasie / dan sal ik hem seggen dat Coningh Pepijn

met de twaelf Genoten sal repfen te Jerufalem/ om het ij. Graf te befoeken/ van fal hyselichtelych mogen vangen/ wantse ongetoepent komen sullen. Doe is Hen- dyck mede gerepft met de twaelf Genoten by Zandefter/ alwaer doe beftant was. Doe zepde de Kalliffe/ myn Heeren ghy weet dat onse vyanden de Kerftenen in ons Landt fijn gekomen/ en bederben; dat meer is/ hebben zy gewonnen het Landt van Angorten/ dat gzoote fchade is/ fo lange als de Ouytoge duurt: 't is waer dat de Coning van Indien u vader heeft doen dooden/ maer niet reden: want u Vader den Coningh Trompaert heeft fijn Oom doen dooden/ nu moet ghy dencken datse beyde dood fijn; de Coningh van Indien fal los laten Zandefter/ die Mahon hem gelebert heeft/ en de fchoone Kofemonde fal men hzengen in pzenfentie van u en den Coningh van Indien/ tot dien zy dan gaet die falfte behouden. In dit hebben zy alle geconfenteert. Doe wert Kofemonde hoor den Coningh Lucra en hoor den Coningh van Indien gebzacht. Als Kalliffe haer bzagde by wien zy gaen wou/ is zy gegaen by den Coningh van Indien son- der haer te beraden. Als Kalliffe de peps gemarckt hadde/ gaf hy fijn Dochter aen Coningh Lucra/ daer door de peps ge- roepen wert door alle het Landt. Nu fal ik ppeken van Hanefrop den verrader.

Hoe Hanefrop by Zandefter en Lucra quam om fijn verract te vol- hzengen/ ende hoe hy selfs verraden werd.

Het XLVII. Capittel.

Op den self den dagh als den peps ge- maecht was/ quam Hanefrop in 't Wepz/ ende bzagde wie dat Lucra ende Zandefter was/ die werden hem getwe- fen/ die hy met gzoote reuerentie gwoete.

Zandefter zepde/ wat is u begeeren? Heer Coning zepde Hanefrop/ die faech- daerom ik gekomen ben is niet te seggen- voor; dus veel volcks/ fo fijn Zandefter- en Lucra met Hanefrop en Kalliffe aen een- zyde gegaen. Doe heeft Hanefrop gefept/ Myn Heeren ik ben Coningh Wepjng- Sone/ en ik heb hooren seggen dat gy Coning Zandefter een fchoone Dochter hebt/ indien gy my die geven wilt tot een- vrou/ ik fal u seggen hoe ghy de twaelf Genoten in handen kreffgen fult. By Mahon zepde Zandefter/ om u goet- voornemen ik aen geenem Man verloben- wou/ maer ghy moet verfaaken u Jefus. Doe zepde Hanefrop/ ik ben te bzeden u Dochter te nemen/ die ik ben een Kerften/ en ik verfaech myn Wet/ want ik daer- niet vast in font. Als de Coning Zandefter verfont dat hy fijn felven verraden- wilde en fijn geloof af gaen/ is hy met Lucra en Baldek alleen gegaen/ feggende: Myn Heeren/ ghy merkt 't verraed van desen Man/ ik sou myn luttel op hem be- trouwen/ als hy fijn Vader wil verraden/ ik had liever myn Dochter te doen fterben/ dan haer sulchen Man te geven/ gaen wy na Jerufalem/ om te vangen Wepjng met de twaelf Genoten; indien wy hem kreff- gen/ fo mogen wy seggen dat wy heb- ben de bloeme van 't Chyftenryk/ en om dit te volhzenge fal ik dese verrader fen- den by myn Dochter/ en fal hem een Wief- geven daer door; zy hem fal doen fiken in- aen diepe gebanckenis.

Als de fchoone Galafie verftaen- had de valsheyt en verraderp van Ha- nefrop/ deed hem strengelich in de ge- banckeniffe fiken.

Het XLVIII. Capittel.

Als Hanefrop in 't Kaffeel was/ heeft hy hem felven geprefenteert door de Janck-

Gonck v'zoutwe / als hy sagh haer uptne-
mende schoonheyt / is hy niet lief de out-
sicken / ende zep : Verweerdige v'zoutwe /
de Mogende Godt Mahon die 't Firmament
gemaecht heeft / moet u kracht ge-
ben u wil te volbrengen / de g'zote Fame
die ik gehoopt hebbe van uo uptnemende
schoonheyt. Ik heb gespyoken met Zan-
deshier uo' Vader / om u ter recht te nemen ;
om dat dit waer is / so is hier een b'rief die
uo heer vader my gesonden heeft. Als zp
die gelesen had / aensagh zp Hanefrop met
een quaet aensicht / en zep oberlyft : Heer
ik heb den B'rief gelesen / die luyt dat gy
berkocht hebt de twaelf Genooten van
Zanchrijck / en dat noch erger is hebdp u
epgen vader verraden / sin de kerkenen so
gaddeloof? dat dunkt my vzeemt / maer
hoe dattet is / gy moet wel een valsche ver-
rader wesen! De Coningh mijn Vader
ontbied my dat ik u in de alderdiepste ge-
banckenisse leggen sou / want gy u Vader
verraden wilt / so willen wy in u geen ge-
loof setten. Doe liet zp Hanefrop in het
diepste oan de gebanckenisse sicken / daer 't
heel dypster was. O Edel v'zoutwe Han-
nefrop / dit is een verdzietelicken Houwe-
lijckdag. Heer zepde Galasie gy sult tot
een Wyf trouwen mijn Gebanckenisse /
want gy niet beter weerdig silt. In dese
Gebanckenisse was den Keyser van Con-
stantinopolen met den Groenen Ridder.
Als Hanefrop by hen was / vzaegde de
Keyser / wiesijt gy? Och lachen zepde hy /
ich ben Hanefrop d' ongeballtge Bastert
van Coningh Pepsin. Seker zep de Keyser
wy hennu u toel / en ik ben de Keyser van
Gyrieken / seght my hoe dattet niet mijn
Sonen Valentijn en Gurfson gaet / en
niet Coning Pepsin / Sampson / Berniers /
den Hertog van Vendomine / den Hertog
Millien Bangler / en al de Verren van
Zanchrijck. Heer zepde Hanefrop / zp sijn
in dese Landen / en hebben de Stadt van
Angorien genomen met al het Landt /

49
maer ik denck datse niet wöeten dat gy hier
sijt ; dus spraken de gevangen van hun
materie. Du sal ik spreken van Valentijn
en Pacolet / die gekomen sijn by 't Kasteel-
Foet. Valentijn zepde : Mogende Godt /
ik heb noyt so stercken plaetse gesien. Heer
zepde Pacolet / ik sal 't beproeven : doe
trad hy weylig van Valentijn / begoft sijn
konst / so is hy hem gekomen den hooser
v'pant / die zepde / laet staen u voornemen /
dit Kasteel mach men niet wönnen met Co-
berpe / beleggen / noch met stozmen / maer
met verradersp. Met dese woorden is Pa-
colet gescheyden / en quam hy Valentijn /
en zepde : Laet ons van hier gaen / want
dit Kasteel mach nimmermeer gewonnen
worden / en sijn na Angorien gebaren. Als
hy in de Stadt was / is Valentijn in 't Pal-
leys gegaen / en vzaegde de Bewaerder
waer sijn Som was / den Coning Pepsin
en Gurfson en de twaelf Genooten van
Zanchrijck / hem werde vertelt datse in
Belgim habijt na Angorien gebaren. Als
Valentijn dit hoorde / zepde / Godt
wilsse bewaren / en hy bleef in de Stad van
Angorien / verwachtende de komst van
Coning Pepsin en de twaelf Genoten.

**Hoe den Coningh Zandeshier en
Lucra in Jerusalem vingen den Co-
ning Pepsin met de twaelf Genoten.**

Her XLIX. Capittel.

NU is de Coningh Pepsin met de 12
Genoten van Zanchrijck gekomen
in Jerusalem om 't H. Graf te besoecken /
so zynse gegaen by den Patriarch / die gaf
hun een Lepdman om hun te leyden tot
al de H. plaetsen. Onderwijl is de Coning
Zandeshier met de Coning Lucra / en de
Coningh van Indien / door ingeben van
Hanefrop daer gekomen / met groot ge-
selschap van Sarazinnen : zp gingen aen
den Coning van Surten / die 't Land te-
gen-

genwoonlijc hieft/ seer verwondert wesen-
de van hun komst: die hun bysegde/ wat
hiet dat ghy hier komt? Doe zepde Chan-
desier: Heer Coningh daer is een Kersten
Pont by ons gekomen/ en heeft ons gead-
verteert/ dat den Coningh Pepsin met de
twaelf Genoten van Chanckrijck in dese
Stad sijn/ daerom sijn wy hier gekomen
om hun lieden te bangen/ dan mogen wy
doen met Chanckrijck als 't ons belieben
sal. Op Mahon zepde de Coningh van
Surien / die den Tempel van Salomon
in had/ mijn Heeren ghy segt wel/ dat als 't
u belieft/ want ik sal den byagen aen de
Patriarch of hy geen Pelgrims heeft upt
Chanckrijck/ en die hy heeft/ dat huse by
my byngt/ ik sou geens een Zies na
Chanckrijck senden/ 't geen gedaen wiert.
Doen is de Patriarch gegaen daer zy aen
Casel laten (want zy hun Pelgrimagte
gedaen hadden) en heeft geleest: mijn Hee-
ren/ de Coning van Indien doet u gebie-
den dat ghy by hem sult komen: Och zepde
de Coning Pepsin/ ik weet indien hy my
kent/ ik sal nimmer weder keeren in
Chanckrijck/ ik sal u seggen wat wy doen
sullen: Ik rade dat wy mijn Sone Hen-
dich maken opperste van ons allen/ ik
sal sijn Bagage nadragen als of ik sijn
Dienaer waer/ en in sulcher manieren so
sal ik niet bekent worden. Heer Coning
zepde Hendich/ (die van dit verraed wel
wist) sprecht daer niet af/ also ik u Sone
den behoort ik u te dienen/ daerom sal ik
daer niet in consenteeren dat ghy my sou
dienen. Doe zepde de Coning van Surien/
ik ben versekerd dat ghy alle Francosfen
sijt/ en hier komt om my te verspleden/
en onder u geselschap is den Coningh Pe-
psin/ die nu hond de Stad van Angorien/
ende veel volckes van ons dood geslagen
heeft/ ende hy mijn God Mahon/ so sal
hy nimmermeer in Chanckrijck weder kee-
ren. Heer zep een van de twaelf Genoten/
ghy sultet ons vergeven/ want in die ge-

selschap is Pepsin niet. Swygght zepde de
Coning van Surien/ ik zweer by Godt
Jupiter/ indien de Coning hem nu open-
baert/ ik sal u allegader doen hangen son-
der vertreck. Heer Coning zepde de verra-
der Hendich/ wilt op my niet pepusen dat
ik het ben. Doe dacht de Hertogh Willi-
oon wel datse verraden waren/ zepde ober-
lupt: Heer ik sal u niet liegen/ ik ben de
Coning: maer dat wy hier gekomen sijn/
is om het H. Graf te bezoeken/ so be-
hooren wy in geender manieren gebangen
te worden/ want 't recht is dat al de Kerste-
nen mogen bypelsich gaen en komen hun
Bedebaert te doen/ mitz betalende de tri-
buit/ die wy al betaelt hebben/ daer doog
ghy ons onrecht doet te molesteren.

Hoe de Coningh van Indien
met hem nam Pepsin/ niet wetende dat
hy den Coning van Chanckrijck was.

Het L. Capittel.

Aldus nam den Coningh van Indien
met hem den goeden Coningh Pepsin
sonder hem te kennen/ daer de twaelf Ge-
noten seer bedroeft om waren/ maer nie-
mant dede 't blijcken/ om dat men 't niet
mercken sou. De Heeren sagen hun Co-
ningna/ maer daer was niemant die hem
doort adieu seggen/ om dat hy niet bekent
sou worden. Och laeten zepde hy in hem
selven/ Godt wil mijn vertroosten/ och
mijn goede valent Willien/ ik behoort u
wel lief te hebben/ want ghy u Lijf om
m' nent volk in sulchen avonture set. Hen-
dich! Hendich! ghy hebt wel bewesert
dat ghy een verrader zijt/ 't kindt behoort
niet wel te varen dat sijn Ouders in noot
begeeft. Och mijn Coninginne Warthent
ik sal u niet meer sien. Mogende Godt
wilt doch bewaren mijn Soon Carolus/
want ik wiet dat de verraders hem lagen
leggen. Dus beslaeghe hem den Co-
ningh.

kingh met schreyende oogen. Als Rose-
monde verstant dat den Coning van In-
dien quam / is zy hem te moete gegaen / en
beweert hem grootte vrientschap. De vrou
besag den Coning Pepsin / die wel gemaect
was van lichaem / hoewel dat hy kleyn
was: zy vzaegde / mijn Heer wie heest u
desen kleynen Man gegeven? Vrou hy is
met den Coningh van Byzancrick en de
twaelf Genoten gekomen in Jerusalem /
daer hy medegevangen is: indien hy sijn
geloofde verfaen wil / ich sal hem veel
deugden doen. De Coning Pepsin sprack
niet een woort / die wel een ander hert had.
Doe 't tijt was dat de Coning eten wou /
ging Pepsin in de Keuken. De Coningh
zeyde / so hy koken kon / dat hy hem een
sause maecten wilde van gebaken broodt.
Pepsin heeft 't van stonden aen so wel ge-
maect / dat de Coning van Indien geen
spijse eten wilde dan die Pepsin bereyt had /
't welck de Keuken-meesters seer spet / en
kregen op Pepsin een grooten haer. Het
gebeurde dat hy Coning Pepsin beval te
bereyden een Paer / deen is hy na de keu-
ken gegaen om sijn last te doen: zy bego-
ften alle met Pepsin te spotten / dat hy niet
achten / maer is gegaen om de spijse aen 't
bjer te leggen. D' Opperkock die hem seer
haeste by quam / en nam een byandende
kole / en wterpse na Pepsin / die hem daer
af verbande / en zwoer dat hy hem wreec-
ken sou / en soeg hem alsulcken slagh tus-
schen hals en hooft / dat hy dood ter aerde
wiel. Als de andere Wiensers sagen dat
hun Meester dus gehanteert was / heb-
bense Pepsin aen allen zjden besprongen /
d' een met stocken / en d' ander met Messen.
Pepsin die stout was weech niet / maer
zwoer dat hy liever te sterben had dan sul-
ken vermaetheyt te lijden. Dit geroep
quam booz den Coningh dat men Pepsin
brenghen sou. Als hy booz de Coning quam
zeyde hy / ghv quade Catijf / hoe zydy so
hout dat gy mijn Opper-kok dood gesla-

gen hebt / segt my hoe dat 't toegegden is.
Heer Coningh zeyde Pepsin / ik sal u de
waerheyt seggen. De Coning ontbood de
Wiensers van de Keuken / die zeyden mede
also. De Coning dede een gebod dat nie-
mant hem pet doen sou.

**Hoe Coning Pepsin was by de
Coningh van Indien / ende kennisse
kreeg van Escleremonde.**

Het LI. Capittel.

De Coningh van Indien die Esclere-
monde opgesloten hiel als bozen ver-
haelt is / dee haer nochtans brenghen van de
alderbeste spijse daer hy selver van at; het
gebeurde op een avond dat hy Coning Pe-
psin ontbood / en zeyde: gaet in de kamer
daer staet een venster / daer suldy vinden
een rasende Mensch / die suldy spijse bza-
gen. Coningh Pepsin nam de spijse ende
bjochtse de by / als hem den Coning van
Indien belast had. So haest als hy de vrou
sag had hy daer medelijden mee / en zeyde:
Mijn liebe vrentin / Jesus moet u ver-
troosten / hebt vertrouwen in hem / ende
dient hem van herten / hy sal u vertroosten
in u lijden. Als de vrou van Godt hoorde
spraken / is zy nader gekomen / en zep / goe-
de vrient wech niet verbaert booz my / segt
my of ghv Kerstenen sijn of niet? Vrouwe
ik beneen goet Kersten zeyde Pepsin / ende
ben upt Byzancrick. Doe zep de vrou
allachende / gy sond dan wel kennen Con-
ning Pepsin en sijn Hebe Valentijn. Dat
is waer zep Pepsin / ik ken oock wel sijn
Woeder Quersin / ende de Keeser van
Grieken hun Dader / met de twaelf Ge-
noten en Belesante hun Woeder. Als de
vrou dit hoorde / begoft zy deerslijck te
schreyen / en zeyde: magh ik mijn betrou-
wen op u setten? Ja zeyde Pepsin / als of
ik u Dader wate: mijn goede vrent sprack
de vrouwe / weet dat ik my dus seck ge-
late /

late / ik ben so gefort als ik opt geweest
 ben / ik heb ondertrout den Ridder Valen-
 tijn / maer ik ben genomen geweest van
 den bermaledijden Coningh Trompaert /
 en bertelden al haer saken so die gepasseert
 waren / en hoe 't met haer stont. Als Pe-
 pijn dit hoorde / begoft hy deertlyk te schry-
 len en te suchten / bedenckende de avonture
 der doerle / en zepde hi hem selven: Mo-
 gende Godt / wat is dese dupstcheit des
 werelts? Ik sie de Edele byou in aldus-
 danig verdyet haer leben ledden / om haer
 sekerheyt te houden. Hef! Valentijn mijn
 Hebe / men behoeft u niet te byagen in
 wat verdyet gy sijt om de schoone Escla-
 reinonde / die ghy aldus verlooren hebt /
 och! dat ghy dit wist dat ik u gebonden
 heb / die om uwent wil verdyet sijdt. Hy
 zepde / schoone byou ik weet woe ghy zyt /
 maer ghy weet niet woe ik ben: maer om
 dat gy u betrouwen op my geset hebt / so
 wil ik u seggen dat ik ben den Coning
 Pepijn van Franckryck / daer de Fortu-
 ne op gevallen is / dat ik moet dienen den
 Coningh van Indien. Met dese woorden
 is de byou in onmacht gevallen / en Pe-
 pijn heeft haer gelaten / ende is by de Co-
 ningh van Indien gegaen / die ter Tafel
 was geseten.

Hoe de Coningh Brandesier de gebangenen van Franckryck in synge- vanckenisse lepde.

Het LII. Capittel.

DE Coningh Brandesier is met de 12.
 Senoten geryeft na sijn kraesteel-fozt /
 alwaer hy sijn Dochter Galasse verhael-
 de in wat manier hy Francopsen gerye-
 gen had / dewelcke hy al te samen dede
 stellen in de Gebanckenisse / daer den Hef-
 fet / den Groenen Ridder en Banefrop sa-
 ten: Banefrop tiel Willioen (die hem woert
 heemende) aen / zepde: gaet aen d' eenre zj-

de / want daer komender meer / maer hoe
 komt ghy hier / dewyl wy u in Angorien
 hebben gelaten? Den verrader zep hy op-
 ren avont gebangen / en aldaer gebacht te
 wesen: hy byaegde of sijn Vader Coning
 Pepijn oock by hun was / daer men neen
 op zepde: Oursen verstercke haer / sig-
 gende dattet Godt also beliefe / en ver-
 troosten haer met Valentijn den byoume
 Pacolet / maer hy wist niet dattet kraesteel
 so sterck en met geen Bigromantie te win-
 nen was. Als Brandesier de Heeren in de
 Gebanckenisse had doen byagen / zep hy
 tot Galasse / ick wil gaen tot Falassen
 om mijn Hefz te vergaderen / daer sal ik
 vinden de Coningh van Groot-Indien en
 Coningh Lucra / die met my komen sul-
 len in 't Land van Angorien / dat den
 Francopsen ingenomen hebben / so is
 mijn begeeren dat ghy die Gebangenen
 wel bewaert; dus is Brandesier geryeft
 na Falassen / daer hy sijn volck verga-
 derde: Daer quam Coningh Lucra met
 een machtigh Hefz volck / maer den Co-
 ningh van Indien die sond alleenlyck sijn
 volck / want sijn byou kofsemonde steck
 lagh / en stierf binnen negen dagen / daer
 dooz den Coning seer bedroeft was / ende
 lagh te bedde twaelf dagen sonder periant
 te spreken / daer den Coningh Lucra ont-
 lachten / want hy hem niet lief had / om
 dat hy hem sijn Wiff kofsemonde ontuo-
 men hadde.

Hoe Brandesier sijn Hefz ver- gadert hebbende / na Angorien geba- ren is.

Het LIII. Capittel.

Als den Coning Brandesier met Lu-
 cra hun Hefz vergadert hadden sijn 30.
 Schepe gegaen / gekomen in de Haven
 van Angorien. Als de wacht van de Stad
 sagen Brandesier in de Haven komen / sijn

yp tot Valentijn gelopen / die wachtende
was den Coning Pephijn met de twaelf
Genoten. Als Valentijn sach de Tenten
van Brandesler opgerecht voor de Stadt
van Angorien / beklaegde hy sijn Om en
zepde tot Pacolet / goede vriend dese saken
gaen qualijck / dat ik niet weten magh hoe
't met den Coning Pephijn gaet: Pacolet
zepde / laet my gaen / gp sult haest beschept
hebben. ¶ Anderdaeghs is Pacolet van
Angorien gerefst by den Koningh Lucra.
Als de Koning Pacolet sag / so heeft hy
hem gezyaegt na sijn Meester / die hy zepde
dat dood was / maer 't verginck hun beyde
niet wel. Als de nacht aenquam dede Pa-
colet dooz sijn konst den Koningh Lucra
slapen / sette hem op een Peert / en boerde
hem in de stad van Angorien in 't Paleys.
Valentijn was seer verblijd als hy de Co-
ning sag. Als nu Lucra ontwaecht was /
so was hy verwondert dat hy daer in de
zale was / en Pacolet die hem qualck booz-
sen had / quam by Lucra / ende zepde hem:
Heer Coningh ik ben u Dienaer / belteft
u my pet te beveelen: Doe bekende Lu-
cra dat hy verraden was / en trock een
scherp Mes / en stach Pacolet in sijn Ijff
dat hy dood ter aerden viel / daer Valentijn
seer bedroeft om was / en zepde: nu magh
ik wel seggen dat ik een groot vriend ver-
loren heb / en sal nimmer soo 'n getrouwen
dienaer krijgen / ik ben alleen na hy mijn
vanden. Als de Coning Lucra in de ge-
bancken is was / dee Valentijn 't lichaem
van Pacolet eerlijck ter aerden doen / dat
van zick beklaegt wert.

Hoe Coningh Brandesler wist
dat Coning Lucra in Angorien was /
en Valentijn dede vyanen of hy hem
Lucra wilde doen rantsoeneeren.

Het LIV. Capittel.

¶ **A**nderdaeghs hzoeg was 'er een groot
Arumoor onder de Sarasijnen / om

den Coning Lucra / die yp verloren hadden.
Doe quam daer een Bespieder / die hem
zepde dat hy in Angorien was / en dat hy
Pacolet gedood had. De Koning Brande-
sler was verblijd van de doot van Paco-
let / maer bedroeft dat Lucra gebangen
was. Hy heeft een Bode ontboden / die
Francols kon / en zep: Gaet tot Valen-
tijn / indien hy my senden wil Coning Lu-
cra / ik sal hem weder senden Coning Pe-
phijn van Brandesler / den Keyser van
Bylecken / of sijn Soon Gurfson / of een-
ge van de 12. Genoten van Brandesler /
ofte Banestrop of Hendyck / of den Goenen
Ridder / so wie hy van dien lieber heeft. De
Bode is gerefst na de stad van Angorien /
die ingelaten wofert / en gebzacht is by Va-
lentijn. Valentijn was seer verwondert /
en zepde tot de Bode: Hoe mag dat wesen
dat Brandesler so menig Edelman in sijn
gebanckenisse heeft / en hoe mag hyse ge-
bangen hebben; 't welck de Bode in 't hoit
verhaelde van al de verraderp / seggende
op 't lest / woldp wijslijck doen / so laet
uptgaen de Coningh Lucra tegen een van
u liefste Vrienden. Bode zepde Valentijn /
ik sal u terkont antwooyt geben / en is
gegaen in de Zale / en dee sijn Heeren by
hem komen / zepde: Mijn Heeren ik mag
upt de gebanckenisse van Brandesler ver-
lossen den Keyser mijn Vader / of mijnen
Broeder Gurfson / of mijn Om den Ko-
ningh Pephijn / die mijn alderbeste vrien-
den en naesie Magen sijn / so wilt my
hier in raden wie ik dooz Coningh Lucra
nemen sal. De Heeren antwooyden / hier
is niet te raden / ghy weet dat een segelijck
gehouden is aen sijn Vader ofte Moeder:
Mijn Heeren zepde Valentijn ghy spzecke
wijslijck: maer ik ben van ander sin /
weet ghy alle wel dat mijn Moeder We-
lesante met groot onrecht van mijn Va-
der gebannen is geweest / ende in alfulke
verdziet gestelt / datse gebaert heeft in het
bosch van Oylens: met recht help ick
mijn

men Com den Coningh Pepsin / die my
daer vant / en heeft doen opboeden sonder
my te kennen / en my midder gemaecht
heeft / en al 't goet dat ik hebbe dat is
van hem gekomen / de Keyser mijn vader
heeft my noyt so veel gegeven als een paar
poren / daerom ben ik gesint de Coning
Pepsin te verlossen vooz Coningh Lucra.

Hoe den Hertog Millioen Dan- gler gelost wert vooz Coning Lucra.

Het LV. Capittel.

Konigh Brandester verstaen hebben-
de dat Valentijn Pepsin vooz Lucra
wilde hebben / heeft hy terstont Baden
gesonden na sijn Dochter Galasia / be-
schept begeerende / datse Coning Pepsin
senden sou om Coningh Lucra te verlossen.
Galasia belaste de Stock-bewaerder dat
hy Coningh Pepsin upt der Gevanchen-
nisse sou halen. Als hy quam aen de
Gevanchenisse / riep hy / laet den Coning
van Brandester upt komen. Millioen
Dangler antwoorde / ik ben hier / waer-
om roept ghy my ? Heer zep de Stock-
bewaerder hebt geen sozge / ghy sult ver-
loft worden vooz een Coning / die de Ker-
stenen gebangen hebben. Als Hendryck
dat verstant / beklaeghe hy hem dat hy
sijn Vader ontfeyt had / dat hy geen ko-
ningh gemaecht was als men 't hem hood/
ald' ander Heeren namen oorslof aen hem.
Sch zep den Keyser van Griecken / goet
my mijn Soons Valentijn en Gurfion /
ik geblede my tot haer / seght haer in
wat verdriet dat wy hier sijn: Mijn Hee-
ren neemt een moet antwoorde hy / als
ik in Brandester heer sult ghy ontlaf
wesen van u gevanchenisse. Doe Millioen
Dangler upt was / is hy gedaen hy de
schoone Galasia / en nam oorslof aen haer /
die hem niet soete woorden haren God
Maehon behal. Als is de Hertog Millioen

gerepft met de Borden / die om hem qua-
men op de Haven van der Zee / doen sijn
zy te Scheype gegaen / en in 't hepy van
Brandester welkekom geheeten / seggende:
gaet met mijn volck / die u hier gebacht
hebben tot in Angorien / en seght Valen-
tijn / dat hy my weer send Koningh Lucra
also dat besloten is / doe is Millioen Dan-
gler gerepft met die hem gelepden in de stad
van Angorien tot in 't Paleys / daerse Va-
lentijn vonden. Als Valentijn Millioen
Dangler saght / heeft hy hem vriendelijck
in de armen genomen / en Millioen heeft
Valentijn in 't secreet vertelt / hoe dat zy
gevangen werden in Jerusalem / en hoe
de Koningh van Indien met hem geleyt
heeft Koning Pepsin / sonder hem te ken-
nen / en hoe dat de ander gevangen lagen
in het kasteel. Als Valentijn de sake ver-
stant / zepde hy / ghy hebt wijselijck ge-
daen. Als Valentijn dus met Millioen
gesproken hadt / dee hy Coningh Lucra
halen / en zepde: Heer Coningh vooz dese
tyd sijt wy / maer dencht om mijn goeden
bient Pacolet die gy gedood heb / ik be-
loobe u / indien ik u in 't gemoet come in
eenige batalje / dat wy sulden sien wie van
ons bey de broomskeis. Met dese woorden
is Koning Lucra seer blijde wech gegaen.
Als hy upt de Pooyte was / bedzeven zy
grootte Feeste om sijn wederkomst.

Hoe Valentijn en den Hertogh Millioen Dangler upt Angorien reden op de Sarazijnen / en hoe de Sarazij- nen den strijd verlooren.

Het LVI. Capittel.

Als Millioen Dangler hy Valentijn
Awas / ordineerden zy hun Batalje
van 50000 Mannen / en sijn also upt
de Stadt gekomen. Als Brandester dese
tydinge hoorde / dee Crompetten slaen /
en heeft sijn Batalje geordineert van 't ses-
tigh

lijgh dupfent Mannen / hy had by hem 13.
Coningen / die hem al onderdauig waren.
De Kerstenen sijn gekomen om in hun
Hepz te slaen / maer zy waren so wel ge-
ordineert / dat men daer in niet komen
mocht. Doe ley Valentijn sijn Lancie in
de kling / ender ley met luyder stemme: O
gy Kersten Heeren neemt een moedt / denkt
om 't bloedt / dat onsen Schepper gestoet
heest. Daer begon een stercken stryd / de
Kerstenen sijn na den Standaert van
Byandester gereden / die by hem had den
Coning Lucra met veel Sarazynen / die
seer scherpselck bochten; om den Stan-
daert van Byandester waen vijftig dup-
fent Mannen / die booz hem hielden gzoote
Schilden / daer dooz de Kerstenen hun
niet deeren mochten. Doe quam den Ad-
miraal van Calcidoniën by een Francops /
die quetste hem seer / so is hy boozgetre-
den en sloegh een ander Francops met een
hamer op sijn Helm / dat hy hem 't hooft
geklooft heest / maer eer hy weer op kost
komen / heest hy 't selve sop gesopen. Doe
quam een Roncker upt Rozmandpen den
Womirael te moet en sloegh hem dood booz
de voeten van Malloen Dangler / die hem
kridder maechten; dese Batalje duyn den
dat de Son onder was. Als den dag aen-
gekomen was / begoft de stryd wederom.
Valentijn die licht te boet was / heest hem
van sonden aen opperecht met sijn zweert
in de hand / en sloeg al dood daer hy by ko-
men mocht / en riep met luyder stemme:
O Kersten Heeren denkt om wel te doen /
Malloen Dangler broecht Valentijn een
Deert. Als hy weder oppeseten was / is
hy upt de Batalje gereden om hem wat te
verberchen / en bronck een tenge Wjus /
doen is hy wedergeheere in 't sterckste van
den strydt. Valentijn is met sijn volck na
den Maerschalcck toegerepft / en sijn on-
der de Sarazynen gekomen met grooten
moedt / dat zy der Heydenen Batalje
scheurden. Valentijn heest den Maer-

schalcck / die hem meende te bergen / so
gzootten steeck gegeven met sijn Lancie /
dat Man en Deert ter aerden viel. Doe
heest hem Valentijn gebangen genomen /
en vier kridders te bewaren gegeven / die
hem in de Stad van Angorien brochten.
Doe behende Byandester en Lucra dat zy
het quaetste hadden.

Hoe Coning Pephyn verloft wert vooz den Maerschalcck van de Coningh van Indien.

Her LVII. Capittel.

NA dat de Kerstenen de Batalje ge-
wonnen hadden / is Valentijn in 't
Valeys gegaen / ende dede booz hem bzen-
gen de gebangenen; daer wert gebzacht de
Maerschalcck van Indien: doe vzaeghde
Malloen Dangler upt wat land hy was?
't geen hy zepde. Als Malloen dat verstont
heest hy Valentijn aen een zyde genomen /
en gesept: Het is goet dat wy desen Maer-
schalcck gebangen hebben / want booz hem
sullen wy den Coningh Pephyn wederom
krygen / die den Coning van Indien met
hem nam booz een Dwerg. Doe vzaegh-
den zy de Sarazynen of den Coningh van
Indien in sijn gevanckenisse niet had een
kleyn Man van maechsel / dat een Kersten
is. Doe sprak de Maerschalcck / in sijn Hof
is een kleyn persoon / die altyd met den Co-
ning van Indien ehyd / die hy broecht van
Jerusalem / doen de twaelf Genoten ge-
bangan waren. Heer Maerschalcck / zepde
Valentijn / dat is hy daer wy na bzaen /
mooghy so wel doen / dat ghy hem hier
doet komen / ghy sult booz hem upt gaen
sonder rantsoen te geben / want het mijn
dienaar is / en hy heest lang lange tyd trou-
welck gedient. Ik ben te vreden zep de
Sarazyn / en was seer verbijdt: doe schreef
hy een brief aen den Coning van Indien /
dat hy Pephyn senden wilde / hy sou ge-
b. 5

tijdt woerden van al zijn rantsoen. Als de
 Coningh van Indien den brief verstaen
 had / dee hy den Coning Pepijn vooz hem
 hooren / ontsoeg hem / daer Pepijn blijde
 om was / seggende: Was seft / vergeeft
 mi dat ik u also niet gedient en heb als u
 toebehoort. Doe is Pepijn aen de venster
 gegaen daer Escleremonde in was / en
 zepde haer: Wijn Nicht hebt een goeden
 inoed / ik ben ontlast van mijn Gewan-
 nisse / en sal in korten tijdt sien uw Lief
 Valentijn / en niet rusten vooz dat ghy sult
 verlost sijn; daer mede heeft Coningh Pe-
 pijn oozlof genomen aen Escleremonde /
 daer dooz zy van blifdschap ter aerden viel
 in onmacht.

**Hoe Coningh Pepijn van An-
 gorien na Djanckryck kerde / om Ar-
 tins van Syltraugien te verdrifven / die
 sijn Hupsbzou hebben wilde / om dat
 hy 't Koninkryck verkrighen sou.**

Het LVIII. Capittel.

Gedurende dat Coningh Pepijn te
 Angorien was om de Sarazhnen te
 bevechten / is hy hem gekomen een Bode
 van de Coningin Barthem sijn hupsbzou /
 die heeft hem gezept / dat sijn onderdanen
 geloben dat W. E. met de Genoten doodt
 zijt / om dat zy geen tijdinge gehad hebben
 sint dat gy gevangen zijt van de Sarazh-
 nen. En Artus is met groote macht in 't
 land gekomen / en wil met kracht Coning
 van Djanckryck wesen / en wil hebben u
 Koninginne Barthem tot een bzou / ik
 ben tot u gekomen om W. E. dese sake be-
 kent te maken. Op dese upz is groote ooz-
 loge in Djanckryck / want Willem van
 Mongen heeft Barth gedood / en heeft op-
 genomen te dooden u Soon Carolus. Pe-
 pijn was van dese tijdinge bedroeft / en sijn
 Raed bergadert wat hy doen sou / so wa-
 ren zy van accoozt / dattet beter was zyn

epgen Landt te beschermen / dan te arbe-
 den om andere: also heeft de Coning ooz-
 lof genomen om in Djanckryck wederom
 te keeren. Doe heeft Valentijn tot hem
 gesept: Liebe Gorn / het is van node dat
 ik hier blijde / om mijnen Vader de Keps-
 ter / ende Oursson mijn broeder met de
 twaelf Genoten te verlossen. Doe zepde
 de Coningh / ghy wyzecke wijselijck / en
 is te Schepe gegaen met ses duysent man-
 nen.

**Hoe Valentijn reysde na Indien /
 en hem upgaf vooz een Doctoor / om
 te sien de schoone Escleremonde / die
 hy wech boerde.**

Het LIX. Capittel.

Als Valentijn wist waer Escleremonde
 was / is hy gerepft met een dienaar
 alleen / gekleet als een Medechin-meester /
 vond een koopvaerder die in Indien wou
 wesen / hy trad mede in 't Schip / en
 sijn also gerepft / datse in 't kort quamen
 in 't land van Indien. En Valentijn in de
 Stad ging dee hy een lange Cabbaert aen
 en sette op sijn hooft een boerde Kappoen /
 en quam so in de Stad / ging in een rijck
 boyers hups togeeren. So haest als de
 Weert hem sag / vzaegde hy wat sijn han-
 teeringe was: Weert Weert zep Valentijn /
 ik ben een Medechin-meester / en verkræ-
 mi van alle siekten. Hy begeerde een
 knecht / die hem de Weert bracht / die niet
 een schoen aen sijn voeten hadde / noch rok
 noch koussen / ja opna naecht. Valentijn
 dit stende / dee hem verkleeden om Gods
 wil / en zepde: Wilend gaet in de Stad ende
 roept met supder stemme / hier is gekomen
 een Weert in de Medechinen / die hem be-
 meet alle siekte te genesen hoe datse zyn /
 en oack al de genz / die hun sinnen befloren
 hebben / 't zy Aan of Wjff. De knecht
 blp wessende dat hy verkleed was / gingh
 dooz

door de Stadt roepende al den dagh / als hem Valentijn bevolen had / so dat de tijdinge voer den Coningh quam / die dese Meester ter liefde van de schoone Escleremonde ontboodt. Daer waren voer Valentijns Logghs veel siecke menschen ; so doof / blind / kreupel en manck / van allerley Marie / maer hy dee sijn onschult dat de Coning hem ontboden had / om daer te komen. Wyzoete den Coning van Indien. Den Coningh zepde: Meester ghy moet wellekome wesen in mijn Hof / eet eerst en dinct / dan sal ik u seggen waerom ik u ontboden heb. Doe zepde de Coning: Meester / ik heb in mijn Paleys een Vrouw die boden alle Vrouwen de schoonste is / so haest als ikse kreeg begeerde ikse ten Houwlijck te hebben / maer ze dee verstaen dat sy haer Godt Mahon beloost hadde niemant te trouwen / dattet een Jaer geleden was / so heb ik haer geconsenteert dat Jaer te beyden / maer in 't laetste van het Jaer heeft haer een deerliche siecke bevangen / datter geen persoon by komen derst / sy schreyt en roept seer deerlich / nu lachte dan schreyse / en hond geen manier / daer door mijn hert bedroeft is: indien sy genesen was / ik soue nemen tot een Vrouw. Meer Coningh zepde Valentijn / ik salder mijn best in doen / maer de siecke is na by 't herte gekomen door lanchheyt van tijdt / niet te min ick hope dat ik haer vertroosten sal / ik dien dese nacht omtrent haer kamer te wesen / om haer manteren te sien. Ik sal u daer doen leyden / maer wacht al wel dat sy u niet byt noch quaet doet / en liet Valentijn leyden door een van de Pleiaers. Valentijn dit verstaende / heeft tot sijn Lief geseyt / ik sal gaen / so haest als 'te gegeten is sal ik weder komen / ik heb gegrept dat ik een Doctoor den / hy heeft my ontboden dat ik u genesen sou. De Vrouw zepde: Mijn Lief / ik bid God Almachtig dat te volbrengen. Doe is Valentijn van daer gegaen / seggende: Meer

Coningh weest verblijd / by de huyt van Mahon / binnen dyle dagen sal sy spreken so wijslyck sy opt gedaen heeft. De Coningh was seer verblijd / en dee Valentijn geven een Mantel van goude Raiken / en dee hem sitten aen de Tafel om te eeten. Daer 't eeten heeft Valentijn ooyf genomen aen den Coningh / en gegaen by de schoone Escleremonde / liet een groot licht ontfeken ende vyer maken. De Coning beval datmen de Meester doen sou al dat hy begeerde. Por beval Valentijn dat een pegeelijck gaen sou / sonder alleen sijn Plemaer / die hem dienen moest. Valentijn is daer alleen gebleven in de kamer / heeft de deuren en deusters vast gestoten / en geseyt: Mijn Liefste nu mogen wy byzollyck sijn / den tijdt is gekomen dat wy malkanderen gebonden hebben. Aldus vergat Valentijn en Escleremonde al haer rou / die sy geleden hadden gedruyende haer beyder liefde.

Hoe Koningh Pepijn te Parijs
quam / ende den Coningh Artus dede
onthoofden.

Het LX. Capittel.

Als Coningh Artus van Britangien Ahoorde dat Koningh Pepijn mer de waelf Genoten gebangen waren in Jerusaleem / docht datse gedood souden worden / nam voer Barthem tot sijn Vrouw te nemen / en te wesen Koningh van Byzantich. Artus dede vraghen den Hertog d' Anjou of hy hem de passagie wilde verleenen om in Byzantich te komen / 't geen hem afgeslagen wierd. 't Was niet lang of de Koning Artus quam met dyle Hertogen voer Angiers / en belepde; den Hertogh van Anjou verweerde hem mannelijck. De Coning Pepijn dede sijn neerstigheyt / so dat hy te Parijs is gekomen / waerom groote blydschap bedreven wierd. Als de Coninghame Barthem wist dat de Coning

te Parijs gekomen is / so is hy by hem
gereyft / en hebben met gwoote sille den
Koningh op een nacht gevangen binnen
sijn Tente / en hebben hem gelevert Koning
Pepijn / dewelcke hem dede outhoofden
in 't Kasteel van Parijs.

Hoe Valentijn 't Kasteel-Foort
in-nam / en verlosse de Keyser van
Gycken-landt / ende alle de andere ge-
vangenen.

Het LXI. Capittel.

Valentijn in Angorien sinde / was
nacht en dag in gepeynse hoe hy sijn
Vader sou mogen verlossen / so heeft hy
dese bond bedagt: hy dede bereyden twaelf
Schepen / daer in twee duysent mannen /
en dedese laden met Fruyt / Wyn / Koozn /
en nam met hem een gouden Kroon / rijc-
kelijck gemaect van kostelijcke gesteent-
ten / en heel ander clerlijckheyt die hy in 't
Schip dede / en sijn also by 't Kasteel ge-
komen. Valentijn heeft hem verkleet als
een koopman / sette de kostelijcke Kroon
op 't hoof / zeyde tot sijn volck datse hun
wapenen souden / en stil liggen blijben / en
indien de Sarazjnen in 't Schip komen /
slaetse dood datter geen ontkomen. Doe is
Valentijn gegaen booz de Poorten van 't
Kasteel: als de Poortier hem sag / vragde
hy: Wie heeft u hier gefonden? Ik ben
een koopman die geerne waer in Spanje /
en heb gwoote rijckdom in mijn Schip / so
heb ik hooren seggen dat geen koopman
hier booz by reyfen mag sonder Col te ge-
ven / op de verbeurte van lijf en goet / so
ben ik hier gekomen om mijn Col te be-
talen. Heer zeyde de Poortier / verbept / ik
sal by mijn Vrouw gaen / en heeft haer alles
vertelt. Doen heeft zy haren Kasteleyn
doen roepen / en geseyt / gaet op de Haven /
ende ontfanght Col van den koopman /
meerat so veel volcks met u datse u geen

quaet doen mogen. De Poortier die hem
sag so geladen komen / dacht dattet sijn
Gesellen waren / en band de twee Leentwen
op / die in de plaatsen waren / en heeft de
brugge neer gelaten / meynde doch wat
van de kleynodien te hebben: hy gingh
bupten de balke van de Poort / en Valentijn
heeft hem gevangen genomen / en geleyc
hy de Schepen / en liet hem de dooden sien /
seggende: Aldus sulp ook varen / of gy
sult my in het Kasteel leyden. Heer / zeyde
de Poortier / u wil sal geschieden / ik zweer u
by Mahon / dat ik u 't Kasteel leveren sal
tot u belleste. Daer op zeyde de Poortier /
komt byelijck en doet u volck komen die
met de Sarazjnen klederen gekleet sijn /
laetsen booz een in 't Kasteel komen om de
sozz van de brug / want quamender twee
e' seffens ober / zy souden beyde in de rivier
vallen en verdyncken. Also sijn de vijftig
kerstnen ingekomen; de Poortier heeft
Valentijn gewesen een hemelijcke deur /
Valentijn dede die open en blies sijn Woon /
en alle die in de Schepen waren quam
van stonden aen daer. Valentijn trad bo-
ven in 't Kasteel by de kamer / om de schoo-
ne Maget te onderhouden. Als zy Va-
lentijn sagh / die haer so eerlijck gwoote
was zy seer verwondert hoe hy daer geko-
men was. Ionkvrouw weest niet verbaert
booz my / zeyde Valentijn / ik ben om u
lies de hier gekomen. Doe sagh zy Valen-
tijn aen en wert ontfeken in het hert van
lies de. Als de kerstnen in 't Kasteel wa-
ren / die groot gerucht maecten / sagh
de vrou ten denkeren upt / merckte datse
berraden was / keerde haer weer tot Va-
lentijn / en zeyde met schreyende oogen:
Edel Heer beschermt mijn maeghdom /
Edel vrouwe / zeyde Valentijn / hebt geen
sozz / u sal niet misgeschieden: want dit ka-
steel is nu mijn. Doe ging Valentijn in de
gebanken en brack de deuren op / ende
zeyde: Mijn Heeren die hier binnen sijn /
spreecht indien ghy noch leeft: so kon
Dursion

Qursson terfont de stem van Valentijn
 en zepde / Woeder welckom moet gy zyn.
 Mijn Heeren / zep Valentijn / hebt goeden
 moed / want in dese ure sal ich u verlossen.
 Wp schoot de ladder daer in / en dedese alle-
 gader daer upt komen.

Hoe den Kesper van Grieken
 met Qursson en den Goenen Ridder
 op het Kasteel bleven / en hoe Hanestrop
 en Hendyck deden dooden hun Vader
 Coningh Pepijn.

Het LXII. Capittel.

NA dattet Kasteel gewonnen was /
 hebben zy te samen raed genomen /
 dattet goet ware dat men daer eenige liet
 blijven om 't Kasteel te bewaren : want
 de plaetse wel gelegen was om de Sara-
 zynen daer mede te krencken. Daer wa-
 ren eenige die op schimp zepden / dattet
 goet ware dat Hanestrop en Hendyck daer
 blijven souden. Mijn Heeren zepde Hane-
 strop / mijn Woeder en ik hebben bestoten
 in Wanchersick te keeren / en ons Vader
 te dienen. Wp mijn trouw zepde Qursson
 wp sullender niet om schyzen / want wie
 van quaedt geselschap schepdt mach Godt
 danken. Hanestrop en Hendyck namen
 dese woorden in grooter onwaerden / maer
 zy moesten patientie hebben. Daer wierd
 in 't eynde besloten tot des Kesperes ge-
 mach / dat hy daer blijven soude met sijn
 Sone Qursson en den Goenen Ridder /
 en Valentijn soude met sijn volck weder-
 keeren in Angorien. De verraders Ha-
 nestrop en Hendyck sijn na Wanchersick ge-
 heert / die in hun woosheyt volgherden. Als
 zy quamen te Parhs hebense de Coningh
 reberentle gedaen. Den Coningh dee hun
 goede cter maken / vzeeghde wat tjdinge
 han den Kesper? Valentijn / Qursson en de
 twaelf Genoten / Heer Coningh / zepden de
 verraders / zy sijn alle dood gebleven in een

grooten strydt vooz Angorien. De verrad-
 ders spraken met een oude vjou / die nacht
 en dag by de Coningin was / beloofde haer
 grote giften / daer dooz de valsche vjou de
 Coningin ter dood vzocht / daer de Coning
 seer bedroeft om was / en biel te bedde van
 vzoef hejdt. De verraders deden so brele
 dooz haer subtylheidt / dat de Coning in
 korten tjd stierf / daer klepn en groot om-
 schyepde. De verraders gelieten hun vooz-
 den volke seer vzoelig / maer zy waren blij-
 de / en zepden / nu mogen wy doen met dit
 Land so het ons belieben sal.

Hoe na de dood van Coningh
 Pepijn den Hertogh Malloen Dangler
 wou doen kroonen Carolus.

Het LXIII. Capittel.

NA de dood van Coning Pepijn / des
 den Hertog Malloen Dangler den
 raed vergaderen / om de jonge Carolus
 Coningh te maken ; maer Hanestrop en
 Hendyck beletten dat / dooz dien zy de Hee-
 ren onhochten : zepden dat Carolus te
 jong was / en deden den Hertogh vban-
 gen stellen in 't Kasteel van Parhs ; daer
 na hielden zy Carolus gelyck of hy eenen
 keucken-dienaer geweest had. Wp gebod
 Carolus dat hy sou gaen sitten wonden :
 Carolus nam het spit / en sloeg Hanestrop
 daer mee sulcken slag / dat hy ter aerden
 moest vallen ; en Hendyck is toegesloten
 om Carolus te slaen : maer Carolus
 sloeg Hendyck op sijn hooft dat het bloedt
 ter aerden ley. Doe begonst Hanestrop te
 roepen / so dat sijn volck in de keucken
 quam / die wolden Carolus vangen ; maer
 een Ridder van Hlong die Carolus school-
 meester geweest had / die nam hem by der
 hand / dede hem van sonden arm op ver-
 heert sitten / en brogt hem npt Parhs. Als
 de verrader wist dat Carolus wech was /
 hebben zy hem doen vervolgen / maer die
 hem

hem na volghen / reden alswillens de weg
 dwerg; also en hebben zy hem niet gebon-
 den. Doe vzaeghde Valentijn waer den
 Hertog Dangler was? zy wesen hem de
 kamer / die Valentijn op dede. Den Hertog

tog ontsprongh upt sijn slaep / vzaeghde /
 wie hier dus stout komt in de kamer? Va-
 lentijn zepde / staet op en kneed u / ik kom
 upt Angorien om u te verlossen.

Hoe de Keeser van Grieken met
 Oursson en den Groenen Ridder na
 Angorien reysden / de Kerstenen te hul-
 pe / en den verbaerlijcken Zee-strijd.

Het LXIV. Capittel.

DE Keeser van Grieken / die in 't Ka-
 steel was / hoorde seggen dat Bran-
 desler de Stadt van Angorien hadde bele-
 gert / was hy beweeght om 't Kersten ge-
 loof te beschermen. Doe namen zy raed
 onder hun leden / datse een Kasteel laten
 maken souden / dat een vroom Ridder Ca-

steleyn / die het bewaren soude. De Keeser
 is met twee duysent Man te Schepe
 gegaen / maer zy hadden niet lange gezept
 hun ontmoeten veel Schepen / in dewelcke
 was een Admirael met twee duysent
 Sarazijnen / deselve stelden haer te weer /
 en hebben Godt aengeropen / en also
 met een moed gebochten. Daer geschiede
 een vreeselijcken strijd; de Keeser met
 Oursson en den Groenen Ridder toonden
 daer hun kracht / ende riepen Iesus Da-
 vids Sone wilt ons nu bpsaen? want de
 Sarazijnen waren thien tegen een. Als
 den Admirael sagh dat de Chystenen hem

so veel volcks affsoegen / soegh hy een Ridder / die hy Oursfon stont / dat hy dood ober booydt in Zee viel / daer door Oursfon verslooyt was / en nam een hamer en heeft den Admirael so grooten slag gegeven / dat hy dood in 't Schip viel. De Sarazynen dit sende namen de vlucht / en lieten daer wel vijftien Schepen / en vier dupsent Man.

Hoe de Kerstenen upt de Stadt quamen / ende van den herbaerlijcken strijd die zy deden.

Het LXV. Capittel.

DE Coningh Brandesier en Coningh Lucra hadden een maendt lang gelegen vooz de Stad sonder peys te doen / dies Valentijn met de ander Heeren raed hielden om hunne byanden te bebechten / so hebben de Christenen / die binnen Angorien waren hun Batalje geordineert in tien partpen; daer af had Willoen Dangler de eerste / de ander Sampson Dorkaens / de derde Gernier sijn Zone / de Graue van Vendome de vierde / Quintijn van Bozmandpen de sesste / den Hertogh van Bozonglen de sevenste / den Hertogh van Amerijn de achtste / de negenste boerden de Maerschalck van Constantinopolen / en Valentijn had de tiende batalje. Aldus sijn de Christenen upt de Stadt gereden / om Coningh Brandesier te bebechten / die maecte vijftien bataljen / setten ober elcken Coningh. Daer begon een herden strijd / onder de Standaert van de Sarazynen was Coning Brandesier / den Coning van Esclardpen van Indien / van Saluen van Samneden / den Admirael van Cordes / en van Arabien / den Coningh van Indias / Josue van Palermen / den Hertogh Bimant / en Hertogh Kozsolane / als zy malkeerden ge-

naecten / was daer een Sarazijn / die noyt in geen batalje geweest had / die sijn lijf beproeben wilde: hy is vooz hy sijn volck getreden / de Lancie in de hant hebbende / het welck Valentijn sende / is hem te moet getreden / heeft hem so gefeiken dat hy dood ter aerden viel. Willoen van Digion stak in sijn eers aenkomen doot den Coning Lucra en den Coning Kubus / daer af Brandesier seer verwondert was. Daer na quam Kerpier / die stak en sloeg menig byoom Ridder doot. Valentijn was verblijd als hy de twee Ridder sag dusdantige seften van wapenen doen: hy is hy huy gereden / heeft him gesept: Mijn Heeren sij welckom / segt my so 't u bellest / wte u hier gesonden heeft / wie gy sijt? Mijn Heer seyde Kerpier / wy sijn Francopsen / en komen van den H. Lande / wy hebben hooren seggen van de strijd / dus sijn wy hier gekomen om u te helpen / en 't Kerstenen geloobe te stercken: indien 't u bellest onsen naem te weten / ik den Kerpier upt Provincien / en mijn gesel Willoen van Digion / een stout Ridder. Dus praten sijn zy in de batalje getreden / die hard was. De Coningh van Indien / denckende dat Valentijn hem van sijn Peerd gesteken had / is Valentijn te moet gereden met dyle Coningen / hebben hem so berraut / dat se hem van sijn Peert gesteken hebben / maer hy is van stonden aen opgestaen / en heeft sijn Zwert in de hant genomen / en hem daer mede beschermt soo hy best mochte. Daer quam quade tijdinge dat men den Ober besetten mocht / met de passagie / en Haben van de Zee te warden. Och! 't was de Kerpier van Gyecken sijn Vader / die hem te hulpe quam / bekeerde met de Kerstenen van de Sarazynen.

Hoe Valentijn sijn Vader den Kerpier van Gyecken in de Batalje sonder sijn weten dooyfack.

Alfo geringe als de Keyser aen 't land was, is Valentijn daer mede gekomen en stach sijn Peeret met sporen. De Keyser die een stout byoom man was, hem siende komen, heeft een Lancel genomen, en is sijn Sone te moet gekomen, hebbende aen een Schild van de Sarazijnen; sijn malhander so sel te gemoet gekomen, dat Valentijn sijn Vader dooz 't lijf stach, dat hy dood ter aerden viel, sonder een wooydt te spreken, riep bibe la Giecken. Oursson die dit verscont, bekende dattet sijn Broeder was, die sijn Vader gedood hadde, riep met schrypende oogen: Liebe broeder, gy hebt een qua byomigheyt gedaen, gy hebt op desen dag gedood, die ons gewan. Als Valentijn dit hoorde, is hy van den Peerde gevallen in een zwijminge. Doe is Oursson van sijn Peerdt getreden, hem nemende in de armen, bedryvende sulcken rou, dat geen Man sou mogen vertellen: Broeder zepde Oursson, neem een moed, denckt dat God barmhertig is, en machtig u sonden te vergeven, al waren zy nog eens so groot. Also heeft hem Oursson getroost, dies hy nochtans bedroeft was, en heeft so veel gedaen, dat hy is ongeseten te peerde, en is gereden als een Man die liever dood geweest had dan langer te leven, en is mede in den strijd getreden, hy sloeg aen allen zijden, so wat hy raechte dat bracht hy ter dood. Op de selfde tijdt is Chysoffel onder de Chyssen gekomen. Valentijn heeft gessen dat hy groot quaet dede, hy sloeg den Coning op zyn hooft, dat hy 't hem kloofde tot den hals toe. In dese Batalie waren Milloen van Biglon ende Keynier, die groote byomigheyt deden, en traden so diep onder de Sarazijnen, datse hepde gebangen woorden, hun woerden de oogen verbonden, en gelept in hun Scheven: maer Godt die sijn bysken niet vergeet, false noch betlossen. De

strijd duurde lange, Valentijn sag sijn leuen niet aen, sloeg so byeesselijc onder de Sarazijnen, datse hem alle weken, en is gekomen by Coning Banderster, die hebden malhander gesteken, datse hepde ter aerde sijn gevallen, maer Valentijn stont boozt weer op, die verhit was op Banderster, heeft hem so grooten slag gegeven, dat hy hem 't hooft kloofde. Als Coning Banderster sag dat sijn broeder doodt was, is hy upt den strijt geweken met den Admirael van Cozbes. Den Coning Josue dede sijn Trompet van vertreck slaen, en zyn gelopen om hen te bergen; maer de Kerstenen zyn hen gebolght, roepende Chyristus den gekrupsten.

Hoe Milloen Dangler heerde in Dyanckrijck, en Valentijn en Oursson in Giecken-land reysden.

Na dat de Sarazijnen tot twee-mael beslagen waren, heeft Milloen Dangler onzlof genomen aen Valentijn om in Dyanckrijck te reysen, en zepde: ik wou wel dat ik so licht in Dyanckrijck ware, als wy hier quamen. Bient, zep Valentijn met schrypende oogen, sulcken spel gaet met Godt niet toe, 't is perijckel boozde ziele, die 't imp leerde sterf een quade dood. Doen nam Milloen Dangler met de twaelf Genoten aen de ander Heeren onzlof, en zyn heen gereyft. Valentijn en Oursson sloten, dat zy reysen souden na Constantinopolen, zy deden kroonen den Groenen Ridder Coning van Angorien, hy dede den eed als dat behoorde. Doe ontbood Oursson Galaste, en zepde: Liebe vrouwe, ik weet dat ghy van imp een brucht ontfangen hebt, maer ik magh u niet hebben tot een vrouwe, want ik een ander getrouwt heb, daerom sal ik u renten bewijzen, so veel daer gy eerlijc af leuen sult.

sult. Meer zep Galasse niet schrypende oogen / indien 't u beliest wil ik mer u reysen / dan doet my in een klooster / om Godt daer te dienen: doen sijn zy oer Zee getogen / en hebben gerepft dat zy gestien hebben den Tooren van Constantinopolen / waer zy de rjdinge bzochten aen hun moeder / de dood van de Kefser haer Man / maer zy zepden niet datter Valentijn gedaen had. Daer werd groote blijdschap bezyeden om de komst van Valentijn ende Gurfson. Als zy in de stad waren / sijnse in 't Paleys gegaen; Belesante zepde over maeltijd tot Valentijn / wie sal 't Rijk besiften van u beyden? Ik weet niet wie de oudstet / dus moet gy u hier in wijffelijck be'aden. Valentijn zepde liebe Moeder / ik ben te vreden dattet mijn Broeder sal wesen. Sp mijn trouw zep Gurfson / 't er behoort my niet toe / want ik ben gehouden aen u / gy niet aen my / dus liebe bzoeder ghy sult Kefser wesen.

Hoe Valentijn upt Constantinopolen trock in een Wildernisse / en daer na wederom onbekent in de Stadt heerde / hem onderhield onder de trappen van 't Paleys / en hoe de schoone Fesone sterft / en Gurfson de schoone Galasse trouwde.

Het LXVIII. Capittel.

Hoewel Valentijn en Gurfson te samen 't Griekische Kefserryck in vreedden besaten / so is Valentijn niet gerust geweest / maer heeft hem selven boozgenomen tot leetwefen des doodslaghs aen sijn vader / een streng en armoedigh leven te leyden / en heeft op een tyt sijn huyfzyon Escleremonde vertelt / hoe dat hy ontwettende sijn vader doozsien had / en niet gerust konde leven booz hy hem met Godt verfoent had / derhalven de Werelt booz een tijdt wilde verlaten / en gaf haer een

Wief / die hy belaste sijn Broeder ende Moeder te behandigen veertien dagen na sijn vertreck. Escleremonde dit verstaende / wiet bitterelijck schrypende / doch Valentijn trooste haer / begeerende van haer de Trou-ring die hy haer gegeven had / byak die in twee / en gaf haer d' eene helfe / d' ander helfe behiel hy / seggende / datse die helfe wel bewaren soude / en wat men van hem zep na sijn vertreck / datse niemant gelooven soude / dan die haer d' ander helfe van den King toonde / die ik mee bzaage. Als de veertien dagen om waren / heeft Escleremonde den Wief aen Gurfson behandigt die Valentijn haer gegeven had. Als Gurfson den Wief gelesen had / begoft hy deerlijck te weenen. Escleremonde bzaagde hem waerom hy weende? Och liebe suster zepde Gurfson / om dat mijn Broeder schryft dat hy sijn leven in woeste plaetsen sijn sonden wil beschrypen / en niet weder tot ons keeren. Als Escleremonde sulck bverfont / mepnde zy van rouw te sterben / als oock Belesante sijn Moeder; de bzoefheyt was so groot dattet qualijck te schryben waer. Wepnig tijdt hier na werd de Kefserin Fesone gesegt dat Gurfson noch een Vrouw had / goot gaende / 't welk zy so ter herten nam datse een steekte kragt en sterft / 't welck booz Gurfson een nieuwe bzoefheyt was; noch eenige Maenden gepasseert zijnde / heeft hy getrouwt de schoone Galasse. Valentijn geheel dooz armoede verandert en onkenneelijck zijnde / is na Constantinopolen gerepft om te vernemen wat men van hem zep / en is booz na 't Paleys gegaen / op de middag als sijn Moeder en Broeder ter tafelen soude gaen sitten / maer de Tafel dienaers sloegen hem dat hy uptgaen soude / maer hy leed dat patientelijck. Gurfson wert het sienende / en beval dat men den arme niet vreden soude laten; doen brachten zy Valentijn van de Spisse en Wijn die van der Tafel quam / doch hy weygerde die / en nam eten

upt

opt de hofz daer de spijse booz d' armen in
gebracht wiert / daer over zp hun verwon-
derden.

**Hoe Coningh Hugo dede aen-
foecken de schoone Escleremonde / om
die te hebben tot sijn Vrouw / en hoe
dat hy Oursson en den Goenen Rid-
der verried.**

Het LXIX. Capittel.

In die tijd was 'er in Hongarpen een
Coning genaemt Hugo / die hadde hoo-
ren seggen / dat Valentijn begeben hadde 't
Kepserijck van Griecken / so is hy geko-
men in Constantinopolen: Oursson heeft
hem eerlijck ontfangen. Op een morgen
is de Coning gekomen by Escleremonde /
seggende: Edel Vrouwe / ghy sult weten
dat ik den Coning van Hongarpen ben /
en heb geen Vrouw / so ben ik hier geko-
men / om dat ik heb verstaen dat de goede
Ridder Valentijn niet weer heeren en sal /
daerom bid ik u ootmoedelijck dat gy my
ontfangen wilt booz u Dienaer / ik sal u
Coningin maken van Hongarpen. Heer
Coningh zepde Escleremonde / die eer die
gy my presenteert / daer danck ik u hoog-
lijck af; ik ben niet van sin weder te hou-
welijcken: want mijn Lief Valentijn is
noch levende. Dus wil ik den tijdt ver-
bepden van seben Jaren / en of ik al hou-
wen wilde / so sou ik 't niet doen dan by
des kepsers Oursson / en by mijn broe-
der des Goenen Ridders raedt. De Heer
zep de Coning Hugo / Godt wil hem bewa-
ren / ik ben van sin te reysen na Jerusa-
lem / om te versoeken het H. Graf ons
Heeren / ik wou wel dat ik goet gesel-
schap had. Heer Coningh zepde Oursson /
ik ben ook van die meyninge / wy sullen
reysen na Angorlen by den Goenen Rid-
der / die sal geerne mede reysen. Doe nam
Oursson oozlof aen sijn vrou Galasie / en

aen sijn Moeder Belesante. Doen zynse
te Scheppe gegaen / en sijn gekomen in de
Haven van Angorlen / daer zp wel ont-
fangen wierden van den Coningh / seer
verlijd sijnde van de komste van Our-
sson / die hem booz berepde om met haer te
Scheppe te gaen / so datse in korte tijd sijn
gekomen in Jerusaleim / hebben dien nacht
gerust buyten de Stad. 's Morgens sijne
gegaen by den Patriarch / die hun bede-
lepden door de Stad / om het H. Graf en
andere H. Plaetsen te visiteren. Den Co-
ningh Hugo / die verraed in sijn sin had /
gingh van hun geselschap by den Coning
van Surien / Rabustum genaemt / Broe-
der sijnde van den Coningh van Indien /
die booz Angorlen dood geslagen was / heeft
hem gezocht / en gesept: Heer Coningh /
hier sijn gekomen twee Ridders die u niet
welkekom behoorden te wesen / want zp be-
sitten een groot deel van u Land; daer en
hoben hebben zp verslagen den Edele Co-
ning Brandester / Coningh Lucca / en u
broeder den Coning van Indien. Als den
Coning Rabustum versont dat sijn broe-
der dood was / zepde hy tot Hugo: Heer /
indien ghy my de twee Ridders leberem-
menjt / ik sal 't u loonen. Doe zepde Hugo
ik salse u leberen: maer ghy moet my hen
Signetten geben / 't geen Rabustum de-
loofden. Dan sal ik Beleven schijfven
die mijn knecht trouwelijck bestellen sal.
Den Inhoud was aldus:

Oursson, by de gratie Gods, Keyser van
Griecken, aen u myn lieve Vrouw Moeder,
en myn lieve Huysvrouw Galasie, en Suster
Escleremonde, wensche ick voor een
vriendelycke groete en goede patientie.
Het heeft den Almachtigen Godt belieft
dat wy hier met goeder gesontheyt geko-
men zyn, en myn Broeder Valentya ter
dood krank leggende gevonden hebbe, en
aen my voor zyn dood begeert heeft, dat ik
u Escleremonde voor al soude groeten, en
dat

dat gy u druk wilt matigen, en niet onghoud blyven, wanneer u eenig Prins mogte gebeuren: En dat hy tot een Lykteken sijner begeerte de helft van den Ringh niet en seynd, is, dat hy siek leggende hem ontnomen is. Dit waren sijne leste woorden, ende is also in den Heere gerust.

Desen Bzief geschreven / heeft hysse gezegelt met Ourssons Zegel / heeft die Galeram gelangt om na Constantinopolen te reysen / en die te behandigen aen Belesante en Escleremonde / dan sal ik eenige dagen daer na volgen / en versoekense tot een vrou. Galeram de Bziefen hebbende / is na Constantinopolen gereypt / is in 't Paleys gekomen / recht als se ter Tafelen souden gaen sitten / en heeft de Vrouwen eerlijck gepoet van wegen den Keyser Oursson / en heeft de Bziefen overgelevert. Wode zepde Belesante / hoe is 't met mijn Sone Oursson? Edele Vrouw zepde Galeram / ik liet hem in Jerusalem gesont / so gy verstaen sult bp dese bzief. Belesante dede gebieden dat men de Wode festeeren soude. De bzief gelesen sijnde / wierde Escleremonde so mistroostig / dat haer Belesante gerust moest stellen / denckt dat u Woeders u geschreven hebben. Och lacy! zepde Escleremonde / wat spreekt gy / wat houwelijck sou zp doen / die geen hope en heeft nimmermeer verblijd te wesen? Dus spreekt my niet meer daer af om Gods wil / want ik van al mijn leven geen Man nemen sal. Mijn liebe Dochter zepde Belesante / ghy sijt qualijk beraden / aengesten een so edelen Coning u begeerende is / ik seg u certeyn / so daer quamen die my gelijcken mochten / dat ik my daer toe noch sou begeven. Na dese woorden is de Edel vrou in haer kamer gegaen / bitterlijck schreyende. Valentijn is onder de trappen gaen liggen / overdenckende dooz wien dit verraed uptkomen mocht. Vier dagen daer na quam den verrader Hugo

in Constantinopolen om sijn opset te volbrjengen / en woert met grooter eere ontfangen / maer Escleremonde bewees hem geen teken van lief de. Doe sprach Hugo overlupt / Edele Vrouw / gy hebt de bzief wel verstaen die Galeram gebacht heeft / dat d' Edele Ridder Valentijn u Sone dood is / so heeft den Keyser Oursson gesloten / dat ik hebben soude Escleremonde tot mijn getrouwde huyssvrou. Heer Coningh zepde Escleremonde / ik verseker u bp mijn trouwe / dat ik opgenomen heb in mijn hert / u noch niemant te nemen tot een Man. Hier stont Valentijn bp / die die verraed opvropte in sijn herte.

Hoe Belesante en Escleremonde vernam 't verraet van den Coning.

Het LXX. Capittel.

Als Valentijn bedacht dat sijn Vrouw verraden was / kreeg hy groot medelijden met haer / hy is gegaen in een Kapelleken daer hy gewoonlijck in was God te dienen / so viel hy op sijn knien devotelijck / seggende: O genadige Godt wilt toch mijn huyssvrou beschermen vooz dit verraet / en in 't openbaer laten komen dat se haer dooz onwetenheyt niet en misdyaegt. Doe is Valentijn gekomen in Belgzims klederen / en geseyt: Edele vrouwe wilt niet gelooven / ik well daer vooz sterben indien hy niet en leeft / al eer dze dagen om sijn sult gy hem sien. Als de verrader Hugo hoorde dat Valentijn noch leefde / so is hy heymelijck upt 't Paleys gegaen / en op sijn Peert gereden / en is wech gereden sonder een woort te spreken. Sp waren alle verwonderd en verblijt / wouden den Belgzim festeeren / maer hy en wilde niet gefesteert wesen / en zepde: Edele Vrouw belgt u niet / ik heb mijn gesellen in de Stadt / daer sal ik bp gaen.

Hoe Oursfon ende den Groenen
Ridder upt de Gebauchenis van de Co-
ningh van Surien quamen om te oor-
logen tegen den Coningh Hugo.

Het LXXI. Capittel.

De Coning van Surien die in sijn ge-
bauchenis hield den Keyser Oursfon
met den Groenen Ridder / dedese op een
tijt door hem komen / en zepde hun: Gh
Heeren / ghy zyt die ons God Mahon en
ons te niet doen wilt / so zweer ik hp
Mahon dat ik u sal doen sterben / ten zy
dat gy my weder geeft de Stadt van An-
gorten met 't Kasteel-Fort / en noch der-
tigh andere Plaetsen die ghy onder u hebt.
Heer Coning zep Oursfon / dat sullen wy
niet doen / ten zy dat gy ons weder geeft
Coning Hugo / die gy houdt in u gebauche-
nisse. Toen zepde de Coning van Su-
rien / hp is gerept / en heeft u beyder Ze-
gels met hem / hp is die u verraden heeft.
Als den Keyser Oursfon dat verstant /
was hp seer verwondert; zwoer dat hp
niet rusten sou / hp soudeit gewroken heb-
ben op Coning Hugo. Den Keyser Ours-
fon en den Groenen Ridder sijn met den
Coningh van Surien over een gekomen
om hun Lijf te beschermen / en hebben de
Stadt van Angorten met 't Kasteel gele-
bert in de handen van den Coningh van
Surien / en sijn gekeert na Constantino-
polen / daer zy hun volck seer bedrukt von-
den. Toen zepde Esceremonde de Heeren
datsettlinge gekregen had van Valentijn
door een Pelgrim / daer af Oursfon seer
berlijd was: want hp hopen al begerde
de konink van Valentijn sijn broeder. Die
nacht ruste Oursfon by sijn huyshonwe
Galasse / en gelvan aen haer een Sone die
genaemt was Morant / naderhand Co-
ning van Anooten. Niet langh daer na
de Oursfon sijn Armees vergaderen / om
te gaen in Hongarpen tegen Coning Hu-

go. Als Coning Hugo hoorde / dat Key-
ser Oursfon met den Groenen Ridder quam
om hem en al sijn Lant te bederven / heeft
hp een Dode aen den Keyser gesonden dat
hp te vreden wilde wesen / hp sou hem ge-
ven de Stadt van Hongarpen / en om de
komste die hp gebaen heeft om sijn Heer te
vergaderen. Doe is den Keyser met den
Groenen Ridder gekeert na Constantino-
polen. Valentijn was seer blijde dat hp
Oursfon sagh: maer Esceremonde ver-
wonderde haer seer dat Valentijn niet en
quam / als den Pelgrim haer geseyt had /
en zepde: Ha Pelgrim / gy hebt my gelo-
gen / want ghy zepde dat hp in dize dagen
hier wesen soude / en ik verneme geen tij-
dinge / maer zy wist niet dat hp haer so na-
by was / en onder de trappen lagh.

Hoe Valentijn sijn leven eprnde in
't Paleys onder de Crappen / en hoe hp
een Dief geschreven had / daer door hp
bekent werdt.

Het LXXII. Capittel.

Als de seben Jaren om waren / die
Valentijn hem tot sijn penitentie hem
gestelt had / heeft 't Godt vellest hem in
sijn Ryske te halen / ende besocht hem met
een groote sechte / daer af Valentijn hem
so geboelde dat hp sterben most / ende
danchte Godt van sijn groote genade / en
zepde: Och mijn Heere en mijnen Schep-
per / wilt toch mijn arm sondig mensch
barmhertigh wesen; en wilt my dog ver-
geben de doot van mijn Vader / ende alle
andere sonden. O Verlosser der Werelt!
wilt my niet verdoemen ter eenwige doot /
maer bescheemt my van den hoosen Grest
door u gronde loofse barmherticheyt. Seg-
gende dese woorden / heeft hem een Engel
gropenbaert / en zep Valentijn / Gode
laet u weten dat gy van dese Werelt schep-
den sult binnen vier dagen. Mogende
Godt

Godt zepde Valentijn / Ik mag u niet
 ten volien dancken / dat ghy mijn sterf-
 dagh openbaert by u Engel. Doe dee hy
 tekenen dat men hem incht en papier byen-
 gen soude / en hy schreef in een Brieft hoe
 hy 't verbaed van Coning Hugo upt byag-
 te / en selde den Pelgryn was. Doe onder-
 tekende hy den Brieft met sijn naem / en
 lepde den halben Ring daer in / en gaf sijn
 geest. Het wert den Kerpser Ourfson ge-
 seft dat den armen Man dood was / het
 welch de Kerpser horende / is met sijn Hee-
 ren upt 't Paleys gekomen / daer de arme
 Man dood lag. By mijn trouw zep Ourf-
 son / Ik geloobe dat dit een hepligh Man
 is / en dat hy penitentie doende / hier sijn
 levengereyndigt heeft: dit seggende / sagh
 de Kerpser dat hy een Brieft in de hand had /
 ineynde die daer upt te nemen / maer hy
 mocht niet. Doe quam de goede vrouwe
 Escleremonde / want so haest als zy de
 Brieft raekte / is de hand open gegaen / en
 zy heeft den Brieft upt de hand genomen
 tot haer believen / die zy open dede / en de
 halve Ring daer in vond. So haest Escler-
 monde de helft van den Ring sag / heeft
 zy dien gekent / en zepde: Mijn Heere / Ik
 sal terfont tijdinge hebben van Valentijn.
 Doe heeft zy een Secretaris ontboden die
 haer den Brieft las / hoe dat de heplige man
 Valentijn sijn leven hadde gelept / en dat
 hy den Pelgryn had geweest die 't verbaed
 upt had gebrocht van Coning Hugo. De
 rouw die Escleremonde bedreef / en den
 Kerpser Ourfson / soude een steenen hert
 erbermt hebben. Och lacen! zepde de goe-
 de vrouwe / wat sal ik nu beginnen / als
 ik verlooren heb al mijn brenghet en troost
 deser aerde? Och lacen mijn Lief Valen-
 tijn / wat hebby in den sin gehad / dat ghy
 hier so na by gekomen sijt in aldus darrige

ellende en armoede te sterben / sonder my
 een woordt te spraken of wat te kennen te
 geben? Och lacen! Ik heb u dikmael sien
 liggen in gzoote armoede onder dese trap-
 pen / sonder u te troosten. Och ik ben wel
 verblint geweest en een ongeluchlige vrou /
 dat ik geen kennisse gebjagen hebbe van
 u Edeelen Persoon / die ik behooyde te die-
 nen in alle staten als een getrouw wijff schul-
 dig was: zy kuste hem sijn handen en voe-
 ten / bedreef seer gzootten rou. Doe werd
 't Lichaem gebzoacht in de gzoote Kerck te
 Constanthopolen / met gzooter eerweer-
 digheyt / dat men de Kraten niet gebzupken
 mocht van gebzang des volchs. Niet lang
 hier na dede Escleremonde maken een
 Vrouwen-klooster / ter eeren van Valen-
 tijn / daer zy Abdisse af werd / en een hep-
 lig leven lepde. Da de dood van Valentijn
 regeerde Ourfson de Kerpser 't Land van
 Griecken een Jaer lang in vrede / en hadde
 een Soon by sijn Hupsvrouwe Galasie /
 Morant genaemt / die het Koninkrycke
 van Angorien regeerde. Hoys daer nae
 sterft vrouwe Galasie / daer de Kerpser be-
 droeft om was. Da de dood van Galasie
 heeft de Kerpser ontboden den Gzoenen Rid-
 der / en zep liebe vrient / Ik weet dat niet du-
 rende is / so bid ik vrientdelijk dat gy mi-
 ne kinderen bewaert / haer onderwysende
 om 't Kerpserrijk wel te regeeren. So is
 Ourfson in 't bosch gegaen / daer hy een
 heplig leven lepde / en sterft / en den Gzoenen
 Ridder regeerde de kinderen. Hy hield het
 Kerpserrijk in eeren / en wan het Konink-
 rijk van Hongarren. Ich bidde Gode
 Almachtigh dat hy de Zelen der vromen
 barmhertigh wil sijn; 't welch ons gem-
 ne Godt den Vader / den Soue / ende den
 H. Geest / Amen.

23000

3

T. A. Aken.

T A F E L.

Hoe Coning Pepijn trouwde een Edel
 Vrouw / genaemt Warchem / van
 groot geslachte en afkomst. Cap. 1
Hoe een Ridder van Constantinopolen op
 de Keeser in verliefde. Cap. 2
Hoe den valschen Ridder de Keeser in van
 overspel beschuldigde. Cap. 3
Hoe de valsche Ridder vervolgde Belesante
 om met haer sijn wil te doen. Cap. 4
Hoe dat Belesante haerde twee Soonen in
 't bosch / daer af den eenen hiet Valen-
 tijn ende de andere Oursson / ende hoe zj
 die verlooz. Cap. 5
Van den Wepz die een van de Soonen van
 Belesante wech droeg. Cap. 6
Hoe de valsche Ridder nieuwe vonden op-
 gestelt had tot Constantinopolen / daer
 dooz sijn verraed upt quam. Cap. 7
Hoe de Keeser by Raedt van de Wyse dede
 halen Coning Pepijn / om de waerheyt
 te weten tusschen de Koozman en den
 Ridder. Cap. 8
Hoe den Koozman en den Ridder te samen
 bochten / om te weten de waerheyt van
 't verraed. Cap. 9
Hoe Coningh Pepijn oozlof nam aenden
 Keeser / en reysde na Byzantijck / en
 van daer na komen tegens de Saraz-
 nen die komen gewonnen hadden / en
 weder kreeggen dooz de kloekheyt van
 Valentijn. Cap. 10
Hoe Hancroep en Hendzick grooten haet
 en rijt hadden op Valentijn / om dat de
 Coningh hem bezartijt hadde / en hoe
 Valentijn wech trock. Cap. 11
Hoe Valentijn sijn broeder Oursson ver-
 won in 't bosch van Oylens. Cap. 12
Hoe Valentijn met den Wildeman naer
 Oylens reed / daer Coningh Pepijn
 was. Cap. 13
Hoe Hancroep en Hendzick raed namen
 om Valentijn doodt te slaen in de kamer
 van Engletijne. Cap. 14

Hoe den Hertogh Savorijn aen Coningh
 Pepijn om secours sond tegen den Goe-
 nen Ridder / die met kracht sijn dochter
 hebben wilde. Cap. 15
Hoe menigh Edel Ridder quam in Aquita-
 nien / om te verthrygen Fesone. Cap. 16
Hoe Hancroep en Hendzick deden wachten
 Valentijn en Oursson / om hen op den
 wegh doodt te slaen. Cap. 17
Hoe Coningh Pepijn gebood den kamp te
 bereyden vooz sijn Paleys / om te sien
 Oursson en Gyingaert begten. Cap. 18
Hoe Gyingaert de Coningh 't verraet our-
 deckte / als hy verwonnen was van
 Oursson / hoe Valentijn na Aquitanien
 trock / en tegen den Goenen Ridder
 bocht. Cap. 19
Hoe Valentijn Oursson sond om 'g ander-
 daegs den Goenen Ridder te bevechten /
 en hoe Oursson den Goenen Ridder ver-
 won / die hem zep dat hy een Coninghs
 Sone was. Cap. 20
Hoe den Engel Valentijn openbaerde dat
 hy met Oursson reysen sou na 't kasteel
 van Escleremonde / en hoe de Coning
 beschept kreegh van sijn Suster / en haer
 kinders. Cap. 21
Hoe Coningh Pepijn reysde na den Keeser
 van Gylecken / en oozloogde tegen den
 Soudaen / die de Stad van Constanti-
 nopolen belegerd hadde. Cap. 22
Hoe Valentijn en Oursson quamen aen 't
 kasteel daer de schoone Escleremonde
 was / en hoe zj hemijs kreeggen van hun
 geboorten. Cap. 23
Hoe Pacolet den Cobenaer de Keuse Far-
 agus zepde de tijdinge van sijn Suster
 en den Ridder Valentijn / en van het ver-
 raet van den selven Keuse. Cap. 24
Hoe Pacolet met sijn konsten Valentijn
 en Oursson upt de gebanchenisse van den
 Coningh Faragus verlostte / en hoe hysse
 bocht

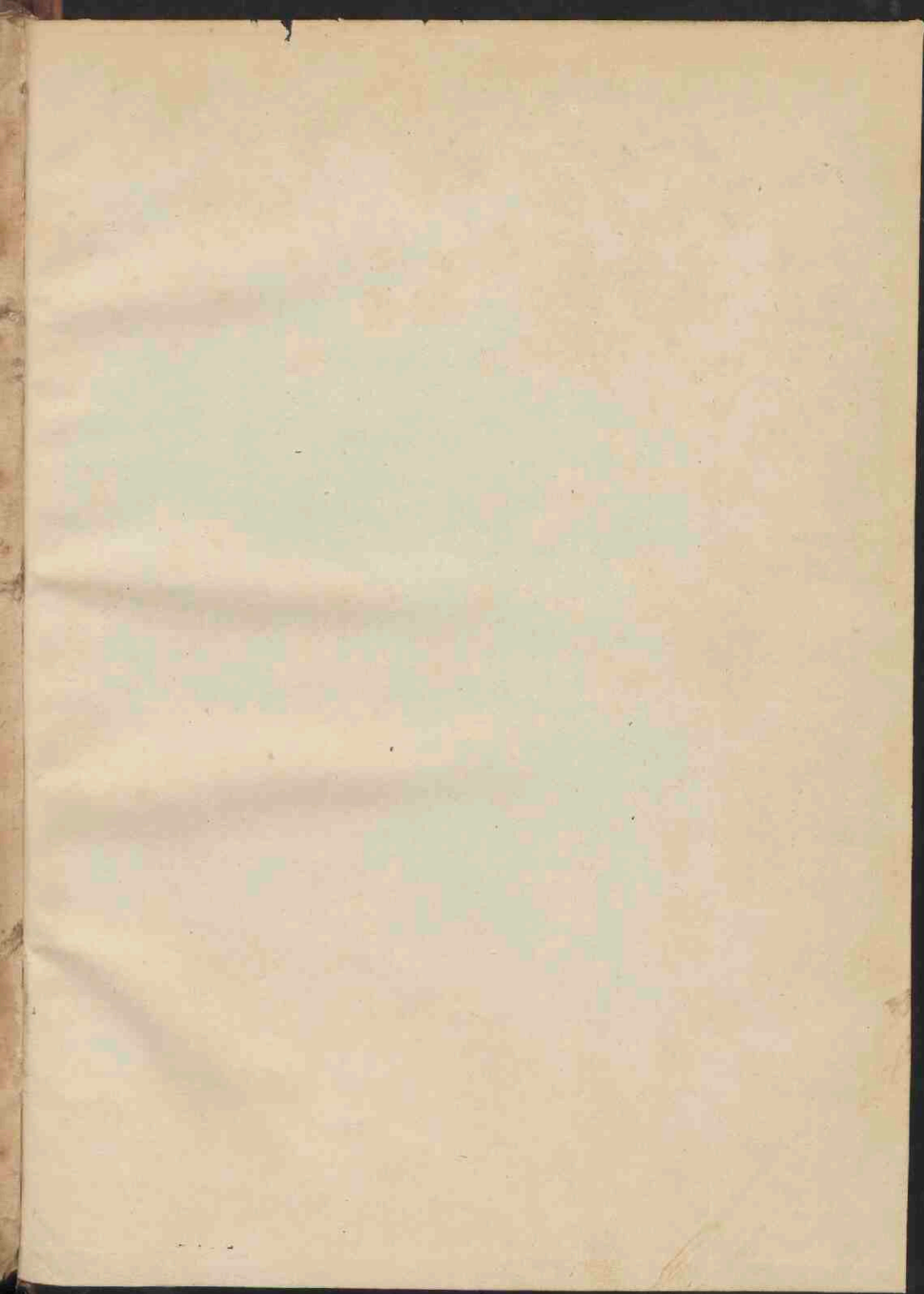
bzoekt upt 't land met hyn **Moeder** **W**
elante en de **schoone** **E**cleremonde. **25**
Hoe **Coningh** **Faragus** om wyaecke te ne-
 men van **valentijn** en sijn **Suster** **E**-
 cleremonde alle sijn macht vergaderde
 en booz **A**quitanten quam. **Cap. 26**
Hoe **Oursson** wilde beppoeben de geiron-
 wigheyt en gestadigheyt van de **schoone**
Persone eerhyse trouwen wilde. **Cap. 27**
Hoe **Coningh** **Faragus** ontbood **Coningh**
Crompaert dat hy hem te hulp komen
 wilde met sijn **Cobenaer** **Adzlaen** **Wepu**/
 en hoe **Valentijn** reysden na **Constan-**
tinopolen. **Cap. 28**
Hoe **Pacolet** den **Cobenaer** **Valentijn** en
 den **Groenen** **Kidder** verlofte upt de ge-
 banckenisse van den **Soudaen** / en hoe
 hy hem bedzoogh. **Cap. 29**
Hoe **Coningh** **Crompaert** den **Coningh**
Faragus te hulp quam / en met hem
 bracht **Adzlaen** **Wepu** den **Cobenaer** /
 dooz den welken **Pacolet** verraden wert /
 en **Coning** **Crompaert** **E**cleremonde
 wech voerte. **Cap. 30**
Hoe **Pacolet** hem gewozoken heeft van den
Cobenaer **Adzlaen** **Wepu** / die hem sijn
Beertjen en de **schoone** **E**cleremonde
 ontboert hadde. **Cap. 31**
Hoe de **Kerstenen** upt de **Stad** spzongen
 om **Dictaliete** krsghen / en hoe **Valentijn**
 en den **Groenen** **Kidder** gebangen woz-
 den. **Cap. 32**
Hoe **Coningh** **Wepijn** oozlof nam aen den
Wepser om na **W**andkerlyck te reysen / en
 van 't berraed van **Hanestrop** en **W**en-
 dzick tegen **Oursson**. **Cap. 33**
Hoe **Oursson** als men hem veroordeelen
 wilde / een kamps begeerde tegen die hem
 accuifeerde / 't welck hem geconsenteert
 wert van de twaelf **Genoten**. **Cap. 34**
Hoe **Valentijn** 't **Serpent** verdoonnen heb-
 bende / dede doopen den **Coningh** van
Antiochjen met al sijn volck. **Cap. 35**
Hoe **E**cleremonde haer sieck gester / om
 den **Coningh** van **Indien** niet te trou-

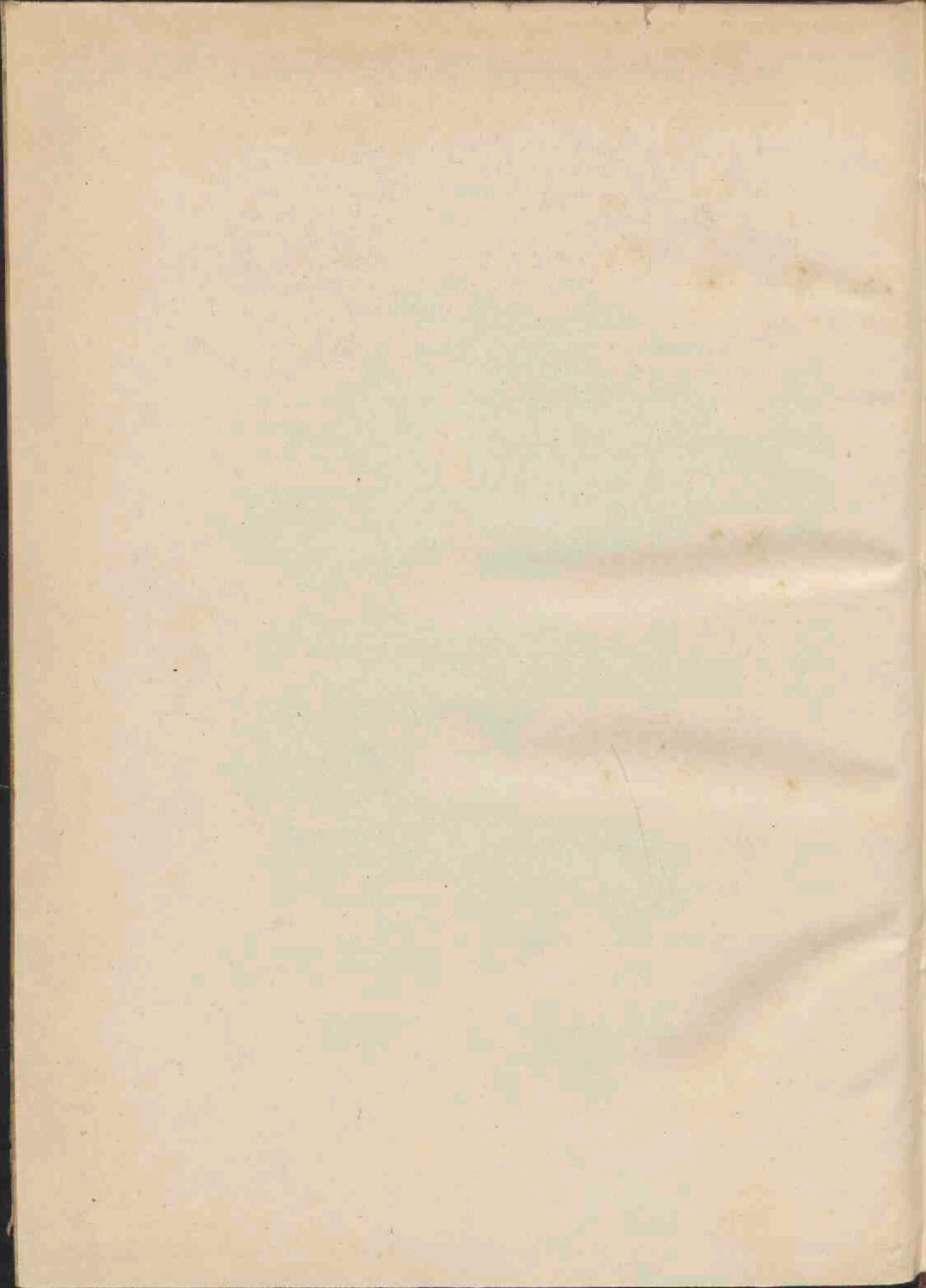
wen / en hoe **Coningh** **Lucra** sijn **va-**
ders dood wyeken wilde aen den **Coning**
 van **Indien**. **Cap. 36**
Hoe den **Coningh** **Lucra** troude de **schoone**
Rosemonde / en hoe **Valentijn** verloste
 een **Dochter** upt de **handen** eens **Sara-**
zjins / diese verkrachten wilde. **Cap. 37**
Hoe **Valentijn** toog na **Indien** / den **Co-**
ningh te ontseggen van wegen den **Co-**
ningh **Lucra** / en hoe **Rosemonde** hem
 een **King** gaf daer hy sijn **Alf** mede sal-
 beerde. **Cap. 38**
Hoe **Valentijn** sijn **hooftschap** dee aen den
Coningh van **Indien** van **Lucra** we-
 gen. **Cap. 39**
Hoe **Valentijn** weder keerde in **W**elardp-
 en met de antwoorde van den **Coningh**
 van **Indien** / en hoe den **Coning** **Lucra**
 na **Indien** boer. **Cap. 40**
Hoe **Rosemonde** vant de **manier** darsse ge-
 bracht wert by den **Coningh** van **In-**
dien. **Cap. 41**
Hoe **Coning** **Lucra** so veel dede dat **W**yan-
 destier by hem bleef / en **Valentijn** sond-
 na de **Stad** van **Angorien**. **Cap. 42**
Hoe **Pacolet** by sinder konst dede dooden
 de **Sarazjnen** van **W**andestier / die hy
 daer gefonden had. **Cap. 43**
Hoe **Valentijn** wederkeerde dooz **Indien**
 by den **Coningh** **W**andestier / met des
Conings **M**argalants woode **A**lcham.
Cap. 44
Hoe **Valentijn** tydinge hoorde van sijnen
Vader / en hoe **Pacolet** upt hielp de **Co-**
ningh van **Indien** / en hem de **Coningh**
Wandestier gebangen leverde. **Cap. 45**
Hoe **Hanestrop** ende **W**endzick verraden de
Coningh **Wepijn** met de twaelf **W**en-
den. **Cap. 46**
Hoe **Hanestrop** by **W**andestier en **Lucra**
 quam om sijn berraed te volbringen / en
 hy selve verraden wert. **Cap. 47**
Hoe de **schoone** **Galosse** verfaen hebbende
 de **verraderp** van **Hanestrop** / hem seer
 strengelick in de **G**ebanckenisse dede
 steken.

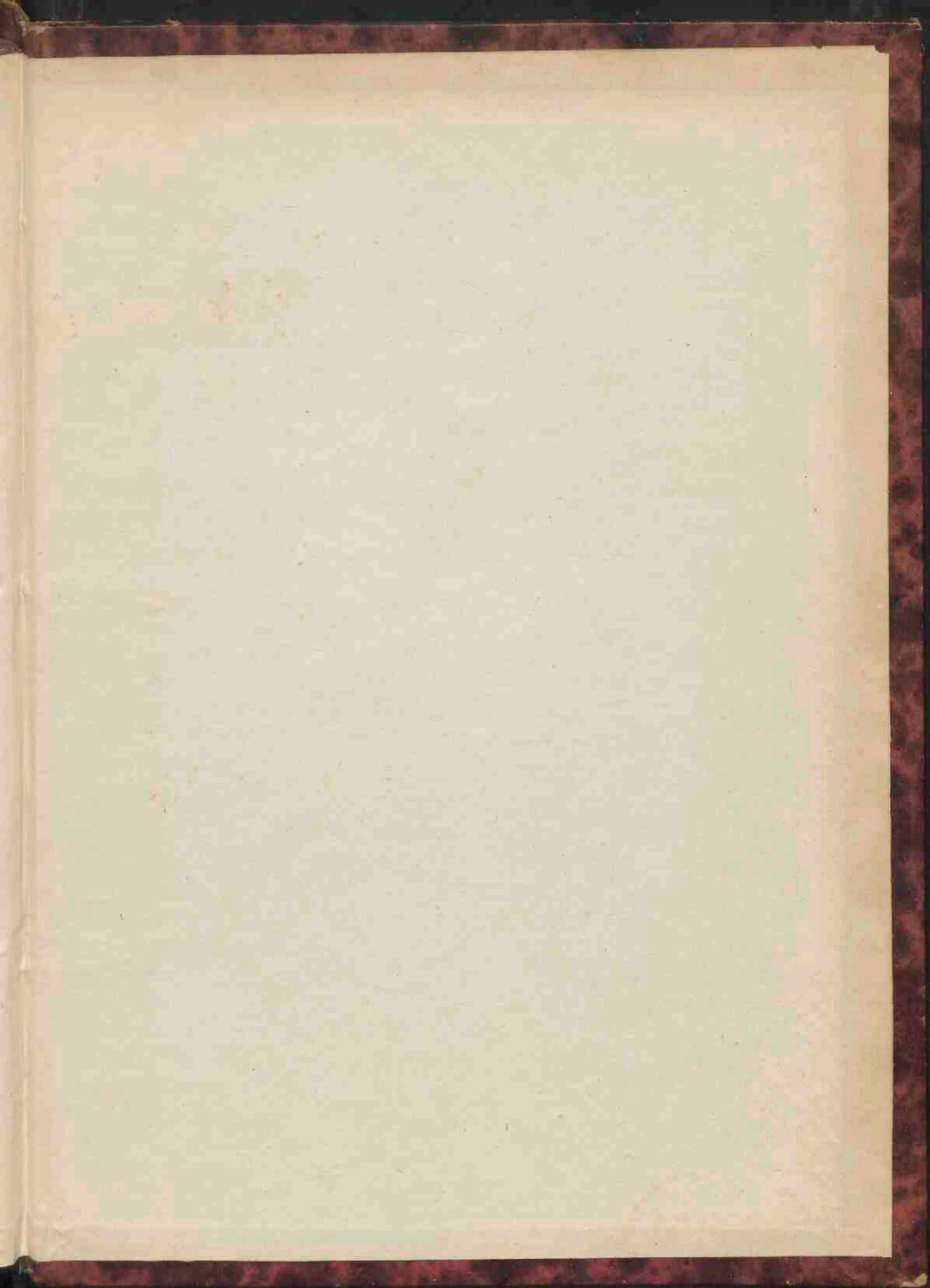
steken. Cap. 48
 Hoe de Coningh Brandesier en Lucra in
 Jerusalem bingen de Coningh Pepijn
 met de waels Genoten. Cap. 49
 Hoe den Coningh van Indien met hem
 nam den Coningh Pepijn. Cap. 50
 Hoe den Coningh Pepijn was by den Co-
 ning van Indien / en kenniss: kreeg van
 de schoone Escleremonde. Cap. 51
 Hoe de Coning Brandesier de Gebangene
 van Byzantisch in sijn gebauckenisse
 lepde. Cap. 52
 Hoe Brandesier sijn Hery bergadert had in
 Palastien / na Angorien trok. Cap. 53
 Hoe den Coningh Brandesier wist dat den
 Coning Lucra in Angorien was / ende
 aen Valentijn soud om hem te rantsoe-
 neren. Cap. 54
 Hoe Hertog Willoen Dangler verlost
 word vooz den Coning Lucra. Cap. 55
 Hoe Valentijn en Willoen Dangler upt
 Angorien reden op de Sarazjnen / en-
 de hoe de Sarazjnen de strjfd verlooren.
 Cap. 56
 Hoe Coningh Pepijn verlost werd vooz de
 Maerschalc van den Coningh van
 Indien. Cap. 57
 Hoe Coningh Pepijn na Byzantisch
 heerde / om Artus van Wytangien te
 verdrjffen. Cap. 58
 Hoe Valentijn reysde in Indien als eene
 Doctoos / ende de schoone Escleremon-
 de wech voerde. Cap. 59
 Hoe Coningh Pepijn te Parijs quam / en
 Coning Artus dede onthoofden. Cap. 60
 Hoe Valentijn 't Kasteel-Fort in-nan /
 ende verlosse den Kesper / ende de ander
 gehangen. Cap. 61
 Hoe den Kesper van Gyecken / met Our-
 son en den Gjoenen Ridder op 't Kasteel

bleben / ende Manescogen Hendyck be-
 den dooden hunnen Vader Coningh
 Pepijn. Cap. 62
 Hoe na de doodt van Coningh Pepijn den
 Hertog Willoen Dangler woude doen
 kroonen Carolus. Cap. 63
 Hoe den Kesper van Gyecken / met Our-
 son en den Gjoenen Ridder na Angorien
 reysden de Kercken te hulpe. Cap. 64
 Hoe de Kercken upt de Stad quamen van
 hun oydommantie / ende van de verhaer-
 lijcken strjfd. Cap. 65
 Hoe Valentijn den Kesper sijn Vader in de
 Baralle sonder zijnen weten doozsack /
 ende de Sarazjnen meest al verlagen
 werden. Cap. 66
 Hoe Willoen Dangler in Byzantisch heer-
 de / en Valentijn en Ourson in Gyecken
 reysden. Cap. 67
 Hoe Valentijn upt Constantinopolen trok
 in de Wilderuisse / ende daer na weder
 onbekent in de Stadt keerde / en hem
 ondergheld onder de trappen van 't Pa-
 leys / ende hoe de schoone Fesone sterft /
 ende Ourson de schoone Galasie trou-
 de. Cap. 68
 Hoe Coning Hugo dede aensoeken de schoo-
 ne Escleremonde / om die te nerven tot
 een Hjou / en hoe dat hy Ourson en den
 Gjoenen Ridder berried. Cap. 69
 Hoe Briesance en Escleremonde vernam-
 men 't verraed van den Coning Hugo.
 Cap. 70
 Hoe Ourson en den Gjoenen Ridder upt
 de gebauckenisse quamen / om te oozlo-
 gen tegen den Coning Hugo. Cap. 71
 Hoe Valentijn sijn leven eynde in 't Pa-
 leys onder de trappen / en eenen Blyf
 geschreven hadde / daer dooz hy bekent
 werdt. Cap. 72

E Y N D E.

B^h

Kalst